BIBLIOTECA PENTRU TOȚI COPIII

AVENTURILE LUI TOM SAWYER

Mark Twain

LECTURĂ RECOMANDATĂ ÎN PROGRAMA ȘCOLARĂ

Mark Twain

Aventurile lui Tom Sawyer

Traducere de Frida Papadache

LITERA
2013

The Adventures of Tom Sawyer
Mark Twain

Aventurile lui Tom Sawyer
Mark Twain

Editura Litera
O.P. 53; C.P. 212, sector 4, Bucureşti, România
tel.: 021 319 63 90, 031 425 16 19, 0752 548 372;
e-mail: comenzi@litera.ro

Ne puteţi vizita pe
www.litera.ro

Copyright © 2013 Litera
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Editor: Vidraşcu şi fiii
Redactor-coordonator: Irina Ilie
Corector: Georgiana Enache
Copertă: Andrei Gamarţ
Tehnoredactare şi prepress: Ofelia Coşman

ISBN ePub: 978-606-686-126-7
ISBN Print: 978-606-686-091-8

Lectura digitală protejează mediul

Versiune digitală realizată de elefant.ro

TABEL CRONOLOGIC

1835 La 30 noiembrie se naşte, în Florida (SUA), Samuel Langhorne Clemens, al cincilea copil al lui Jane Lampton şi al lui John Marshall Clemens, judecător de pace şi negustor păgubos.

1839 Familia Clemens se mută în târguşorul Hannibal (Missouri), de pe malul fluviului Mississippi.

1848 Samuel Clemens este ucenic-tipograf la gazeta locală *Missouri Courier.*

1851 Îl ajută pe fratele său Orion Clemens să editeze un alt ziar local, *The Hannibal Journal.*

1852 În revista *The Carpet Bag* din Boston publică schiţa umoristică *The Dandy Frightening the Squatter* (*Cum l-a băgat în sperieţi filfizonul pe colonist*), semnată cu iniţialele S.L.C.

1853 Pleacă din Hannibal pentru a cutreiera ţara. Lucrează ca ucenic-tipograf la St. Louis, Philadelphia şi New York.

1855 Lucrează în tipografia ziarului *Evening News* din St. Louis, apoi în tipografia fratelui său Orion, stabilit între timp la Keokuk.

1856 În ziarul *Daily Post* din Keokuk îi apar câteva scrisori semnate cu pseudonimul Thomas Jefferson Snodgrass.

1857 Îşi începe ucenicia ca pilot pe un vas fluvial de pe Mississippi.

1858 La 9 septembrie obţine brevetul de pilot. Colaborări nesemnate la ziarul *Crescent* din New Orleans.

1859 Pe la începutul lui mai, în revista *True Delta* din New Orleans îi apare o parodie la adresa bătrânului pilot Isaiah Sellers, care semna cu pseudonimul Mark Twain articolele sale cu sfaturi pentru navigatori. Scriitorul preia acest pseudonim, semnând cu el colaborările sale la ziar.

1863 Începând din 2 februarie îşi semnează cu pseudonimul Mark Twain colaborările la ziar (mai ales reportaje despre adunarea legislativă recent înfiinţată în Carson City, capitala Teritoriului Nevada.)

1864 În primăvară pleacă la San Francisco, unde lucrează un timp ca reporter la ziarul *Morning Call*. Colaborează la revistele literare *The Golden Era* şi *The Californian* (editată de Bret Harte).

1865 Reîntors în San Francisco, după câteva luni petrecute într-o regiune minieră din California, aşterne pe hârtie o anecdotă auzită de la un miner; la îndemnul umoristului Artemus Ward, o va dezvolta într-o schiţă, pe care o va trimite revistei *Saturday Press* din New York; va fi publicată la 18 noiembrie, sub titlul *The Celebrated Jumping Frog of Calaveras County* (*Broasca săltăreaţă din ţinutul Calaveras*).

1867 În mai îi apare prima carte *The Celebrated Jumping Frog of Calaveras County and Other Sketches* (*Broasca săltăreaţă din ţinutul Calaveras şi alte schiţe*). În iunie se îmbarcă pe vaporul *Quaker City,* pentru a trimite reportaje ziarului *Alta California* şi ziarului newyorkez *Tribu Tie* despre călătoria prin Europa şi Orientul Mijlociu, întreprinsă de un grup de turişti americani pioşi. La întoarcerea din călătorie, face cunoştinţă la New York cu Olivia Langdon, sora unuia dintre pasagerii de pe *Quaker City*.

1869 În iulie apare *The Innocents Abroad; or The New Pilgrim's Progress* (*Ageamiii în străinătate*).

1870 La 2 februarie are loc căsătoria lui Mark Twain cu Olivia Langdon, în orăşelul Elmira. Tânăra pereche se stabileşte la Buffalo, unde Twain devine coproprietar al ziarului local *The Express*. În noiembrie i se naşte un fiu, botezat Langdon.

1871 Twain se mută împreună cu familia la Hartford (Connecticut).

1872 În martie i se naşte o fetiţă, Olivia Susan (Susy). În iunie moare Langdon, fiul lui. Twain întreprinde prima călătorie în Anglia. Îi apare volumul *Roughing It* (*La trântă cu viaţa*).

1873 Din nou în Anglia, împreună cu soţia şi cu fetiţa lui. Spre sfârşitul anului apare *The Gilded Age* (*Epoca aurită*), scrisă în colaborare cu Charles Dudley Warner.

1874 În iunie i se naşte a doua fetiţă, Clara Langdon. Toamna, familia se instalează în casa nouă, construită la Hartford, în care va locui timp de aproape două decenii. În noiembrie, revista *Atlantic Monthly* din Boston, condusă de scriitorul William Dean Howells, îi publică schiţa *A True Story* (*O poveste adevărată*).

1875 Apare volumul *Mark Twain's Sketches, New and Old* (*Schiţele noi şi mai vechi ale lui Mark Twain*).

1876 Spre sfârşitul anului apare volumul *The Adventures of Tom Sawyer* (*Aventurile lui Tom Sawyer*).

1880 În iulie se naşte a treia fiică a scriitorului, botezată Jane (Jean). Apare *A Tramp Abroad* (*O raită prin străinătate*).

1881 Apare *The Prince and the Pauper* (*Prinţ şi cerşetor*).

1882 Twain face o călătorie cu vaporul pe Mississippi şi-şi revede meleagurile copilăriei. Apare volumul *The Stolen White Elephant* (*Furtul elefantului alb*).

1883 Apare *Life on the Mississippi* (*Viaţa pe Mississippi*).

1884 Apare *The Adventures of Huckleberry Finn* (*Aventurile lui Huckleberry Finn*) în editura patronată de Twain şi condusă de nepotul său, Charles Webster.

1888 Primeşte titlul de Master of Arts al Universităţii Yale.

1889 Apare *A Connecticut Yankee in King Arthur's Court* (*Un yankeu din Connecticut la curtea regelui Arthur*).

1891 Pleacă împreună cu familia în Europa, unde va rămâne până în 1895 (locuind în Germania, Franţa, Italia). Trimite corespondenţe din Europa ziarului *Sun* din New York.

1893 Apare volumul *The 1000000 Bank Note, and Other New Stories* (*Bancnota de un milion de lire şi alte povestiri noi*).

1894 Apare *Tom Sawyer Abroad* (*Tom Sawyer în străinătate*); de asemenea, *Pudd'nhead Wilson* (*Wilson Zevzecul*), publicat în foileton în revista *Century* (între decembrie 1893 şi iunie 1894).

1895 Vara, Twain porneşte într-un turneu în jurul lumii, pentru a-şi achita datoriile. Citeşte din opera lui în o sută de oraşe din America, Asia, Australia, Africa de Sud.

1896 Îşi încheie turneul în vară, la Capetown şi pleacă în Anglia. Între timp, în SUA, i-a apărut, fără semnătură, volumul *Personal Recollections of Joan of Arc* (*Amintirile personale ale Ioanei d'Arc*). Cu semnătură îi va apărea volumul *Tom Sawyer, Detective and Other Stories* (*Tom Sawyer detectiv şi alte povestiri*).

În august moare de meningită fiica lui Twain, Susy, rămasă la Hartford.

1897 Apare volumul *Following the Equator* (*Urmând linia Ecuatorului*), publicat în Anglia sub titlul *More Tramps Abroad* (*Alte raite prin străinătate*). În 1897–1900 Twain locuieşte la Viena şi la Londra, precum şi în Elveţia.

1898 În revista *Harper Magazine* îi apare articolul „Stirring Times in Austria" („Vremuri agitate în Austria"). Twain începe să-şi scrie *Autobiografia*.

1899 Începe să apară, în editura American Publishing Company, aşa-numita „Uniform Edition" a operelor lui Twain (în 22 volume).

1900 În octombrie Twain se întoarce în Statele Unite şi se stabileşte la New York, unde desfăşoară o intensă activitate publicistică şi oratorică.

1903 Toamna, pleacă în Italia împreună cu familia, deoarece soţia lui este grav bolnavă şi i se recomandă „o schimbare de aer“.

1904 La 5 iunie moare, într-o casă de lângă Florenţa, Olivia Langdon Clemens, soţia scriitorului. Acesta se întoarce în SUA şi se stabileşte la New York. Apare *Extracts from Adam's Diary* (*Fragmente din jurnalul lui Adam*).

1906 Publică, într-un tiraj limitat, şi fără semnătură, eseul filosofic *What is Man?* (*Ce este omul?*). Apare *The $ 30 000 Bequest* (*Moştenirea de 30 000 dolari*).

1907 La 26 iunie i se decernează, la Oxford, titlul de doctor în litere (conferit şi lui Rudyard Kipling etc.).

1908 Vara, se stabileşte la Redding (Connecticut), într-o vilă anume construită pentru el de către arhitectul Howells, fiul prietenului său, şi botezată Stormfield.

1909 Moare în ziua de 21 aprilie, la Redding.

CAPITOLUL I

— Tom!

Niciun răspuns.

— Tom!

Niciun răspuns.

— Ce-o fi cu băiatul ăsta? Un’ să fie… Tom, n-auzi?

Bătrânica îşi trase ochelarii pe nas şi privi pe deasupra lor prin odaie, apoi îi săltă şi privi pe sub ei. Rareori catadicsea să se uite prin sticla lor la o gâză de băieţel ca Tom. Erau ochelarii ei de zile mari, la care ţinea ca la ochii din cap şi pe care îi purta aşa, de podoabă, căci la fel de bine ar fi putut să vadă prin nişte ochiuri de plită. Rămase locului o clipă, uluită parcă, apoi fără mânie, dar totuşi destul de tare ca s-o poată auzi pereţii, spuse:

— Stai tu, că pun eu mâna pe tine şi-o să vezi ce…

Dar n-apucă să termine, fiindcă între timp se aplecase şi începuse a izbi cu măturoiul pe sub pat, astfel încât nu-i mai rămânea suflu decât pentru icneala cu care îşi însoţea loviturile. Sub pat însă, nimic; doar pisica zbughi speriată afară.

— Dumnezeule mare, de când sunt n-am mai văzut un băiat ca ăsta!

Îndreptându-se apoi din şale, păşi spre uşa deschisă şi rămase în prag, iscodind cu privirea aracii cu roşii şi bălăriile din grădină. Dar Tom, nicăieri. Atunci ridică glasul, ca să poată fi auzită de departe, şi începu să strige:

— To-o-om!

Deodată, auzi un fâşâit în spatele ei. Se întoarse tocmai la timp ca să prindă de pulpana slobodă a hainei un băieţel şi să-l oprească din fugă.

— Ia te uită! Cum de nu m-am gândit la cămară! Ce-ai căutat acolo, drace?

— Nimic.

— Cum nimic? Uite ce-i pe mâinile tale, uite ce ai la gură! Cu ce te-ai mânjit în halul ăsta?

— Nu ştiu, mătuşă.

— Da’ eu ştiu. Cu dulceaţă, da… De câte ori ţi-am spus să nu mai umbli la dulceaţă, ai? Am să te jupoi de viu, împieliţatule! Ia dă nuiaua încoace!

Nuiaua zvâcni în aer, semn că se-ngroaşă gluma…

— Iiii! Ia te uită ce ai în spate, mătuşă!

Când bătrânica se răsuci pe loc, strângându-şi fustele, ca să vadă ce primejdie o păştea, băiatul o şi luase la sănătoasa, căţărându-se pe gardul înalt de uluci şi pierind îndărătul lui. Mătuşa Polly rămase o clipă locului, zăpăcită, apoi râse cu blândeţe.

— Bată-te norocul să te bată! E-eei! Că nu mai mă-nvăţ minte odată! De câte ori nu m-a dus de nas până-acu’, şi uite că tot mă mai las păcălită. Ce ţi-e şi cu bătrânii! Vorba ’ceea: nu mai înveţi cal bătrân în buiestru. Da’ nici că le-ar potrivi de două ori la fel, împieliţatu’! Şi-atunci, cum să ştiu, biata de mine, la ce să m-aştept de fiece dată? Parcă le-ar cântări cu de-amănuntu’, cât să mă chinuie pân’ să-mi sară ţandăra. Şi mai ştie, afurisitu’, că, dacă-mi dă o clipă de răgaz sau mă face să râd, s-a dus supărarea… nu-l mai pot bate. Da, da, nu mă port cu el cum trebuie. Bătaia e ruptă din rai. Stric copilu’, ăsta-i adevăru-adevărat. Multe o să mai avem de pătimit şi unul, şi altul, dacă-l las de capul lui. Parc-a intrat diavolu-n el, Doamne, iartă-mă!… Da, ce să fac, e băiatu’ sor-mii, răposata, Dumnezeu s-o ierte, nu mă lasă inima să-l bat. De câte ori îl iert îmi pare rău, şi de câte ori dau în el mi se rupe inima. Bine spune Sfânta Scriptură: omul născut din femeie are viaţa scurtă şi plină de griji; vezi bine că aşa-i. După-masă o să chiulească de la şcoală şi, vreau, nu vreau, iar o să fiu silită să-l pun la treabă mâine, drept pedeapsă. Greu îmi vine să-l pun să lucreze duminica, când ceilalţi copii n-au şcoală şi se joacă, dar ce pot face? Fuge de treabă ca dracu’ de tămâie, n-am însă încotro, trebuie să-mi fac datoria cât de cât faţă de băiat, că doar nu-i vreau pierzarea.

Într-adevăr, Tom trase chiulul şi petrecu de minune. Se întoarse acasă tocmai bine înainte de cină ca să-l ajute pe Jim, micul negru, să taie lemne pentru a doua zi şi să facă surcele – cu alte cuvinte, la timp ca să-i povestească lui Jim isprăvile sale, în vreme ce Jim făcea mai toată treaba. Fratele mai mic al lui Tom (sau, mai bine zis, frate-său vitreg), Sid, îşi terminase partea lui de muncă (adunatul surcelelor). Sid era un băiat cuminte, el nu se prea ţinea de şotii şi năzbâtii, ca alţi copii.

În timp ce Tom lua masa de seară şi şterpelea zahăr de câte ori se ivea prilejul, mătuşa Polly îi punea fel de fel de întrebări meşteşugite, doar-doar l-o prinde cu mâţa-n sac. Ca multe suflete nevinovate, se credea vicleană nevoie mare, înzestrată cu darul unei diplomaţii misterioase şi de nepătruns. Îi plăcea să creadă că străveziile-i urzeli erau şiretlicuri nemaipomenite.

De pildă, acum:

— Tom, a fost cam cald azi la şcoală, nu-i aşa? întrebă ea.

— Da, tuşă.

— Cald rău, nu?

— Da, tuşică.

— Nu ţi-a venit să te duci la scăldat?

Tom tresări; îi încolţi în minte o bănuială neliniştitoare. Cercetă atent chipul mătuşii. Răspunse:

— Nu-u… adică nu prea…

Bătrânica întinse mâna şi-i pipăi cămaşa.

— Ei, dar parcă acum nu ţi-e prea cald.

O măgulea gândul că-i găsise cămaşa uscată, fără să ştie nimeni unde ţintea ea. Dar Tom ştia acum dincotro bătea vântul, aşa încât întrebarea următoare îl găsi pregătit:

— Unii dintre noi ne-am pus capul sub cişmea, uite, al meu e ud şi-acu'.

Pentru o clipă mătuşii Polly îi fu necaz că trecuse cu vederea o dovadă atât de grăitoare şi că pierduse prilejul de a-şi arăta iscusinţa. Dar numaidecât îi veni o idee şi mai şi:

— Tom, când ţi-ai pus capul sub cişmea, nu ţi-ai desfăcut gulerul de la camaşă, unde ţi l-am cusut eu? Ia descheie-te la haină, să văd!

De pe faţa lui Tom pieri orice urmă de tulburare. Îşi descheie liniştit haina. Gulerul cămăşii era cusut în toată legea.

— Ei comedie! Hai, du-te şi vezi-ţi de treabă! Am vrut să ştiu dacă n-ai tras cumva chiulul de la şcoală ca să te duci la scăldat! De data asta, hai, treacă de la mine. Te pomeneşti, vorba aia, că ăi fi fiind vreo brânză bună în burduf de câine! Ăi fi mai bun decât pari. Barem pe ziua de azi!

Era cam înciudată că agerimea ei dăduse greş şi totodată bucuroasă că se întâmplase ca Tom să umble şi el o dată pe calea cea bună.

Dar Sid, să nu-şi vâre el coada?

— De, zise, dacă n-aş şti că i-ai cusut guleru' cu aţă albă… şi uite, asta-i neagră.

— Iii! Sigur că l-am cusut cu albă!… Tom!

Dar Tom, păzea!… Atâta mai avu timp să spună zbughind-o pe uşă:

— Sid, puiule, las' că ţi-o plătesc eu!…

Când se află în siguranţă, privi cu luare-aminte două ace mari de cusut, înfăşurate unul cu aţă albă şi altul cu aţă neagră, înfipte sub reverul hainei, apoi îşi spuse:

„De nu era Sid, n-ar fi băgat nici acu' de seamă. Fir-ar a naibii de treabă! Ba coase cu alb, ba coase cu negru! Barem de s-ar hotărî să coasă la fel! Aşa, cum dracu' să mai ţii minte? Şi Sid ăsta… las' că-i arăt eu lui!"

Tom nu ar fi putut să fie dat ca exemplu celorlalţi băieţi din târg. Cunoştea el un băiat „model“, dar nu putea să-l sufere.

Nu trecură însă nici două minute şi uită de toate necazurile. Nu fiindcă necazurile lui ar fi fost cu un dram mai uşoare sau mai puţin amare decât acelea ale unui om în toată firea, ci fiindcă, până una-alta, acum avea o nouă şi arzătoare preocupare, care-l făcea să uite, după cum şi nefericirile oamenilor mai în vârstă sunt uitate în entuziasmul noilor iniţiative. De data asta era vorba de un fluierat nou, care-i plăcea în chip deosebit şi pe care-l învăţase de la un negru. Ardea de nerăbdare să-l încerce nestingherit. Fluieratul ăsta aducea oarecum cu al păsărilor; era un fel de tril curgător, obţinut prin atingerea cerului gurii cu limba, la răstimpuri scurte, în mijlocul unei melodii. Tot repetându-l silitor şi atent, Tom izbuti să-i prindă meşteşugul şi iată-l acum păşind alene pe stradă, cu gura izvor de triluri melodioase şi cu inima plină de mulţumire. Starea lui sufletească era foarte asemănătoare cu aceea a unui astronom care descoperă o planetă nouă, dar fără doar şi poate că băiatul simţea o bucurie cu mult mai adâncă şi mai netulburată decât ar fi simţit astronomul.

După-amiezile de vară erau lungi. Nu se întunecase încă. Deodată, Tom se opri din fluierat. I se ivise în faţă un străin, un băiat puţintel mai mare ca el. Un nou-venit, de orice vârstă, băiat sau fată, stârnea vâlvă mare în biet târguşorul St. Petersburg[1]! Şi unde mai pui că băiatul ăsta era şi frumos îmbrăcat – auzi colo: îmbrăcat frumos în zi de lucru! Nemaipomenit! Purta o pălăriuţă frumoasă, o hăinuţă din postav albastru, încheiată până-n gât, nou-nouţă şi curată, ca scoasă din cutie, pantaloni la fel. Şi avea şi ghete în picioare, deşi nu era decât vineri; cravată la gât – o panglică colorată, de toată frumuseţea – şi o mutră de orăşean care pe Tom îl scotea din sărite. Şi, cu cât se zgâia mai mult la minunea asta grozavă, cu atât era mai scârbit de găteala străinului şi cu atât îi părea propria lui îmbrăcăminte mai jerpelită. Amândoi stăteau şi se uitau unul la altul fără să scoată o vorbă. Când unul făcea vreo mişcare, celălalt se mişca şi el, dar tot în lături, roată. Se priveau mereu faţă-n faţă, pândindu-se ca doi cocoşi. În cele din urmă, Tom spuse:

— Dacă vreau, te bat de te snopesc!

— Încearcă, dacă-ţi dă mâna!

— De ce să nu-mi dea?

— Uite-aşa, că nu poţi!

— Eu nu pooot?…

— Vezi bine că nu!

— Ba pot foarte bine!

— Ba nu poţi!

— Ba pot!

— Ba nu poţi!

Tăcere încordată. Şi iar Tom:

— Cum te cheamă?

— Ce te priveşte? Ai ceva de împărţit cu mine?

— O să-ţi arăt eu acuşi ce am şi ce n-am!

— N-ai decât să-mi arăţi!

— Mai zi o dată şi vezi tu ce păţeşti!

— Poftim că mai zic o dată!

— Te crezi mare deştept, ai? Dacă vreau, c-o mână te fac pilaf.

— Nu zău? Aş vrea s-o văd şi p-asta. Numa' gura-i de tine.

— Ba vezi tu ce bătaie-ţi trag, dacă mai faci mult pe nebunu'.

— Nu mai spune! Uite, mor de frică!

— Deşteptule! Crezi că-i cine ştie ce de capul tău! Ia uite la el pălărie!

— Ce-ai tu cu pălăria mea? Înghite-o dacă nu-ţi place! Să pofteşti să te-atingi de ea… Care îndrăzneşte, praf îl fac.

— Lăudărosule!

— Lăudăros eşti tu!

— Eşti un mincinos, asta e, şi ţi-e frică să te baţi.

— Mie, frică? Mă bat cu tine numa' c-o mână.

— Dacă mai îndrugi multe, iau o piatră şi-ţi fac capul chiseliţă.

— Nu mai spune!

— Vezi tu acuşica!

— Hai, să te văd! Îţi turuie gura, atâta ştii! De ce nu dai? De frică?

— Mie, frică?

— Da, ţie.

— Ba nu mi-e frică deloc.

— Ba ţi-e.

Iar pauză, iar priviri sfidătoare, iar ţopăieli unul împrejurul celuilalt. Curând stăteau umăr la umăr.

Tom spuse:

— Cară-te de-aici!

— Cară-te tu!

— Nici nu mă gândesc.

— Nici eu.

Acum se propteau fiecare ţeapăn într-un picior, îmbrâncindu-se din răsputeri şi înfruntându-se, cu scăpărări de ură în priviri. Dar niciunul nu-l putea clinti din loc pe celălalt. Se opintiră ce se opintiră, până li se sui tot sângele în obraz, apoi încetul cu încetul îşi înmuiară încordarea, fără a se slăbi o clipă din ochi. Tom rupse cel dintâi tăcerea:

— Eşti un laş şi-un papă-lapte. O să te spun lu' frate-miu ăl mare. Să

vezi ce-o să păţeşti! El, dacă-şi pune mintea cu tine, te striveşte numai c-un deşt!

— Nu mai pot eu de frate-tu! Eu am un frate mai mare ca al tău – şi, dacă vrea, dă de-a azvârlita cu-al tău tocmai peste gardu' ăla. (Amândoi fraţii erau născociţi.)

— Minţi!

— Aşa crezi tu!

Atunci Tom, îndârjit, trase o linie în ţărână, cu degetul mare de la picior, şi spuse:

— Dacă-ndrăzneşti să treci peste asta, te zvânt în bătaie. Încearcă şi-ai să vezi!

Băiatul cel străin păşi îndată peste linie, spunând:

— Ia să te vedem, moară neferecată ce eşti!

— Mă, să nu mă scoţi din sărite, atâta-ţi spun!

— Am văzut eu de mult că numa' gura-i de tine, da' când e vorba de bătaie…

— Mă nenorocitule! Al naibii să fiu dacă nu te bat pă două parale.

Băiatul cel străin scoase din buzunar doi bani mari de aramă şi-i întinse batjocoritor.

Tom îl plesni peste mână, de-i zburară banii cât colo.

O clipă mai târziu, amândoi băieţii se rostogoleau şi se tăvăleau prin ţărână, încăieraţi ca doi cotoi. Se trăgeau de păr, îşi rupeau hainele, se repezeau unul în nasul celuilalt, cu pumnii, cu unghiile, acoperindu-se de praf şi de glorie. Când iureşul se potoli, prin ceaţa bătăliei putea fi zărit Tom şezând călare pe nou-venit şi cărându-i la pumni cu nemiluita.

— Zi că te predai! striga Tom.

Celălalt se zbătea să scape, ţipa, dar de furie neputincioasă.

— Zi că te predai! Şi-i căra mai departe la pumni.

În cele din urmă, străinul icni înăbuşit:

— Mă predau!

Tom îl lăsă să se ridice şi-i spuse dispreţuitor:

— Altă dată să te-nveţi minte să mai faci pe grozavu'!

Băiatul cel străin o luă din loc, scuturându-şi hainele, sughiţând şi smiorcăindu-se. Din când în când, se mai uita înapoi, dând din cap şi ameninţându-l pe Tom că o să-i arate el „când l-o prinde". Tom răspundea cu vorbe de ocară, se umfla în pene… Când întoarse spatele, dând să plece, celălalt se repezi, luă o piatră de pe jos şi zvârrr… îl lovi pe Tom drept între umeri, apoi, făcând stânga-mprejur, o rupse la fugă, sprinten ca o căprioară. Tom îl fugări pe ticălos până acasă la el, aflând cu prilejul acesta şi unde locuia. După aceea, rămase acolo câtva timp, ocupând o poziţie strategică în

faţa porţii şi sfidându-l pe inamic, doar, doar o ieşi afară; dar inamicul se mulţumea să se strâmbe la el de la fereastră, făcându-se că nu vede provocarea. În cele din urmă apăru mama inamicului, care îl făcu pe Tom cu ou şi cu oţet, numindu-l derbedeu, prost crescut, mojic, şi poftindu-l să plece. Neavând încotro, Tom se văzu nevoit să părăsească poziţia, nu însă înainte de a spune „c-o să aibă el grijă de băiatul ăla“.

Ajunse acasă pe întuneric; se căţără cu luare-aminte pe fereastră, dar, când să sară, întâlni un obstacol neaşteptat în persoana mătuşii Polly, care pândea la geam. Când văzu ea în ce hal îi erau hainele, intenţia de a-l pune să lucreze duminică drept pedeapsă se prefăcu în hotărâre de neclintit.

1 St. Petersburg – mic oraş pe fluviul Mississippi, în centrul SUA (n.tr.)

CAPITOLUL II

Sosi şi dimineaţa de duminică. Întreaga fire, proaspătă, strălucitoare, fremăta de viaţă. Inimile erau pline de cântec, iar celor cu inima tânără cântecul li se revărsa pe buze. Pretutindeni nu vedeai decât chipuri voioase, peste tot domnea primăvara, văzduhul era plin de mireasma salcâmilor în floare.

Dincolo de sat, dominându-l cu înălţimea ei, se zărea măgura Cardiff, acoperită de verdeaţă. Nu era nici prea departe, nici prea aproape, ci tocmai la depărtarea potrivită ca să-ţi pară un ţinut de basm, tihnit, îmbietor.

La capătul drumului apăru Tom, ducând o căldare cu var şi o bidinea cu coadă. Când dădu cu ochii de gard, întreg peisajul se posomorî şi o adâncă melancolie îi întunecă sufletul. Douăzeci şi şapte de metri de gard, de doi metri şi jumătate înălţime! Lumea îi păru fără rost, viaţa, o povară. Oftând, înmuie bidineaua şi o trecu peste şipca de sus, repetă operaţia, mai dete o dată; măsură din ochi neînsemnata fâşie văruită, apoi vasta întindere de gard nevăruit şi se lăsă descurajat pe o buturugă.

Tocmai atunci ieşi Jim pe poartă, sărind într-un picior, cu o găleată goală în mână şi cântând *Fetiţele din Buffalo*. Lui Tom niciodată nu-i plăcuse să se ducă la fântână după apă, dar astăzi era de altă părere. Îşi aminti că la fântână se adună fel de fel de lume, băieţi şi fete de toate culorile: albi, mulatri şi negri, care îşi aşteptau rândul flecărind, schimbând între ei tot felul de nimicuri de joacă, ciorovăindu-se, luându-se la bătaie şi zbenguindu-se în fel şi chip. Îşi mai aminti că, deşi până la fântână nu erau decât vreo sută şi ceva de metri, Jim zăbovea totdeauna cel puţin un ceas până să se întoarcă cu căldarea cu apă; şi chiar şi atunci trebuia să se ducă cineva după el să-l tragă de mânecă. Aducându-şi aminte de toate acestea, Tom spuse:

— Măi Jim, mă duc eu să aduc apă dacă dai tu niţel cu bidineaua.

Jim scutură energic din cap şi răspunse:

— Nu poate, dom’ Tom. Stăpâna spus la mine trebui aduci apă şi nu opreşti pierzi timp şi joci. Spus dânsa şi dom’ Tom roagă eu văruieşte, şi spus

dânsa că eu vede treabă, văruit ai grijă dânsa!

— Lasă, mă Jim, nu te lua după ea. Aşa vorbeşte ea totdeauna. Dă-încoa' găleata, nu stau mult… un minut. Nici n-o să ştie.

— Ba, mi-e frică, dom' Tom. Stăpâna spus suceşte gâtu' Jim. Crede, dom' Tom.

— Dânsa?!… Fugi de-acolo! Nu bate niciodată pe nimeni, îţi ciocăne niţel capu' cu degetaru', ce, asta-i bătaie? Spune şi tu! Aşa te sperie ea cu vorba. Da' ce, vorbele le simţi? Mai rău când începe să plângă, Jim, auzi Jim?… Îţi dau o bilă albă, una de marmură!

Jim începu să se cam înmoaie.

— O bilă albă, Jim!… Uite-aici. Aşa-i că-i grozavă?

— Tii!… Jim nu văzut aşa bil'. Da, dom' Tom, Jim frică bate stăpâna…

— Şi hai să-ţi arăt şi buba mea de la picior!

Jim era şi el om; cum ar fi putut să reziste unei asemenea ispite! Puse găleata jos, luă în primire bila albă şi, uitând de toate, se aplecă plin de curiozitate peste piciorul cu bubă, în timp ce Tom desfăcea pansamentul. Un minut mai târziu, Jim fugea de-i sfârâiau călcâiele, la vale, spre fântână, cu găleata zdrăngănind a gol. Tom văruia de mama focului, iar mătuşa Polly părăsea câmpul de bătaie, cu un papuc în mână şi cu bucuria învingătorului în priviri.

Dar zelul lui Tom nu dură mult. Începuse să-şi amintească ce planuri făurise el pentru ziua aceea. În curând, băieţii care nu fuseseră pedepsiţi aveau să iasă pe stradă şi să facă fel de fel de năzdrăvănii. Ce-or să-şi mai bată joc de el că era pedepsit să lucreze! Gândul ăsta îl seca la inimă. Începu să se scotocească prin buzunare, inventariindu-şi cu băgare de seamă avuţiile: frânturi de jucării, bile şi o mulţime de alte nimicuri. Poate că i-ar fi ajuns ca să ademenească pe careva să lucreze în locul lui, dar n-ajungeau nici pe departe ca să-şi cumpere o jumătate de oră de libertate deplină. Aşadar îşi băgă înapoi în buzunare averea, mai bine rânduită decât o scosese, şi renunţă mâhnit la ideea de a încerca să-i cumpere pe băieţi. Deodată însă, în acea clipă întunecată şi plină de deznădejde, îi vine o idee! O idee straşnică, măreaţă! Luă iar bidineaua şi se apucă liniştit de lucru. Nu trecu mult, şi la orizont apăru Ben Rogers; tocmai băiatul de a cărui gură se temea cel mai mult. Ben venea ţopăind: hop-ţop-hop, dovadă că inima-i era voioasă şi plină de speranţe mari. Muşca dintr-un măr şi, la răstimpuri, scotea câte un chiot lung şi melodios, urmat de un sonor „ding-dong-dong, ding-dong-dong", fiindcă făcea pe vaporul. Când se apropie, reduse viteza, o luă prin mijlocul străzii, înclină mult la tribord şi făcu nişte manevre maiestuoase de acostare. Era nici mai mult, nici mai puţin decât *Marele Missouri*[2], cu cala cufundată, chipurile,

la vreo trei metri în apă; el era vapor, căpitan şi clopoţelul telegrafului în acelaşi timp, astfel încât trebuia să-şi închipuie că stă pe propria-i punte de comandă, că dă ordine şi că tot el le execută.

— Stopaţi, dom'le comandant! Ting-ling-ling! Încetini şi se îndreptă prudent spre marginea drumului. Maşina înapoi! Ting-ling-ling! Braţele i se încordară şi coborâră ţepene de-a lungul corpului. Tribordu-napoi! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Braţul drept descria între timp cercuri falnice, fiindcă înfăţişa un zbat[3] de treisprezece metri. Babordu-napoi! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Mâna stângă începu să descrie cercuri. Stop tribordu'! Ting-ling-ling! Stop babordu'! Vino la tribord! Stop! Lasă-ncet zbatu' de-afară! Ting-ling-ling! Zdup-zdup-zdup! Dă bandula[4]. Mai iute! Dă şi parâma! Haide, ce stai? Prinde-o de ciotu' ăla! Volta peste tot! Dă-i drumu'! Stop maşinile, dom'le comandant! Ting-ling-ling! Şşt! ş-ş-ş-t! ş-ş-t! (Încerca ventilele.)

Tom văruia înainte liniştit, de parcă nici n-ar fi văzut vaporul. Ben se zgâi o clipă la el, apoi zise:

— Hi-hi! Ai păţit-o, ă?

Niciun răspuns. Tom cercetă ultima dâră de var cu o privire lungă şi scrutătoare de artist, mai plimbă o dată cu gingăşie bidineaua peste acelaşi loc şi iarăşi examină rezultatul cu o privire critică. Între timp, Ben se apropiase de el ca la un pas. Lui Tom îi lăsa gura apă după măr, dar părea cu totul absorbit de treaba pe care o făcea. Pierzându-şi răbdarea, Ben spuse:

— Ce e, şefule? Te-a pus la treabă?

— A, tu erai, Ben? Nici nu te văzusem.

— Ştii? Eu mă duc la scăldat… Sâc!… Ce-ai mai vrea şi tu, te cred!… Ori te pomeneşti că-ţi place mai bine să dai cu bidineaua?… Sigur, tu te dai în vânt după muncă, mie-mi spui!

Tom îl privi o clipă lung, apoi spuse:

— Ce, tu zici că asta-i muncă?

— Da' ce-i?

Tom se apucă iar de văruit. Mai dete de două-trei ori cu bidineaua, apoi răspunse nepăsător:

— O fi, n-o fi… eu atâta ştiu, că-mi place.

— Fugi d-aci… nu cumva vrei să te cred?

Tom văruia înainte de zor.

— Cum să nu-mi placă? Da' ce zici tu, că în fiecare zi îţi pică norocul să văruieşti un gard ca ăsta?

Iată că lucrurile apăreau într-o lumină cu totul nouă. Ben încetă brusc să mai ronţăie mărul. Tom plimba graţios bidineaua în sus şi-n jos, se dădea câte un pas înapoi, ca să vadă efectul, mai migălea pe ici, pe colo, îşi privea din nou opera, iar Ben… Ben îi urmărea fiecare mişcare, din ce în ce mai

îngândurat. Nu trecu mult şi, nemaiputându-se stăpâni, zise:

— Mă, Tom, lasă-mă să văruiesc şi eu niţel!

Tom se opri o clipă, chibzuind adânc în sinea lui, fu cât pe ce să încuviinţeze, dar numaidecât se răzgândi:

— Nu, nu se poate, Ben. Mătuşa Polly ţine mult la gardu' ăsta, fiindcă, ştii, e la stradă… Să fie ăl din dos, n-aş zice nimica, şi nici ea. Zău, nu-ş' ce-are ea cu gardu' ăsta; zice că trebuie văruit cu mare, mare grijă. Eu zic că din o mie de băieţi, ce din o mie… din două mii, unu' dacă se pricepe să-l văruiască bine!

— Ce spui, mă!… Hai, Tom, nu mai fi aşa, lasă-mă şi pe mine să încerc numai un pic. Ce, să fiu eu în locul tău, nu te-aş lăsa?

— Cum, Ben, crezi că eu nu vreau să te las?… Vreau, vreau, mă Ben, zău că vreau… da' tuşa Polly… uite, ca să vezi, a vrut Jim să văruiască gardul, nu i-a dat voie; şi Sid a vrut să-l văruiască, şi nici lui nu i-a dat voie. Tu nu vezi că nu pot? Nu pot şi gata. Dacă te las să-l văruieşti şi se întâmplă vreun bucluc, ce mă fac, ai? Spune şi tu.

— Fugi d-acolo, că n-o să se întâmple nimic, o să-l fac la fel de bine ca tine! Hai, lasă-mă să-ncerc! Haide! Hai, că-ţi dau cotoru' mărului, cu toţi sâmburii!

— De, ştiu şi eu ce să zic… Nu, zău, Ben, nu se poate, mi-e frică.

— Îţi dau tot măru'!

Tom se despărţi de bidinea cu şovăială pe chip şi cu bucurie în suflet. Iar în timp ce fostul vapor *Marele Missouri* trudea şi năduşea în soare, artistul scos la pensie şedea pe un butoi din apropiere, la umbră, bălăbănindu-şi picioarele, molfăind din măr şi urzind planuri cum să mai prindă în laţ şi pe alţi proşti. Se găsiră destui; una-două răsărea câte un băiat. Venea să-şi bată joc şi rămânea să văruiască. În clipa când Ben nu mai putu de oboseală, Tom îi şi cedă rândul lui Billy Fisher, în schimbul unui zmeu bine cârpit, şi când îi expiră termenul lui Billy, Johny Miller oferi un guzgan mort, plus sfoară de hâţânat; şi tot aşa în şir, timp de câteva ceasuri. De unde, dimineaţa, Tom fusese un biet băiat nevoiaş, pe la mijlocul după-amiezii abia îşi mai putea număra avuţiile. În afară de obiectele mai sus numite, avea douăsprezece bile, un ciob de sticlă albastră străvezie, un mosor fără aţă, o cheie care nu descuia nimic, o bucată de cretă, un dop de sticlă, un soldat de plumb, o pereche de mormoloci, şase pocnitoare, un pisoi chior, o clanţă de alamă, o zgardă de câine (păcat că n-avea câine!), nişte plăsele de briceag, patru coji de portocală şi o cercevea veche, stricată. Timpul trecuse – plăcut, fără nicio oboseală, fusese înconjurat de prieteni şi unde mai pui că gardul avea pe el trei straturi de văruială! Dacă nu s-ar fi isprăvit varul, i-ar fi ruinat pe toţi băieţii din târg.

Tom spunea că, la urma urmei, lumea nu era chiar aşa de plicticoasă.

Descoperise fără să ştie că pentru a face pe om să dorească un lucru, fie că-i bărbat în toată firea, fie că-i băieţel, trebuie să-i înfăţişezi acel lucru drept greu de obţinut. Dacă ar fi fost un filosof mare şi înţelept, de pildă ca scriitorul acestei cărţi, ar fi învăţat de pe urma întâmplării de mai sus că munca înseamnă ceea ce eşti nevoit să faci, iar joc – ceea ce nu eşti nevoit să faci. Ar fi înţeles mai uşor de ce acela care face flori de hârtie sau cel care învârte cu piciorul o roată înseamnă că munceşte, pe când acela care dărâmă popice sau cel care suie Mont Blanc-ul se cheamă că se distrează. Există gentlemeni bogaţi, în Anglia, care mână poştalioane cu patru cai, treizeci până la cincizeci de kilometri pe zi, în toiul verii, fiindcă această plăcere este neaccesibilă oamenilor de rând: îi costă o mulţime de bani; dar dacă ar primi leafă pentru treaba asta, s-ar chema că sunt puşi să muncească şi atunci s-ar lăsa repede păgubaşi.

2 Unul din cele mai mari vase care navigau pe atunci pe fluviul Misissippi (n.red.)
3 Roată propulsoare, folosită ca mijloc de locomoţie navală pentru vasele de altădată (n.red.)
4 Greutate fixată la capătul unei frânghii care se aruncă la ţărm pentru a lega și a trage parâmele de acostare (n.red.)

CAPITOLUL III

Tom se înfăţişă înaintea mătuşii Polly, care şedea în faţa unei ferestre deschise, într-o cameră prietenoasă din fundul casei – un fel de dormitor, sufragerie şi bibliotecă în acelaşi timp. Aerul înmiresmat al verii, liniştea îmbietoare la odihnă, parfumul florilor şi zumzetul monoton al albinelor o făcuseră pe mătuşă să aţipească. Moţăia cu andrelele în mână; motanul îi ţinea de urât, dar şi el adormise în poală. Ca să nu-i pice ochelarii, şi-i proptise pe tâmple, printre şuviţele sure. Era încredinţată că Tom o zbughise de mult de la treabă şi se minună când îl văzu predându-se iar puterii ei, cu atâta semeţie.

— Mătuşă, acu’ îmi dai voie să mă duc să mă joc?

— Cum, aşa repede? Cât ai făcut până acu’?

— Tot gardul, mătuşică.

— Tom, nu minţi! Toate ca toate, dar minciuna n-o înghit!

— Nu te mint, tuşă, zău că-i gata tot!

Mătuşii Polly nu-i prea venea să creadă. Se duse să vadă cu ochii ei. S-ar fi mulţumit să se dovedească adevărat măcar şi un sfert din ce-i spusese Tom. Dar mare îi fu mirarea când văzu gardul spoit tot, cu grijă, strat peste strat, ba încă şi împodobit cu un brâu. Parcă nu-i venea să-şi creadă ochilor.

— Ei comedie! exclamă ea… N-am încotro, trebuie să recunosc că ştii să munceşti când vrei, băiete! Apoi coborî preţul laudei, adăugând: Da’ tare rar vrei, ce să zic!… Hai, du-te la joacă; să nu uiţi însă să te întorci săptămâna asta, diavole, că de nu, îţi pun pielea pe băţ!

Era atât de copleşită de măreaţa lui ispravă, încât merse cu el la cămară şi-i alese un măr de soi. I-l dădu împreună cu o predică despre însemnătatea şi gustul sporit al unui lucru bun, dobândit nu prin păcat, ci prin cuviincioasă osteneală. Pe când încheia cu o frumoasă înfloritură în stil biblic, Tom şterpeli o gogoaşă.

Apoi se strecură afară şi-l văzu pe Sid, care tocmai urca scara ce ducea la odăile de sus. Puse mâna pe nişte bulgări de pământ şi zvârr! cu ei în Sid. Până ce mătuşa Polly, luată prin surprindere, să-şi vină în fire şi să se

grăbească a sări într-ajutor, vreo şase-şapte bulgări îşi nimeriseră ţinta, iar Tom o şi zbughise peste gard, făcându-se nevăzut. Sigur că exista şi o poartă, dar Tom era de obicei prea grăbit pentru a o folosi. Se simţea cu inima împăcată, acum că se răfuise cu Sid, care îi arătase mătuşii aţa neagră şi-l băgase în bucluc.

Ocoli cu băgare de seamă casele de la drum şi ajunse într-o ulicioară noroioasă, care trecea prin dosul grajdului mătuşii. Trecu dincolo de zona periculoasă în care putea fi prins şi pedepsit. Se îndreptă spre piaţa publică a târgului, unde două „armate“ de băieţi aveau întâlnire pentru a-şi măsura forţele, conform unei înţelegeri prealabile. Tom era generalul-comandant al uneia din oşti, Joe Harper (prietenul său cel mai bun) era căpetenia celeilalte. Aceşti doi mari comandanţi de oaste nu se înjoseau să ia ei înşişi parte la luptă, asta era treaba răcanilor; aşezaţi pe o movilă, conduceau amândoi operaţiile, transmiţând ordine prin aghiotanţi. Oastea lui Tom cuceri o mare victorie, după o luptă îndelungată şi aprigă. Apoi se numărară morţii, se făcu schimb de prizonieri şi se căzu de acord asupra condiţiilor conflictului următor, stabilindu-se şi ziua bătăliei ce devenea necesară – după care oştile se aliniară şi părăsiră încolonate câmpul de bătaie, iar Tom se îndreptă singur spre casă.

Trecând pe lângă locuinţa lui Jeff Thatcher, văzu în grădină o fetiţă necunoscută, o fiinţă drăgălaşă, mică, cu ochi albaştri şi păr bălai împletit în două cosiţe lungi: purta o rochie albă de vară şi pantalonaşi lungi, brodaţi. Proaspăt încununatul erou căzu învins fără să fi tras un singur foc. O oarecare Amy Lawrence îi pieri din inimă, fără a lăsa în urmă nici măcar umbra unei amintiri. Crezuse c-o iubeşte la nebunie, îşi închipuise că o adoră, şi iată că nu fusese decât un capriciu. Îi trebuiseră luni întregi ca s-o cucerească; nu era decât o săptămână de când i se destăinuise şi ea. Timp de şapte zile, numai şapte zile, fusese cel mai fericit şi cel mai mândru băiat din lume, şi iată că într-o singură clipă ea îi ieşise din inimă, ca un oaspete întâmplător, a cărui vizită luase sfârşit.

Sorbi din ochi, în taină, pe acest idol nou, până băgă de seamă că şi ea îl văzuse; atunci, prefăcându-se că n-o vede, începu să facă fel de fel de giumbuşlucuri, ca să-i câştige admiraţia. Se maimuţări aşa un timp, dar în toiul unor acrobaţii primejdioase, trăgând cu coada ochiului spre fetiţă, văzu că se îndrepta nepăsătoare spre casă. Tom făcu câţiva paşi şi se sprijini mâhnit de gard, nădăjduind că fata va mai zăbovi un pic. Ea se opri o clipă pe trepte, apoi păşi spre uşă. Când puse piciorul în prag, Tom scoase un suspin adânc. Dar îndată faţa i se lumină, căci, o clipă înainte de a dispărea, ea aruncă o panseluţă peste gard. Băiatul alergă roată, până la un pas-doi de floare, se opri punând mâna streaşină la ochi şi privi în josul străzii, ca şi când acolo s-ar fi

petrecut ceva interesant. Apoi culese de pe jos un pai şi căută să-l ţină în echilibru pe nas, lăsându-şi capul pe spate. Şi tot mişcându-se aşa, când într-o parte, când în alta, adânc cufundat, chipurile, în exerciţiile acestea, se apropia întruna, pieziş, de panseluţă, până ce picioru-i desculţ atinse floarea şi degetele-i încârligate o înhăţară; atunci se îndepărtă, ţopăind într-un picior şi ţinând strâns comoara, dispăru după colţ, dar numai un minut, cât îi trebui să vâre floarea înăuntrul hainei, lângă inimă, sau poate lângă stomac – nu se prea pricepea la anatomie şi nici nu făcea caz de asemenea mici deosebiri. Apoi se înapoie şi zăbovi pe lângă gard până se înseră, tot făcând la giumbuşlucuri, ca şi mai înainte, deşi fata nu se mai arătă deloc. Tom se mângâia întru câtva cu gândul că între timp s-o fi apropiat de vreo fereastră şi o fi băgat de seamă cum îşi dădea el osteneală să-i placă. În cele din urmă, desprinzându-se cu greu de lângă gard, o porni spre casă, cu capul roi de visuri şi de închipuiri.

În tot timpul cinei fu atât de vesel şi neastâmpărat, încât mătuşă-sa se întreba: „Ce-o fi cu băiatul?“ Îi trase o săpunează zdravănă că zvârlise cu bulgări în Sid, dar lui nici că-i păsa. Încercă să şterpelească o bucată de zahăr chiar de sub nasul mătuşii, care îl plesni peste mână.

— Pe Sid nu-l baţi, tuşă, când ia zahăr, se jelui Tom.

— Fiindcă Sid e băiat cuminte şi nu mă chinuie ca tine. De n-aş fi cu ochii pe tine, tu toată ziua ai ronţăi la zahăr.

Apoi, mătuşa intră în bucătărie, şi Sid, fericit că el nu era supus pedepsei, întinse mâna spre chiseaua cu zahăr înfruntându-l astfel pe Tom, care abia se stăpânea să nu-l plesnească. Dar Sid făcu o mişcare greşită, chiseaua căzu pe jos şi se sparse. Tom era în al nouălea cer. Atât de mult îl bucură întâmplarea, încât îşi ţinu limba în frâu şi tăcu. Îşi spuse că n-are să sufle o vorbă, nici când va intra mătuşa, ci are să stea liniştit, până va întreba ea cine făcuse boroboaţa. Abia atunci are să-i spună; ce plăcere să vadă pe băiatul cuminte şi alintat luând câteva scatoalce! Nu-şi mai încăpea în piele de bucurie şi cu greu se stăpâni când intră bătrâna şi se opri în faţa cioburilor, aruncând fulgere de mânie pe deasupra ochelarilor. Tom îşi spuse: „Acu’ îi dă drumu’!“, şi în clipa următoare se văzu zvârlit la pământ! Când palma grea a mătuşii se ridică să lovească din nou, Tom strigă:

— Stai! De ce mă croieşti pe mine? Sid a spart-o!

Mătuşa Polly rămase cu mâna în vânt, iar Tom ridică privirea, aşteptând cuvintele de milă, alintătoare. Dar când îi reveni graiul, mătuşa Polly spuse doar atât:

— Hm! Las’ că n-ai mâncat tu degeaba papara! Ai fi făcut tu vreo altă trăsnaie cât n-am fost eu p-aici.

Apoi începu s-o mustre conştiinţa, vru să spună o vorbă bună, drăgăstoasă, socoti însă că o astfel de vorbă ar fi tălmăcită drept mărturisire că

greşise; disciplina interzicea asemenea purtare. De aceea tăcu şi-şi văzu de treabă, cu inima tulburată. Tom şedea ursuz într-un colţ şi cugeta cât e de nenorocit. Ştia că în sufletul ei mătuşa îi cerea iertare în genunchi, şi asta îl umplea de o mulţumire posacă. Dar el, unul, n-avea de gând să dea semne de mâhnire şi nici pe-ale ei nu voia să le bage în seamă. Ştia că din când în când o privire înlăcrimată stăruia asupră-i, dornică de împăcare, dar se împotrivea s-o întâlnească. Se închipuia zăcând, bolnav de moarte, iar pe mătuşă-sa aplecată deasupră-i, implorând un cuvinţel de iertare, dar el se va întoarce cu faţa la perete şi va muri fără a rosti acel cuvânt. O, cum se va simţi ea oare în clipa aceea? Apoi se închipuia adus acasă de la râu, înecat, cu zulufii uzi, cu bietele-i mâini de-a pururi liniştite, cu inima rănită odihnind în pace. Cum se va arunca mătuşa asupra trupului lui neînsufleţit şi cum îi vor curge lacrimile şiroaie! Cum se va mai ruga lui Dumnezeu să-i dea înapoi băiatul, făgăduind că niciodată, niciodată nu-l va mai năpăstui! El însă va zăcea neclintit, rece şi alb ca varul, biet mucenic plăpând, ajuns la capătul suferinţelor. Aceste tragice vedenii, cu care îşi înfierbânta închipuirea, îi răvăşiră într-atâta sufletul, încât era nevoit să înghită neîncetat; cât pe ce să se înece de atâtea suspine înăbuşite. Ochii îi înotau în lacrimi, care se revărsau când clipea şi se prelingeau pe obraji, picurându-i din vârful nasului. Şi atâta plăcere simţea să-şi alinte supărarea, încât nu putea îndura nicio voioşie de rând în juru-i; veselia altora îl scotea din sărite, îi jignea cele mai sfinte sentimente. Când vară-sa Mary năvăli în odaie cu paşi de dans, plină de bucuria de a se vedea iar acasă – după o vizită la ţară ce durase o săptămână, şi-i păruse o veşnicie – el se ridică şi, învăluit în nori şi negură, ieşi din cameră, pe altă uşă decât aceea prin care intrase ea, aducând cu sine cântec şi soare.

Rătăci departe de obişnuitele locuri de joacă ale băieţilor, căutând colţuri triste şi părăsite, care se potriveau cu starea lui sufletească. O plută de buşteni, pe râu, i se păru locul cel mai nimerit; se aşeză pe marginea ei. Contempla întinderea vastă şi mohorâtă a apei, dorind să se poată îneca dintr-odată şi pe nesimţite, fără a mai încerca obişnuitele suferinţe hărăzite de natură. Apoi îşi aminti de floarea lui. O scoase din buzunar. Boţită şi veştedă cum era, ea sporea parcă amara-i fericire. Se întreba dacă „ei“ i-ar fi milă, de-ar şti. Ar plânge oare, ar dori să-l poată cuprinde după gât, şoptindu-i vorbe de mângâiere şi de îmbărbătare? Sau i-ar întoarce spatele cu răceală, ca toată această lume perfidă? Vedenia asta îi dădea chinuri atât de plăcute, încât şi-o readucea întruna în minte, privind-o mereu sub altă lumină, până când, în cele din urmă, ea se destrămă, de mult ce-o folosise. În cele din urmă, Tom se ridică oftând şi se cufundă în întuneric. Pe la nouă şi jumătate–zece, trecu pe strada, pustie la acea oră, unde locuia necunoscuta adorată şi se apropie de casa ei. Se opri o clipă şi ascultă încordat. Niciun zgomot nu tulbura tăcerea;

în perdeaua unei ferestre de la catul al doilea se răsfrângea pâlpâirea slabă a unei lumânări. Oare acela să fie lăcaşul binecuvântat în care sălăşluia ea? Sări gardul, se furişă printre răzoare, până ajunse sub fereastră. Privi în sus, vreme îndelungată, stăpânit de o emoţie puternică; apoi căută un loc în dreptul ferestrei şi se lungi la pământ, pe spate, ţinând strâns în mâinile-i împreunate pe piept biata floare veştedă. Aşa ar fi vrut să moară: afară, în lumea aspră şi haină, sub bolta rece a cerului; biet băiat fără cămin, fără o mână prietenă care să-i şteargă sudoarea morţii de pe frunte, fără o fată iubitoare care să se aplece milostivă, asupră-i, când avea să vină chinul cel de pe urmă. Aşa îl va vedea ea, când va veni a doua zi la geam, să privească zorile voioase, şi, ah, vărsa-va ea oare o lacrimă peste sărmanul lui trup neînsufleţit, va scoate ea oare un suspin, cât de uşor, văzând o viaţă tânără şi plină de făgăduieli atât de nemilos zdrobită, atât de timpuriu secerată?

Deodată, fereastra se deschise cu un scârţâit, glasul strident al unei slujnice profană liniştea sfântă şi un potop de apă inundă rămăşiţele mucenicului care zăcea la pământ!

Eroul, mai-mai să se înăbuşe, sări în picioare şi se uşură strănutând. În aer se auzi un vâjâit ca de proiectil, însoţit de o înjurătură înfundată, urmă un zgomot de sticlă spartă, apoi o făptură măruntă şi nedesluşită sări gardul şi, ca o săgeată, se împlântă în beznă.

Nu mult după aceea, Tom, dezbrăcat pentru culcare, îşi revizuia la lumina unei lumânări de seu veşmintele ude leoarcă. Sid se deşteptă, dar chiar dacă îi trecu prin minte să facă „anumite aluzii la anumite subiecte“, se răzgândi şi tăcu chitic, căci privirea lui Tom nu făgăduia nimic bun.

Tom se întoarse cu faţa la perete, fără să-şi mai bată capul cu rugăciunea, iar Sid trecu la catastif abaterea.

CAPITOLUL IV

Zorile luminară o lume liniştită. Razele soarelui se revărsau ca o binecuvântare asupra paşnicului târguşor. După gustarea de dimineaţă, mătuşa Polly ţinu slujbă religioasă în familie. Începu printr-o rugăciune, clădită pe temelii solide de citate biblice, cimentate între ele cu un strat subţire de idei originale. Din vârful acestei clădiri, ca de pe Muntele Sinai, dădu drumul uneia din cele zece porunci. După asta, Tom „se duse în pustie“, ca să spunem aşa, adică se apucă să-şi înveţe versetele[5]; Sid învăţase lecţia cu câteva zile înainte. Tom lupta din răsputeri să ţină minte cinci versete. Alesese o parte din Predica de pe Munte, fiindcă alte versete mai scurte nu putuse găsi.

După o jumătate de oră dobândise o vagă idee despre lecţie, dar numai atât, căci mintea lui străbătea întregul câmp al gândirii omeneşti, iar mâinile-i neastâmpărate se îndeletniceau cu tot felul de jocuri odihnitoare. Mary luă cartea să-l asculte; el începu să bâjbâie, ca prin ceaţă:

— Fericiţi cei… ă… ă…

— Săraci…

— Da… săraci; fericiţi cei săraci… ă… ă…

— Cu duhul…

— Cu duhul. Fericiţi cei săraci cu duhul, că ei… ei…

— Că a lor…

— Că a lor… Fericiţi cei săraci cu duhul, că a lor este împărăţia cerurilor. Fericiţi cei ce plâng, că aceia… aceia…

— Se…

— Aceia se…

— V… o… Vor!

— A, da, vor! Că aceia se vor, că aceia se vor… ă…ă… vor plânge… ă… fericiţi cei ce vor… cei ce vor… ă… ce vor… plânge, că aceia… că aceia se vor… Ce se vor? De ce nu-mi spui, Mary? Cum poţi să fii aşa rea?

— Vai, Tom, nerod mai eşti! Nici prin gând nu-mi trece să te necăjesc, cum poţi să crezi aşa ceva? Du-te şi mai învaţă. Nu te descuraja,

Tom, să vezi c-ai să poţi, şi când ai să ştii bine, o să-ţi dau ceva frumos! Hai, fii băiat de treabă!

— Bine! Dar ce-mi dai, Mary? Hai, spune, ce?

— Ai răbdare. Dacă-ţi spun că e ceva frumos, poţi să mă crezi.

— Aşa e, Mary. Ai dreptate. Bine. Mă pun iar pe tocit.

Şi se puse iar pe tocit. Împins de curiozitate, cât şi de dorinţa de câştig, se apucă să înveţe cu atâta însufleţire, încât ajunse la un rezultat strălucit.

Mary îi dădu un briceag nou-nouţ, marca „Barlow“, în valoare de doisprezece cenţi şi jumătate. Tom era beat de fericire. Adevărat că briceagul nu tăia defel, dar era chiar „Barlow“, aşa că Tom avea de ce să fie mândru. Nu ştiu cine le-a băgat în cap băieţilor din Vest că existau falsuri după o armă ca asta. Niciodată n-am să înţeleg cum puteau crede unii asemenea lucru. Străduindu-se, Tom izbuti să cresteze muchia bufetului şi tocmai se pregătea să împodobească în acelaşi fel şi biroul, când fu chemat să se îmbrace pentru şcoala de duminică.

Mary îi dădu un lighean şi o bucată de săpun. Tom ieşi cu ele afară şi aşeză ligheanul pe un scăunel, înmuie săpunul în apă şi-l puse iar jos; îşi suflecă mânecile, vărsă binişor apa în ţărână, apoi intră în bucătărie şi începu să-şi şteargă de zor obrazul cu prosopul agăţat după uşă. Dar Mary îi luă prosopul şi-l dojeni.

— Nu ţi-e ruşine, Tom? Ce ţi-e aşa frică de apă? Hai, fii băiat cuminte şi spală-te!

Tom se cam fâstâci. Mary îi puse iarăşi apă în lighean. De data asta, stătu câtva timp aplecat deasupra ligheanului, până să prindă curaj; apoi răsuflă adânc şi începu. Când intră în bucătărie, cu amândoi ochii închişi şi bâjbâind cu mâinile întinse după prosop, dârele de clăbuc şi de apă ce i se prelingeau pe faţă dovedeau îndeajuns de grăitor intenţiile lui onorabile. Dar când se arătă de după prosop, înfăţişarea lui tot nu era mulţumitoare, zona curată se sfârşea brusc în dreptul bărbiei, ca o mască, mai jos începea un ţinut întunecos şi neirigat, care-i cuprindea tot gâtul şi ceafa. Mary se hotărî să-l ia ea în primire. Când ieşi din mâinile ei, Tom era om ca toţi oamenii, fără deosebiri de culoare. Părul bine udat era periat cu îngrijire, iar cârlionţii scurţi în aşa fel rânduiţi, încât produceau un efect general cochet şi simetric. (Când scăpa de sub supraveghere, băiatul îşi descreţea părul cu multă trudă şi-l netezea cât putea: cârlionţii îi umpleau viaţa de amărăciune, deoarece îi socotea ceva femeiesc.) Mary îi aduse rândul de haine pe care de doi ani încoace le purta numai duminicile: erau numite „hainele alelalte“, ceea ce ne arată cuprinsul garderobei lui. După ce se îmbrăcă singur, fata îl mai dichisi: îi încheie până la gât haina curată, îi răsfrânse gulerul mare al cămăşii peste

umeri, îi zbârli iar părul, cu peria, şi la urmă îi aşează pe creştet pălăria pestriţă de pai. Acum arăta cu mult mai îngrijit şi totodată mai stingherit; se simţea cum nu se poate mai prost: hainele întregi şi curăţenia îl stânjeneau din cale-afară. Nădăjduia că Mary va uita ghetele, dar speranţa aceasta se dovedi deşartă; fata le unsese zdravăn cu seu, după cum era obiceiul, şi i le aduse. Tom îşi ieşi din fire şi spuse că totdeauna era silit să facă ce nu-i plăcea.

Mary răspunse pe un ton convingător:

— Hai, Tom, te rog, fii băiat de treabă!

Se încălţă aşadar, bombănind. Mary fu repede gata şi cei trei copii porniră spre şcoala de duminică, un loc pe care Tom îl ura din toată inima, dar unde Sid şi Mary se simţeau bine.

Lecţiile duminicale de religie ţineau de la nouă până la zece şi jumătate şi erau urmate de slujba religioasă. Doi dintre copii rămâneau totdeauna de bunăvoie la predică, celălalt – stătea şi el, din motive mai puternice. În băncile tari, cu spetează înaltă, ale bisericii, încăpeau vreo trei sute de inşi; clădirea era mică şi lipsită de orice frumuseţe; un fel de ladă din scânduri de brad o încununa în chip de turn. La uşă, Tom rămase puţin în urmă şi aţinu calea unui coleg îmbrăcat şi el de duminică.

— I-ascultă, Bill, ai vreun bileţel galben?

— Am.

— Ce ceri?

— Ce dai?

— O acadea şi un cârlig de undiţă.

— Să văd.

Tom scoase la iveală cele oferite. Erau satisfăcătoare şi târgul se făcu. După asta, Tom negocie două bilete albe pe trei bileţele roşii şi alte câteva nimicuri pe două bileţele albastre. Pândi şi pe alţi băieţi care soseau şi timp de vreun sfert de oră tot cumpără bilete de diferite culori. După aceea intră în biserică, într-un cârd de copii, care de care mai sclivisiţi şi mai gălăgioşi, apoi se duse la locul lui şi se luă la harţă cu primul venit. Învăţătorul, un om în vârstă, interveni. Cum îşi luă ochii de la el, Tom îl trase de păr pe un băiat din banca din faţă şi, când băiatul întoarse capul, Tom se prefăcu a citi cu atenţie. După aceea îl împunse pe un altul cu un ac, pentru plăcerea de a-l auzi ţipând, şi se alese iar cu o mustrare de la învăţător. Toţi din clasa lui Tom erau croiţi după acelaşi calapod: neastâmpăraţi, gălăgioşi şi poznaşi. Când venea timpul să spună lecţiile, niciunul nu-şi ştia ca lumea versetele. Profesorul trebuia să le sufle întruna, de la început până la sfârşit. Totuşi, până la urmă, cu chiu, cu vai o scoteau la capăt, şi fiecare îşi primea răsplata sub formă de bileţele colorate, pe care era tipărit un citat din Scriptură. Un bileţel albastru era răsplata pentru două versete ştiute pe de rost. Zece bileţele albastre preţuiau cât unul roşu şi

puteau fi schimbate pentru un asemenea bilet, zece bileţele roşii făceau cât unul galben; pentru zece bileţele galbene – fericea pe şcolar cu o Biblie legată în pânză, care costa patruzeci de cenţi în acele timpuri. Câţi dintre cititorii mei ar avea siguranţa şi răbdarea să memoreze două mii de versuri, chiar şi în schimbul unei Biblii ilustrate de Doré? Totuşi, Mary dobândise în felul acesta două Biblii, după o muncă răbdătoare de doi ani, iar un băiat strânsese patru sau cinci exemplare. Recitase odată trei mii de versete în şir, dar îşi încordase într-atât mintea, încât, începând din ziua aceea, rămăsese aproape cretin, un mare ghinion pentru şcoală, fiindcă la zile mari, când era de faţă lume străină – pe el obişnuia să-l scoată şi, după cum spunea Tom, cu el „se fălea“. Numai şcolarii mai mari izbuteau să-şi păstreze bileţelele şi să se ţină de această muncă plicticoasă un timp destul de îndelungat pentru a dobândi o Biblie, aşa că înmânarea unui asemenea premiu era o împrejurare rară şi vrednică de ţinut minte. Premiantul era în ziua aceea un personaj atât de măreţ şi de admirat, încât în inima fiecărui şcolar se aprindea o ambiţie, care adesea dăinuia două săptămâni. Se prea poate ca mintea lui Tom să nu fi râvnit serios la asemenea hrană, dar fără îndoială că sufletul lui jinduia de mult la faima şi la strălucirea legată de cucerirea premiului.

La timpul cuvenit, directorul şcolii se urcă pe amvon şi porunci luare-aminte. Ţinea în mână o carte de imnuri religioase, între ale cărei file îşi vârâse degetul arătător. Când un director de şcoală duminicală rosteşte obişnuita cuvântare introductivă, trebuie neapărat să ţină în mână o carte de imnuri religioase, după cum un cântăreţ solist, la un concert, nu-şi face intrarea fără o partitură în mână. De ce? Nu se ştie, fiindcă nici cartea de imnuri religioase, nici partitura nu sunt vreodată consultate de bietul om. Directorul nostru era o făptură firavă, de treizeci şi cinci de ani, cu o bărbiţă de ţap şi cu un păr scurt, de culoarea nisipului. Purta un guler înalt şi ţeapăn, cu marginea de sus aproape până la urechi, şi ale cărui vârfuri se îndoiau în afară, în dreptul colţurilor gurii, o îngrădire care-l silea să privească drept înainte şi să întoarcă capul cu trup cu tot, când voia să se uite într-o parte. Bărbia îi era proptită într-o cravată înnodată ca o fundă, lată şi lungă cât o bancnotă şi cu marginile în franjuri. Purta ghete cu vârfurile întoarse mult în sus, după moda zilei, ca nişte tălpice de sanie: efectul acesta îl obţineau tinerii de pe atunci cu multă răbdare şi trudă, şezând ore întregi cu vârfurile picioarelor apăsate pe un perete. Domnul Walters avea o înfăţişare gravă şi era sincer şi cinstit până în fundul sufletului. Respecta într-atâta lucrurile şi locurile sfinte şi într-atâta le deosebea de cele lumeşti, încât, fără să-şi dea seama, glasul cu care vorbea la şcoala de duminică dobândise o anume intonaţie, care-i lipsea cu desăvârşire în zilele obişnuite ale săptămânii. Începu cam aşa:

— Copii, acum vă rog să şedeţi cât puteţi de drept şi de frumos şi să mă ascultaţi un minut–două, cu toată băgarea de seamă. Aşa, foarte bine. Aşa trebuie să stea băieţii şi fetele cuminţi. Văd o fetiţă uitându-se pe fereastră – o fi crezând că sunt afară şi că m-am urcat într-un copac, să ţin o cuvântare păsărelelor. (Râsete înfundate.) Trebuie să vă spun cât de plăcut îmi este să mă aflu într-un lăcaş ca acesta, unde copiii învaţă să facă fapte bune şi să fie cuminţi.

Şi aşa mai departe… Nu e nevoie să aşternem pe hârtie restul cuvântării. Era întocmită după un tipic care nu se schimbă, aşa încât ne este tuturor bine cunoscut.

Ultima parte a cuvântării fu ştirbită de neastâmpărul unor copii răi, care îşi reluaseră înghiontelile şi alte năzbâtii distractive; şoaptele se răspândeau în valuri tot mai gălăgioase, atingând la răstimpuri chiar şi stânci izolate şi de neclintit cum erau Sid şi Mary.

Dar când glasul domnului Walters se potoli, tot zgomotul încetă şi încheierea discursului fu întâmpinată cu o revărsare recunoscătoare de tăcere.

Cele mai multe şoapte se stârniseră din pricina unei întâmplări oarecum rare – intrarea unor oaspeţi: notarul Thatcher, însoţit de un bătrân pirpiriu, de un domn frumos şi voinic, de vârstă mijlocie, cu păr cărunt, şi de o doamnă impunătoare, care fără îndoială era soţia celui din urmă. Doamna ducea de mână un copil. Până atunci Tom stătuse ca pe ghimpi, se tot frământa, parcă-l înţepa şi-l rodea ceva, apoi mai avea şi conştiinţa încărcată: nu putea să se uite în ochii lui Amy Lawrence, nu putea îndura privirea ei iubitoare. Dar în clipa în care o văzu pe fetiţa nou-venită, sufletul i se umplu de o fericire fără seamăn. În clipa următoare începu „să facă pe grozavul“ pe cât putea, înghiontindu-şi vecinii, trăgându-i de păr, schimonosindu-se în fel şi chip, pe scurt, folosindu-se de toate meşteşugurile ce-i păreau potrivite pentru a vrăji inima unei fete şi a-i câştiga admiraţia. Doar amintirea ruşinii păţite în grădina acelui înger îi cam tulbura fericirea; nu era însă mai mult decât o urmă de nisip, repede ştearsă de valurile de fericire ce se revărsau asupră-i. Oaspeţii fură aşezaţi la cele mai înalte locuri de cinste şi, îndată ce domnul Walters îşi sfârşi cuvântarea, îi prezentă elevilor. Bărbatul de vârstă mijlocie se dovedi a fi un personaj de vază. Nici mai mult, nici mai puţin decât judecătorul districtului, cea mai ilustră făptură omenească ce le fusese dat până acum acestor copii să vadă de aproape. Se întrebau dacă era la fel ca toţi oamenii; ar fi vrut să-l audă răcnind ca un leu, dar în acelaşi timp le era teamă că aşa va face. Era din Constantinopol, orăşel la douăzeci de kilometri depărtare, călătorise deci şi văzuse lumea. Ochii aceştia priviseră tribunalul districtului, despre care se spunea că are acoperiş de tablă. Veneraţia inspirată de aceste reflecţii se manifesta prin tăcerea impresionantă ce domnea şi prin şirurile de

ochi holbaţi. Aveau în faţa lor pe marele jude Thatcher, frate cu propriul lor notar. Jeff Thatcher ieşi numaidecât în întâmpinarea acestui bărbat de seamă, stârnind invidia întregii clase. Ar fi fost peste măsură de încântat dacă ar fi auzit şoaptele băieţilor.

— Ia uite la el, Jim! Se suie sus, acolo! Iii, ia te uită, mi se pare că vrea să dea mâna cu el, zău, mă, îi strânge mâna. Spune tu, ce n-ai da să fii în locul lui Jeff?

Domnul Walters începu să-şi arate importanţa căutând să facă tot felul de treburi şi trebuşoare oficiale, cu şi fără rost: dădea porunci, pronunţa sentinţe, împărţea instrucţiuni încolo şi încoace. Bibliotecarul îşi arăta importanţa şi el, alergând de colo până colo cu teancuri de cărţi în braţe şi făcând împrejurul lui larma cu care se mângâie de obicei oamenii mărunţei. Tinerele învăţătoare îşi arătau importanţa aplecându-se cu drăgălăşenie asupra şcolarilor pe care mai adineaori îi trăseseră de urechi, ridicând cu gingăşie degete ameninţătoare spre băieţii răi şi mângâindu-i drăgăstos pe cei buni. Tinerii învăţători îşi arătau importanţa cu dojeni mărunte şi cu alte mici dovezi de autoritate şi de deosebită atenţie pentru disciplină, şi cea mai mare parte dintre învăţători şi învăţătoare îşi căutau de lucru pe la biblioteca din preajma amvonului, fiind adesea nevoiţi a face de două–trei ori în şir această treabă şi părând foarte supăraţi din pricina asta. Fetiţele îşi arătau importanţa în fel şi chip; băieţii îşi arătau importanţa cu atâta însufleţire, încât peste tot nu vedeai decât ghemotoace de hârtie şi n-auzeai decât zvon de încăierări. Şi deasupra tuturor trona marele personaj, revărsând asupra întregii adunări un zâmbet larg şi maiestuos de judecător, încălzindu-se la soarele propriei lui măreţii, căci şi el îşi arăta importanţa. Nu lipsea decât un singur lucru pentru ca încântarea domnului Walters să fie deplină, şi anume prilejul de a acorda o Biblie ca premiu şi de a se făli cu un copil-minune. Unii dintre copii aveau câteva bilete galbene, dar niciunul n-avea destule: făcuse el o cercetare printre aşii clasei, dar în zadar. Ce n-ar fi dat acum ca acel mic elev să aibă din nou mintea sănătoasă!

Şi iată că în clipa în care orice nădejde era pierdută, Tom Sawyer se înfăţişează cu nouă bilete galbene, nouă roşii şi zece albastre, şi cere o Biblie! Apariţia lui avu efectul unui trăsnet căzut din cer senin. Walters nu se aşteptase la o cerere din partea unui asemenea băiat nici peste zece ani. Dar n-avu încotro: dovezile erau în regulă şi indiscutabile! Aşadar, Tom fu înălţat la loc de cinste, lângă judecător şi ceilalţi aleşi, iar măreaţa veste se anunţă de la amvon. Era cea mai uluitoare surpriză a deceniului şi făcu atâta vâlvă, încât îl ridică pe noul erou până la înălţimea judecătorului, iar şcoala se putea zgâi acum la două minuni în loc de una. Pe toţi băieţii îi rodea invidia, dar mai crunt decât toţi sufereau aceia care abia acum îşi dădeau seama că la această

mărire nesuferită contribuiseră ei înşişi, vânzându-i lui Tom bilete în schimbul bogăţiilor adunate de el prin concesionarea privilegiului de a vărui. Auzi, să se lase ei traşi pe sfoară de un şarlatan mârşav, de un şarpe viclean!

Îi înmână aşadar lui Tom premiul, cu toată căldura de care era în stare în asemenea împrejurări; dar avântul lui obişnuit se cam domolise. Bietul om simţea că la mijloc e o taină care nu prea îndura lumina zilei: ar fi fost ridicol să creadă că tocmai băiatul ăsta putea înmagazina în mintea lui două mii de snopi de înţelepciune biblică; fără îndoială că şi o duzină i-ar fi depăşit puterile. Amy Lawrence era mândră şi bucuroasă şi încerca să-l facă pe Tom să citească asta pe chipul ei; dar el nu-i arunca nicio privire. Întâi, fata se arătă mirată, apoi se cam îngrijoră. O bănuială îi încolţi în minte, se stinse, pâlpâi iar… Începu să pândească; o privire strecurată pe furiş îi dezvălui o sumedenie de lucruri, inima i se frânse brusc; era geloasă, copleşită de mânie, o podidi plânsul. Îi ura, îi ura pe toţi, şi pe Tom mai mult ca pe oricare altul.

Tom fu prezentat judecătorului, dar parcă avea limba legată; abia mai răsufla de tare ce i se zbătea inima, în parte din pricina măreţiei copleşitoare a omului în faţa căruia se găsea, dar mai ales fiindcă acest om era tatăl ei. Să fi fost întuneric, i-ar fi căzut în genunchi şi i s-ar fi închinat. Judecătorul îi puse mâna pe creştet, îi spuse că e un băiat de ispravă şi-l întrebă cum îl cheamă. Băiatul se bâlbâi, se înecă şi în sfârşit putu să rostească:

— Tom.

— A, nu Tom, cred că trebuie să fie…

— Thomas.

— Aşa da. Mi-am închipuit eu că-i mai lung. Şi bănuiesc că mai ai un nume. Vrei să mi-l spui şi pe acela?

— Spune-i domnului numele tău întreg, Thomas, spuse Walters, şi nu uita să spui „domnule“. Trebuie să fii cuviincios.

— Thomas Sawyer… domnule.

— Aşa, vezi! Ştiam eu că eşti băiat deştept. Bun băiat, bravo! Cuminte, înţelept, mai e vorbă, un băiat şi jumătate! Două mii de versete e ceva! Înseamnă învăţătură, nu glumă. N-o să-ţi pară rău niciodată de osteneala ce ţi-ai dat-o ca să le înveţi, căci învăţătura preţuieşte mai mult decât orice pe lume; mulţumită ei avem oameni mari şi oameni buni. Şi tu vei fi într-o zi un om mare şi un om bun, Thomas, şi atunci vei privi înapoi şi vei spune: „Toate acestea le datorez norocului ce l-am avut de a putea merge în copilărie la şcoala de duminică, le datorez scumpilor mei profesori, care m-au îndemnat să învăţ, le datorez bunului director al şcolii, care m-a încurajat, a vegheat asupra mea şi mi-a dat o Biblie frumoasă, o Biblie splendidă, elegantă, o Biblie care să fie numai a mea şi pe care am s-o păstrez toată viaţa. Toate acestea le datorez unei bune educaţii!“ Aşa vei spune, Thomas. Şi cele două

mii de versete pe care le-ai învăţat acum nu le vei schimba pe nicio avere din lume, de asta sunt sigur. Ei, şi acum, nu-i aşa că ne vei spune, mie şi acestei doamne, câte ceva din cele ce ai învăţat? Sunt sigur că ne vei spune – noi suntem mândri de băieţii care învaţă carte. E-ei, fără îndoială că ştii numele tuturor celor doisprezece apostoli. Hai, spune-ne cum îi chema pe primii doi care au fost aleşi de Domnul?

Tom trăgea întruna de un nasture şi făcea o mutră bleagă. Apoi roşi şi plecă ochii în pământ. Domnului Walters i se făcu inima cât un purice. Îşi spuse: „Băiatul ăsta nu e în stare să răspundă nici la cea mai simplă întrebare: cine dracu' îl pune pe judecător să-l întrebe?“ Totuşi se simţi dator să spună ceva cu glas tare şi zise:

— Răspunde domnului, Thomas… nu te teme.

Tom tot mai pregeta.

— Haide, nu-i aşa că mie îmi spui? zise doamna. Pe primii doi apostoli îi chema…

— David şi Goliat!

Să fim milostivi şi să tragem perdeaua asupra celor ce au urmat.

5 Duminica, la şcoală, elevii erau siliţi să înveţe pe de rost pasaje întregi din Biblie; şcoala duminicală dubla oarecum studiul religiei, care dispunea de ore curente în cursul săptămânii. (n.tr.)

CAPITOLUL V

Pe la zece şi jumătate, clopotul răguşit al bisericuţei începu se dăngăne şi curând credincioşii prinseră a se aduna la slujba de dimineaţă. Elevii şcolii de duminică se răspândiră prin biserică şi luară loc în bănci, în preajma părinţilor, pentru a putea fi supravegheaţi de aproape. Mătuşa Polly sosi şi ea, iar Tom, Sid şi Mary se aşezară lângă dânsa; lui Tom i se dădu locul de lângă trecerea laterală, ca să fie cât mai departe de fereastra deschisă şi de ispitele priveliştii de vară. Unul câte unul se perindau enoriaşii în intervalele dintre bănci: bătrânul diriginte al poştei, un om nevoiaş care apucase şi zile mai bune, primarul cu soţia – târgul avea şi un primar printre alte lucruri de prisos –, judecătorul de pace; apoi doamna Douglas, o văduvă bălaie şi dichisită, în vârstă de patruzeci de ani, femeie cu dare de mână şi bună la suflet. (Locuinţa ei, aşezată pe o colină, era cea mai somptuoasă casă din orăşel, casa cea mai primitoare şi mai darnică în petreceri cu care se putea făli St. Petersburgul.) Veneau apoi venerabilul şi gârbovul maior Ward cu doamna; avocatul Riverson, un personaj eminent, recent sosit în localitate; apoi „frumoasa“ târgului, urmată de un stol de fetişcane fermecătoare, gătite cu rochii albe din pânză de in şi înzorzonate cu panglici; după ele, toată trupa junilor funcţionăraşi ai târgului, filfizoni spilcuiţi care stătuseră până atunci în tindă, morfolind mânerele bastoanelor, un adevărat zid de admiratori, zâmbind galeş tuturor fetelor care treceau, nevoite să le îndure complimentele. La urmă de tot trecu Willy Mufferson, băiatul veşnic dat drept pildă celorlalţi. O conducea pe maică-sa cu atâta grijă, de parcă ar fi fost de sticlă. Totdeauna venea cu ea la biserică; era mândria tuturor matroanelor. În schimb, băieţii nu puteau să-l sufere: prea era cuminte! Şi-apoi prea li se dădea peste nas cu el: „Willy în sus, Willy în jos“. Ca în fiecare duminică, din buzunarul de la spate îi atârna o batistă albă, chipurile întâmplător. Tom nu avea batistă, iar pe băieţii care aveau îi privea ca pe nişte fanfaroni. Parohia fiind acum adunată, clopotul mai dăngăni o dată, pentru a-i dojeni pe cei zăbavnici şi pe cei abătuţi din cale, apoi se lăsă peste întreaga biserică o linişte solemnă, întreruptă doar

de chicotele şi de şoaptele corului din strană. Corul întotdeauna chicotea şi şoptea în timpul slujbei. Am văzut odată un cor bisericesc care se purta cumsecade, dar nu mai ştiu unde. Sunt mulţi ani de atunci şi nu-mi amintesc aproape nimic de corul acela, parcă era într-o ţară străină.

Preotul indică imnul ce trebuia cântat şi-l citi mai întâi el în întregime, cu multă simţire, într-un anumit stil, foarte admirat prin partea locului. Vocea Sfinţiei Sale începea într-un registru mediu şi urca mereu până ajungea la o anumită înălţime, unde stăruia cu însufleţire asupra celui mai de sus cuvânt, iar de aici se arunca în jos ca de pe o trambulină.

Să fiu purtat spre slavă-n culcuşuri înflorite,
Când alţii dus-au greul, luptând în mări de sânge.

Preotul acesta era socotit un minunat recitator. În adunările evlavioase, totdeauna era poftit să citească poezii, iar când sfârşea, doamnele îşi ridicau braţele şi le lăsau să cadă neputincioase în poală, puneau mâna streaşină la ochi şi clătinau din cap, ca şi cum ar fi vrut să spună: „Nu se poate exprima prin cuvinte cât e de frumos; e prea frumos, prea frumos pentru biata noastră lume trecătoare“.

După ce toată lumea cântă împreună imnul, cuviosul părinte Sprague se preschimbă într-un oficiu de mică publicitate şi citi un pomelnic de întruniri şi adunări, şi alte asemenea chestii, fără sfârşit parcă. E un obicei ciudat, care şi astăzi se mai păstrează în America, până şi la oraşe, în era noastră în care ziarele apar precum ciupercile după ploaie. Se întâmplă adesea ca un obicei moştenit prin tradiţie să fie cu atât mai anevoie de lepădat cu cât are mai puţină raţiune de a dăinui.

După asta, Sfinţia Sa trecu la rugăciune. Era o rugăciune mărinimoasă, cuprinzătoare, care pomenea tot felul de amănunte – cerând ajutor şi milostivire pentru biserică şi pentru fiii bisericii, pentru celelalte biserici ale târguşorului, pentru tot târgul, pentru tot districtul, pentru tot statul, pentru toţi slujbaşii statului, pentru Statele Unite, pentru bisericile din Statele Unite, pentru Congres, pentru preşedinte, pentru slujbaşii guvernului, pentru bieţii marinari care navighează pe mări zbuciumate de furtuni, pentru milioanele de asupriţi care gem sub călcâiul monarhiilor europene şi al despotismelor orientale, pentru cei cărora li s-a dăruit lumina şi vestea cea bună şi care totuşi nu au ochi să vadă, nici urechi să audă, pentru păgânii din ostroavele îndepărtate ale mărilor – şi sfârşea cu ruga fierbinte ca vorbele pe care le rostea să fie primite cu milă şi bunăvoinţă şi să cadă ca o sămânţă în pământ roditor, dând la vremea lor o recoltă bogată de fapte bune. Amin!

Se auzi fâşâit de rochii şi enoriaşii se aşezară. Băiatul despre care povestim aici nu se prea dădea în vânt după rugăciune, atâta doar c-o îndura;

şi asta destul de greu. Stătea liniştit, fără să asculte, dar urechea-i urmărea inconştient scurgerea litaniei. O cunoştea prea bine, cu tot tipicul ei. Când se întâmpla ca preotul să adauge vreun cuvinţel cât de neînsemnat, îşi dădea seama îndată şi se încrunta: privea adăugirile ca pe ceva necinstit, un fel de a trage lumea pe sfoară. În mijlocul rugăciunii o muscă se lăsase din zbor pe speteaza băncii din faţă. Tom se perpelea privind cu câtă linişte îşi freca picioruşele, îşi cuprindea capul cu braţele, şi-l peria, inimoasă, de parc-ar fi vrut să-l desprindă de trup, scoţând la iveală firicelul subţire al gâtului. Îşi scărmăna aripile cu picioarele dinapoi, şi le netezea pe lângă trup, ca pe nişte pulpane de haină. Îndeplinea pe îndelete toate dichisurile toaletei ei complicate, ca şi cum ar fi ştiut că e în afară de orice primejdie. Aşa şi era, căci oricât îl mâncau pe băiat degetele s-o înşface, nu cuteza. Se temea că sufletul îi va fi pe loc cuprins de flăcările gheenei, dacă săvârşea asemenea nelegiuire în timpul rugăciunii. Dar odată cu fraza de încheiere, mâna lui prinse a se îndoi şi a se furişa spre locul cu pricina. În clipa când se rostea „Amin“, musca era prizonieră. Mătuşa prinse de veste şi-l ghionti pe Tom, până dădu drumul muştei.

Preotul anunţă tema predicii. Glasul lui monoton bâzâia ca un bondar. Depăna un subiect atât de searbăd, încât multe capete începură a picoti, deşi în predică era vorba de focul cel veşnic şi de pucioasă şi până la urmă cei aleşi rămâneau atât de puţini la număr, încât te întrebai de ce-şi mai bătea capul Dumnezeu să-i mântuie. Tom număra filele pe care era scrisă predica şi când ieşea de la biserică ştia întotdeauna câte pagini citise preotul, dar din cele ce spusese rareori ştia câte ceva. Totuşi, de data asta, predica îi trezise câtva timp oarecare interes. Sfinţia Sa făcuse o descriere măreaţă şi mişcătoare a vremurilor fericite când oştile lumeşti se vor aduna laolaltă, iar leul şi mielul se vor culca alături fără teamă, un copil fiindu-le păstor. Măreţia, învăţămintele, morala acestei evocări grandioase nu se prindeau de băiat. El se gândea doar cu câtă admiraţie avea să fie privit eroul de către uriaşa adunare. La gândul acesta faţa i se lumină. Îşi spuse că i-ar plăcea să fie el acel copil-păstor, dacă leul ar fi domesticit.

Odată cu reluarea temei de căpetenie, pe băiat îl cuprinse iarăşi plictiseala, o plictiseală cruntă. Îşi aminti brusc că avea o comoară şi o scoase din ascunzătoare. Era un gândac mare, negru, cu nişte straşnice coarne dinţate, o răgace. Tom îl poreclise „Ciupici“. Îl ţinea într-o cutie de pocnitori. De cum îi dădu drumul, gângania îl înhăţă de deget. Urmă o smucitură firească; gândacul zvâcni în aer şi, tremurând din picioruşe, se prăvăli pe spate, în cărarea dintre bănci. Băiatul băgă degetul în gură şi începu să şi-l sugă. Apoi căută din ochi gândacul, care zăcea mişcând din lăbuţele-i neputincioase şi trudindu-se în zadar să se întoarcă. Tom râvnea să-l aibă iar, dar gândacul era

departe, nu era chip să-l ajungă de la locul unde şedea. Alţi oameni sătui de predică începură să zâmbească privind gângania.

Pe negândite se ivi un căţeluş, un pudel fără stăpân. Rătăcea alene prin biserică, mâhnit nevoie mare, toropit de aerul zilei de vară şi de liniştea dimprejur. Tânjea după libertate, jinduia după o schimbare. Dădu târcoale gândacului; coada-i pleoştită săltă şi începu să se mişte. Stătu locului, fără a slăbi din ochi prada. Ocoli gândacul cu băgare de seamă, îl adulmecă de la o distanţă care-l punea în afara oricărei primejdii, iar îl ocoli, prinse curaj şi-l mirosi mai de aproape. Îşi dezveli dinţii şi, cu luare-aminte, încercă să înhaţe bâzdâgania. N-o nimeri; se mai repezi o dată şi înc-o dată; începuse să-i placă jocul. Se lăsă pe burtă, cu gândacul între labe, şi se jucă mai departe aşa cu el, până i se urî. Îl cuprinse nepăsarea, apoi o desăvârşită uitare de toate. Capul începu să-i moţăie, botul cobora puţin câte puţin, până-l atinse pe vrăjmaş, care se grăbi să-l înşface. Se auzi un chelălăit strident, căţelul smuci capul şi gândacul fu zvârlit cât colo, căzând iar pe spate. Pe cei din apropiere îi cuprinse veselia; icneau întruna pe înfundate, feţele se piteau pe după evantaie şi batiste. Tom era în culmea fericirii. Câinele avea o mutră pleoştită; parcă ştia că se făcuse de râs, şi îi era necaz; dar mai tare ca orice îl stăpânea setea de răzbunare. Se îndreptă spre gânganie şi reîncepu un atac chibzuit. Tot ocolind-o se repezea întruna, se oprea cu labele dinainte la un pas de gândac, încerca să-l apuce cu dinţii şi-şi smucea capul, de i se bălăbăneau urechile. După câtăva vreme, iar i se urî, încercă să-şi amăgească plictisul fugărind o muscă, dar nu-i plăcu jocul. Cu nasul în podea, se luă după o furnică, dar se sătură curând şi de ea, căscă, scoase un oftat, uită cu desăvârşire de gândac şi se aşeză pe el. Urmă un urlet înspăimântător, ca din gură de şarpe, şi pudelul o zbughi în goană nebună pe lângă şirurile de bănci. Chelălăia şi fugea. Traversă biserica, ieşi în dreptul altarului, o luă razna de-a lungul celeilalte cărări dintre bănci, coti spre uşă, trecu pragul… parcă l-ar fi apucat strechea. În cele din urmă, gonind cu o iuţeală turbată, luă înfăţişarea unei comete lăţoase, rotindu-se în propria-i orbită cu repeziciunea luminii. În culmea disperării, schimbă direcţia şi se năpusti în poala stăpânului său, care-l azvârli pe fereastră. Deznădăjduitele-i tânguiri se auziră din ce în ce mai slab, până se stinseră în depărtare.

Între timp, toată lumea din biserică se îmbujorase la faţă şi se îneca de râs stăpânit. Predica se împotmolise de-a binelea. În curând fu reluată, dar mergea ca vai de lume. Pas de mai mişcă sufletele într-o asemenea împrejurare! Enoriaşii nu conteneau să răspundă celor mai înalte simţăminte cu izbucniri înăbuşite de veselie păcătoasă. În rândurile dinapoi, câte unul, ascunzându-şi obrazul în speteaza băncii din faţă, se prăpădea de râs, de parc-ar fi auzit din gura bietului părinte cine ştie ce caraghioslâc. Întreaga adunare

răsuflă uşurată când se isprăvi chinul şi auzi rostindu-se binecuvântarea.

Tom Sawyer se duse acasă înveselit, spunându-şi că era destul de plăcut să mergi la liturghie când mai intervenea câte-o schimbare în timpul slujbei. Un singur gând îi cam strica cheful; înţelegea să se joace căţelul cu „Ciupici“, dar să plece cu el, asta nu era frumos din partea lui.

CAPITOLUL VI

Luni dimineaţa, Tom Sawyer se trezi amărât. Aşa era el întotdeauna luni dimineaţa. Altă săptămână de pătimire la şcoală. De obicei, Tom începea ziua asta gândindu-se că mai bine n-ar mai fi fost sărbătoare; după joacă şi libertate, tare greu îi venea să intre iar în robie şi în lanţuri.

Culcat în pat, Tom cugeta. Îşi spunea că ar fi bine dacă s-ar îmbolnăvi. Atunci ar putea să lipsească de la şcoală. Iată o posibilitate. Începu să privească chestiunea mai de aproape. Dar ce să facă? Nu-l durea nimic. Se cercetă din nou. De data asta i se păru că simte un fel de crampe la stomac. Îşi puse toate nădejdile în ele. Curând îl mai lăsară şi după câtva timp nu mai simţi nimic. Tom continuă să mediteze. Ia stai! I se clătina un dinte de sus. Ce noroc! Tocmai când se pregătea să se tânguie, îşi dădu seama că dacă vine cu o asemenea chestie, mătuşa o să-i scoată dintele şi asta o să-l doară. De aceea se hotărî să nu sufle o vorbă despre dinte deocamdată, şi să caute altceva. Câtăva vreme nu se ivi nimic, apoi îşi aduse aminte că-l auzise pe doctor vorbind de o anumită boală, care-l făcea pe pacient să zacă vreo două-trei săptămâni şi-l ameninţa cu pierderea unui deget. Aşa că scoase repede de sub cearşaf degetul cu buba şi-l cercetă atent. Buclucul era că nu cunoştea simptomele bolii. Totuşi, i se păru că ar merita să încerce, aşa că se porni să geamă din răsputeri.

Dar Sid dormea înainte, dus.

Tom gemu mai tare. Acum, parcă-parcă începuse să-l doară piciorul.

Dar Sid, nimic.

Între timp, Tom obosise de-a binelea gemând. Se odihni puţin, apoi, cu puteri reînnoite, scoase un şir de gemete, care de care mai sfâşietoare.

Sid sforăia înainte.

Tom nu mai ştia ce să facă. Strigă: „Sid, Sid!“ şi începu să-l zgâlţâie. Procedeul începea să-şi facă efectul şi Tom se porni iar pe gemut. Sid căscă, se întinse, se ridică într-un cot şi se holbă la Tom.

Tom îi dădea înainte cu gemutul, Sid zise:

— Tom! N-auzi, Tom!

Niciun răspuns.

— Măi, Tom! Tom! Ce ai, Tom?

Îl zgâlţâia şi-i privea faţa cu teamă.

— Au, au, Sid. Nu mă zgudui! începu să se vaiete Tom.

— Dar ce-i… ce-i cu tine? Ce ai? Mă duc s-o chem pe tuşica.

— Nu, lasă… Poate-mi trece… Nu chema pe nimeni.

— Ba o chem… cum să n-o chem? Nu mai geme aşa. Tom, mă sperii… De când ţi-e rău?

— Nici nu mai ştiu de câte ceasuri. Aoleo! Nu mă zgudui aşa, Sid! Mor!

— Tom, de ce nu m-ai deşteptat mai de mult? Ah, Tom, încetează odată! Tremură carnea pe mine, când te aud gemând aşa. Tom, ce ai?

— Te iert pentru toate, Sid. (Geamăt.) Pentru toate câte mi le-ai făcut până acum. Când o să mă prăpădesc…

— Vai, Tom, nu cumva eşti pe moarte? Nu, Tom. Te rog, nu muri. Poate că…

— Îi iert pe toţi, Sid. (Geamăt.) Aşa să le spui, Sid. Şi auzi tu, Sid, cerceveaua mea şi pisoiul meu chior să le dai fetei care a venit zilele astea în oraş şi să-i spui…

Dar Sid, înşfăcându-şi haina, o şi zbughise. Tom suferea acum cu adevărat, atât de bine îi lucra imaginaţia, şi gemetele pe care le scotea sunau foarte firesc.

Sid dădu fuga jos.

— Tuşă Polly, vino repede! Moare Tom!

— Moare!?!

— Da, tuşică. Hai, nu mai sta, vino iute!

— Ce gogoşi îndrugi acolo? Nu te cred.

Cu toate astea, o luă la goană pe scări, cu Sid şi cu Mary în urma ei. Pălise de spaimă şi-i tremurau buzele. Când ajunse lângă pat abia mai sufla:

— Tom, băiete! Tom, ce e cu tine?

— Aoleo, mătuşică, nu mai pot.

— Ce ai, spune mai repede, ce-ai păţit, băiatule?

— Ah, mătuşică, buba de la picior a dat o gangrenă!

Mătuşica se prăbuşi pe un scaun, şi râse puţin, plânse puţin, apoi râse şi plânse deodată. După asta, putu în sfârşit să rostească:

— Tom, ce spaimă am tras! Acu’ fă bine, te rog, şi isprăveşte cu prostiile. Dă-te jos din pat.

Gemetele încetară, durerea pieri din deget.

Băiatul, prins cu ocaua mică, se simţea cam stânjenit.

— Tuşă Polly, zău, na, dacă nu credeam c-a dat în gangrenă… mă durea aşa rău, c-am uitat şi de dinte.

— Nu mai spune! Acu’ ţi-ai adus aminte şi de dinte! Ce-i cu dintele?

— Am un dinte care se clatină, şi mă doare de nu mai pot.

— Haide, haide, lasă, nu mai geme. Deschide gura. Da, ai un dinte care se clatină, da’ nu mori tu din asta. Mary, adu-mi te rog un fir de mătase şi un tăciune aprins de la bucătărie.

Tom spuse:

— Au, te rog, mătuşică, nu mi-l scoate, că nu mă mai doare. Să nu mă mişc de-aici dacă nu spun drept. Te rog, mătuşică, nu mi-l scoate. Nici nu mă gândesc să lipsesc de la şcoală.

— Da? Ce spui, băieţele? Va să zică de asta ai făcut atâta tămbălău, ca să lipseşti de la şcoală şi să te duci la pescuit? Tom, Tom, cât te iubesc eu, şi tu nu ştii ce să mai scorneşti ca să-mi amărăşti inima cu ticăloşiile tale!

Între timp uneltele dentare erau gata. Dintr-un capăt al firului de mătase bătrânica făcu un laţ, pe care-l prinse de dintele lui Tom, iar celălalt capăt îl legă de tăblia patului. După aceea luă tăciunele aprins şi odată se repezi cu el spre Tom, mai-mai să-i atingă faţa. Dintele atârna acum, legănându-se de tăblia patului.

Dar orice suferinţă îşi are răsplata. Când se îndreptă Tom spre şcoală, după ce îmbucase ceva la repezeală, se văzu invidiat de toţi băieţii pe care-i întâlnea pe drum, pentru că golul din falca de sus îi îngăduia să scuipe într-un fel nou, nemaipomenit. Strânse în jurul lui o droaie de flăcăi pe care-i interesa demonstraţia. Unul care se tăiase la deget, şi fusese până atunci centrul de admiraţie al tuturor, văzu deodată că se face gol în juru-i şi că-i apune faima. Mâhnit, spuse cu fals dispreţ că nu era nicio scofală să scuipi ca Tom Sawyer, dar când alt băiat îi răspunse: „Încearcă şi tu dacă poţi!“, se depărtă, ca un erou căzut în dizgraţie.

În curând, Tom dădu peste tânărul paria[6] al târgului, Huckleberry Finn, fiul beţivanului. Huckleberry era urât şi temut de toate mamele din târg, pentru că era leneş, nu ţinea seama de nicio îngrădire, avea purtări de rând – într-un cuvânt, era, după cum ziceau ele, un derbedeu. Mamele nu-l puteau suferi pentru că toate odraslele lor îl admirau, simţindu-se minunat în tovărăşia lui interzisă şi dorind din suflet să îndrăznească a se purta ca el. Tom, ca toţi băieţii cumsecade, îl invidia pe Huckleberry pentru situaţia lui ademenitoare de surghiunit al societăţii şi avea poruncă severă să nu se joace cu el. Din care pricină se juca cu el ori de câte ori i se ivea prilejul. Huckleberry purta totdeauna haine vechi, de căpătat, dar pe el vechiturile dobândeau viaţă veşnică. Zdrenţele îi fluturau în jur ca o aureolă, pălăria lui era o vastă ruină, cu un creştet imens care se desprindea de margine şi sălta în

timpul mersului; haina, când avea haină, îi atârna până la călcâie, nasturii din spate îi veneau cam îndărătul genunchilor. O singură bretea îi ţinea nădragii cu marginile ferfeniţite, pe care îi târa prin toate noroaiele, când nu şi-i sufleca; fundul lor era un fel de sac larg umplut cu aer.

Huckleberry făcea tot ce-i plăcea. De era vreme frumoasă, dormea pe treptele caselor, de ploua sau ningea, se muta cu domiciliul în vreun butoi gol. Nu era silit să meargă la şcoală sau la biserică, n-avea stăpân, nu trebuia să asculte de nimeni, putea să meargă la pescuit sau la scăldat când îi poftea inima şi oriunde avea chef şi să zăbovească cât voia. Nimeni nu-l oprea să se ia la bătaie. Putea să se culce seara cât de târziu. Primăvara era cel dintâi băiat care umbla desculţ şi toamna ultimul care se încălţa. Nu era niciodată silit să se spele sau să îmbrace haine curate, ştia să înjure de minune, cu alte cuvinte băiatul ăsta avea tot ce poate să facă viaţa plăcută. Aşa gândea orice băiat „cumsecade“ din St. Petersburg, sâcâit şi ţinut în frâu de părinţi. Tom îl strigă de departe pe romanticul surghiunit:

— Noroc, Huckleberry!

— Noroc, bă, şi să creşti mare!

— Ce-ai acolo?

— O pisică moartă!

— Ia s-o văz şi eu. Aoleo, e ţeapănă, mă Huck. De unde-o ai?

— Am cumpărat-o de la unu’…

— Ce-ai dat pe ea?

— Un bilet albastru şi-o băşică de porc şterpelită de la abator.

— Da’ cum te-ai învârtit de biletu-albastru?

— L-am cumpărat de la Ben Rogers acu’ două săptămâni, p-un băţ de cerc.

— Şi la ce-s bune pisicile moarte, Huck?

— Cum la ce-s bune? Vindecă de negi.

— Zău? Ţî, ţî, ţî!… Ei, da’ eu ştiu ceva mai bun.

— Fugi d-acolo! Ce?

— Păi… apă stătută…

— Apă stătută! Aiurea! Nu face-o para chioară.

— De unde ştii tu? Ai încercat vodată?

— Eu, nu. Da’ a-ncercat Bob Tanner.

— Cin’ ţi-a spus?

— Ei, i-a spus el lu’ Jeff Thatcher, şi Jeff i-a spus lu’ Johnny Baker, şi Johnny lu’ Jim Hollis şi Jim lu’ Ben Rogers, şi Ben la un negru şi negru’ mi-a spus mie. Asta e!

— Ei şi? Fac prinsoare c-au minţit toţi. Poate negrul nu, că pe el nu-l cunosc. Gogoşi! Ia spune, Huck, cum a făcut Bob Tanner?

— Păi, a luat şi-a băgat mâna într-o scorbură cu apă de ploaie.

— Ziua?

— Păi dar!

— Cu faţa la buturugă?

— Îhî… adică aşa cred.

— Da’ a zis ceva?

— Eu cred că n-a zis, da’ nu ştiu.

— Aha!… Păi cum o să vindece negii cu apă stătută, dacă-i tâmpit! Nu merge aşa! Trebuie să te duci singur până-n mijlocu’ pădurii, unde ştii că e o scorbură cu apă stătută şi, taman la miezu’ nopţii, te rezimi cu spatele de buturugă, vâri mâna-n scorbură şi zici:

Bob, bob de mei,
Ia negii mei,
Du-i pe pustie,
La mine să nu mai vie.

P-ormă faci repede unşpe paşi ’nainte, cu ochii închişi, şi dai roată buturugii de trei ori, şi după aia te duci acasă şi nu mai zici nici pâs. Că dacă vorbeşti cu careva, gata, nu prinde descântecu’.

— De, o fi, da’ Bob Tanner n-a făcut aşa.

— Cred şi eu, d-aia are ăi mai mulţi negi din tot târgu’. Şi-ţi spun eu că n-ar mai avea niciun neg pe el dac-ar fi ştiut cum să descânte cu apă stătută. Eu am avut o groază de negi pe mâini, Huck, şi numa’ aşa am scăpat. Mereu fac negi pă mâini, fiin’că mă joc cu broaştele. Câteodată mai scot negii c-o fasole.

— Da, fasolea-i bună. Am încercat şi io.

— Zău? Tu cum faci?

— Iau şi crap bobu-n două, p-ormă zgândăr negu’ până dă niţel sânge, p-ormă pun sângele pe o juma’ de bob, după aia iau şi fac o gaură-n pământ şi îngrop bobu’ la o răscruce, pe la miezu’ nopţii, când e luna-n nor, ş-apoi ard jumatea ailaltă de fasole… Acu’ cred c-ai prins mişcarea: jumatea cu sângele tot trage şi trage, s-aducă jumatea ailaltă, şi-aşa sângele trage la el negu’ şi nu trece mult, şi gata! a căzut negu’.

— Îhî, aşa e, mă Huck, da’ să ştii că mai bine e dacă atunci când îngropi bobu’, zici:

Bob de fasole uscat,
Cu negii mei te-am îngropat,
Tu ăi înverzi,
Negii mi-or pieri.

Aşa face Joe Harper, şi ştii că el a fost până la Coonville, şi unde n-a mai fost!… Da', ia spune, cum vindeci tu negii cu pisica moartă?

— Ei, iac-aşa: iei pisica moartă şi te duci înainte de miezu' nopţii cu ea în cimitir, la locu' unde-a fost îngropat un om afurisit. Şi la miezu' nopţii vine un drac, ori poate şi doi–trei, da' tu nu-i vezi, auzi doar un foşnet de vânt, sau poate că-i auzi şoptind. Când ridică dracii mortu', să plece cu el, arunci cu pisica moartă după ei, şi zici: „Dracii pleacă cu mortu', pisica cu dracii, negii cu pisica, la mine să nu vă mai întoarceţi". Şi s-a zis cu negii!

— O fi. Da' tu ai încercat, Huck?

— Eu nu, da' mi-a spus baba Hopkins.

— Atunci să ştii c-aşa e, fiin'că lumea zice că-i vrăjitoare.

— Ce-i aia că zice lumea? E vrăjitoare, ce mai vorbă! L-a vrăjit şi pe babacu'. Mi-a spus el. Într-o zi, venea pe drum şi vede cum îl vrăjeşte cotoroanţa, şi-atunci ia o piatră ş-aruncă după ea; de nu se ferea baba, o nimerea. Ei, ce să-ţi spun, chiar în noaptea aia, babacu' s-a rostogolit după un şopron unde adormise beat şi şi-a rupt mâna.

— Ţî, ţî, ţî!… Şi cum a ştiut că-l vrăjeşte?

— Ei, ştie el, babacu'… El ţi-ar spune numaidecât. Zice că dacă o vezi că se holbează la tine, la sigur că te vrăjeşte, mai ales dacă mai şi mormăie… Fiin'că atuncea când mormăie, zice Tatăl Nostru de-a-ndărătelea.

— Şi când vrei să-ncerci cu pisica, Huck?

— La noapte… că la noapte o să vie dracii după moş Hoss Williams.

— Păi l-au îngropat de sâmbătă… Dacă l-au luat sâmbătă noaptea?

— Fugi d-acolo! Cum puteau să prindă farmecele lor pân' la miezul nopţii? Ei, şi-apoi, a doua zi n-a fost duminică? Eu ştiu una şi bună: că dracii nu-şi prea fac mendrele duminica.

— Vezi, la asta nu m-am gândit. Aşa e. Mă iei şi pe mine?

— Te iau, de ce să nu te iau, dacă nu ţi-e frică.

— Mie, frică? Aşa mă ştii? Vii la fereastră şi miorlăi?

— Îhî! Numa' să miorlăi şi tu cât ăi putea de repede, că rându' trecut m-ai făcut să miorlăi pân-a-nceput moş Hays să azvârle cu pietre-n mine. Zicea: „Zât, zât! Fir-ar a naibii de pisică!" I-am trimis şi o cogeamite cărămidă pân fereastră, da' să nu mă spui.

— Nu te spun. În seara aia n-am putut să miorlăi, că era mătuşa cu ochii pe mine, da' acu' o să miorlăi la sigur. Ascultă, Huck, asta ce-i?

— O chichiriță[7].

— Unde ai găsit-o?

— În pădure.

— Ce ceri pe ea?

— Ştiu şi eu?… Da' nu vreau s-o vând.

— N-ai decât. Tot e mică.

— Hm, da. Că nu-i a ta… Mie-mi place. Pentru mine-i destul de bună.

— Fugi d-aici, că sunt în pădure cu duiumul. Eu, dacă m-aş duce să caut, aş găsi cu miile.

— Şi de ce nu te duci? Că ştii că nu găseşti. Asta-i timpurie. E a dintâi care am văzut-o anu' ăsta.

— Ascultă-aicea, Huck, îţi dau dintele meu pe ea.

— Să-l văd.

Tom scoase o bucată de hârtie şi o despături cu grijă. Huckleberry cercetă dintele cu luare-aminte. Ispita era prea puternică. În cele din urmă, spuse:

— E dinte adevărat?

Tom îşi săltă buza, arătând locul gol.

— În regulă, zise Huckleberry, bate palma!

Tom închise gângania în cutia de pocnitori, până mai deunăzi temniţa răgacei, şi cei doi băieţi se despărţiră, fiecare din ei simţindu-se mai bogat ca înainte.

Când ajunse la şcoală, o clădire mică, pierdută în mijlocul câmpului şi întocmită din scânduri, Tom intră în clasă repezit, ca şi cum până atunci ar fi alergat într-un suflet. Îşi agăţă pălăria în cuier şi se trânti la locul lui, cu prefăcută voioşie. Învăţătorul, tronând deasupra clasei în scaunul lui mare cu fund de răchită, moţăia, legănat de zumzetul adormitor al şcolarilor care repetau lecţia. Întreruperea îl trezi:

— Thomas Sawyer!

Tom ştia că, atunci când i se pronunţa numele întreg, era de rău.

— Da, domnule!

— Vino sus la mine. Bine, Sawyer, de ce-ai întârziat iar? Când ai de gând să vii la timp la şcoală?

Tom tocmai se pregătea să-i tragă o minciună, când deodată văzu două cosiţe lungi de păr bălai atârnând pe un spate pe care-l recunoscu prin unda magnetică a iubirii. Lângă acel spate era singurul loc liber din clasă, pe partea fetelor. Tom spuse îndată:

— M-am întâlnit pe drum cu Huckleberry Finn şi am stat niţel de vorbă cu el.

Învăţătorul încremeni, holbând uluit ochii la Tom; murmurul din clasă încetă ca prin farmec; toţi şcolarii se minunau, întrebându-se dacă năzdrăvanul ăsta de Tom era în toate minţile. Învăţătorul mai întrebă o dată:

— Ce… ce zici că ai făcut?

— Am stat niţel de vorbă cu Huckleberry Finn.

Nu mai încăpea nicio îndoială, învăţătorul auzise bine.

— Thomas Sawyer, asta-i mărturisirea cea mai neruşinată pe care am auzit-o vreodată. Pentru obrăznicia asta n-ai să scapi c-o pedeapsă oarecare. Scoate-ţi haina!

Învăţătorul lovi cu sete, până ce braţul îi amorţi şi loviturile începură să se rărească. Apoi porunci:

— Şi-acum, măgarule, du-te să şezi la rând cu fetele şi altă dată să te înveţi minte!

Băiatul părea ruşinat de râsetele înfundate care străbăteau clasa, dar, în realitate, era tulburat de adoraţia pentru idolul său necunoscut, de bucurie, amestecată cu teamă, faţă de norocul ce-l copleşea. Se aşeză la capătul băncii de brad, iar fata se trase cât putu mai departe de el, cu o mişcare dispreţuitoare a capului. Prin clasă, copiii îşi dădeau coate, îşi făceau semne şi şopteau, dar Tom şedea liniştit, cu braţele pe pupitrul lung şi mărunt din faţă-i, părând cufundat în cartea de citire. Curând, atenţia se abătu de la el şi obişnuitul murmur al clasei se înălţă iarăşi în aerul îmbâcsit de plictiseală. Acum băiatul începu să strecoare priviri furişe spre fată. Ea băgă de seamă, se strâmbă la el, apoi îi întoarse ceafa şi stătu aşa timp de un minut. Când întoarse iar capul, cu băgare de seamă, zări o piersică pe pupitrul ei. O împinse deoparte. Tom o puse frumuşel înapoi, ea iar o împinse în lături, dar cu mai puţină duşmănie. Tom o puse iarăşi la loc răbdător. După asta, ea o lăsă acolo. Tom mâzgăli pe tăbliţa lui: „Te rog, ia-o, am mai multe“. Fata aruncă o privire asupra şirului de cuvinte, dar nu dădu niciun semn. Acum băiatul se apucă să deseneze ceva pe tăbliţă, ascunzându-şi opera cu mâna stângă. Câtăva vreme fata nu voi să ia în seamă ce făcea el, dar până la urmă, biruită de curiozitate, întoarse capul. Băiatul lucra înainte, de parcă n-ar fi ştiut nimic. Fata aruncă o privire, chipurile, întâmplătoare, dar băiatul se făcea că nu observă. În cele din urmă, ea cedă ispitei şi şopti cu şovăială:

— Lasă-mă să văd şi eu!

Tom descoperi în parte caricatura stângace a unei case, cu câte un turn ascuţit la amândouă capetele şi cu un rotocol de fum ieşind pe horn. De aici înainte, fata nu-şi mai luă ochii de la desen, uitând de toate. Când lucrul fu gata, ea îl privi o clipă, apoi şopti:

— Ce drăguţ! Fă un om!

Artistul înălţă în curtea casei un om, care semăna mai degrabă cu o macara. Un pas să fi făcut şi ar fi încălecat casa. Dar simţul critic al fetei nu era prea ascuţit; monstrul o mulţumea. Şopti:

— Ce om frumos! Acum fă-mă pe mine, cum vin spre casă.

Tom desenă un tub şi îi alătură o lună plină şi nişte braţe şi picioare ca paiele, apoi înzestră degetele răsfirate cu un evantai impunător. Fata spuse:

— Vai, ce frumos! Aş vrea să ştiu şi eu să desenez.

— E uşor, şopti Tom. Te învăţ eu.

— Da? Vrei? Când?

— La prânz. Mergi acasă la masă?

— Stau aici dacă vrei.

— Bine, ne-am înţeles. Cum te cheamă?

— Becky Thatcher. Dar pe tine? A, ştiu, Thomas Sawyer.

— Aşa mă strigă când vrea să mă bată. Când sunt cuminte, îmi zice Tom. Zi-mi Tom, da?

— Bine.

Tom începu acum să mâzgălească ceva pe tăbliţă, ferind cuvintele de privirea fetei. De data asta, ea nu se mai sfii. Se rugă s-o lase să vadă ce făcea. Tom spuse:

— A, nu-i nimic.

— Ba este.

— Aş, nu e. N-o să-ţi placă.

— Ba o să-mi placă, zău că da. Te rog, lasă-mă să văd.

— Şi dacă mă spui…

— Nu, zic zău că nu spun!

— N-o să mă spui la nimeni? N-o să spui cât oi trăi?

— Nu, n-am să spun niciodată, niciodată, la nimeni. Acuma hai, arată-mi!

— Zici tu aşa, da’ nici nu vrei să vezi!

— Acum chiar vreau cu tot dinadinsul să văd! Tom, de ce te porţi aşa cu mine? Îşi puse mânuţa pe mâna lui, luptându-se cu el, iar Tom se prefăcea că se împotriveşte şi lăsă treptat să-i alunece mâna, până ieşiră la iveală cuvintele: „Te iubesc“.

— Vai, nu ţi-e ruşine? Şi-l lovi repede peste palmă, însă roşind şi cu faţa bucuroasă.

În clipa aceea, băiatul simţi că-l înşfacă încet de ureche o mână aprigă, care-l sălta tot mai sus. Se simţi târât astfel prin toată încăperea şi aşezat la locul lui obişnuit, sub focul usturător al chicotelilor întregii clase. Statura mătăhăloasă a învăţătorului rămase aplecată asupra lui Tom timp de câteva clipe groaznice. În cele din urmă „domnul“ se îndreptă către tronul lui, fără să rostească un cuvânt. Dar, deşi-l ustura urechea, Tom se simţea în al nouălea cer.

Când clasa se linişti, Tom făcu mari sforţări să fie atent la învăţătură, dar zbuciumul din sufletul lui era prea puternic. Rând pe rând, fu ascultat la lecţia de citire – o făcu harcea-parcea –, apoi la lecţia de geografie – unde schimbă lacurile în munţi, munţii în fluvii, şi fluviile în continente, până

restabili haosul de la începutul lumii –, apoi la dictare – şi aici se încurcă în aşa hal în nişte fleacuri de cuvinte, încât se împotmoli de-a binelea şi fu nevoit să predea medalia de cositor pe care o purtase cu fală luni în şir.

6 În text, în sensul de dispreţuit, urgisit, nerecunoscut de nimeni. În India, paria desemna o persoană în afara oricărei caste şi deci lipsită de orice drepturi. (n.tr.)
7 Căpușă (pop.)

CAPITOLUL VII

Tom se străduia din răsputeri să-şi fixeze atenţia asupra cărţii, dar gândurile îi zburau mereu aiurea. În cele din urmă, oftând şi căscând, se dădu bătut. I se părea că pauza de amiază n-avea să mai sosească niciodată. Aerul parcă încremenise. Nu adia o suflare. Era o zi din cale-afară de moleşitoare. Murmurul monoton a douăzeci şi cinci de şcolari repetându-şi lecţiile te toropea ca zumzetul adormitor al albinelor. Sub văpaia soarelui, hăt-departe, măgura Cardiff îşi desena unduirile blânde şi verzi îndărătul unui văl sclipitor de aer cald, înmuiat în purpura depărtării. Câteva păsări pluteau leneş în înaltul cerului; altă fiinţă vie nu se mai zărea, în afară doar de nişte vaci, adormite şi ele.

Inima lui Tom tânjea după libertate. De-ar fi avut măcar o îndeletnicire plăcută, să-i treacă mai repede timpul ăsta nesuferit! Se scotoci prin buzunare şi faţa i se lumină; îl săgetă un simţământ cald de recunoştinţă, o adevărată rugă de mulţumire, pe care, fără să-şi dea seama, o adresa providenţei. Scoase pe furiş cutia de pocnitori. Dădu drumul chichiriţei, aşezând-o pe tăblia lungă şi netedă a pupitrului. Desigur că şi gângania era copleşită în clipa aceea de un fel de recunoştinţă aidoma rugăciunii lui, prea timpurie însă, căci, îndată ce porni bucuroasă la drum, Tom o împinse în lături cu un ac şi o sili să-şi schimbe direcţia.

Prietenul nedespărţit al lui Tom, Joe Harper, şedea alături de el, suferind deopotrivă. Dar interesul pentru această nouă distracţie puse repede stăpânire pe el. Cei doi băieţi erau prieteni la cataramă toată săptămâna şi adversari îndârjiţi în bătăliile din fiece duminică. Joe scoase un ac de sub gulerul hainei şi-şi dădu concursul la dresarea prizonierei. Numaidecât interesul jocului crescu. Nu trecu mult şi Tom spuse că se încurcau unul pe altul şi că niciunul din ei nu se bucura îndeajuns de gânganie. Aşeză aşadar tăbliţa lui Joe pe pupitru şi trase o linie de sus până jos prin mijlocul ei.

— Acu’, zise el, poţi să mâni chichiriţa cât e pe partea ta şi în timpul ăsta eu o las în pace, da’ de cum o laşi să scape pe partea mea, nu mai ai voie

s-o atingi cât pot eu s-o opresc să treacă linia.

— Foarte bine! Dă-i drumul, atinge-o!

În curând, gângania izbuti să scape de urmărirea lui Tom şi trecu ecuatorul. O vreme o hărţui Joe, apoi scăpă şi de el şi trecu iar dincoace. Schimbarea asta de poziţie se petrecea des.

În timp ce unul din băieţi necăjea de zor chichiriţa, cel de-al doilea urmărea jocul cu interes pătimaş. Amândoi stăteau cu capetele aplecate deasupra tăbliţei, nesimţitori la tot ce se petrecea în jur. Până la urmă, norocul părea că se statornicise de partea lui Joe. Gângania dădea când încolo, când încoace, la fel de întărâtată şi de tulburată ca băieţii, dar în clipa în care Tom se credea pe punctul de a câştiga victoria şi se pregătea să intre în acţiune, acul lui Joe i-o lua înainte cu iscusinţă şi iar punea stăpânire pe captivă.

În cele din urmă, Tom nu mai putu răbda. Ispita era prea mare. Întinse acul şi îi dădu gâzei o mână de ajutor. Joe se mânie.

— Tom, las-o-n pace!

— Numa’ niţel, Joe!

— Nu se poate, că nu-i rândul tău. Las-o-n pace-ţi zic!

— Ei, comedie, da’ ce-i fac?

— Îţi spun s-o laşi în pace!

— Nu vreau!

— Ce-i aia că nu vrei? E pe partea mea.

— I-ascultă, Joe Harper! A cui e chichiriţa, a ta ori a mea?

— Puţin îmi pasă a cui e, e pe partea mea şi n-ai voie să te atingi de ea.

— Asta s-o crezi tu! E a mea şi fac ce vreau cu ea. Să ştiu de bine că mor şi tot o ating.

O lovitură straşnică de baston se abătu pe spinarea lui Tom şi, numaidecât, perechea ei pe grumazul lui Joe. Timp de două minute, un noruleţ de praf ieşit din amândouă jachetele pluti în jur, spre marele haz al întregii clase. Băieţii erau atât de cufundaţi în jocul lor, încât nici nu băgaseră de seamă liniştea ce se lăsase cu puţin înainte, când „domnul“ coborâse în vârful picioarelor până la ei şi se aplecase asupră-le. Învăţătorul asistase la o bună parte a reprezentaţiei, înainte de a-şi da concursul.

În pauza de prânz, Tom alergă la Becky Thatcher şi-i şopti la ureche:

— Pune-ţi boneta-n cap şi fă-te că te duci acasă. Când ajungi în colţ, şterge-o fără să bage de seamă ăilalţi, coteşte pe drumeag şi vino înapoi. Eu mă duc pe partea ailaltă şi scap de ei tot aşa.

Zis şi făcut. Unul din ei o luă spre casă cu un grup de şcolari, celălalt cu altul. Peste puţin timp se întâlniră la capătul drumeagului.

Când ajunseră iar la şcoală, clasa era a lor.

Se aşezară unul lângă altul, cu o tăbliţă în faţă. Tom îi dădu lui Becky creionul, ţinându-i mâna într-a sa şi călăuzindu-i-o. În felul acesta desenară încă o casă nemaipomenită.

Când pieri interesul pentru artă, cei doi începură să stea de vorbă. Tom era în culmea fericirii. O întrebă pe Becky:

— Îţi plac şobolanii?

— Nu, nu pot să-i sufăr.

— Nici eu, p-ăi vii, da’ te-ntreb de ăi morţi, care poţi să-i roteşti c-o sfoară în juru’ capului.

— Nu, nu-mi plac şobolanii, de niciun fel. Mie-mi place guma de mestecat.

— Cred şi eu. Ce n-aş da să am acum niţică!

— Zău? Am eu o bucată. Te las s-o mesteci niţel, da’ să mi-o dai înapoi.

O mestecau cu rândul, ceea ce era foarte plăcut, şi-şi bălăbăneau picioarele în bancă, de fericiţi ce erau.

— Ai fost vreodată la circ? întrebă Tom.

— Da, şi tăticu’ mă mai duce, dacă sunt cuminte.

— Eu am fost la circ de trei–patru ori, nici nu mai ştiu de câte ori. Biserica nu face doi bani pe lângă circ. La circ n-ai timp să te plictiseşti, mereu e altceva. Eu, când oi fi mare, mă fac clovn la circ.

— Da, adevărat? Ce drăguţ o să fie! Clovnii sunt aşa nostimi, bălţaţi de sus până jos.

— Îhî! Şi câştigă bani cu nemiluita, aproape un dolar pe zi, aşa zice Ben Rogers. Ia spune, Becky, ai fost vreodată logodită?

— Ce-i aia?

— Ei, logodită, adică gata să te măriţi.

— Nu.

— Ai vrea să te logodeşti?

— Ştiu şi eu? Cred că da. Cum e?

— Cum e? Păi nu seamănă cu alte jocuri, da’ nu-i cine ştie ce greu. Fata spune băiatului că n-are să se mărite cu altul cât o trăi, apoi băiatul şi fata se sărută, şi gata. Asta poate s-o facă oricine.

— Se sărută? Dar de ce se sărută?

— Ei, păi, ca să… mă rog… aşa se face totdeauna.

— Toţi fac aşa?

— Fireşte. Toţi care se iubesc. Mai ţii minte ce ţi-am scris pe tăbliţă?

— M…da.

— Ce?

— Nu spun.

— Să spun eu?

— Da, da’ nu acum.

— Ba acum.

— Nu, nu acum, mâine.

— Haide, acum! Te rog, Becky! Spun încet, încet de tot.

În timp ce Becky tot mai şovăia, Tom, luând tăcerea drept consimţământ, îşi petrecu braţul pe după mijlocul ei şi-i şopti mărturisirea, încet de tot, cu gura lipită de urechea ei. Apoi adăugă:

— Acu-mi şopteşti şi tu mie la fel.

Câtăva vreme ea se împotrivi, apoi spuse:

— Întoarce-te cu spatele, să nu mă vezi, şi-o să-ţi şoptesc. Dar să nu spui niciodată la nimeni, auzi, Tom? N-o să spui, făgăduieşti?

— Se poate, Becky?… Pe cuvântu’ meu de onoare! Acuma hai…

Se întoarse cu spatele. Becky se apropie cu sfială, până ce răsuflarea ei atinse cârlionţii băiatului, şi şopti:

— Te iubesc!

Apoi o zbughi. Alerga în jurul pupitrelor şi băncilor, iar Tom după ea. În cele din urmă, căută adăpost într-un colţ şi-şi ascunse faţa în şorţuleţu-i alb. Tom, cuprinzându-i umerii, se ruga:

— Hai, Becky, c-acu’ e gata. N-a mai rămas decât sărutatu’. Ce, te temi de-atâta lucru? E-o nimica toată. Hai, Becky, te rog! Şi-o tot trăgea de şorţ şi de mâini.

Încetul cu încetul, ea cedă şi lăsă braţele jos. Faţa îmbujorată se înălţă şi se supuse. Tom îi sărută buzele roşii, apoi zise:

— Acuma-i gata, Becky, asta a fost tot. De acu’ încolo, ţine minte, n-o să mai iubeşti niciodată pe nimeni, în afară de mine, şi n-o să te măriţi, cât oi trăi, cu altul decât cu mine. Aşa-i?

— Da, Tom, n-o să mai iubesc niciodată pe nimeni în afară de tine şi toată viaţa n-o să mă mărit cu nimeni altul decât cu tine. Da’ nici tu nu trebuie să te însori decât cu mine.

— Fireşte, asta se-nţelege, face parte din învoială. Şi totdeauna când te duci la şcoală sau când ne întoarcem spre casă, tu trebuie să mergi cu mine, când nu ne vede nimeni, şi la joacă tu m-alegi pe mine şi eu te-aleg pe tine, fiindcă aşa se face când eşti logodit!

— Ce drăguţ! Până acum n-am auzit niciodată de toate astea!

— A, e foarte plăcut! Eu şi cu Amy Lawrence…

Ochii mari aţintiţi asupră-i îi spuneau lui Tom că o scrântise. Se opri fâstâcit.

— Tom! Vasăzică eu nu sunt prima cu care te-ai logodit!

Copila începuse să plângă. Tom o mângâia.

— Hai, Becky, nu mai plânge, te rog! Acu’ nu-mi mai pasă de ea niciun pic.

— Ba da, Tom, ştii foarte bine că da…

Tom încercă s-o îmbrăţişeze, dar ea îl împinse în lături şi se întoarse cu faţa la perete, plângând. Tom încercă iar s-o îmbuneze cu tot felul de cuvinte de mângâiere, dar ea iarăşi îl goni. Atunci în sufletul băiatului se aprinse mândria. Se îndepărtă cu paşi mari şi ieşi în curte. Stătu câtva timp pe-aproape, nemulţumit, făr’ de astâmpăr, trăgând din când în când cu coada ochiului spre uşă, doar-doar ea s-o căi şi o veni după el. Dar Becky nu veni. El începu să se simtă prost, temându-se că nu s-a purtat cum se cuvine. Trebui să ducă o luptă grea şi îndelungată cu sine însuşi, ca să se hotărască să facă noi încercări de împăcare… Până la urmă îşi luă inima-n dinţi şi intră. Fata tot mai stătea în colţ, plângând cu sughiţuri, întoarsă cu faţa la perete. Lui Tom i se rupea inima. Se duse la ea şi rămase o clipă tăcut, neştiind cum s-o îmbuneze. Apoi spuse cu şovăială:

— Becky, nu, nu ţin la nimeni, eu numai la tine ţin!

Niciun răspuns, doar sughiţuri de plâns.

— Becky… (rugător): Becky, spune-mi ceva!

Iar sughiţuri de plâns.

Tom scoase la iveală comoara sa cea mai de preţ, un bumb de alamă de la o portiţă de sobă şi, petrecându-şi braţul pe după mijlocul fetei, îi vârî giuvaierul sub ochi, spunând:

— Te rog, Becky, îl vrei?

Ea trânti bumbul de podea.

…Atunci Tom plecă hăt peste dealuri, departe, departe, şi nu se mai întoarse la şcoală în ziua aceea.

Curând, Becky bănui ce se întâmplase. Alergă la uşă. Dar Tom, nicăieri. Dădu fuga în curte; degeaba. Începu să strige:

— Tom! Vino înapoi, Tom!

Ascultă cu încordare; niciun răspuns. Pretutindeni, linişte şi singurătate; alţi tovarăşi n-avea. Se aşeză, pornindu-se iar pe plâns şi mustrându-se amarnic. Între timp, şcolarii începuseră a se aduna din nou. Se văzu nevoită să-şi ascundă durerea, să-şi aline zbuciumul ce-i pârjolea inima şi să îndure calvarul unei lungi după-amiezi plicticoase şi pline de suferinţi. Niciunuia dintre străinii de care era înconjurată nu-i putea mărturisi focul inimii ei.

CAPITOLUL VIII

Tom mergea pe cărări lăturalnice, ca să nu dea ochii cu şcolarii care se înapoiau de la şcoală. Apoi domoli pasul şi-şi urmă drumul, mâhnit. Trecu de două–trei ori un firicel de apă, pentru că una din superstiţiile copiilor era că dacă treci o apă zădărniceşti orice urmărire. Jumătate de oră mai târziu, dispărea îndărătul casei Douglas, aşezată tocmai pe vârful măgurii Cardiff. Şcoala o lăsase mult în urmă, abia se mai zărea, departe, printre căsuţele din vale. Intră într-o pădure deasă, îşi croi drum până în inima ei şi se aşează pe un petic de muşchi, sub umbra unui stejar. Nu adia o suflare. Zăpuşeala amiezii făcuse până şi păsărelele să amuţească. Firea toată era cufundată într-un somn adânc, întrerupt când şi când de bătaia îndepărtată a unei ciocănitoare, după care tăcerea şi însingurarea ce domneau peste tot locul se lăsau şi mai apăsătoare. Sufletul băiatului era plin de tristeţe. Simţirea îi era în deplină armonie cu cele ce-l înconjurau. Şezu vreme îndelungată aşa, cu coatele pe genunchi şi cu bărbia în mâini, adâncit în gânduri. I se părea că viaţa nu era, în cazul cel mai bun, decât o trudă zadarnică; aproape că-l invidia pe Jimmy Hodges, de curând răposat. „Cât de odihnitor trebuie să fie, gândea el, să dormi uşor şi să visezi de-a pururi, vântul să susure printre ramuri, să-ţi mângâie iarba şi florile de pe mormânt, iar tu să nu mai ai nicio grijă şi nicio supărare, în vecii vecilor“. Dacă ar şti că e în regulă cu notele la şcoală, el, unul, ar fi gata să părăsească lumea, să termine odată cu toate. Şi-apoi şi fata aceea! Cu ce-i greşise el? Cu nimic. Avusese cele mai bune gânduri şi ea îl tratase ca pe-un câine; da, da, curat ca pe-un câine. Are să-i pară ei rău odată şi-odată, dar poate că atunci va fi prea târziu. Ah, de-ar putea să moară pentru câtăva vreme!

Dar inima schimbătoare a tinereţii nu rabdă multă vreme strânsoarea aceluiaşi tipar. Pe nesimţite, Tom lunecă înapoi spre preocupări lumeşti. Dacă ar întoarce acum spatele tuturor şi ar dispărea în chip misterios? Dacă ar pleca departe, cât mai departe, către meleaguri necunoscute, peste mări şi ţări şi nu s-ar mai întoarce niciodată? Cum s-ar simţi ea atunci? Îşi aminti că avusese de

gând să se facă clovn; acum gândul ăsta îl scârbea. Glumele deşarte şi tricourile bălţate jigneau, de bună seamă, un suflet avântat pe culmile neguroase ale visării romantice. Nu, soldat are să se facă şi are să se înapoieze după ani îndelungaţi, obosit de lupte şi acoperit de glorie. Ba nu, mai bine-ar fi să meargă cu pieile-roşii să vâneze bivoli sălbatici şi să se războiască prin lanţurile de munţi şi prin câmpiile întinse şi făr' de cărări ale Vestului îndepărtat. Cândva, târziu, are să revină în chip de mare căpetenie, cu pletele înţesate cu pene, vopsit fioros pe faţă, şi-aşa are să intre la şcoala de duminică, într-o dimineaţă somnoroasă de vară. O să scoată un chiot de luptă de-o să îngheţe sângele în vinele tuturor, şi ochii colegilor or să se aprindă de invidie. Dar stai, exista ceva mai măreţ chiar şi decât asta! Pirat are să se facă! Acum găsise ce-i trebuia! Acum îşi vedea limpede viitorul, plin de neînchipuită strălucire. Lumea întreagă o să răsune de numele lui şi, auzindu-l, oamenii se vor cutremura. Ce falnic va brăzda mările furtunoase cu corabia lui, mai iute ca vântul! Îi va zice *Vijelia*, şi va fi lungă, joasă şi neagră, c-un steag sinistru fâlfâind la pupă! Iar când va fi în culmea gloriei, are să apară fără de veste în bietul târguşor al copilăriei lui şi are să intre falnic în biserică, ars de soare şi de vânturi, îmbrăcat cu pantaloni bufanţi şi cu pieptar de catifea neagră, încălţat cu cizme înalte până la genunchi, încins cu un brâu stacojiu, cu cingătoarea înţesată de pistoale mari şi la şold cu un cogeamite pumnal, ruginit de sângele celor ucişi. Din pălăria de pâslă cu marginile mari îi va flutura o cascadă de pene şi în mâini va ţine desfăşurat steagul negru cu hârca şi oasele încrucişate. Cum îi va mai creşte inima de încântare, când va auzi şoptindu-se în preajmă-i: „E Tom Sawyer, piratul, Răzbunătorul Negru al Mărilor Vijelioase!"

Da, se hotărâse asupra carierei sale. O să fugă de acasă şi-o să înceapă îndată. Chiar de mâine dimineaţă va porni. Trebuia deci să se pregătească de pe acum. Trebuia să-şi adune avutul. Se duse lângă un trunchi prăbuşit şi putred ce zăcea în apropiere şi cu faimosul lui briceag începu să scormonească sub unul din capete. Curând izbi în lemn, sunând a gol. Puse mâna pe locul acela şi rosti solemn descântecul:

Ce n-a fost să vie!
Ce a fost rămâie!

Apoi scormoni pământul, până ieşi la iveală o scândurică de brad. O ridică şi dezveli o casetă micuţă, făcută din scândurele de brad. În casetă se afla o bilă. Mirarea lui Tom nu mai cunoştea margini. Scărpinându-se după ceafă, nedumerit, spuse pentru sine:

— Asta-i nemaipomenit!

Aruncă înciudat bila cât colo şi rămase pe gânduri. Adevărul era că îi

dăduse greş un descântec, în care, ca toţi tovarăşii săi de joacă, avusese o încredere nezdruncinată. Dacă îngropi o bilă cu descântecele de cuviinţă, o laşi aşa două săptămâni şi-apoi o dezgropi cu descântecul rostit de el adineaori, găseşti toate bilele pe care le-ai pierdut vreodată, adunate în acel loc, oricât de departe ar fi fost una de alta. Dar iată că acum chestia asta dăduse greş. Nu mai exista nici umbră de îndoială. Întreg edificiul credinţei lui Tom era zguduit până în temelii. Despre reuşita acestei metode auzise până acum de nenumărate ori, dar niciodată nu aflase ca ea să fi dat greş. Uită că el însuşi încercase până atunci de câteva ori, fără să fie în stare să regăsească ascunzătoarea. Câtva timp se strădui să înţeleagă şi în cele din urmă se dumiri; vreo vrăjitoare îşi băgase nasul şi-i stricase descântecul. Îşi puse în gând să se lămurească pe deplin în această privinţă şi începu a cerceta de jur împrejur, până dădu de un petic nisipos, cu o gaură în el, în chip de pâlnie. Se culcă la pământ, puse gura lângă marginea găurii şi strigă:

– Gâză mică, frumuşică,
Spune-mi, rogu-te frumos,
Spune-mi tu a cui e vina,
De-mi ieşi treaba pe dos?

Nisipul începu a se surpa şi curând ieşi la iveală un gândăcel negru, care, speriat, se cufundă iar după o clipă.

„Nu vrea să spună! Vasăzică tot o vrăjitoare mi-a făcut-o! Ştiam eu!“

Tom era încredinţat că e zadarnic să încerci să lupţi cu vrăjitoarele, aşa că, descurajat, se dădu bătut. Dar socoti că era păcat să piardă bila pe care o aruncase adineaori şi se apucă s-o caute cu răbdare. Dar n-o mai găsi. Se întoarse la tezaurul lui şi luă întocmai aceeaşi poziţie în care se afla când azvârlise bila. Scoase altă bilă din buzunar şi o aruncă în acelaşi fel, grăind:

— Surioară, mergi de-ţi cată sora!

O urmări cu luare-aminte, să vadă unde se opreşte şi se duse după ea. Dar bila se oprise pesemne prea aproape sau se rostogolise mai departe decât trebuia. Tom mai încercă de două ori. La ultima încercare, izbuti. Cele două bile erau acum la un pas una de alta.

În clipa aceea, răzbătând slab prin bolţile verzi ale pădurii, se auzi sunetul de tinichea al unei trompete de jucărie. Tom lepădă la iuţeală haina şi pantalonii, îşi făcu dintr-o bretea cingătoare, zgândări prin nişte vreascuri de lângă trunchiul cel putred şi scoase la iveală un arc şi o săgeată de lemn, o sabie fabricată dintr-o şipcă şi o trompetă de tinichea. Într-o clipă le înşfăcă şi o zbughi cu ele, desculţ, cu cămaşa fluturând, în fugă. Se opri curând sub un ulm bătrân şi trâmbiţă un răspuns, apoi, călcând tiptil, începu se cerceteze cu luare-aminte împrejurimile, iscodind când într-o parte, când într-alta. Vorbea,

cu glas cumpănit, unor tovarăşi închipuiţi:

— Staţi locului, voinicii mei! Staţi ascunşi până dau semn din goarnă!

Chiar atunci se ivi Joe Harper, în veşminte la fel de sumare şi cu arme la fel de impunătoare ca şi cele ale lui Tom. Tom răcni:

— Stai! Cine cutează a intra în codrul Sherwood fără învoirea mea?

— Guy de Guisborne nu cere învoirea nimănui. Cine eşti tu care… care…

— … te încumeţi a-mi vorbi astfel, îi suflă Tom, căci vorbeau pe de rost, „după carte“.

— Cine eşti tu, care te-ncumeţi a-mi vorbi astfel?

— Cine sunt eu? Ce întrebare! Eu sunt Robin Hood, după cum curând va afla leşul tău nemernic.

— De eşti tu cu adevărat acel vestit haiduc, bucuros lupta-mă-voi cu tine, pentru domnia acestui falnic codru. În gardă!

Şi strângând amândoi în mână săbiile de lemn şi trântind la pământ celelalte catrafuse, luară poziţie de scrimă, picior lângă picior, după care porniră o luptă aprigă, după toate regulile artei: două lovituri de ameninţare sus, două de degajare jos, până ce în curând Tom îşi dădu cu părerea:

— Acu’, c-ai prins mişcarea, dă-i drumu’ iute!

Şi începură să lupte şi mai crâncen, gâfâind şi năduşind de atâta trudă. Nu trecu mult şi Tom strigă:

— Hai, cazi, cazi odată! Ce nu mai cazi?

— Că nu vreau!… Cazi tu! Tu de ce nu cazi? Ai luat mai multe lovituri ca mine.

— N-are-a face. Eu nu pot să cad. Dacă nu scrie la carte… La carte scrie: „Apoi, cu o lovitură măiastră din stânga, el îl doborî pe bietul Guy de Guisborne“. Dă-te mai aşa, să pot să te lovesc din stânga!

Cum nu se putea trece peste scrisa cărţii, Joe se dădu „mai aşa“, primi lovitura din stânga şi se prăvăli la pământ.

Apoi se ridică, spunând:

— Acu’ e rândul meu să te omor. Aşa-i cinstit.

— Da’ de unde, asta nu scrie la carte.

— Atunci să-i fie ruşine lu’ ăl de n-a scris. Păi, ce, aşa merge?

— Ascultă, mă Joe, n-ai decât să fii tu călugăru’ Burtă-mare sau băiatul morarului Berechet şi să mă croieşti c-un băţ, sau să mă fac eu judecătorul din Nottingham şi tu eşti niţeluş Robin Hood şi mă omori.

Joe spuse că aşa mai merge, după care fură săvârşite şi aceste isprăvi.

După aceea, Tom redeveni Robin Hood, şi călugăriţa trădătoare îl lăsă să sângereze din rana-i neîngrijită, până ce viteazul îşi pierdu vlaga. În cele din urmă, Joe, închipuind o ceată întreagă de haiduci jelindu-şi căpetenia, îl

trase cu mâhnire pe Robin Hood deoparte şi-i aşează arcul în mâinile slăbite, iar Tom grăi:

— Unde va nimeri săgeata aceasta, acolo să-l îngropaţi pe sărmanul Robin Hood, în inima codrului verde.

Apoi trase cu arcul şi se lăsă pe spate, pentru a-şi da duhul. Dar, nimerind în nişte urzici, sări iar în sus, cam prea vioi pentru un cadavru.

Băieţii se îmbrăcară şi plecară spre casă mâhniţi că nu mai existau haiduci şi întrebându-se ce dăduse în schimb lumii civilizaţia modernă. Amândoi erau de părere că e mai bine să fii timp de un an haiduc în codrul Sherwoodului decât preşedinte pe viaţă al Statelor Unite.

CAPITOLUL IX

În aceeaşi seară, la orele nouă şi jumătate, Tom şi Sid fură, ca de obicei, trimişi la culcare. Îşi spuseră rugăciunile şi Sid adormi îndată. Tom stătea întins în pat, treaz, şi aştepta, plin de nerăbdare şi neastâmpăr. Când, în sfârşit, crezu că se crapă de ziuă, auzi ceasornicul bătând abia zece! Să înnebunească, nu altceva! S-ar fi sucit în aşternut, s-ar fi întors pe o parte şi pe alta să-şi mai potolească nervii aţâţaţi, dar se temea să nu-l trezească pe Sid. Aşa că stătea liniştit, cu privirea pironită în întuneric. Era o tăcere înfiorătoare. Treptat, începu să audă zgomote uşoare, pe care mai întâi abia le desluşea, şi care, încetul cu încetul, se întăreau. Acum auzea până şi tic-tacul ceasornicului. Grinzile vechi începură a scârţâi tainic. Scările trosneau încetişor. De bună seamă că pe undeva pe-aproape umblau duhuri. Un sforăit înfundat venea la intervale regulate din camera mătuşii. Şi-acum, iată că se porni să mai ţârâie întruna şi un greiere, de a cărui ascunzătoare n-ai fi putut da, oricât ţi-ai fi bătut capul. În clipa următoare, Tom tresări de spaimă, auzind în tăblia patului ronţăitul sinistru, ticăitul unui cariu, căruia i se mai spune şi „ceasul morţii“. Asta însemna că zilele cuiva erau numărate. După aceea se înălţară, departe în noapte, urletele unui dulău. De la o depărtare şi mai mare îi răspunseră alte urlete, mai slabe.

Tom nu mai ştia ce să facă de frică. În cele din urmă, simţi cu uşurare că vremea încetase a se mai scurge şi că peste toate se înstăpânise veşnicia. Curând-curând începu să moţăie.

Când ceasornicul bătu unsprezece, Tom dormea dus. Deodată, din caierul încâlcit al viselor se desprinse un mieunat jalnic de cotoi. O fereastră se deschise în vecini şi mieunatul încetă brusc. Cineva strigă: „Zât, cotoi afurisit!“ O sticlă azvârlită undeva, în spatele şopronului mătuşii, se sparse cu zgomot. Toate astea îl deşteptară de-a binelea pe Tom. Un minut mai târziu era îmbrăcat şi ieşea pe fereastră. Se târî în patru labe de-a lungul acoperişului pridvorului, miorlăind între timp discret, o dată, de două ori. Apoi sări pe acoperişul şopronului şi de acolo jos. Huckleberry Finn îl aştepta, cu pisica

moartă în mână. Amândoi o luară din loc, făcându-se nevăzuţi în întuneric. O jumătate de oră mai târziu, îşi croiau drum prin bălăriile cimitirului. Era un cimitir după moda veche a Vestului, aşezat pe un deal, la vreo doi kilometri depărtare de târguşor. Gardul stătea aiurea, aplecat pe o rână, ba în afară, ba înăuntru; nicio ulucă nu era dreaptă. Iarba şi buruienile năpădiseră întreg cimitirul. Toate mormintele vechi erau scufundate şi strâmbe, nicio lespede nu rămăsese în locul ei. Scânduri rotunjite la capăt, mâncate de cari, gata să cadă, se aplecau deasupra mormintelor, căutând zadarnic un sprijin. Odinioară fusese scris pe ele, cu vopsea: „Veşnică pomenire lui…“ (cutare şi cutare), dar pe cele mai multe dintre ele nu se mai putea citi nimic, chiar pe lumină.

Un vânticel de noapte suspina printre arbori. Lui Tom îi era frică să nu fie duhurile răposaţilor, jeluindu-se că li se tulbură odihna. Băieţii vorbeau puţin şi numai în şoaptă. Locul, ceasul tainic, solemnitatea şi tăcerea adâncă ce domnea în jur le apăsau sufletele. Găsiră movila proaspătă pe care o căutau şi se tupilară îndărătul unor ulmi bătrâni, crescuţi câteşitrei dintr-o tulpină, la câţiva paşi de mormânt.

Apoi aşteptară în tăcere un timp, care li se păru o veşnicie. Ţipătul îndepărtat al unei bufniţe era singurul zgomot care tulbura liniştea aceea de mormânt. Gândurile lui Tom deveneau tot mai apăsătoare. Simţea tot mai mult nevoia să spună ceva, să audă un glas răspunzându-i. Luându-şi inima în dinţi, şopti:

— Huck, m-auzi?… Ce-or fi zicând morţii, că umblăm aşa p-aici?…

Huckleberry răspunse tot în şoaptă:

— La asta mă gândesc şi eu. Simt aşa… că mi se face păru’ măciucă…

— Şi mie…

Iar tăcere îndelungată, apăsătoare.

Apoi iar şoapta lui Tom:

— Auzi, Huck, ce zici, Hoss Williams ne-o fi auzind cum vorbim?

— Ba bine că nu. Duhu’ lui ne aude la sigur.

După o nouă tăcere, iar Tom:

— Îmi pare rău că n-am zis „domnul Williams“. Da’ n-am vrut să-l supăr. Toată lumea îi zicea Hoss.

— Trebuie să fii cu luare-aminte când vorbeşti de morţi, Tom.

După această încercare neizbutită, lui Tom îi pieri iar curajul şi iar amuţiră amândoi.

Deodată, Tom înşfăcă braţul tovarăşului său:

— Sst!

— Ce e, Tom?

Se agăţară unul de altul, cu inimile cât un purice.

— Sst! Auzi, iar! N-ai auzit?

— Ce?

— I-auzi! Acu’ cred c-auzi!

— Doamne, Dumnezeule! Tom, să ştii că vin! Vin la sigur. Ce ne facem?

— Nu ştiu. Crezi c-or să ne vadă?

— Aoleo, Tom, dracii văd pe-ntuneric ca pisicile. Mai bine nu mai veneam.

— Hai, şi nu te mai speria aşa. Eu nu cred c-o să se lege de noi. Doar nu facem niciun rău. Dacă nu mişcăm, poate nu ne dibuie.

— Să stăm aşa, nemişcaţi, Tom. Aoleo, mi s-au înmuiat picioarele.

— Ascultă!…

Băieţii ciuliră urechea, cu capetele apropiate, ţinându-şi răsuflarea. Un zgomot înăbuşit de glasuri venea, adus de vânt, tocmai din partea cealaltă a cimitirului.

— Uite colo, şopti Tom. Ce să fie?

— E focu’ iadului. Aoleo, Tom, mor de frică!

Nişte siluete se apropiau prin întuneric, bălăbănind un felinar vechi de tinichea, care împestriţa pământul în juru-i cu o puzderie de fluturi de lumină.

Curând, Huckleberry şopti, cutremurându-se:

— Dracii sunt, ce mai vorbă! Şi încă trei! Doamne sfinte! Ne-am dus pe copcă, Tom! Tu ştii să te rogi?

— Să-ncerc, da’ nu te mai speria aşa, că n-o să ne facă nimic.

— St!

— Ce e, Huck?

— Sunt oameni, mă! Unul din ei e la sigur om. E glasul lu’ moş Muff Potter.

— Nu zău?

— Pun rămăşag. Ce, nu-l ştiu eu? Stai aşa, nu te mişca. Da’ lasă, că nu-i el chiar atât de treaz, ca să ne simtă. Mai mult ca sigur că-i pilit, păcătosu’, ca de obicei.

— Bine, n-ai grijă, că nu mişc. Uite că s-au oprit. Nu ştiu încotro s-o ia. Acu’ uite… Ptii, o iau de-a dreptu’ încoace. Eu parc-aş mai cunoaşte un glas… Ei! Să ştii că ăsta-i Joe Indianu’!

— Aşa e, e banditu’ ăla! Ticălosu’! Mai bine erau dracii! Ce-or fi vrând? Ce blestemăţii or fi punând la cale?

Şoaptele se stinseră cu totul. Cei trei bărbaţi ajunseseră lângă mormânt şi erau acu’ la câţiva paşi de ascunzătoarea băieţilor.

— Aici e, glăsui cel de-al treilea.

Felinarul se înălţă şi lumină faţa tânărului doctor Robinson.

Potter şi Joe Indianul duceau o targă, pe care se aflau o frânghie şi două lopeţi. Aşezară targa jos şi se apucară să deschidă mormântul. Doctorul puse felinarul la un capăt al gropii şi şezu şi el jos, cu spatele rezemat de unul dintre ulmi. Era atât de aproape, încât băieţii ar fi putut să-l atingă.

— Daţi-i zor! spuse el cu glas scăzut. Luna poate să iasă dintr-o clipă într-alta.

Ceilalţi doi bombăniră un răspuns, săpând mai departe. Câtăva vreme nu se mai auzi decât hârşâitul lopeţilor, care-şi descărcau povara de pământ şi pietriş. Părea că n-are să se mai termine. În cele din urmă, se auzi un sunet înăbuşit de lemn lovit; o lopată izbise coşciugul. Cei doi bărbaţi ridicară sicriul şi-l aşezară la marginea gropii. Forţară cu lopeţile capacul, scoaseră trupul mortului şi-l trântiră jos. Luna ieşi de după nori şi-i dezvălui faţa galbenă precum ceara. Aşezară targa la îndemână, culcară cadavrul pe ea, îl acoperiră cu o pătură şi-l legară ţeapăn cu frânghii. Potter scoase un cuţit mare şi, pe când tăia capătul de prisos al frânghiei, spuse:

— Acum suntem gata cu treaba asta parşivă, felcere, şi ’mneata fă bine şi mai scoate pe loc cinci bişatri, că de nu, ţi-l lăsăm aici plocon.

— Aşa, aşa! încuviinţă Joe Indianul.

— I-ascultaţi: ce va să zică asta? se miră doctorul. Aţi cerut plata înainte şi v-am plătit.

— Cum să nu, mi-ai plătit cu vârf şi îndesat, izbucni Joe Indianul, înaintând spre doctor, care sărise în picioare. Acu’ cinci ani când intrasem în bucătăria lui taică-tu, să cer ceva de mâncare, m-ai gonit, zicând că venisem cu gând rău. M-am jurat atunci să mă răfuiesc cu tine, de-ar fi şi peste o sută de ani. Da’ taică-tu, de frică, m-a băgat la gherlă pentru vagabondaj. Ce, crezi c-am uitat? Nu degeaba am sânge de indian în vine. Acu’ te am la mână şi-ai să mi-o plăteşti, aşa să ştii!

În timp ce vorbea astfel, începuse să-l amenințe pe doctor, vârându-i pumnul sub nas. Deodată, doctorul îi dădu un pumn şi-l trânti pe ticălos la pământ. Potter scăpă cuţitul, strigând:

— I-ascultă, să nu dai în prietenu’ meu!

Iar în clipa următoare se încăieră cu doctorul. Se luptau amândoi cu sete, răscolind pământul cu tălpile. Joe Indianul ţâşni în picioare, cu ochii scânteind de patimă, puse mâna pe cuţitul lui Potter şi începu să le dea târcoale, târându-se cu capul aplecat înainte, ca o pisică. Aştepta momentul potrivit. Deodată, doctorul se smuci şi, scăpând din strânsoare, apucă tăblia grea de pe capul gropii lui Williams şi îl pocni pe Potter, doborându-l la pământ. Pe loc, Indianul profită de prilej şi înfipse cuţitul până în plăsele în pieptul tânărului, care se împletici, căzând peste Potter şi împroşcându-l cu sânge. În aceeaşi clipă norii înfăşurară în negură îngrozitoarea privelişte, iar

cei doi băieţi, înfricoşaţi, o luară la goană prin întuneric.

În curând, luna se ivi iar dintre nori. Joe Indianul, aplecat peste cele două trupuri, le privea îndelung. Doctorul mai murmură ceva nedesluşit, scoase un suspin lung, şi încă unul, apoi se linişti. Ticălosul bombăni: „Cu blestematu' ăsta-mi încheiai socotelile!“ După aceea scotoci cadavrul şi-l jefui, apoi puse cuţitul ucigător în dreapta desfăcută a lui Potter şi se aşeză pe sicriul deschis. Trecură astfel trei, patru, cinci minute.

Deodată, Potter începu să se frământe şi să geamă. Mâna i se încleştă şi cuprinse cuţitul. Îl ridică, îl privi o clipă, îl lăsă din mână, cutremurându-se; se ridică în capul oaselor, împinse deoparte cadavrul, îl cercetă cu ochii tulburi, apoi aceeaşi privire rătăcită o roti împrejur, până întâlni privirea lui Joe.

— Doamne, cum s-a întâmplat, Joe?

— În mare încurcătură te băgaşi, vere! spuse Joe, fără să clintească. Ce-ţi veni? De ce-ai sărit la el cu cuţitul?

— Eu?! Ferească sfântu'! N-am făcut eu una ca asta!

— I-ascultă! Crezi c-o să scapi dacă îndrugi de-alde astea?… Fii serios!

Potter se cutremură şi se îngălbeni la faţă.

— Credeam că mi-am venit în fire. Cin' mă puse să beau în seara asta! Văd că mi s-a urcat la cap, mai rău decât când ne apucarăm de treaba asta blestemată. M-am fâstâcit de tot. Nu mai ţin minte nimic. Spune, Joe, te rog din suflet, băiatule, i-adevărat că făcui una ca asta? Joe, n-am vrut! Să mor dacă am vrut, afurisit să fiu! Pe cinstea mea că nici prin gând nu mi-a trecut! Spune tu cum a fost, Joe? Ce grozăvie! Om tânăr, în pragu' vieţii!

— Cum a fost? V-aţi luat la harţă, v-aţi ghiontit ce v-aţi ghiontit, ş-apoi dânsu' te-a pocnit o dată cu scândura de colo, de-ai rămas lat jos. După aia te-ai ridicat, împleticindu-te, ai înşfăcat cuţitu' şi l-ai băgat în el, tocmai când te izbea zdravăn a doua oară. De atunci şi până acu' ai zăcut colo, ţeapăn ca o buturugă.

— Of, of, of! Vai şi-amar de mine! N-am ştiut ce fac. Să mă trăsnească Dumnezeu dac-am ştiut. Eu zic că numa' rachiul e de vină… şi treaba asta blestemată, care m-a făcut să-mi ies din fire. De când sunt n-am pus mâna pe cuţit ori pe armă, Joe. M-am bătut şi eu, da' niciodată cu arme. Poate să spună oricine mă cunoaşte! Joe, să nu mă dai în vileag! Te rog, Joe, băiatule, zi că n-o să mă spui! Totdeauna am ţinut la tine, Joe, şi ţi-am luat partea. Adu-ţi aminte! Aşa-i că nu mă spui, Joe?

Cu mâinile împreunate a rugăciune, bietul om căzu în genunchi în faţa ucigaşului netulburat.

— Aşa e, totdeauna ai fost de treabă cu mine, Muff Potter, şi n-o să te

las. Ai cuvântul meu. Mai mult decât atâta ce vrei să-ţi spun?

— Joe, eşti un înger, nu alta. O să te binecuvântez cât oi trăi!

Şi Potter începu să plângă.

— Haide, potoleşte-te. Ce, acuma-i vreme de bocit? Fă bine şi ia-o pe drumul ăla şi eu o iau p-ăstălalt. Hai, mişcă, şi vezi să nu laşi urme.

Potter o luă repede la picior şi în curând începu să alerge. Ticălosul de Joe stătu ce stătu, uitându-se după el, apoi mormăi:

— Dacă-i ameţit de lovitură, şi pilit pe cât se pare, nu-şi mai aduce aminte de cuţit pân' se depărtează şi nu mai are el curaj să vină singur înapoi, într-un loc ca ăsta, curcă plouată!

Două–trei minute mai târziu, omul ucis, cadavrul învelit cu pătura, sicriul descoperit şi groapa căscată rămăseseră sub singura priveghere a lunii. Peste tot locul se lăsase iar linişte deplină.

CAPITOLUL X

Cei doi băieţi fugeau într-un suflet spre târg, muţi de spaimă. Din când în când aruncau câte o privire speriată înapoi, ca şi cum s-ar fi temut să nu fie urmăriţi. În fiecare ciot ivit în cale li se părea că văd un om, un duşman, şi li se tăia răsuflarea. Când trecură în fugă prin dreptul câtorva cocioabe lăturalnice, aflate în apropierea târgului, lătratul câinilor îi făcu să gonească, de parcă ar fi avut aripi la picioare.

— Numa' de-am ajunge la tăbăcăria veche cât mai putem fugi, şopti Tom, gâfâind din greu. N-o mai ţin mult.

Drept răspuns nu se auzi decât gâfâiala şuierătoare a lui Huckleberry. Amândoi alergau cu ochii aţintiţi spre limanul nădejdilor lor şi se sileau din răsputeri s-ajungă. Se apropiau văzând cu ochii. În cele din urmă, se năpustiră amândoi deodată pe uşa deschisă a tăbăcăriei şi se prăvăliră în bezna ocrotitoare dinăuntru, plini de recunoştinţă şi istoviţi din cale-afară. Încetul cu încetul, vijelioasa bătaie a inimilor se mai alină şi Tom şopti:

— Huck, tu cum crezi c-o să iasă afacerea asta?

— Dacă moare doctoru' Robinson, iese cu spânzurătoare.

— Zău, aşa crezi?

— Sunt sigur, Tom.

Tom se gândi ce se gândi, apoi zise:

— Cin' să spună? Noi?

— Ce, eşti nebun? Închipuie-ţi că cine ştie ce se-ntâmplă şi Joe Indianu' scapă nespânzurat. Mai curând ori mai târziu, ne face de petrecanie, cum te văd şi cum mă vezi.

— Aşa m-am gândit şi eu, Huck.

— Dacă e să spună careva, n-are decât să spună Muff Potter, dac-o fi dobitoc. Cum e el mai totdeauna beat, nu m-aş mira…

Tom nu răspunse nimic. Stătea dus pe gânduri, chibzuind în sinea lui. Curând şopti iar:

— Huck, da' Muff Potter nici nu ştie. Cum poate să spună?

— Cum nu ştie?

— Păi ălălalt tocmai îl pocnise cu scândura-n cap când a-nfipt Joe Indianu’ cuţitu’ în el. Ce, tu crezi c-a văzut ceva? Crezi c-are habar?

— Aşa e, Tom! Ai dreptate! Aşa e cum spui tu!

— Ş-apoi, mai ştii, poate că scândura aia-n scăfârlie l-o fi dat gata şi pe el.

— Asta n-o prea cred, Tom. Era afumat rău, se vedea cât de colo. Ăla când îl cauţi e beat. Ştiu de la babacu’, el când e pilit, poate să-i cadă şi-o turlă de biserică-n cap şi n-are nici pe dracu’. Chiar el zicea aşa. Sigur c-aşa e şi Muff Potter. P-altu’, treaz, o lovitură ca aia l-ar fi dat gata.

Tom mai tăcu o bucată de vreme, apoi întrebă:

— Huck, tu eşti sigur că poţi să-ţi ţii gura?

— Tom, noi doi, vrem, nu vrem, trebuie să ne ţinem gura, ştii prea bine. De suflăm ceva, diavolul ăla de indian ne suceşte gâtu’ la amândoi, dacă scapă de spânzurătoare. Eu ştiu ce zic! Hai să ne jurăm unu’ altuia, asta trebuie să facem, să ne jurăm că nu suflăm o vorbă.

— Foarte bine, Huck. Cel mai bun lucru. Ridică mâna şi jură că…

— Aş, pentru aşa ceva n-ajunge. Jurământu’ ăsta e bun pentru fleacuri, ori când ai de-a face cu fete, care şi-aşa, şi-aşa tot nu ştiu să-şi ţină gura şi te pârăsc când e la o ananghie. Într-o chestie serioasă ca asta, trebuie să avem ceva în scris. Cu sânge trebuie să iscălim jurământul.

Tom încuviinţă cu înflăcărare. Era o idee pe placul lui: neagră, înfiorătoare, plină de tâlc. Şi toate se potriveau de minune: şi ceasul de noapte, şi împrejurările, şi locul unde se aflau. Culese de pe jos o scândură netedă de brad, care lucea în bătaia lunii, scoase din buzunar o fărâmă de cretă roşie, se trase mai la lumină şi, încruntând din sprâncene, mâzgăli rândurile ce urmează, opintindu-se la fiecare literă, îndesând limba între dinţi sau îndoindu-şi-o, după cum literele coborau sau suiau:

Huck Finn şi Tom Sawyer
jură să tacă Chitic în chestia asta
şi să pice Morţi pe loc
dac-or sufla ceva
şi oasele să le Putrezească.

Iscusinţa cu care scria Tom şi stilul lui ales îl dădură gata pe Huck. Numaidecât scoase de sub gulerul hainei un ac cu gămălie, şi tocmai se pregătea să se înţepe în deget, când Tom îl opri:

— Stai! Nu cu ăsta. Acu’ cu gămălie-i de aramă. Să nu fie coclit.

— Şi ce dacă-i coclit?

— E otravă, mă. Înghite tu cocleală de aramă, şi-o să vezi ce păţeşti.

Tom desfăşură aţa de pe acul de cusut pe care-l purta totdeauna la el şi se înţepară pe rând, în buricul degetului mare, storcând din el câte o picătură de sânge. Încetul cu încetul, tot storcându-şi cu putere degetul, Tom izbuti să-şi semneze iniţialele folosind drept condei degetul mic. Apoi îi arătă lui Huckleberry cum să tragă un H şi un F. Acum jurământul era pecetluit. Nu le mai rămânea decât să îngroape scândurica lângă zid, cu un ceremonial sinistru şi cu tot felul de descântece, după care însemna că-şi puseseră lacăt gurii şi lepădaseră cheia.

În clipa aceea, printr-o gaură din celălalt capăt al şandramalei se furişă o făptură; dar niciunul dintre băieţi nu băgă de seamă.

— Tom, şopti Huckleberry, oare ne fereşte pe vecie să nu trăncănim? Bagi mâna-n foc?

— Fireşte! Orice s-o-ntâmpla, noi trebuie să tăcem chitic. N-am văzut, n-am auzit nimic. C-altminteri e vai de noi, am pica pe loc morţi… ce, parcă tu nu ştii?

— Ba ştiu…

Mai şuşotiră aşa câtăva vreme.

Deodată, de afară, ca de la o depărtare de zece paşi, se auzi urletul lung şi jalnic al unui dulău. Băieţii se agăţară unul de altul, înnebuniţi de spaimă.

— Pentru care din noi o fi urlând? gâfâi în şoaptă Huckleberry, cu sufletul la gură.

— Nu ştiu. Uită-te prin crăpătură. Hai, vezi repede!

— Nu! Uită-te tu, Tom!

— Nu pot, zău că nu pot, Huck!

— Haide, Tom, te rog! I-auzi… iar!

— O, Doamne, Dumnezeule, îţi mulţumesc! răsuflă uşurat Tom. Acum ştiu ce e… Ăsta e dulăul lui Harbison.

— A, ce bine! Îţi spun drept, Tom, că mie mi se tăiase picioarele de frică; puteam să fac prinsoare că-i câine vagabond.

Câinele mai urlă o dată.

Băieţii se băgară iar unul într-altul, cu inima cât un purice.

— Aoleo! Nu-i dulău’ lu’ Harbison, şopti Huckleberry. Ia uită-te, Tom!

Tremurând din tot trupul, Tom îi împlini voia şi se uită prin crăpătură. Abia i se mai auzea şoapta când spuse:

— Iiii, Huck, adevărat că-i câine vagabond.

— Ia te uită repede, Tom, repede, pentru care din noi urlă?

— Huck, eu cred că pentru amândoi, că stăm alături.

— Aoleo, Tom, ne-am dus pe copcă. Eu, unu’, la sigur că mă duc în

iad, prea mi-am făcut de cap.

— M-a luat dracu'! Aşa-mi trebuie, dacă trag chiulu' de la şcoală şi fac tot ce mi se spune că n-am voie. Puteam să fiu şi eu un băiat de treabă, ca Sid, dacă mă căzneam, da' ţi-ai găsit, nici măcar să-ncerc n-am vrut. Da' acu', dacă scap, mă jur c-o să ştiu totdeauna lecţia ca pe apă la şcoala de duminică!

Şi Tom începu să bâzâie.

— Tu şi rău! îi ţinu isonul Huckleberry, începând şi el să bâzâie. Afurisit să fiu dacă nu eşti tu… sfânt pe lângă păcătosu' de mine. Ehei, să fiu eu măcar pe juma' cât tine!…

Înăbuşindu-şi cu greu un sughiţ, Tom şopti:

— Ia te uită, Huck, ia te uită! Stă cu spatele la noi!

Huck aruncă şi el o privire prin crăpătură şi, încredinţându-se că dulăul stătea cu spatele la ei, inima i se umplu de bucurie.

— Da, zău, stă cu spatele la noi! Aşa stătea şi-nainte?

— Da, aşa stătea. Şi prostu' de mine n-am băgat de seamă. Păi, atunci e bine. Ei, da' pentru cine o fi urlând?

Urletele încetară. Tom ciuli urechile.

— St! Dar asta ce-o mai fi?

— Parcă… parc-ar grohăi nişte porci. Ba nu, sforăie careva, Tom.

— Să ştii c-aşa e! Da' unde-o fi oare, Huck?

— Eu cred că-i colo, în capu' ălălalt. Aşa mi se pare. Babacu' doarme din când în când printre porci, da' el, când sforăie, să te ţii! Urneşte şi casa din loc. Şi-apoi, eu zic că n-o să se mai întoarcă niciodată pân' târgu' nostru.

Spiritul de aventură se trezi din nou în băieţi.

— Huck, ai curaj să vii după mine, dacă merg eu înainte?

— Tom, parcă n-aş avea chef. Dacă e Joe Indianu'?…

Tom se înfricoşă. Dar, curând, ispita se trezi iar în el şi mai puternică. Se hotărâră să rişte, după ce mai întâi se înţeleseră s-o ia numaidecât la sănătoasa, dacă sforăitul ar fi încetat. Porniră în vârful picioarelor către celălalt capăt al magaziei, unul în urma celuilalt. Când ajunseră la cinci paşi de cel care sforăia, Tom călcă pe un băţ, care se frânse, trosnind. Omul gemu, se zvârcoli puţin şi faţa îi nimeri în bătaia lunii. Era Muff Potter. Băieţii îngheţară de spaimă când îl văzură mişcând prin somn. Dar, încetul cu încetul, le veni inima la loc. Ieşiră tiptil de sub streaşina dărăpănată, apoi se opriră la o mică depărtare să-şi ia rămas-bun. Urletul prelung şi sinistru de adineaori se înălţă iar în noapte. Întorcând capetele, văzură făptura ciudată a câinelui la câţiva paşi de culcuşul lui Potter. Stătea cu faţa la cel care dormea şi cu botul înălţat spre cer.

— Aoleo, la el urlă! exclamară amândoi într-o suflare.

— Auzi, Tom, lumea zice că un câine vagabond a urlat odată lângă

casa lu’ Johny Miller, pe la miezu’ nopţii, sunt vreo două săptămâni d-atunci, ş-o cucuvea i-a intrat pe uşă, s-a lăsat pe parmaclâcu’ scării şi-a cântat, tot în noaptea aia, şi pân-acu’ n-a dat nimeni din casă ortul popii.

— Ei, o fi. Şi ce dacă! Da’ Gracy Miller n-a căzut peste cuptor chiar în sâmbăta ailaltă? Şi n-ai văzut ce-a păţit? A luat foc.

— Da, asta aşa e, da’ vezi că n-a dat ortu’ popii. Şi unde mai pui că fata, pe zi ce trece, e mai bine.

— Aşteaptă tu, şi-ai să vezi! Nicio nădejde să scape! O ia Aghiuţă, cum o să-l ia şi pe Muff Potter. Ascultă tu ce spun negrii, că ei se pricep la de-alde astea.

Se despărţiră apoi îngânduraţi.

Când Tom se furişa de-a buşilea pe fereastra odăii sale, noaptea era pe sfârşite. Se dezbrăcă cu mare băgare de seamă şi adormi, mulţumit că nu ştia nimeni de fuga lui nocturnă. Nu bănuia că Sid, care sforăia încetişor, stătea treaz de mai bine de o oră.

Când se deşteptă Tom, Sid se şi îmbrăcase şi plecase. După lumină, părea a fi târziu. Tom sări în sus, speriat. Oare de ce nu-l strigaseră, de ce nu-l sâcâiseră ca de obicei, să se scoale? Gândul ăsta îl muncea şi-l făcu să cadă la bănuială. În cinci minute era gata îmbrăcat şi cobora scările. Pica de somn şi-l durea tot trupul, de parc-ar fi fost bătut. Cei ai casei mai erau încă adunaţi în jurul mesei, dar sfârşiseră gustarea de dimineaţă. Niciun glas nu se ridică să-l dojenească, dar cu toţii îi ocoleau privirea. Domnea o tăcere, o gravitate, care-l îngheţa pe vinovat. Tom luă loc la masă şi se căzni să pară voios, dar era trudă zadarnică; nu izbutea să trezească niciun zâmbet, nicio reacţie din partea celorlalţi. În cele din urmă tăcu şi inima i se cufundă într-o adâncă deznădejde.

După gustarea de dimineaţă, mătuşă-sa îl luă deoparte şi băiatul parcă se mai înviora, gândindu-se la bătaia care îl aştepta. Dar ea nu-l bătu; plânse şi-l întrebă cum de-l lasă inima să mâhnească într-atât o biată bătrână. La urmă, îi spuse că n-are decât să meargă înainte pe calea pierzaniei, pe care apucase, şi s-o bage în mormânt, de griji şi de inimă rea, fiindcă acuma ştie ea că degeaba se mai străduieşte să facă din el băiat de treabă. Toate astea Tom le găsi mai usturătoare decât o sută de bătăi, şi inima îi era acum mai îndurerată decât trupul.

Plânse, se rugă să-l ierte, făgădui iarăşi şi iarăşi că se va îndrepta şi apoi fu lăsat să plece, simţind că nu dobândise nici iertare deplină, nici prea mare încredere.

Plecă atât de mâhnit, încât în inima lui n-avu timp să încolţească nici cel mai mic gând de răzbunare împotriva lui Sid, a cărui retragere grăbită pe portiţa din dos era inutilă. O porni spre şcoală, îngândurat şi trist. Chelfăneala

ce-o luă, împreună cu Joe Harper, pentru chiulul din ajun, o îndură ca unul care, copleşit de griji cu mult mai apăsătoare, e indiferent faţă de nimicuri. Se îndreptă apoi spre locul său, îşi propti coatele pe pupitru şi obrajii în mâini, cu privirea pironită în perete, privire ajunsă la limita îndurării. Deodată simţi sub cot ceva tare. Vreme îndelungată rămase aşa nemişcat, apoi agale, mâhnit, îşi schimbă poziţia şi, oftând, ridică obiectul. Era înfăşurat într-o hârtie. O despături. Urmă un oftat lung, nesfârşit, formidabil. Tom simţea că i se frânge inima, că-i fuge pământul de sub picioare. Era bumbul lui de alamă.

Asta le punea capac la toate.

CAPITOLUL XI

Cam pe la amiază, întreg orăşelul fu zgâlţâit ca de un curent electric de înspăimântătoarea veste. Fără telegraf, despre care în zilele acelea nici nu se visa încă, vestea zbura din gură în gură, de la grup la grup, din casă în casă, cu o iuţeală nu mai mică decât a telegrafului. Fireşte că învăţătorul îi lăsă liberi pe şcolari în după-amiaza aceea; tot târgul l-ar fi socotit drept un om ciudat, de n-ar fi făcut-o.

Lângă cel ucis fusese găsit un cuţit plin de sânge închegat. Cineva îl recunoscuse ca fiind al lui Muff Potter, aşa zicea lumea. Se mai spunea că un cetăţean întârziat dăduse peste Potter pe când se spăla la gârlă, în ceasul întâi sau al doilea al dimineţii. Potter încercase să se ascundă, apoi îşi luase iute tălpăşiţa. Toate astea dădeau de bănuit, dar mai ales spălatul, care nu prea făcea parte din obiceiurile lui Potter. Se mai spunea că oamenii cotrobăiseră peste tot în oraş ca să-l găsească pe „ucigaş“. (E ştiut că lumea nu se prea codeşte când e vorba să-şi dea părerea asupra vreunei mărturii şi să condamne.) Totuşi nu se putuse da de urma ucigaşului. Pâlcuri de călăreţi plecaseră pe toate drumurile din preajma târgului, iar şeriful „spera“ că-l va aresta pe Potter înainte de lăsarea întunericului.

Tot târgul se îmbulzea spre cimitir. Tom, uitându-şi mâhnirea, se alătură convoiului. Ar fi preferat de o mie de ori să meargă aiurea, dar o vrajă puternică, de neînţeles, îl trăgea cu tot dinadinsul într-acolo. Când ajunse în sfârşit în acel loc înspăimântător, îşi strecură trupul firav prin mulţime până dădu cu ochii de lugubra privelişte. I se părea un veac de când fusese acolo. Cineva îl ciupi de braţ. Când se întoarse, întâlni privirea lui Huckleberry. Apoi, repede, se uitară amândoi în altă parte, întrebându-se dacă nu băgase cineva de seamă schimbul lor de priviri. Dar toată lumea vorbea cu însufleţire şi se înghesuia să vadă sinistrul spectacol.

„Bietul băiat!“ „Sărmanul de el, să moară aşa tânăr!“ „Să fie pedepsiţi cum se cuvine profanatorii de morminte!“ „Dacă-l prinde pe Muff Potter, să-i pună ştreangul de gât!“ Cam acestea erau vorbele care umblau prin mulţime.

Iar preotul spuse: „Aceasta a fost o judecată; iată mâna Celui de Sus!“

Deodată, pe Tom îl trecu un fior din creştet până în tălpi; dăduse cu ochii de faţa calmă a lui Joe Indianul. În aceeaşi clipă, mulţimea începu să freamăte şi să se îmbulzească.

Se ridicară glasuri care strigau:

— El e! El e! Uite-l, vine singur!

— Cine? Cine vine? strigară zeci de glasuri deodată.

— Muff Potter.

— Ia uitaţi-vă, s-a oprit!

— Priviţi, o ia înapoi! Nu-l lăsaţi să fugă!

Câţiva oameni, cocoţaţi în copacii de lângă Tom, spuneau că Potter nu voise să fugă, ci că rămăsese pironit locului cu o mutră şovăitoare şi zăpăcită.

— Auzi neruşinare! exclamă un spectator. A avut chef să vină să-şi privească isprava pe-ndelete, nu se aştepta să găsească lume aici.

Prin mulţimea care se dădu în lături trecu acum şeriful, trăgându-l pe Potter de braţ, cu un aer triumfător. Faţa bietului om avea o expresie rătăcită; ochii trădau spaima care îl gâtuia. Când ajunse în faţa celui ucis, începu să tremure ca varga, îşi acoperi faţa cu mâinile şi izbucni în plâns.

— Nu-s vinovat, oameni buni! strigă printre hohote de plâns. Pe cinstea mea că nu-s vinovat!

— Cine te-a învinovăţit? strigă un glas.

Lovitura mersese drept la ţintă. Potter înălţă capul şi privi în jur cu o deznădejde cumplită în ochi. Văzându-l pe Joe Indianul, strigă:

— Ah, Joe, Joe, îmi făgăduiseşi că n-o să…

— Cuţitul ăsta e al dumitale sau nu? întrebă brusc şeriful, vârându-i cuţitul sub nas.

Potter se clătină pe picioare şi s-ar fi prăvălit dacă cei din jur nu-l prindeau, aşezându-l pe iarbă. Apoi zise:

— Parcă-mi spunea ceva, că de nu mă-ntorc…

Se înfioră, apoi cu mâna-i neputincioasă făcu o mişcare de renunţare.

— Spune-le, Joe, acu’ poţi să le spui… e totuna.

Huckleberry şi Tom ascultară muţi, cu ochii holbaţi, cum ticălosul cu inima de piatră înşira netulburat mărturia-i mincinoasă. Clipă de clipă se aşteptau ca Dumnezeu să sloboade fulgere din cer senin asupra capului acelui păcătos. Se întrebau cu mirare până când avea să mai întârzie pedeapsa înfricoşătoare. Iar când termină şi îl văzură stând în faţa lor întreg şi teafăr, se stinse şi pieri şovăitoarea lor pornire de a-şi călca jurământul, pentru a salva viaţa bietului om trădat şi năpăstuit. Căci era limpede că nelegiuitul se vânduse satanei, şi cum puteau ei cuteza să înfrunte asemenea putere? Ar fi însemnat să abată asupra capetelor lor cele mai mari nenorociri…

— De ce n-ai fugit? Ce te-a făcut să te întorci aici? întrebă cineva.

— Nu ştiu ce m-a împins, nu ştiu. A trebuit cu tot dinadinsul să vin! gemu Potter. Am vrut să fug, da' numa-ncoace mă duceau picioarele. Şi iarăşi izbucni în plâns.

Joe Indianul îşi repetă declaraţia, la fel de liniştit, câteva minute mai târziu, iar băieţii, văzând că fulgerele divine tot mai întârzie, se întăriră în credinţa lor că Joe se vânduse diavolului. Devenise acum pentru ei cel mai interesant subiect de groază întâlnit vreodată. Erau ca vrăjiţi, nu-şi mai puteau lua ochii de la el.

Fiecare din ei hotărî în sinea lui să-l pândească odată noaptea, cu nădejdea că va da astfel ochii cu fiorosul lui stăpân.

Joe Indianul ajută la ridicarea cadavrului şi la aşezarea lui într-un camion. Prin mulţimea înfiorată se şopti cum că rana sângerase puţin cu acest prilej. Băieţii prinseră nădejdea că această împrejurare fericită ar putea îndrepta bănuiala pe calea cea bună. Dezamăgirea urmă însă curând; câţiva târgoveţi spuseră: „Fireşte, Muff Potter l-a lovit de la trei paşi".

Timp de o săptămână, cumplita taină şi conştiinţa lui încărcată tulburară somnul lui Tom. Odată, în timpul gustării de dimineaţă, Sid spuse:

— Măi, Tom, atâta te frământi şi vorbeşti în somn, că nu mă laşi să dorm toată noaptea.

Tom se îngălbeni şi lăsă ochii în jos.

— Ăsta-i semn rău, spuse cu gravitate mătuşa Polly. Ce-ai pe suflet, Tom?

— Nimic. Eu nu ştiu de nimic…

Dar mâna băiatului tremura atât de tare, încât vărsă cana cu cafea.

— Şi vorbeşti nişte năzbâtii!… urmă Sid. Azi-noapte ziceai: „E sânge, nu vedeţi că-i sânge?" O ţineai aşa întruna. Şi apoi ai zis: „Nu mă mai chinuiţi, o să spun tot ce ştiu". Ce să spui? Ce ştii?

Lui Tom i se făcuse negru înaintea ochilor. Nici nu îndrăznea să se gândească la ce se putea întâmpla acum. Dar, din fericire, îngrijorarea pieri de pe chipul mătuşii Polly. Fără să-şi dea seama, ea îi veni într-ajutor lui Tom, zicând:

— Ia mai taci şi tu! Vezi bine că visează nenorocita aia de crimă! Şi eu o visez aproape în fiecare noapte. Câteodată mă pomenesc visând că-s eu ucigaşul!

Mary spuse că şi ea se speriase într-atâta, încât visa adesea urât. Sid se dădu bătut şi Tom o şterse cât putu de repede. După asta, o săptămână se văită de dureri de măsele şi se culcă în fiecare seară cu fălcile legate. Habar n-avea că Sid stătea la pândă noapte de noapte, că adesea îi trăgea binişor la o parte legătura şi apoi, rezemat în cot, asculta o bună bucată de vreme, după care

trăgea iarăşi legătura la loc. Cu timpul, Tom îşi mai veni în fire. Se plictisise de durerea de măsele şi renunţă la ea. Chiar dacă Sid izbutea să priceapă câte ceva din mormăielile lui Tom, păstra pentru sine descoperirile. Pe Tom îl scotea din fire că băieţii, la şcoală, nu se mai săturau să se joace de-a ancheta, folosind stârvuri de pisici drept victime. Tom era astfel silit să-şi amintească mereu de spaima ce-l apăsa. Sid băgă de seamă că Tom nu făcea niciodată pe judecătorul de instrucţie la aceste anchete, cu toate că de obicei el era capul tuturor jocurilor noi. Mai băgă de seamă că Tom nu făcea nici măcar pe martorul – ciudat lucru – şi că vădea o mare scârbă pentru acel joc de-a ancheta; de câte ori putea, îl ocolea. Sid se minuna, dar nu spunea nimic. Peste puţin trecu şi moda anchetelor; astfel scăpă şi Tom de chinul ce i-l pricinuiau.

În această vreme de grea cumpănă, nu era zi în care Tom, pândind prilejul, să nu se apropie de ferestruica zăbrelită a închisorii şi să nu-i strecoare „ucigaşului“ bunătăţile mărunte de care putea face rost. Închisoarea era o şandrama mică, din cărămidă, aşezată într-o mlaştină, în marginea târgului. N-avea paznici, prea arareori era ocupată. Darurile acelea contribuiau în mare măsură să-i uşureze lui Tom cugetul.

Tare ar fi dorit localnicii să-l ungă cu păcură pe Joe Indianul şi să-l poarte prin târg călare pe o prăjină, ca pe-un jefuitor de morminte! Joe era însă pentru tot târgul un personaj atât de înfricoşător, încât nu se găsea nimeni să îndrăznească a lua conducerea acestei trebi, şi în cele din urmă oamenii se lăsară păgubaşi. La anchetarea cazului, el avusese grijă să-şi înceapă amândouă declaraţiile cu momentul încăierării, fără a pomeni de jefuirea mormântului, care avusese loc mai înainte. Aşa încât oamenii se gândiră că e mai cuminte să se renunţe deocamdată la darea lui în judecată.

CAPITOLUL XII

Una din pricinile pentru care gândul lui Tom se mai abătuse de la taina ce-l rodea era o preocupare nouă şi plină de gravitate. Becky Thatcher nu mai venea la şcoală. Tom se luptase câteva zile cu mândria lui, încercase să nu se sinchisească, s-o uite pe Becky, dar nu izbutea. Se trezea dând târcoale pe întuneric casei tatălui ei, cu inima plină de jale. Becky era bolnavă. Dacă murea?! Gândul ăsta îl umplea de disperare. Nu-l mai interesa războiul şi nici măcar pirateria. Farmecul vieţii pierise, totul era searbăd, cenuşiu. Lăsă deoparte cercul şi bastonul de crichet, joaca nu-i mai făcea nicio plăcere. Mătuşă-sa băgă de seamă şi se îngrijoră. Începu să încerce tot felul de leacuri ca să-l învioreze. Ea făcea parte din acei oameni care se dau în vânt după doctorii brevetate şi după orice metode puse în practică de curând. O viaţă întreagă făcuse experienţe în acest domeniu. Cum se ivea o doctorie sau o metodă nouă, ardea de nerăbdare s-o încerce, nu pe pielea ei, căci ea una nu era niciodată bolnavă, ci pe a cui se nimerea să-i fie la îndemână. Citea regulat toate revistele de „sănătate“ şi toate înşelătoriile „frenologice“[8] care apăreau. Neştiinţa lor solemnă îi pria ca peştelui apa. Credea ca-n Evanghelie în toate prostiile de care erau pline acele broşuri, despre aerisire, despre cum să te culci şi cum să te scoli, ce să mănânci şi ce să bei, câtă mişcare să faci, ce dispoziţie sufletească să-ţi impui şi ce îmbrăcăminte să porţi. Nu băga niciodată de seamă că revistele ei de igienă din luna în curs răsturnau tot ce recomandaseră cu o lună înainte. Era naivă şi încrezătoare, şi cădea astfel lesne în capcana oricărei reclame. Aduna laolaltă tot arsenalul revistelor şi doctoriilor ei înşelătoare şi, astfel înarmată, oficia ca o vrăjitoare, aducând iadul pe urmele ei, dar neîndoindu-se o clipă că e un înger alinător, care dăruieşte aproapelui suferind balsamul tămăduirii.

Acum era la modă hidroterapia. Starea jalnică în care se afla Tom fu pentru mătuşă-sa Polly un prilej căzut din cer să experimenteze noua metodă. În fiecare dimineaţă îl silea pe băiat să iasă din aşternut de cum mijea de ziuă şi, punându-l să stea în picioare în şopron, îl îneca într-un potop de apă rece.

După asta, îl fricţiona cu un ştergar aspru ca o răzătoare, până îl aducea iar în simţiri; apoi îl înfăşura într-un cearşaf ud şi-l lăsa, împachetat între pături, „să năduşească şi sufletul din el“ şi „să-i iasă prin piele toată răutatea din inimă“, cum spunea Tom.

Cu toate acestea, băiatul era din zi în zi mai tăcut, mai palid şi mai abătut. Mătuşa adăugă tratamentului băi fierbinţi, băi de şezut, duşuri şi băi de cadă. Tom rămânea mohorât ca un dric. Atunci mătuşa începu să combine hidroterapia cu o dietă severă de fulgi de ovăz şi cu foi de muştar. Calcula puterea de absorbţie a băiatului ca pe a unui hârdău, şi zilnic îl umplea până la refuz cu leacuri atotvindecătoare.

De la un timp, pe Tom îl lăsau nepăsător „tratamentele“ acestea, fapt care o îndurera nespus pe biata bătrână. Ea îşi spuse că „nepăsarea“ lui Tom trebuia înfrântă cu orice preţ. Atunci auzi pentru prima oară de medicamentul numit „Moartea durerilor“. Comandă numaidecât o probă. Gustă doctoria şi inima i se umplu de mulţumire. Era foc şi văpaie sub înfăţişare de lichid. Renunţă la hidroterapie şi la toate celelalte remedii şi-şi puse toată nădejdea în „Moartea durerilor“. Îi dădu lui Tom o linguriţă din leacul miraculos, apoi, înfrigurată, aşteptă rezultatul. Îngrijorarea i se risipi într-o clipă şi sufletul ei tulburat îşi regăsi liniştea, căci „apatia“ lui Tom se spulberase. Pe jăratic să-l fi pus mătuşa şi tot nu l-ar fi trezit mai bine.

Tom înţelese că era timpul să-şi vină în fire: felul ăsta de viaţă o fi fost el destul de romantic pentru starea lui amărâtă, dar simţea că nu mai merge; trebuia să termine cu viaţa asta searbădă, plină de necazuri. Fel de fel de planuri îi treceau prin minte, cum să facă să scape. În cele din urmă, îi dădu în gând să se prefacă ahtiat după „Moartea durerilor“. Cerea atât de des doctoria, încât începuse s-o plictisească pe mătuşă. Până când, obosită, mătuşa Polly îi spuse să şi-o ia singur şi să n-o mai bată la cap. Să fi fost vorba de Sid, nicio bănuială n-ar fi umbrit bucuria bătrânei, dar fiindcă era Tom la mijloc, mătuşa începu să supravegheze pe furiş sticla. Mare-i fu mirarea când văzu că într-adevăr conţinutul scădea. Cum să-i treacă prin gând că Tom îngrijea sănătatea unei crăpături din duşumeaua salonului?

Într-o zi, Tom tocmai dădea crăpăturii porţia de doctorie, când se apropie de el motanul cel galben al mătuşii, torcând, privind cu jind linguriţa şi rugându-se să-i dea şi lui să guste.

Tom îl preveni:

— Mă Peter, să n-o iei, dacă n-ai neapărată nevoie.

Dar Peter îi dădu a înţelege că avea neapărată nevoie.

— Eu zic să te gândeşti bine.

La care motanul răspunse că se gândise bine.

— Ei, dacă vrei cu tot dinadinsul, ce să-ţi fac, să-ţi dau, ca să nu zici

că-s zgârcit, da’ dacă nu ţi-o plăcea, să n-ai nicio pretenţie: cum îţi aşterni, aşa dormi.

Peter încuviinţă cu un miorlăit. Tom îi căscă gura şi-i vărsă pe gât „Moartea durerilor“. Peter sări în sus de doi metri, scoase un strigăt sălbatic de luptă şi se năpusti valvârtej împrejurul camerei, pocnindu-se cu capul de mobile, răsturnând glastrele cu flori şi făcând o harababură nemaipomenită. După asta, se ridică pe labele dinapoi şi începu să umble ca la paradă cu capul într-o parte, strigând sus şi tare nepotolita-i bucurie. Apoi iar o zbughi, dând de câteva ori ocol camerei, răvăşind şi nimicind totul în cale. Mătuşa Polly intră tocmai la timp pentru a-l vedea executând câteva salturi duble, scoţând un chiot puternic de adio şi zburând prin fereastra deschisă, cu rămăşiţele glastrelor de flori după el. Mătuşica încremenise în prag, privind nedumerită pe deasupra ochelarilor. Tom se tăvălea pe jos, prăpădindu-se de râs.

— Tom, ce naiba are cotoiul ăsta?

— De un’ să ştiu eu, mătuşico? îngăimă Tom printre hohote de râs.

— Doamne sfinte! De când sunt, n-am văzut una ca asta. Da’ ce-o fi având?

— Habar n-am, tuşă Polly, aşa fac pisicile când sunt vesele.

— Nu zău, aşa fac?

Acum, Tom desluşi în glasul mătuşii ceva care-l neliniştea.

— Da, tuşică. Adică, aşa mi se pare.

— Daa, aşa ţi se pare?

— Îhî…

Între timp mătuşa se aplecase, iar Tom o pândea cu atenţie plină de îngrijorare. Când ghici ce o preocupa, era prea târziu. De sub marginea cuverturii de pat se zărea coada linguriţei, care îl dăduse de gol. Mătuşa Polly apucă linguriţa şi i-o băgă sub nas. Tom se făcu mic şi lăsă ochii în jos. Mătuşa îl ridică, după cum îi era obiceiul, de-o ureche, şi-l ciocăni zdravăn în cap, cu degetarul.

— Bine, musiu, ce-ţi veni să te porţi aşa c-o biată lighioană neputincioasă?

— Mi-era milă de el, că n-are nicio mătuşă.

— N-are nicio mătuşă? Neghiobule! Ce tot îndrugi acolo? Ce vrei să zici?

— Păi, dacă avea şi el o mătuşă, avea ea grijă să-l doctoricească. Îi ardea ea maţele cu „Moartea durerilor“. Nu-i era mai milă de o lighioană ca de-o fiinţă omenească.

Pe mătuşa Polly o cuprinse fără de veste căinţa. Deodată, lucrurile îi apărură într-o lumină nouă; ce era cruzime faţă de un motan s-ar fi putut să fie cruzime şi faţă de un băieţel. Punând mâna pe creştetul lui Tom, spuse blând:

— Tom, eu nu ţi-am vrut decât binele! Zău că ţi-a făcut bine doctoria, Tom.

Tom înălţă privirea spre ea, cu o seriozitate prefăcută, prin care răzbea licărirea unui zâmbet.

— Ştiu că mi-ai vrut binele, mătuşică. Şi eu i-am vrut binele lui Peter. Şi zău că şi lui i-a făcut bine doctoria. Nu l-am văzut niciodată aşa vioi…

— Hai, piei din ochii mei, până nu mă scoţi iar din sărite. Încearcă să fii şi tu o dată băiat de treabă… Şi doctoria nu e nevoie s-o mai iei.

Tom sosi la şcoală cu mult înainte de începerea lecţiilor. Se observase că acest lucru ciudat se petrecea zilnic de la o vreme. Iar acum, după obiceiul ce-l prinsese de curând, stătea în curtea şcolii, pe lângă poartă, în loc să ia parte la jocurile celorlalţi. Spunea că e bolnav; aşa şi arăta. Se făcea că se uită aşa, într-o doară; adevărul era că supraveghea foarte atent drumul care urca spre şcoală. Curând îl zări pe Jeff Thatcher. Tom se lumină la faţă; îl privi o clipă lung, încordat, apoi întoarse capul, plin de mâhnire. Când Jeff Thatcher ajunse în dreptul lui, Tom intră în vorbă cu el, căutând cu dibăcie să aducă vorba despre Becky, dar afurisitul de Jeff nici nu băga de seamă. Şi, în tot acest timp, Tom nu-şi lua ochii de la drum. De câte ori se ivea vreo rochiţă fluturând în mers, inima începea să-i bată cu putere, şi ce ciudă pe el când îşi dădea seama că se înşelase, că nu era Becky! În cele din urmă, cum nu se mai zărea nicio rochiţă, Tom pierdu orice nădejde şi se prăbuşi într-o neagră mâhnire. Intră în clasa goală şi se aşeză în locul lui, pregătit sufleteşte să sufere o veşnicie. Dar tocmai în clipa aceea se mai ivi în poartă o rochiţă şi Tom sări ca ars. În clipa următoare era în curte, chiuind ca un sălbatic, râzând, urmărindu-i pe ceilalţi băieţi, sărind gardul cu o îndrăzneală nemaipomenită, mai-mai să-şi frângă oasele, făcând tumbe, sprijinindu-se când în mâini, când în cap, pe scurt, executând toate actele de vitejie ce-i dădeau prin gând şi trăgând mereu cu coada ochiului la Becky Thatcher, să vadă dacă ea bagă de seamă. Dar Becky părea că nu observă nimic; nici nu se uita la el. Oare era cu putinţă nici să nu-l fi văzut măcar? Atunci Tom îşi mută arena de demonstraţie în imediata ei vecinătate. Se repezi cu chiote fioroase de luptă, îi smulse unui băiat şapca din cap, i-o aruncă pe acoperişul şcolii, năvăli ca un vârtej într-un grup de băieţi, împrăştiindu-i în toate părţile, şi la urmă căzu lat chiar sub nasul lui Becky, cât pe ce s-o trântească. Ea se întoarse cu nasul în vânt. O auzi spunând:

— Hm! Deştepţi se mai cred unii! Fac pe grozavii, doar-doar le-o da cineva atenţie!

Tom se înroşi ca para focului. Se ridică anevoie de pe jos şi se depărtă hoţeşte, plouat şi cu inima zdrobită.

8 Derivat de la frenologie, ştiinţă idealistă, falsă, conform căreia calităţile psihice şi intelectuale ale omului pot fi recunoscute după conformaţia craniului (n.tr.)

CAPITOLUL XIII

Acum Tom se hotărâse definitiv. Era abătut şi deznădăjduit din cale-afară. Îşi spunea că e un băiat părăsit şi făr' de prieteni, că nimeni nu-l iubea. S-or căi poate, când or auzi la ce-l împinseseră. El, unul, încercase să fie băiat de treabă, să meargă pe calea cea bună, dar cei din jur mereu i se puseseră de-a curmezişul. Bine! Dacă voiau cu tot dinadinsul să scape de el, fie şi-aşa!… Tot pe el or să-l socotească vinovat de urmări, şi n-aveau decât. Nici nu se putea altminteri. El, sărmanul, singur pe lume, ce drept avea să se plângă? Da, da, până la urmă îl siliseră să facă pasul ăsta şi a lor va fi vina dacă de aici înainte va duce o viaţă plină de nelegiuiri. Altă cale nu-i rămânea. Tot vorbindu-şi aşa, coborâse mult la vale pe Drumul Poienii şi auzea slab, din depărtare, sunetul clopoţelului care vestea şcolarilor începerea lecţiilor. Îl podidiră lacrimile la gândul că în veci n-avea să mai audă acest sunet prietenos, atât de bine cunoscut urechii sale. Era cumplit, dar n-avea încotro. De vreme ce-l alungau în lumea rece şi haină, el nu putea decât să se supună, dar îi ierta pe toţi. Aici, sughiţurile de plâns se înteţiră.

Tocmai atunci îi ieşi în cale bunul său amic Joe Harper, cel mai apropiat tovarăş de şcoală şi băiatul de care îl lega prin jurământ o prietenie veşnică. Joe avea căutătura aspră şi se vedea cât de colo că în sinea lui urzea un plan mare şi sumbru. De bună seamă, se întâlniseră aici „două inimi într-un gând". Ştergându-şi ochii cu mâneca, Tom începu să îngaime, bocind, că el se hotărâse să scape de asuprirea şi de lipsa de înţelegere de acasă, să-şi ia lumea în cap şi să nu se mai întoarcă în vecii vecilor, exprimându-şi în cele din urmă nădejdea că Joe nu-l va da uitării.

Dar numaidecât îşi dădu seama că şi Joe avea de gând să-l roage acelaşi lucru: că de aceea pornise pe urmele lui. Îl bătuse maică-sa pentru că mâncase, cică, nişte smântână din care el nici nu gustase; habar n-avea de smântâna aia. De bună seamă că maică-sa se săturase de el şi-acu' voia să-l silească să plece-n lume. Dacă aşa îi era voia, ce putea face el decât să se supună?! Spera că ea va fi fericită şi că nu se va căi niciodată de a-şi fi alungat

sărmanul băiat în lumea haină, să pătimească şi să moară printre străini.

Cum umblau aşa, împreună, amărâţi, cei doi băieţi reînnoiră legământul să se ajute întotdeauna şi fraţi să-şi fie, nedespărţiţi până ce moartea avea să le închidă ochii, izbăvindu-i de toate. După asta începură să ticluiască la planuri. Joe înclina să se facă sihastru, să-şi ţină zilele cu pâine uscată, departe, în vreo peşteră, şi să moară cândva de frig, mizerie şi inimă rea. După ce-l ascultă însă pe Tom, recunoscu că sunt într-adevăr câteva avantaje serioase în viaţa de tâlhar şi consimţi să se facă pirat.

Vreo cinci kilometri mai la vale de St. Petersburg, într-un loc unde fluviul Mississippi n-avea nici doi kilometri lăţime, se afla o insulă lungă şi îngustă, împădurită, în capul căreia era un banc de nisip, cu apă mică. Insula aceasta era un loc de întâlnire foarte potrivit. Era nelocuită şi aşezată departe, către malul celălalt, în dreptul unei păduri dese, aproape pustii. Aşadar, insula Jackson fu aleasă ca sălaş. Pe cine anume aveau să jefuiască, nu s-au gândit o clipă. S-au dus să-l caute pe Huckleberry Finn, care li s-a alăturat fără zăbavă, căci lui orice carieră îi era totuna; n-avea nicio predilecţie. Apoi se despărţiră, cu gândul să se reîntâlnească într-un loc singuratic pe malul apei, la vreo trei kilometri mai sus de târg, la ceasul preferat, care era miezul nopţii. Ştiau acolo o plută mică din buşteni pe care aveau de gând s-o captureze. Urma s-aducă fiecare undiţe şi cârlige şi orice provizii ce le puteau fura cât mai pe ascuns şi misterios, cum se cuvine unor nelegiuiţi. Nici nu se sfârşise după-amiaza, şi toţi trei avuseseră plăcerea să răspândească ştirea că, în curând, „o s-audă târgul ceva!“ Cei cărora li se dăduse a înţelege pe dreptate că se va întâmpla ceva nemaipomenit, fuseseră preveniţi să nu sufle o vorbă şi s-aştepte.

Pe la miezul nopţii, Tom sosi cu o bucată de şuncă fiartă şi cu alte câteva mărunţişuri şi se opri într-un desiş de lăstari, la marginea unei râpe care domina locul de întâlnire. Cerul era înstelat şi peste tot domnea o tăcere adâncă. Fluviul, ca un şarpe uriaş, dormea liniştit. Tom ciuli urechea câtăva vreme, dar niciun sunet nu tulbura tăcerea. Atunci fluieră încet şi limpede. De sub râpă veni răspuns. Tom mai fluieră de două ori; i se răspunse în acelaşi fel. Apoi un glas rosti cu fereală:

— Cine-i acolo?

— Tom Sawyer, Răzbunătorul Negru al Mărilor Vijelioase. Voi cine sunteţi?

— Huck Finn, Mână Însângerată, şi Joe Harper, Spaima Mărilor.

Tom spicuise aceste nume din cărţile lui preferate.

— Bine. Parola!

Şi atunci, în tăcerea neagră a nopţii, acelaşi cuvânt fioros se înălţă din două guri deodată, în şoaptă aspră:

— „Sânge!“

Apoi Tom zvârli şunca peste marginea râpei şi se lăsă şi el după ea, zgâriindu-se puţin în această strădanie şi sfâşiindu-şi straiele. De-a lungul malului se deschidea o cărare uşoară, lină, pe sub râpă, dar era lipsită de greutăţile şi de primejdiile atât de preţuite de un pirat.

Spaima Mărilor adusese o halcă de slănină şi se istovise cărând-o până aici. Finn, Mână Însângerată, furase o tigaie şi o mulţime de frunze de tutun, pe jumătate uscate, şi mai adusese câţiva coceni de porumb, ca să facă lulele. Dar niciunul din piraţi nu fuma, nici nu „mesteca“ tutun, în afară de el. Răzbunătorul Negru al Mărilor Vijelioase era de părere că nu se poate începe nimic până nu aveau foc. Era un gând înţelept, chibriturile fiind pe atunci aproape necunoscute prin meleagurile acelea.

Deodată, văzură un foc fumegând pe o plută mare, cam la o sută de metri mai la vale; se furişară până acolo, să fure un tăciune aprins, prilej să ia parte la o aventură grozavă. Din când în când se opreau brusc, sâsâind cu degetul pe buze, înaintau prudent, cu mâinile pe mânerele unor pumnale închipuite şi porunceau în şoaptă înfricoşătoare să i se „împlânte tăişul până-n plăsele“ „vrăjmaşului“, dacă clinteşte cumva, căci „numai morţii tac“. Ştiau prea bine că plutaşii erau plecaţi cu toţii în târg şi stăteau la taifas prin dughene, sau la câte un păhărel, dar asta nu era o scuză pentru a nu respecta regulile pirateriei.

Apoi o luară numaidecât în larg. Tom la comandă, Huck la rama din urmă şi Joe la cea dinainte. Tom sta în picioare în mijlocul plutei, încruntat, cu braţele încrucişate, şi dădea comenzile în şoaptă gravă:

— Cârmiţi şi aduceţi-o în vânt!

— S-a-nţeles, căpitane!

— Drept, dre-e-e-pt!

— E drept, căpitane!

— Lăsaţi să mai meargă un cart!

— S-a făcut, căpitane!

Cum băieţii îndreptau întruna pluta spre mijlocul apei, nimeni nu se îndoia că aceste comenzi erau date de formă şi nu aveau pretenţia să însemne ceva.

— Ce pânze avem întinse?

— Velele mari, gabierii şi focurile, căpitane!

— Ridicaţi rândunicile! Întindeţi-o, sus, neisprăviţilor! La catargul din prová! Hai, iute să vă văd!

— Da, da, căpitane!

— Scoborâţi zburătorii! La scote9 şi la braţe! Acum, băieţi!

— S-a-nţeles, căpitane!

— Cârma sub vânt, toată la babord! Atenţiune, o îndreptaţi când va

veni la drum! Babord, babord! Acum, băieţi, să vă văd, cu putere! Dre-e-ept!

— E drept, căpitane!

Pluta trecuse dincolo de mijlocul râului. Băieţii îi puseră capul drept în firul apei şi, începând lopătatul, gustară un pic de răgaz. Apele erau scăzute, astfel încât curentul n-avea o iuţeală mai mare de patru-cinci kilometri. În următoarele trei sferturi de oră, rar se mai auzi câte o vorbă. Iată că pluta trecea acum prin faţa târgului îndepărtat. Doar sclipirile a două-trei luminiţe îi arătau aşezarea. Dincolo de întinderea nelămurită şi vastă a şuvoiului împodobit cu nestematele stelelor, târgul dormea paşnic, neştiutor de fapta senzaţională care se petrecea la câţiva kilometri de el. Răzbunătorul Negru stătea liniştit, cu braţele încrucişate, „aruncând o ultimă privire“ spre locul fostelor sale bucurii şi recentelor sale suferinţe şi dorind ca „ea“ să-l poată vedea acum, pe puntea unei nave ce plutea pe valurile mării dezlănţuite, înfruntând primejdia şi moartea cu inima neînfricată şi mergând spre pieire cu un zâmbet amar pe buze. Era un fleac pentru imaginaţia lui să mute insula Jackson dincolo de orizontul târguşorului, aşa încât îşi aruncă „ultima privire“ cu inima frântă şi mulţumită. Ceilalţi piraţi aruncau şi ei „ultime priviri“. Aruncau cu toţii priviri atât de lungi, încât mai-mai să-i abată curentul din direcţia insulei. Şi-au dat seama însă la timp de primejdie şi au cârmit, reuşind astfel s-o evite. Cam la ceasurile două dimineaţa, pluta atinse pământul, bancul de nisip ce se găsea la vreo două sute de metri mai sus de capul insulei. Băieţii trecură în picioare prin apa mică a bancului, spre insulă, şi înapoi, până sfârşiră de cărat pe uscat toată încărcătura lor. Parte din echipamentul plutei consta dintr-o prelată veche, pe care o întinseră în chip de cort într-un colţ al zăvoiului, să-şi adăpostească proviziile, urmând ca ei să doarmă, pe vreme frumoasă, sub cerul liber, cum le şade bine unor piraţi.

La adăpostul unui buştean mare, aţâţară un foc în adâncul întunecos al pădurii; prăjiră apoi pentru cină nişte slănină la tigaie şi dădură gata jumătate din provizia de turtă de mălai. Li se părea o petrecere straşnică să se ospăteze astfel, în deplină libertate, în pădurea virgină a unei insule neumblate, departe de hărţuielile lumii, şi se hotărâră să nu se mai întoarcă niciodată printre oamenii civilizaţi. Flăcările focului le luminau feţele şi aruncau reflexe roşiatice pe trunchiurile copacilor care alcătuiau coloanele templului lor din pădure, pe frunzişul lucios şi pe iedera ce unduia în ghirlande. După ce dădură gata cea din urmă felie de slănină rumenită şi înghiţiră şi ultima fărâmă de turtă de mălai, se tolăniră pe iarbă, cuprinşi de o adâncă mulţumire. Ar fi putut găsi un loc mai răcoros, dar nu se îndurau să se lipsească de tabloul atât de romantic al focului de tabără.

— Nu-i aşa că-i frumos? zise Joe.

— Pă cinste! răspunse Tom.

— Ce-ar zice băieţii dacă ne-ar vedea?

— Ce-ar zice? Ar da orice să fie şi ei aici, tu ce crezi, Huck?

— Aşa zic şi eu, fu de părere Huckleberry. În tot cazu', mie-mi place. Mai bine ca aşa nici că se poate! Eu, ştiţi, de obicei, nu prea mănânc pe săturate, şi unde mai pui că aici nu poate să vină nimeni să te-nhaţe şi să te ia la bătaie.

— Aşa viaţă zic şi eu, spuse Tom. Mai întâi că nu eşti silit să te scoli cu noaptea-n cap, să te duci la şcoală, să te speli şi toate astea, care de care mai plicticoase şi mai neroade. Vezi, Joe, că un pirat n-are nicio treabă când e pe uscat, pe când un pustnic trebuie să se tot roage, şi apoi n-are niciun fel de distracţie, orice-ai zice, aşa, singur cuc.

— Da, ai dreptate, asta aşa e, încuviinţă Joe, da' vezi că nu prea mă gândisem eu mult la treaba asta. Da' acum, când ştiu cum e, îmi pare bine că m-am făcut pirat.

— Vezi tu, urmă Tom, în zilele noastre lumea nu prea se mai dă în vânt după pustnici, ca-n vremurile de demult, da' piratu' e totdeauna respectat. Şi-apoi, un pustnic, vrea, nu vrea, trebuie să doarmă pe locul ăl mai tare pe care-l găseşte, trebuie să poarte straie de sac şi să-şi pună cenuşă-n cap, şi să stea afară în ploaie, şi…

— Da' de ce trebuie să poarte straie de sac şi să-şi pună cenuşă-n cap? întrebă Huck.

— Habar n-am. Da' aşa trebuie. Aşa fac pustnicii totdeauna. Dacă te faci pustnic, musai să faci aşa.

— Să fiu al dracului dac-aş face eu aşa! spuse Huck.

— Păi, da' cum, ce-ai face?

— Habar n-am. Da' atâta ştiu, că n-aş face de-alde astea.

— Ei, şi tu, Huck! N-auzi că-i musai? Cum ai face altminteri?

— Ei, uite-aşa, n-aş răbda. Aş fugi.

— Ai fugi! Bravo ţie, halal pustnic! Te-ar arăta lumea cu deştu'.

Mână Însângerată nu răspunse, având o îndeletnicire de mai mare folos. Isprăvi de scobit un cocean de porumb şi îi potrivea o coadă dintr-o tulpină de buruiană. Îndesă tutun în scobitură, apăsă înăuntru un cărbune aprins şi slobozi pe nas un nor de fum îmbălsămat. Era în al nouălea cer. Ceilalţi piraţi îl invidiau pentru acest năravi ispititor şi hotărâră pe tăcute să-l deprindă şi ei cât de curând. După un răstimp, Huck vorbi:

— Da' piraţii cam ce fac?

Tom îi răspunse:

— A, piraţii numa-ntr-o petrecere o duc, capturează corăbii şi le dau foc, iau banii şi-i îngroapă în locuri groaznice, în insula lor, unde sunt stafii şi alte de-alea de le păzesc, omoară oamenii de pe vase, îi pun să sară-n mare cu

ochii legaţi.

— Şi pe femei le duc pe insulă, spuse Joe, pe femei nu le omoară.

— Nu, încuviinţă Tom, pe femei nu le omoară, sunt prea mărinimoşi ca să facă una ca asta. Şi apoi femeile-s totdeauna frumoase.

— Şi să vezi ce mai straie poartă! Numa' aur şi argint şi brelante – adăugă Joe, înfierbântându-se.

— Cine? întrebă Huck.

— Ei, cine? Piraţii!

Huck îşi cercetă pe rând zdrenţele cu luare-aminte şi deznădejde.

— Mi se pare că-n ţoalele mele nu prea am eu mutră de pirat, rosti el, cu durere în glas, da' altele n-am!

Ceilalţi băieţi îi spuseră însă că îmbrăcămintea frumoasă are să vină destul de curând, după ce-şi vor începe pirateria. Îi dădură de înţeles că bietele sale zdrenţe erau destul de bune pentru început, deşi piraţii bogaţi îşi începeau de obicei cariera cu o garderobă potrivită.

Treptat, convorbirea se stinse şi somnul prinse a se furişa printre genele micilor fugari.

Mână Însângerată lăsă să-i scape luleaua şi căzu într-un somn adânc, cu inima împăcată şi trupul trudit. Spaima Mărilor şi Răzbunătorul Negru al Mărilor Vijelioase adormiră ceva mai greu. Îşi spuseră rugăciunile în gând şi culcaţi, de vreme ce nu era nimeni care să-i silească să îngenuncheze şi să se roage tare. De fapt, ar fi avut chef să nu le spună deloc, dar se temeau să meargă chiar atât de departe, ca nu cumva să se abată asupră-le un trăsnet din cer senin. Apoi alunecară până la hotarul somnului şi zăboviră acolo, căci între timp se înfiinţase un oaspete nepoftit, care nu se lăsa alungat. Era conştiinţa. Mai întâi simţiră o teamă nelămurită că făcuseră rău fugind, apoi îşi amintiră de carnea furată, şi abia atunci începu chinul adevărat. Încercară să-l înlăture, amintind conştiinţei lor de câte şi de câte ori nu şterpeliseră zaharicale şi mere, dar conştiinţa nu se lăsa înduplecată cu asemenea argumente şubrede.

Până la urmă, vrând-nevrând, rămaseră la părerea că era furtişag nevinovat să-ţi iei singur din cămară dulciuri, însă hoţie în toată regula să iei slănină şi şuncă şi alte asemenea provizii; de altfel era şi în Biblie o poruncă ce oprea astfel de fapte. Aşa încât luară în sufletul lor hotărârea că atâta vreme cât se vor ţine de meseria de pirat, să n-o mai spurce cu păcatul hoţiei. După asta, conştiinţa le îngădui un răgaz şi aceşti piraţi plini de ciudate contraziceri se cufundară într-un somn adânc şi liniştit.

9 Parâmă folosită pentru fixarea colţului inferior al unei vele pe o navă cu pânze (n.red.)

CAPITOLUL XIV

Când se trezi a doua zi dimineaţă, Tom se întrebă cu mirare unde se află. Se ridică în capul oaselor, se frecă la ochi şi privi împrejur; apoi înţelese. Mijeau zorile, răcoroase şi cenuşii, iar liniştea adâncă a pădurii îţi dădea o senzaţie înviorătoare de odihnă şi de pace. Nicio frunză nu se clintea, niciun sunet nu tulbura meditaţia măreţei naturi. Pe frunze şi pe firele de iarbă se înşirau ca nişte mărgele picăturile de rouă. Un strat alb de cenuşă acoperea focul şi firicelele albastre de fum se înălţau împletindu-se în văzduh. Joe şi Huck mai dormeau încă.

Curând se auzi bătaia unei ciocănitoare. Treptat, cenuşiul răcoros şi tulbure al dimineţii se lumina şi în aceeaşi măsură creştea şi zvonul pădurii. În faţa băiatului, care privea gânditor, se desfăşura minunea naturii trezindu-se şi pornind la treabă. Un viermişor verde venea târându-se pe o frunză înrourată; îşi sălta la răstimpuri în aer două treimi din trup, adulmecând iscoditor în juru-i, apoi o pornea iar la drum. „Fireşte, măsoară ceva“, gândi Tom. Când viermele se apropie de el, rămase neclintit, ca o stană de piatră. Acu-i sporeau, acu-i piereau nădejdile, după cum gângania continua să se îndrepte spre el, sau părea că vrea să-şi schimbe direcţia. Iar când, în cele din urmă, cu trupul ondulat în aer, viermele stătu în cumpănă – o clipă de neplăcută aşteptare – şi-apoi o luă hotărât la vale, peste piciorul lui Tom, şi porni într-o călătorie peste întregul lui trup, inima băiatului fu copleşită de bucurie. Asta însemna negreşit c-avea să capete un rând de haine noi, de bună seamă, o uniformă de pirat. Acum iată că se ivi – nu se ştie de unde – un convoi de furnici care, cu sârg, începură să-şi vadă de treburile lor. Una trecu ţinând cu bărbăţie în braţe un păianjen mort, de cinci ori mai mare decât ea, şi-l cără drept în sus, pe un trunchi de copac. O mărіuţă[10] stropită cu pete cafenii se căţăra pe ameţitoarea înălţime a unui fir de iarbă. Tom se aplecă până la ea şi-i şopti:

Hai, măicuţă-mărіuţă,
Zboară, nu mai sta!

Ţi-a luat foc bordeiul,
Copilaşii-s singurei,
Du-te iute de vezi ce-i?

Iar măriuţa îşi luă zborul şi se duse glonţ să vadă ce se întâmplase. Tom, care ştia bine cât de mult se teme de foc gâza asta, nu se miră; de câte ori nu o păcălise el aşa! După aceea veni o lăcustă, care părea că vrea să-şi smulgă capul. Tom o atinse, ştiind că îşi va strânge picioruşele pe lângă trup şi se va preface moartă. Între timp, păsărelele cântau cât le ţinea gura. Un graur se lăsă din zbor într-un copac deasupra capului lui Tom şi începu să îngâne în triluri toate cântecele vecinelor, petrecând, pare-se, de minune. O gaiţă, ţipător colorată, săgetă din senin – fulger cu flacără albastră – şi se opri pe o ramură, atât de aproape, încât băiatului i se părea c-ar fi putut s-o atingă cu mâna. Îşi ţinea capul într-o parte şi-i privea pe străini cu o curiozitate arzătoare. O veveriţă cenuşie şi o dihanie din neamul vulpilor se apropiau, ţopăind cu paşi mărunţei şi repeziţi, se aşezau din când în când în coadă, priveau cu luare-aminte spre băieţi şi sporovăiau pe limba lor. Sălbăticiunile acestea de bună seamă că nu mai văzuseră vreo fiinţă omenească şi nu ştiau dacă trebuie să se teamă ori ba. Natura întreagă se trezise acum de-a binelea şi era în mişcare; suliţi lungi de soare străpungeau ici şi colo frunzişul des, câţiva fluturi intrară şi ei în scenă, fâlfâind din aripioare.

Tom îi trezi şi pe ceilalţi piraţi şi cu toţii o zbughiră chiuind. Nu trecu un minut şi, goi-puşcă, se fugăreau şi se rostogoleau unii peste alţii prin apa mică şi limpede a bancului cu nisip alb. Nu le era câtuşi de puţin dor de târguşorul care dormea în depărtare, dincolo de vasta întindere a apei. Pluta dispăruse, luată de vreun curent trecător sau de vreo uşoară creştere a apelor fluviului, dar asta nu făcea decât să le sporească bucuria; rupseră astfel orice legătură între ei şi lumea civilizată.

Se întoarseră la tabără nespus de împrospătaţi, cu inimile voioase şi cu o poftă de mâncare cumplită. În curând, focul ardea iarăşi cu vâlvătăi. Huck descoperi în apropiere un izvor cu apă limpede, rece, şi băieţii îşi făcură numaidecât ceşti din frunze mari de stejar şi de arţar şi fură de părere că apa astfel îndulcită cu aroma codrului sălbatic înlocuieşte de minune cafeaua cu lapte. Pe când Joe tăia feliile de slănină pentru gustarea de dimineaţă, Tom şi Huck îi spuseră să aştepte o clipă. Plecară către un ascunziş ademenitor al malului, unde-şi azvârliră undiţele. Numaidecât se văzură răsplătiţi. Nici nu avusese timp Joe să-şi piardă răbdarea, că ei se şi înapoiaseră cu o ştiucă frumoasă, cu două plătici şi cu un ciortănaş, provizie îndestulătoare pentru o întreagă familie. Fripseră peştele laolaltă cu slănina şi se minunară; niciodată nu li se păruse mâncarea de peşte atât de gustoasă. Nu ştiau că peştele de apă

dulce, cu cât e mai degrabă pus la foc după ce a fost prins, cu atât e mai gustos. Nici nu prea îşi bătură capul să cugete ce gust bun dau mâncării dormitul afară, mişcarea în aer liber, scăldatul şi o foame straşnică.

După gustare trândăviră la umbră, în vreme ce Huck trase o pipă; apoi porniră spre pădure, într-o expediţie de explorare. Mergeau mereu înainte, fără ţintă şi plini de voie bună, sărind peste trunchiuri putrede, străbătând tufişuri încâlcite, trecând printre măreţii domnitori ai pădurii, învăluiţi din creştet până-n picioare cu o bogată mantie de viţă sălbatică. Dădeau pe alocuri peste încântătoare poieniţe ascunse, aşternute cu iarbă deasă şi bogat împodobite cu flori.

Găseau nenumărate locuri care le stârneau încântarea, dar nimic care să-i mire. Descoperiră că insula avea vreo cinci kilometri lungime şi vreo patru sute de metri lăţime şi că n-o despărţea de malul celălalt decât un canal îngust, care să tot fi avut vreo două sute de metri. Cam la un ceas o dată se scăldau şi înotau, aşa încât abia pe la mijlocul după-amiezii se întoarseră în tabără. Erau prea flămânzi pentru a zăbovi cu pescuitul, dar se ospătară din belşug cu slănină rece şi-apoi se tolăniră la umbră, să mai tăifăsuiască. Dar curând conversaţia începu a lâncezi şi apoi băieţii rămaseră muţi. Liniştea gravă care se aşternuse peste pădure, senzaţia de singurătate începeau să li se răsfrângă în suflete. Căzură pe gânduri. Un fel de dor nelămurit li se furişa în inimi; curând, se înfiripă, tulbure. Era dorul de casă care îi încolţea. Până şi Finn – Mână Însângerată – visa la treptele lui de casă şi la butoaiele goale. Dar niciunul nu avea curaj să-şi dea gândul pe faţă, atât de ruşinoasă li se părea slăbiciunea lor.

De câtăva vreme, băieţii îşi dădeau seama nedesluşit de un anumit zgomot, care venea din depărtare, aşa cum îţi dai seama uneori de ticăitul ceasornicului, fără să-l auzi lămurit. Acum, iată că acel zgomot ciudat se întărea, silindu-i să se străduiască a-l înţelege. Băieţii tresăriră, se uitară unul la altul, apoi începură să asculte cu încordare. Vreme îndelungată domni o tăcere adâncă, neîntreruptă, apoi o bubuitură surdă, înfiorătoare, străbătu întinderea apei, venind din depărtare.

— Ce-o fi fost asta?! exclamă Joe, ţinându-şi răsuflarea.

— Mă-ntreb şi eu ce să fie, spuse Tom în şoaptă.

— Tunet nu-i, zise Huckleberry, sfios şi înfiorat, că tunetu'…

— Huck, îl întrerupse Tom, nu vorbi, mai bine ascultă!

Aşteptară un timp, care li se păru nesfârşit. Apoi, aceeaşi bufnitură surdă tulbură liniştea gravă.

— Să mergem să vedem!

Săriră în picioare şi zoriră spre malul din dreptul târgului. Dând la o parte tufişurile, se uitară pe apă. Vaporaşul de curse plutea cam la un

kilometru şi jumătate mai la vale de târguşor, dus de curent. Puntea cea mare părea înţesată de lume. În jurul vaporaşului se vedeau o mulţime de bărci, vâslind încoace şi încolo sau plutind duse de curent, dar băieţii nu puteau desluşi ce făceau oamenii din bărci. Deodată, din coasta vaporaşului ţâşni o coloană mare de fum alb; pe când se desfăşura şi se înălţa într-un nor domol, bufnitura înfundată de adineaori pluti din nou peste apă, până la ascultătorii noştri.

— Ştiu acu'! strigă Tom. S-a înecat careva!

— Aşa e! spuse şi Huck. Aşa au făcut ş-astă-vară, când s-a înecat Bill Turner. Trage cu tunu' pe apă ş-atunci mortu' iese la iveală. Da, zău, ş-apoi ia nişte pâini, bagă-n ele argint viu şi le azvârle pe apă, şi unde s-a înecat careva, drept într-acolo plutesc pâinile şi taman în locu' ăla se opresc.

— Da, am mai auzit eu aşa ceva, spuse Joe. Da' stau şi mă gândesc, cum o fi putând pâinea să facă una ca asta?

— A, nu-i atât pâinea, lămuri Tom, cât descântecul, da, descântecul pe care-l spun oamenii înainte de-a o arunca.

— Da' n-o descântă deloc, spuse Huck. I-am văzut eu când au aruncat-o, n-a zis nimeni nimic.

— Asta mi se pare ciudat, spuse Tom. Da' poate că oamenii zic descântecu-n gând. Sigur c-aşa fac. E la mintea cocoşului.

Ceilalţi băieţi fură şi ei de părere că ceea ce spunea Tom avea o noimă, căci altfel cum te-ai fi putut bizui pe o bucată de pâine, neînvăţată de un descântec, să se poarte cu înţelepciune, când era trimisă într-o misiune atât de serioasă?

— Zău dacă n-aş vrea să fiu acum acolo, spuse Joe.

— Şi eu la fel, zise Huck. Ce n-aş da să ştiu cine-i ăla de s-a-necat.

Băieţii ascultau mereu şi nu slăbeau din ochi apa. Deodată, adevărul fulgeră prin mintea lui Tom:

— Măi băieţi, acu' ştiu, strigă el. Noi suntem înecaţii!

Într-o clipă se simţiră eroi. Iată o victorie măreaţă! Li se simţea lipsa, erau jeliţi, se frângeau inimi din pricina lor, se vărsau lacrimi, amintirile răutăţilor săvârşite faţă de aceşti bieţi copii se ridicau mustrătoare, iar vinovaţii erau copleşiţi de zadarnice păreri de rău şi de remuşcări. Şi, ce era mai măgulitor din toate: târgul întreg nu vorbea decât de cei dispăruţi şi toţi băieţii îi invidiau pentru această nemaipomenită faimă. Asta era straşnic. La urma urmei, tot merita să fii pirat!

Înspre seară, vaporaşul se întoarse la îndeletnicirea-i obişnuită şi bărcile dispărură. Piraţii se înapoiară la tabără. Nu-şi mai încăpeau în piele de înfumurare că dobândiseră atâta faimă, nu mai puteau de bucurie că stârniseră atâta zarvă şi îngrijorare. Prinseră peşte, pregătiră cina şi se ospătară, apoi

încercară a ghici, care mai de care, ce gândea şi ce vorbea târgul despre dânşii. Erau foarte satisfăcuţi închipuindu-şi ce disperare pricinuiseră printre oameni. Dar când îi învăluiră umbrele nopţii, încetară treptat a mai vorbi şi rămaseră cu privirile aţintite în flăcări, duşi pe gânduri. Aţâţarea trecuse, Tom şi Joe îşi aminteau acum că anumite persoane de acasă nu se bucurau ca ei de această petrecere straşnică. În suflet le încolţiră temeri întunecate. Erau din ce în ce mai tulburaţi şi mai amărâţi; pe negândite, le scăpa câte un oftat. Încetul cu încetul, Joe îşi luă inima în dinţi şi căută să iscodească timid cam ce-ar zice ceilalţi despre o întoarcere la civilizaţie, sigur, nu chiar acum, dar…

Tom îl zdrobi cu batjocura lui! Huck, care nu se dăduse încă pe faţă, se alătură lui Tom. Atunci cel care şovăise dădu degrabă o „explicaţie“, bucuros să iasă din încurcătură cât mai puţin pătat de bănuiala că i-ar fi dor de casă, că-i un „papă-lapte“. Pentru moment, revolta de pe vas era înăbuşită.

Pe când întunericul se adâncea, Huck prinse a moţăi şi curând începu să sforăie. După el, adormi şi Joe. Tom rămase câtăva vreme nemişcat, sprijinit în cot, supraveghindu-şi cu atenţie tovarăşii. În cele din urmă, se sculă cu băgare de seamă în genunchi şi începu să caute prin iarbă, printre reflexele jucăuşe azvârlite de focul taberei. Culese de pe jos câteva fâşii mari, aproape cilindrice, din coaja albă şi subţire a unui sicomor şi după ce le cercetă pe-o parte şi pe alta, alese două dintre ele, care i se părură potrivite. Îngenunche lângă foc şi cu creta lui roşie scrise cu sârg şi trudă ceva pe fiecare din ele, apoi făcu una sul şi o vârî în buzunarul hainei sale, iar pe cealaltă o băgă în pălăria lui Joe, pe care o mută în apropierea stăpânului ei. Puse de asemenea în pălărie nişte rarităţi de o valoare aproape nepreţuită, printre care o bucată de cretă, o minge de cauciuc, trei cârlige de undiţă şi una din acele bile cunoscute drept „cristal sută-n sută“. După aceea se desprinse cu luare-aminte, păşind în vârful picioarelor printre arbori, şi când simţi că nu mai putea fi auzit, o luă la fugă în direcţia vadului.

10 Buburuză (pop.)

CAPITOLUL XV

Peste câteva minute, Tom străbătea apa mică a bancului de nisip, trecând spre ţărmul statului Illinois. Înainte ca apa să-i ajungă până la mijloc, făcuse jumătate de distanţă. De aici încolo curentul nu-i mai îngăduia mersul în picioare; se avântă în înot voinicesc, spre a străbate şi suta de metri rămasă. Înota pieziş în susul apei, dar curentul îl trăgea la vale mai tare decât se aşteptase. Ajunse în cele din urmă la mal şi apoi pluti, până găsi un vad, unde ieşi din apă. Duse mâna la buzunarul hainei, se încredinţă că bucata de coajă de sicomor scăpase cu bine, apoi, cu hainele şiroind de apă, o luă prin pădure, de-a lungul malului. Puţin înainte de ora zece, ieşi într-un luminiş, în dreptul târgului, şi văzu vaporaşul odihnind în umbra pomilor şi a malului înalt. Sub stelele scânteietoare liniştea era deplină. Coborî de-a buşilea malul, cu ochii în patru, se lăsă binişor în apă şi, din trei, patru zvâcnituri de înot, ajunse la bărcuţa „de serviciu“ de la pupa vasului. Se ascunse sub băncuţa vâslaşului şi aşteptă, gâfâind.

Curând, clopoţelul dogit sună semnalul şi un glas dădu ordinul de pornire. Un minut–două mai târziu, botul bărcii se înălţa până la pupa vaporului. Călătoria începuse. Tom se bucura de norocul lui, căci ştia că era ultima cursă a vaporaşului în seara aceea. După vreo cincisprezece minute, care i se părură un veac, zbaturile se opriră şi Tom se strecură peste bord şi înotă spre mal prin întuneric, ieşind la uscat cu vreo treizeci de metri mai jos, unde era ferit de primejdia întâlnirii cu niscaiva hoinari. Străbătu în goană nişte drumeaguri neumblate şi în curând ajunse lângă gardul din dos al mătuşă-sii. Îl sări, se apropie de pridvor şi privi pe fereastra iatacului, unde ardea o lumină. Văzu pe mătuşa Polly, pe Sid şi pe Mary, şi pe mama lui Joe Harper. Stăteau de vorbă, strânşi laolaltă, de partea cealaltă a patului. Patul era lângă uşă. Tom se duse până la uşă şi ridică binişor ivărul, apoi împinse uşurel. Uşa se crăpă puţin, el o mai împinse cu băgare de seamă, tresărind la fiecare scârţâit. Când socoti că poate să se strecoare de-a buşilea, vârî capul întâi şi porni, cu prudenţă.

— Da’ de ce-o fi pâlpâind aşa lumânarea? spuse mătuşa Polly.

Tom se grăbi.

— Mi se pare că s-a deschis uşa. Da, fireşte că s-a deschis! Of, fel de fel de lucruri ciudate se întâmplă de la o vreme. Nu se mai termină! Hai, du-te şi închide-o, Sid.

Tom dispăru sub pat tocmai la vreme. Rămase locului până i se potoli răsuflarea, apoi se târî mai aproape de mătuşă-sa; mai-mai să-i atingă piciorul.

— Şi cum spuneam, zicea tuşa Polly, nu era rău, doar poznaş cum nu se mai află, zăpăcit şi neastâmpărat din cale-afară, atât păcat avea. Da’ el nu-şi dădea seama ce făcea, mititelul; era ca un mânz. Nu voia să facă rău, avea inima bună ca pâinea caldă… şi începu să plângă.

— Aşa şi cu Joe al meu; se ţinea numa’ de drăcii şi de pozne, da’ n-avea răutate-n el nici cât negru sub unghie. Era bun la inimă şi iubitor cum nu se mai poate… Of, să mă ierte Dumnezeu. Când mă gândesc că am fost în stare să-l bat pentru pârdalnica aia de smântână… şi ce crezi, o lepădasem chiar eu cu mâna mea, că se acrise, şi-acu’ n-am să-l mai văd cât oi trăi; of, of, of, băieţaşul mamei, băieţaş, oropsit şi necăjit!

Şi mama lui Joe plângea cu sughiţuri, de credeai că i se frânge inima.

— Poate lui Tom îi e mai bine acolo unde se află, spuse Sid, dar dacă era şi el mai aşezat…

— Sid! (Tom simţea văpaia din privirea bătrânei, deşi n-o vedea.) O vorbă să nu mai rosteşti împotriva lui Tom al meu, acu’ când nu mai e printre noi! Are Dumnezeu grijă de el, nu te sinchisi tu, musiu! Vai, doamnă Harper, nu ştiu cum o să mă împac cu gândul că l-am pierdut, nu ştiu cum o să mă împac! Atât de drag mi-era să-l văd, cu toate că mă chinuia adesea de credeam că-mi scoate sufletul, nemernica de mine!

— Domnul a dat, Domnul a luat! Fie numele Domnului binecuvântat! Da’ tare-i greu, of, greu mai e! Uite, nu mai departe ca sâmbăta trecută, Joe al meu ce crezi c-a făcut? Mi-a azvârlit o pocnitoare drept în faţă, şi eu l-am bătut de l-am spetit. Să fi ştiut atunci ce curând… of, de l-aş mai vedea o dată făcând aşa, l-aş strânge în braţe şi l-aş binecuvânta.

— Da, da, da, ştiu ce e-n sufletul dumitale, doamnă Harper. Ştiu prea bine. Uite şi eu… ieri – ieri pe la amiază – Tom al meu s-a apucat şi i-a turnat pe gât motanului „Moartea durerilor“; biata lighioană, am crezut că dărâmă casa. Şi păcătoasa de mine, Dumnezeu să mă ierte, l-am ciocănit în cap cu degetarul. Ah, băieţaşul mamei, cum s-a prăpădit el! Eeh, acuma, mititelul, a scăpat de toate supărările. Şi cu cele din urmă vorbe pe care le-am auzit din gura lui m-a mustrat…

Amintirea aceasta era de neîndurat pentru biata bătrână, aşa că începu să bocească. Tom începu să smiorcăie şi el, cuprins de o milă de sine mai

mare decât a tuturor. O auzea pe Mary plângând şi rostind din când în când câte o vorbă bună despre el. Începuse să aibă despre sine însuşi o părere mai aleasă ca până acum. Pe de altă parte, era atât de mişcat de mâhnirea mătuşii, încât îi dădea ghes inima s-o zbughească de sub pat şi s-o bucure la culme (felul spectaculos în care s-ar fi desfăşurat scena îl ispitea grozav). Rezistă însă şi rămase locului liniştit, ascultând mai departe. Din frânturi şi aluzii înţelese că mai întâi s-a crezut că băieţii se înecaseră la scăldat, apoi se descoperise lipsa micii plute. După aceea veniseră nişte băieţi şi povestiseră cum dispăruţii au vestit că „în curând va auzi târgul ceva“. Cei cu scaun la cap însăilaseră una cu alta şi rămăseseră încredinţaţi că băieţii au plecat cu pluta şi că aveau să iasă la iveală mai la vale, în târgul următor. Dar către amiază, pluta fusese găsită împotmolită în mal, la vreo opt kilometri mai la vale de târguşor, şi atunci se spulberară toate nădejdile. Trebuie să se fi înecat, îşi ziceau oamenii, altminteri i-ar fi mânat foamea spre casă la lăsarea nopţii, dacă nu şi mai înainte. Căutaseră în zadar cadavrele, fiindcă desigur băieţii se înecaseră hăt departe, pe la mijlocul apei; altfel, buni înotători cum erau, ar fi izbutit ei să ajungă la mal.

Acum era miercuri seara. Dacă până duminică nu li se găseau trupurile înseamnă că orice nădejde era pierdută şi în acea dimineaţă avea să se facă slujba de îngropăciune. Tom se cutremură.

Doamna Harper îşi luă rămas-bun cu un ultim sughiţ de plâns şi dădu să plece. Dar, mânate de acelaşi imbold, cele două femei deznădăjduite se aruncară una în braţele celeilalte şi traseră împreună un plâns zdravăn, care le mai mângâie, apoi se despărţiră. Mătuşa Polly se arătă cu mult mai drăgăstoasă decât îi era obiceiul, când le ură copiilor noapte bună. Sid vărsă şi el câteva lacrimi, iar Mary ieşi din odaie hohotind din toată inima.

După aceea, mătuşa Polly îngenunche şi se rugă pentru Tom. Se ruga atât de duios, cu atâta înfocare şi cu atâta nespusă dragoste în vorbele şi în glasul ei bătrân şi tremurat, încât băiatului îi curgeau lacrimile şiroi pe obraz cu mult înainte ca ea să fi terminat.

După ce mătuşa se culcă, rămase multă vreme aşa, nemişcat. Din când în când, mătuşa Polly scotea câte un oftat jalnic şi se tot zvârcolea în pat, sucindu-se mereu, când pe-o parte, când pe alta. Dar în cele din urmă se linişti – doar prin somn mai gemea câte puţin. Atunci băiatul se furişă de sub pat, se ridică binişor până la căpătâiul bătrânei şi, umbrind cu mâna flacăra lumânării, stătu nemişcat şi o privi îndelung. I se rupea inima de milă. Scoase din buzunar sulul de coajă de sicomor şi-l aşeză lângă lumânare. Dar deodată îi veni în gând ceva; şovăi chibzuind. Când găsi o soluţie mulţumitoare, faţa i se lumină. Vârî repede coaja de sicomor în buzunar, se aplecă, sărută buzele veştede, apoi se îndreptă tiptil spre uşă şi o închise cu grijă în urma lui.

Luă iar drumul spre debarcader, unde nu găsi ţipenie de om, şi păşi cutezător pe puntea vasului, ştiind că nu era nimeni acolo în afară de un paznic, care totdeauna se culca pe-o ureche şi dormea buştean. Dezlegă barca de la pupă, se strecură în ea şi în curând mânuia cu luare-aminte lopeţile, îndreptându-se în susul apei. Când ajunse la vreun kilometru şi jumătate mai sus de târg, o luă pieziş, vâslind vârtos. Acostă cu îndemânare pe malul celălalt. Asta era o treabă obişnuită pentru el. Se simţea ispitit să captureze barca, spunându-şi că ar putea fi socotită navă şi deci pradă legitimă pentru un pirat, dar ştia că va fi căutată cu de-amănuntul şi că ar fi fost descoperită. Sări aşadar pe mal şi intră în pădure. Se întinse pe iarbă şi se odihni o bună bucată de vreme, străduindu-se să rămână treaz, apoi luă cu luare-aminte drumul înapoi spre sălaş. Noaptea era pe sfârşite. Până să ajungă în dreptul bancului de nisip, se luminase de-a binelea. Tom mai făcu un popas până ce soarele se înălţă bine pe cer, învăluind marele fluviu în strălucirea-i aurie, apoi se aruncă în apă. Peste puţin se opri în pragul taberei cu trupul şiroind de apă şi îl auzi pe Joe spunând:

— Nu, Huck, Tom nu e din ăia, pun mâna-n foc pentru el. O să vină negreşit înapoi. Nu dezertează el. Ştie foarte bine c-aşa ceva ar fi ruşinos pentru un pirat. Tom e prea mândru ca să facă una ca asta. Să ştii că pune ceva la cale. Mă întreb şi eu ce-o fi.

— Bine, da’ lucrurile în tot cazu’ sunt ale noastre, nu?

— Aşa aş zice, Huck, da’ încă nu e sigur. Răvaşul spune că sunt ale noastre dacă nu se-ntoarce până la gustarea de dimineaţă.

— Şi iată că s-a-ntors! exclamă Tom, cu un frumos efect dramatic, păşind cu măreţie în tabără.

În curând fu gata o gustare împărătească, alcătuită din slănină cu peşte, şi pe când înfulecau de zor, Tom îşi povestea cu de-amănuntul isprăvile (înfrumuseţându-le). Când povestea se termină, toţi se simţeau viteji, nişte viteji înfumuraţi şi lăudăroşi! Mai apoi, Tom se piti undeva la umbră, să mai tragă un pui de somn până către amiază, în timp ce piraţii ceilalţi se pregăteau să pescuiască şi să facă noi explorări pe insulă.

CAPITOLUL XVI

După prânz, toată banda de piraţi plecă spre plaja bancului, să caute ouă de ţestoasă. Umblau de colo până colo, vârând beţe în nisip şi, unde dădeau de un loc moale, se lăsau în genunchi şi scormoneau cu degetele. Uneori scoteau câte cincizeci, şaizeci de ouă dintr-o singură gaură. Erau rotunde de tot şi albe, puţintel mai mici ca o nucă. În seara aceea îşi pregătiră un ospăţ straşnic cu jumări de ouă, şi a doua zi, vineri, altul. După gustarea de dimineaţă, plecară spre banc, chiuind şi gonind ca nebunii. Se tot fugăriră, lepădând hainele pe drum şi rămânând goi-puşcă, apoi se tot zbenguiră prin apa mică a bancului, până departe, unde începea curentul iute, care le smucea pe alocuri fundul albiei de sub picioare, sporind mult hazul jocului. Ici-colo, se opreau roată şi îşi împroşcau cu palmele apă în obraji, apropiindu-se încet unul de altul, cu feţele întoarse, spre a se feri de stropi. La urmă se înşfăcau şi se luau la trântă, până când cel mai isteţ îşi dădea la fund vecinul; atunci se cufundau cu toţii, într-un vălmăşag alb de picioare şi de braţe, şi scoteau iar capul pufnind, împroşcând, râzând şi gâfâind în acelaşi timp.

Când nu mai puteau de oboseală, fugeau şi se trânteau pe nisipul uscat şi fierbinte; zăceau tolăniţi, se acopereau cu nisip, dar nu trecea mult şi iar se repezeau în apă, ca să ia joaca de la capăt. În cele din urmă, le dădu în gând că, în pielea goală cum se aflau, arătau aproape ca îmbrăcaţi în tricouri de circ, de culoarea pielii; aşa că traseră un cerc în nisip şi înjghebară un circ cu trei clovni, căci niciunul nu voia să cedeze celuilalt acest rol de frunte.

După asta scoaseră bilele şi jucară cu ele tot felul de jocuri, până li se urî. Apoi, Joe şi Huck mai înotară, dar Tom nu cuteza. Băgase de seamă că, scoţând în grabă pantalonii, îşi smulsese de la gleznă brăţara din inele de şarpe cu clopoţei. Se minuna cum de scăpase atâta vreme de cârcei, fără ocrotirea acelui talisman. Nu mai îndrăznea să intre în apă fără brăţară şi, până s-o găsească, băieţii ceilalţi, obosiţi, se pregăteau să iasă pentru a se odihni. Pe nesimţite se despărţiră, mergând fiecare într-altă parte, năpădiţi de melancolie, şi aruncând de la un timp peste întinderea apei priviri lungi şi pline de jind

către locul unde dormita în soare târgul. Tom se pomeni scriind în nisip, cu degetul mare de la picior: Becky. Şterse repede acest nume, supărat în sinea lui de atâta slăbiciune. Dar cu toate astea, îl mai scrise o dată; nu se putea stăpâni. Iar îl şterse, apoi se smulse ispitei, chemându-i la el pe băieţi, ca să stea împreună.

Joe era cufundat într-o tristeţe de moarte. Într-atâta tânjea de dor de-acasă, încât mâhnirea îi ajunse o povară de neîndurat, cât pe ce să-l podidească lacrimile. Şi pe Huck îl năpădise melancolia. Tom era tare abătut, dar se străduia să nu arate nimic. Avea o taină, pe care nu voia încă s-o dezvăluie, dar dacă această mâhnire rebelă nu putea fi spulberată, curând avea să fie silit să-şi dea taina în vileag. Prefăcându-se nespus de voios, spuse:

— Mă băieţi, fac prinsoare că pe insula asta au mai fost piraţi. Hai s-o mai explorăm. Or fi îngropat ei pe undeva vreo comoară. Ce aţi zice dac-am da de un cufăr putrezit, plin cu aur şi argint, hai?

Vorbele lui treziră însă un prea slab entuziasm, care se stinse fără răspuns. Mai încercă vreo două momeli, dar şi ele dădură greş. Tom se cam descurajă. Joe şedea cu o mutră posomorâtă, tot zgândărind nisipul cu un băţ. În cele din urmă, spuse:

— Hai, mă băieţi, s-o lăsăm baltă. Eu, unu', vreau să mă-ntorc acasă. Mi s-a urât de atâta singurătate.

— Aş, Joe, ce tot vorbeşti! Cu timpu', o să te simţi mai bine! zise Tom. Gândeşte-te la pescuitul de-aici.

— Dă-l încolo de pescuit. Vreau să mă-ntorc acasă.

— Se poate, Joe? Îţi dai seama că loc de înotat ca ăsta nu mai găseşti nicăieri?

— La ce să mai înot, tot nu-mi face nicio plăcere dacă nu e nimeni să-mi zică să nu intru în apă. Eu atâta ştiu, că vreau să mă duc acasă.

— Ce prostie… Ţâncule! Te pomeneşti că ţi s-a făcut dor de mămica!

— Da, aşa e, mi-e dor s-o văd pe mămica! Şi ţie ţi-ar fi, dac-ai avea mamă. Nu sunt mai ţânc decât tine! Şi Joe se smiorcăi puţintel.

— Ce zici, Huck? S-o lăsăm pe cocuţa asta plângăreaţă să meargă la mămica? Mititelul de el, dacă moare de dor! Ducă-se! Ţie îţi place aici, nu-i aşa, Huck? Noi doi rămânem, ce zici?

Huck zise: „Da-a-a", cu jumătate de gură.

— Nu mai vorbesc cu voi cât voi trăi, spuse Joe, ridicându-se. Aşa să ştiţi! Şi, îndepărtându-se posomorât, începu să se îmbrace.

— Ei şi! Nu mai putem de supărare! îi răspunse Tom. N-ai decât! Du-te acasă şi fă-te de râs. Aoleo, ce mai pirat! Eu şi Huck nu suntem mucoşi ca tine… noi nu plângem. Noi rămânem, nu-i aşa, Huck? El n-are decât se plece, dacă are poftă. Ne descurcăm noi şi fără dumnealui! Ce, crezi că nu?

Cu toate astea, Tom nu se simţea în apele lui şi era neliniştit văzând că Joe, abătut, îi dădea înainte cu îmbrăcatul. Şi pe lângă asta, să-l vezi şi pe Huck posomorât, urmărind stăruitor din ochi pregătirile de plecare ale lui Joe şi păstrând o tăcere care nu era a bună. Peste puţin, fără o vorbă de despărţire, Joe porni prin apa mică a bancului către malul celălalt. Lui Tom îi pieri curajul. Se uită pieziş la Huck. Neputând să-i înfrunte privirea, Huck lăsă ochii în jos. Apoi spuse:

— Şi eu vreau să plec, Tom; şi-aşa eram singuri, acu' o să fie şi mai rău. Hai să plecăm şi noi, Tom!

— Nici nu mă gândesc. N-aveţi decât să plecaţi! Eu rămân.

— Tom, eu parcă tot aş pleca.

— Poftim, n-ai decât, cine te opreşte?

Huck începu să-şi culeagă boarfele risipite pe jos.

— Tom, ar fi bine să vii şi tu. Hai, stai niţel şi te mai gândeşte. Când ajungem la mal, o să te aşteptăm.

— Puteţi s-aşteptaţi mult şi bine! Am terminat cu voi!

Huck porni la drum, mâhnit. Tom sta şi se uita după el. O dorinţă aprigă de a-şi lepăda mândria şi de a pleca şi el îi dădea ghes. Nădăjduia că băieţii se vor opri, dar ei mergeau încet înainte, prin apa mică a bancului. Deodată, Tom îşi dădu seama că în jurul lui se lăsă o mare linişte şi singurătate. Dădu o ultimă luptă cu mândria lui, apoi se repezi după ceilalţi, zbierând cât îl ţinea gura:

— Staţi! Staţi! Să vă spun ceva!

Joe şi Huck se opriră numaidecât şi-şi întoarseră feţele spre el. Când îi ajunse, Tom începu să-şi dezvăluie secretul, în timp ce ei îl ascultau posomorâţi. Dar în clipa când îşi dădură în sfârşit seama ce urmărea, se porniră să chiuie ca nebunii, strigând că e „grozav!“ şi că, de le-ar fi spus de la început, n-ar mai fi plecat. Tom se dezvinovăţi într-un fel oarecare, dar adevăratul lui motiv fusese teama că nici secretul acesta n-ar fi fost în stare să-i mai ţină mult alături de el; de aceea îl şi păstrase drept ultimă ispită.

Băieţii se întoarseră voioşi înapoi şi se puseră iarăşi din toată inima pe joacă, vorbind întruna de planul nemaipomenit al lui Tom şi admirându-i isteţimea. După o gustare aleasă, alcătuită din ouă şi peşte, Tom spuse că acum avea chef să înveţe să fumeze. Lui Joe îi plăcu ideea şi mărturisi că şi el ar voi să încerce. Aşa că Huck fabrică repede pipe şi le umplu. Ageamiii ăştia nu fumaseră în viaţa lor decât ţigări din foi de viţă, care te pişcă la limbă, ţigări nevrednice de bărbaţi.

Se tolăniră pe iarbă, sprijiniţi în coate şi începură să pufăie, cam stângaci şi grijulii. Fumul avea un gust nesuferit şi-i cam îneca, dar Tom spuse:

— A, păi e uşor de tot! Dacă ştiam eu că atâta-i, de mult învăţam să fumez.

— Şi eu la fel, făcu Joe. E-o nimica toată.

— Zău aşa, de câte ori nu mă uitam la lumea care fuma şi ziceam în gândul meu: „Ce n-aş da să pot şi eu să fumez!“ Şi habar n-aveam că pot! spuse Tom.

— Şi eu tot aşa ziceam. Spune tu, Huck, dacă nu ziceam şi eu aşa. Să spună Huck.

— Îhî, de multe ori a zis şi el tot aşa, confirmă Huck.

— Da’ eu? spuse Tom. Eu am zis aşa de o mie de ori. Odată, când eram devale la abator, mai ţii minte, Huck? Era şi Bob Tanner când am zis aşa, şi Johny Miller, şi Jeff Thatcher, ce, nu mai ţii minte, Huck, când am zis atunci aşa?

— Îhî, ţin, cum să nu ţin, aprobă Huck. Era taman o zi după ce pierdusem bila aia albă. Ba nu, era c-o zi-nainte!

— Aşa, vezi, nu v-am spus eu? zise Tom. Vezi că Huck ţine minte!

— Eu zic c-aş putea să trag toată ziua din lulea, spuse Joe. Mie, unuia, nu-mi face rău.

— Nici mie, spuse Tom. Toată ziua aş putea să fumez, da’ fac prinsoare că Jeff Thatcher n-ar putea.

— Jeff Thatcher! Păi ăla s-ar da peste cap din două fumuri. Să poftească încoa’, să-ncerce, că vede el pe dracu’…

— Te cred, da’ Johny Miller? Aş vrea să-l văd pe Johny Miller trăgând din lulea.

— Ăla? făcu Joe. Păi ăla, numa’ să-i dea fumul pe la nas şi cade jos.

— Îhî, Joe, chiar aşa… Auzi? Ce n-aş da să ne vadă băieţii acuma!

— Da’ eu!

— Auziţi, mă băieţi, voi să nu spuneţi nimic, ş-odată, când sunt strânşi toţi, vin eu la tine şi zic: „Mă Joe, n-ai o pipă? Că n-am mai fumat de nu ştiu când!“ Şi tu zici, aşa-ntr-o doară, scârbit: „Cum să nu, am… am luleaua veche şi mai am una, da’ nu-ş-cum, e cam prost tutunu’, fir-ar al dracului…“ Şi eu de colo: „Las’ că nu-i nimic, numa’ tare să fie“. Şi pe-urmă tu scoţi lulelele din buzunar şi amândoi ni le aprindem aşa, tacticos; să vezi cum o să se mai zgâiască ăia la noi!

— Mă, să fie-al dracului, să vezi ce-o să ne mai râdem, Tom. Abia aştept!

— Da’ eu! Şi după aia le spunem c-am învăţat când eram la piraterie şi să vezi ce rău o să le pară că n-au fost şi ei cu noi!

— Te cred! Pun mâna-n foc c-o să moară de necaz!

Şi-aşa o ţineau întruna. Dar de la o vreme, conversaţia începu să cam

lâncezească, să se destrame. Tăcerile se lungeau, băieţii scuipau uimitor de des. Fiece por din gură se prefăcuse într-o fântână ţâşnitoare. Abia mai pridideau să-şi descarce depozitele de sub limbă, destul de rapid pentru a împiedica o inundaţie; în ciuda tuturor sforţărilor, tot le mai alunecau valuri de salivă pe gâtlej şi de fiecare dată urmau opintiri subite. Amândoi băieţii arătau acum foarte palizi şi nenorociţi. Lui Joe începură să-i tremure degetele şi-i căzu luleaua din mână. În curând pică şi a lui Tom. Amândouă fântânile ţâşneau cu vehemenţă, amândouă pompele lucrau din plin la descărcare. Într-un târziu, Joe zise cu glas stins:

— Mi-am pierdut briceagul. Ar trebui să mă duc să-l caut.

Tom spuse cu buze tremurătoare, dar cu o intonaţie demnă:

— Te ajut şi eu. Du-te tu într-acolo, şi eu o să caut la izvor. Nu, Huck, nu-i nevoie să vii şi tu, o să-l găsim noi.

Aşa că Huck şezu iar jos şi aşteptă timp de un ceas. După aceea, începu să i se urască singur şi merse să-şi caute tovarăşii. Erau amândoi în pădure, însă la o mare depărtare unul de altul. Amândoi erau foarte galbeni la faţă şi aproape adormiţi. Dar ceva îi spunea lui Huck că, de vor fi avut vreo supărare, scăpaseră între timp de ea.

Nu prea au fost vorbăreţi în seara aceea la cină. Aveau o privire sfioasă, şi când Huck îşi umplu luleaua şi se pregăti să le umple şi pe ale lor, ei spuseră că nu prea le era bine şi că preferau să nu fumeze, nu-ş-ce dracu mâncaseră la prânz şi nu le priise.

CAPITOLUL XVII

Pe la miezul nopţii, Joe se deşteptă şi-i strigă şi pe ceilalţi. Se lăsase o zăpuşeală apăsătoare, care părea să prevestească ceva. Băieţii se ghemuiră laolaltă, aproape de tovărăşia prietenoasă a focului, cu toate că în aerul fără de suflare mocnea o căldură înăbuşitoare. Şedeau nemişcaţi şi aşteptau cu încordare. Dincolo de văpaia focului bezna înghiţise totul. Curând scăpără pe cer, în zare, o flacără tremurătoare, luminând o clipă, tulbure, frunzişul şi pierind; peste puţin timp, alta, mai puternică. Şi iar alta. Apoi un vaier slab şuieră printre ramurile pădurii şi băieţii simţiră o adiere trecătoare pe obraji şi se înfiorară că trecuse Duhul Nopţii. Urmară câteva clipe de linişte. Deodată, o fulgerare stranie schimbă noaptea în zi, dând în vileag, cât se poate de limpede, fiecare firicel de iarbă care creştea la picioarele lor. Şi mai dădu în vileag trei feţe albe care tresăriseră de frică. Un şir de bubuituri se rostogoli bufnind din ceruri şi se pierdu duduind înfundat în depărtare. O pală de aer rece trecu, stârnind frunzişul şi viscolind cu fulgi albi de cenuşă în jurul focului. Altă văpaie aprigă lumină orbitor pădurea şi în aceeaşi clipă un trăsnet cumplit păru să sfâşie vârfurile copacilor, chiar deasupra capetelor băieţilor. Se agăţară unul de altul, cuprinşi de spaimă, în bezna groasă ce se lăsase iar. Câteva picături mari de ploaie căzură răpăind pe frunze.

— Fuga, băieţi, la cort! strigă Tom.

Săriră repede şi o luară la goană, poticnindu-se în rădăcini, încâlcindu-se în bălării, alergând care-ncotro. Un vânt năprasnic mugea printre arbori. Unul după altul zvâcneau fulgerele orbitoare, urmate de bubuituri prelungi care-ţi luau auzul. Şi-acum începu să toarne cu găleata, udându-i până la piele, iar vântul sălbatic, care tot creştea, mâna cu şfichiul trâmbe de ploaie de-a lungul pământului. Băieţii se strigau unul pe altul, dar glasurile lor se înecau în mugetul vântului şi în exploziile trăsnetelor. Totuşi, după ce rătăciră aşa câtăva vreme, nimeriră în cele din urmă, unul câte unul, în adăpostul cortului, pătrunşi de frig, înspăimântaţi, cu hainele şiroind de apă. Dar bine că se regăsiseră; în astfel de clipe grele era mare lucru să nu fii

singur. Nu puteau vorbi, chiar dacă celelalte zgomote le-ar fi dat pas, fiindcă prelata cea veche a cortului se zbătea cu furie. Furtuna tot sporea fără încetare şi în curând prelata se smulse din legături şi zbură, dusă de vijelie. Băieţii se prinseră de mâini şi izbutiră să fugă, căzând adesea şi alegându-se cu o sumedenie de cucuie, până sub adăpostul unui stejar bătrân de pe malul râului. Acum furtuna se dezlănţuise la culme. Sub văpaia neîncetată a fulgerelor care brăzdau cerul, totul se desprindea în contururi limpezi, desluşit şi fără umbre; copacii încovoiaţi, şuvoiul năvalnic şi înspumat al fluviului, stropii de spumă ţâşnind din valuri. Liniile nelămurite ale râpelor înalte de pe celălalt mal mijeau printre norii călători şi prin urzeala piezişă a ploii. La răstimpuri dese câte un copac uriaş, istovit de împotrivire, se prăvălea trosnind printre tufişurile tinere, iar trăsnetele se ţineau lanţ acum, cu izbucniri de explozie, care-ţi sfâşiau urechile cu zgomotul lor năprasnic, strident, nespus de înspăimântător. Furtuna culmină într-o sforţare fără pereche, ce părea că vrea, în aceeaşi clipă, să sfâşie în bucăţi insula întreagă, s-o mistuie în flăcări, s-o înece până în vârfurile copacilor, s-o spulbere şi să asurzească orice vietate de pe cuprinsul ei. Pentru nişte copilandri, departe de-acasă, era cumplit să petreacă afară o asemenea noapte.

Dar în cele din urmă bătălia se sfârşi, puterile duşmane se retraseră, cu ameninţări şi mormăieli tot mai slabe, şi pacea îşi reluă domnia. Băieţii se întoarseră la tabără cu inima strânsă. Descoperiră însă că tot aveau pentru ce să fie bucuroşi, căci sicomorul cel mare care le slujise de adăpost culcuşurilor era acum o ruină, fiind fărâmat de trăsnet; noroc că se aflaseră departe de el când se întâmplase nenorocirea.

Totul era inundat în tabără, fireşte şi focul, căci fuseseră nişte flăcăi nechibzuiţi, ca toţi cei de-o seamă cu dânşii, şi nu prevăzuseră nimic împotriva ploii. Iată o pricină de deznădejde. Îi pătrunsese ploaia şi frigul până-n măduva oaselor. Se jeluiră amarnic, descoperiră însă curând că focul mâncase atâta, pe dedesubt, din buşteanul cel mare ce-i slujea de adăpost (în locul unde arcuia în sus, depărtându-se de pământ), încât un lat de palmă ori două scăpaseră de udătură şi păstraseră puţină spuză. Se trudiră răbdători, până ce, cu bucăţele de scoarţă de copac adunate de sub buştenii adăpostiţi, izbutiră să aţâţe iar focul. Apoi îngrămădiră crengi uscate, până făcură un rug care trosnea zdravăn, şi iarăşi li se umplură inimile de voie bună. După ce zvântară slănină şi se ospătară, şezură până dimineaţa lângă foc, tot înflorind şi slăvind peripeţiile de la miezul nopţii, căci nu era de jur împrejur niciun locşor uscat unde ar fi putut dormi.

Când soarele îşi strecură cele dintâi raze până la ei, îi cuprinse o toropeală şi se duseră pe plaja bancului de nisip, unde se tolăniră să doarmă. Curând însă, soarele începu să dogorească atât de tare, încât, mahmuri, se

sculară şi se duseră să-şi pregătească gustarea de dimineaţă. După ce mâncară, se simţiră greoi, cu încheieturile ţepene şi năpădiţi iarăşi de un uşor dor de casă. Tom desluşi semnele şi se strădui să-i învioreze pe piraţi cum se pricepea mai bine. Dar nu le păsa nici de bile, nici de circ, nici de scăldat, de nimic. Tom le aminti de secretul lor straşnic şi trezi o rază de veselie. Cât dăinui, se grăbi să le stârnească interesul pentru un plan nou, anume: să lase baltă câtăva vreme pirateria şi, ca variaţie, să se facă piei-roşii. Această idee îi ademeni. Aşa că nu trecu mult şi, goi-puşcă, vărgaţi din cap până în picioare cu nămol negru, ca nişte zebre, fiecare din ei o căpetenie, fireşte, dădeau goană prin pădure, să atace o colonie engleză.

Curând se despărţiră în trei triburi duşmane, care zvâcneau din ascunzători, atacându-se unul pe altul cu înfiorătoare răcnete războinice, ucigându-se şi scalpându-se cu miile. Fu o zi sângeroasă, aşadar mulţumitoare.

Către vremea cinei s-au strâns în tabără, flămânzi şi bucuroşi. Dar iată că se ivea o dificultate: indienii vrăjmaşi nu puteau frânge laolaltă pâinea ospitalităţii, fără să facă pace mai întâi, şi asta era absolut imposibil dacă nu fumau împreună „pipa păcii“. Niciodată nu auziseră de vreun alt procedeu. Doi dintre sălbatici aproape c-ar fi preferat să fi rămas piraţi. Dar cum altă cale nu era, cerură pipa, căutând să pară cât mai bucuroşi, şi traseră din ea, precum se cuvenea, trecându-şi-o unul altuia. Băgau de seamă că fusese o idee bună să se sălbăticească, căci iată, se aleseseră cu ceva: acum puteau fuma niţeluş, fără să fie nevoiţi să plece după aceea în căutarea unui briceag pierdut. Nu li se făcu chiar atât de greaţă, încât să se simtă cu adevărat rău. Nu erau proşti să se lipsească, din lene, de o perspectivă atât de promiţătoare. Dimpotrivă, făcură cu prudenţă exerciţii care, după cină, se vădiră încununate de un real succes. Petrecură astfel o seară de bucurie şi de triumf. Erau mândri şi fericiţi de noua lor cucerire. Să-i lăsăm să fumeze, să flecărească şi să se laude, căci deocamdată nu mai avem nevoie de dânşii.

CAPITOLUL XVIII

În târguşor însă, nu era nici urmă de veselie în acea paşnică după-amiază de sâmbătă. Cu mare jale şi cu multe lacrimi, familia Harperilor şi aceea a mătuşii Polly îmbrăcaseră veşminte de doliu. O linişte neobişnuită se aşternuse peste tot târgul, la drept vorbind destul de liniştit de felul lui. Târgoveţii îşi vedeau de treburi cu un aer distrat şi nu prea vorbeau; în schimb, oftau adesea. Ziua de duminică le părea copiilor o povară. Jocurile lor erau lipsite de voioşie şi încetul cu încetul le lăsau baltă.

În acea după-amiază, Becky Thatcher se plimba abătută prin curtea pustie a şcolii, cu sufletul plin de melancolie. Dar nici acolo nu găsea nimic care s-o mângâie. Îşi spunea în sinea ei: „Ah, de-aş fi păstrat bumbul lui de alamă! Acum n-am nimic care să-mi aducă aminte de el!“ şi un hohot de plâns i se înecă în gât.

Curând se opri locului şi îşi spuse: „Chiar aici a fost. Ah, dac-ar fi să se mai întâmple vreodată, n-aş mai vorbi aşa pentru nimic în lume! Dar acum el s-a dus; şi n-o să-l mai văd toată viaţa, niciodată, niciodată n-o să-l mai văd!“

Gândul acesta o făcu să-şi piardă cumpătul pe de-a-ntregul; rătăci mai departe, cu şiroaie de lacrimi pe obraji.

O ceată întreagă de băieţi şi de fete, tovarăşi de joacă de-ai lui Tom şi ai lui Joe, trecu pe lângă gardul şcolii. Se opriră să privească peste uluci, povestind cu evlavie despre câte nu făcuse Tom când îl văzuseră pentru ultima dată şi cum spunea Joe cutare ori cutare lucru de nimic (care acum vedeau ei bine că fusese plin de-un teribil înţeles profetic). Fiecare dintre vorbitori arăta spre locul unde stătuseră atunci cei dispăruţi şi apoi adăuga ceva cam în felul acesta: „Şi eu stam, uite-aşa, cum stau acu’, şi el sta cu faţa la mine, aşa cum stai tu, uite-aşa stam de-aproape unu’ de altul, şi el odat’ a zâmbit, uite-aşa, şi atuncea parcă m-a trecut un fior, nu ştiu cum să-ţi spun, măi, era ceva aşa, grozav, dar mie nu-mi dădea-n gând ce-nseamnă, fireşte, abia acuma-mi dau seama!“

Apoi urmă o controversă aprinsă spre a se stabili care anume dintre băieţi îi văzuseră pentru ultima dată pe răposaţi, şi mulţi aspirară la această tristă distincţie, aducând dovezi mai mult sau mai puţin autentice. Când în cele din urmă rămase hotărât care dintre dânşii îi văzuseră cu adevărat pentru cea din urmă oară şi schimbaseră cu ei cele din urmă cuvinte, acei fericiţi îşi luară un aer de importanţă sacră, în timp ce toţi ceilalţi se zgâiau la ei şi-i invidiau. Un biet băiat, care nu se putea făli cu o amintire mai măreaţă, spuse, cu vădită mândrie în glas:

— Dacă vreţi să ştiţi, mie Tom Sawyer mi-a tras o dată o chelfăneală!…

Această năzuinţă către glorie nu fu luată în seamă. Mai toţi băieţii puteau spune la fel, ceea ce cobora prea de tot preţul distincţiei. Ceata se îndepărtă, zăbovind din loc în loc şi tot evocând, cu glasuri pătrunse de veneraţie, amintiri despre eroii dispăruţi.

A doua zi de dimineaţă, când se sfârşi lecţia şcolii de duminică, clopotul începu să bată domol, ca pentru pomenirea morţilor, nu repede ca de obicei. Era o zi de sărbătoare foarte tăcută, şi acel sunet jalnic părea în armonie cu liniştea meditativă ce domnea peste întreaga fire. Târgoveţii începură să se adune, zăbovind câte puţin în tindă, pentru a schimba în şoaptă câteva cuvinte despre tragicul eveniment. În biserică însă nu se auzeau şoapte; acolo, pe când femeile se adunau la locurile lor, doar foşnetul trist al rochiilor de doliu tulbura tăcerea. Nimeni nu mai ţinea minte când mai fusese atâta lume la biserică. În cele din urmă se lăsă o tăcere desăvârşită, ca-n preajma unui eveniment, o tăcere plină de aşteptare – după care intră mătuşa Polly, urmată de Sid şi de Mary, şi apoi de familia Harper. Cu toţii erau în negru, din cap până-n picioare. Toţi enoriaşii, precum şi bătrânul preot, se sculară respectuoşi şi rămaseră în picioare, până ce familiile nemângâiate luară loc pe banca din faţă. Urmă o nouă tăcere de reculegere, străbătută la răstimpuri de sughiţuri de plâns înăbuşite. După aceea, preotul întinse larg braţele şi se rugă. Cântară cu toţii un imn emoţionant şi-apoi preotul citi textul din Evanghelie pe care-l alesese ca temă pentru predică: „Eu sunt Învierea şi Viaţa“.

În timpul predicii, preotul zugrăvi cu atâta măiestrie drăgălăşeniile, purtările cuceritoare ale băieţilor pierduţi şi speranţele rare pe care le îndreptăţeau, încât fiecare ascultător, recunoscând aceste portrete, simţea un junghi în inimă când îşi amintea că până în clipa aceea rămăsese mereu orb faţă de acele însuşiri frumoase şi că nu văzuse la bieţii băieţi decât cusururi şi năravuri. Preotul povesti de asemenea o mulţime de întâmplări înduioşătoare din vieţile răposaţilor, întâmplări care toate dovedeau firea lor blândă şi mărinimoasă, iar lumea vedea bine acum cât de învăţătoare şi de frumoase erau acele fapte şi-şi amintea cu mâhnire că, la vremea când avuseseră loc,

păruseră pozne de rând, care nu meritau decât nuiaua. Parohia era tot mai mişcată, pe măsură ce zguduitoarea poveste continua, până când, în cele din urmă, toată adunarea, deznădăjduită, se alătură bocetelor familiilor nemângâiate şi alcătui un cor de jalnice sughiţuri. Predicatorul însuşi, dând frâu liber sentimentelor sale, plângea în amvon.

Sus, la galerie, se stârni un freamăt pe care nimeni nu-l băgă în seamă. O clipă mai târziu uşa bisericii scârţâi. Preotul îşi ridică din batistă ochii, din care ţâşneau şiroaie de lacrimi şi rămase încremenit! Una câte una, alte perechi de ochi priviră încotro privea preotul, pentru ca, în cele din urmă, aproape într-o pornire, parohia întreagă să se ridice în picioare, holbându-se la cei trei băieţi morţi, care se apropiau de-a lungul cărării dintre bănci. Tom în frunte, după el Joe şi în coadă Huck, cu hainele mai zdrenţuite şi mai mototolite ca oricând, cu capul plecat şi zâmbind prosteşte. Stătuseră ascunşi în galeria nefolosită, ascultând predica la propria lor înmormântare!

Mătuşa Polly, Mary şi Harperii se năpustiră asupra scumpilor lor regăsiţi, înăbuşindu-i cu sărutări şi mulţumind întruna Cerului, pe când bietul Huck stătea stingherit, neştiind ce trebuie să facă şi unde să se ascundă de atâtea priviri deloc bucuroase să-l vadă. După oarecare şovăială, o luă din loc, pe furiş, dar Tom puse mâna pe el şi zise:

— Mătuşă Polly, drept e asta? Nu se bucură nimeni că-l vede pe Huck?

— Fireşte, copile! Fireşte că mă bucur să-l văd, sărman băieţel făr’ de mamă!

Atenţiile drăgăstoase cu care îl copleşea acum mătuşa Polly erau tocmai ce-i trebuia lui Huck ca să fie şi mai fâstâcit ca înainte.

Deodată, preotul strigă cât îl ţinea gura:

— „Lăudaţi pe Domnul, de la carele se revarsă asupră-ne toate bucuriile!“ Cântaţi! Haideţi! Din toată inima!

Şi-aşa făcură. Pe când psalmul o sută se înălţa triumfător din tot mai multe piepturi, zguduind grinzile vechi, Tom Sawyer piratul privea spre flăcăii invidioşi din juru-i şi mărturisea în inima lui că aceasta era clipa cea mai măreaţă din viaţa sa.

Pe când parohia păcălită se îmbulzea spre ieşire, spuneau cu toţii că n-ar avea nimic împotrivă să mai fie iar duşi de nas ca nişte caraghioşi, numai pentru a mai auzi o dată cântat în aşa chip psalmul o sută.

În ziua aceea, Tom luă mai multe ghionturi şi mai multe pupături, după dispoziţia schimbătoare a mătuşii Polly, decât dobândise mai înainte într-un an întreg, şi nici el nu ştia prea bine care din ele arătau recunoştinţa către Dumnezeu şi care dragostea pentru el.

CAPITOLUL XIX

Asta fusese marea taină a lui Tom; planul de a se înapoia acasă împreună cu fraţii săi piraţi şi de a lua parte la propria lor înmormântare. Sâmbătă pe înserate trecuseră apa către malul dinspre statul Missouri, călare pe un buştean vâslit din mâini. Debarcaseră la vreo nouă kilometri mai la vale de târguşor, dormiseră până spre ziuă în pădurea din marginea târgului, iar apoi se furişaseră pe drumeaguri lăturalnice, sfârşindu-şi somnul sus, în galeria bisericii, printre băncile stricate care zăceau acolo, vraişte.

Luni, în timpul gustării de dimineaţă, mătuşa Polly şi Mary se arătară foarte drăgăstoase cu Tom şi foarte atente faţă de dorinţele lui. Se vorbi cu mult mai mult ca de obicei. Cu acest prilej, mătuşa Polly spuse:

— De, Tom, nu zic că n-a fost o glumă straşnică, să lăsaţi să se perpelească o lume-ntreagă aproape o săptămână în şir, ca să vă distraţi voi, băieţii, da-i păcat că te-a răbdat inima să mă laşi pe mine să mă amărăsc atâta. Dac-ai putut trece apa pe-un buştean, ca să te duci la înmormântarea ta, puteai s-o mai treci şi-altă dată, ca să-mi dai de ştire că nu eşti mort, ci doar fugit de-acasă.

— Da, zău, Tom, c-ai fi putut să faci asta, spuse Mary, şi cred c-o şi făceai, dacă-ţi dădea prin gând.

— Ai fi făcut-o, Tom? întrebă mătuşa Polly, luminându-se la faţă în aşteptarea răspunsului. Hai, zi! Făceai asta dacă-ţi dădea prin gând?

— Hm, de! Ştiu şi eu? Ne-ar fi stricat tot planul.

— Tom, eu credeam că atâtica ţii şi tu la mine, spuse tuşa Polly cu glas mâhnit, care-l făcu pe băiat să se simtă prost. Tot era ceva, dacă te gândeai măcar la una ca asta, chiar dacă până la urmă să zicem că n-o făceai.

— Lasă, mătuşică, nu-i nimic, nu-ţi fă inimă rea din atâta lucru, sări Mary, nu ştii cât de zăpăcit e Tom? Totdeauna se pripeşte şi de-aia nu-i dă prin gând să facă ce trebuie.

— Cu atât mai rău! Lui Sid i-ar fi dat în gând! Şi nu numai atât, dar Sid chiar c-ar fi venit să-mi dea de ştire. Tom, când o să-ţi aduci aminte odată

şi-odată, o să fie prea târziu şi o să-ţi pară rău că n-ai ţinut mai mult la mine şi că nu te-ai purtat mai bine, când ţi-ar fi fost atât de uşor.

— Mătuşico, de ce vorbeşti aşa, ştii foarte bine că ţin la tine, spuse Tom.

— Aş şti mai bine dac-ai dovedi-o prin purtările tale.

— Acum îmi pare rău că nu mi-a dat prin gând, zise Tom, cu glas de căinţă, da' să ştii că într-o noapte te-am visat. Tot e ceva, nu?

— Mare lucru nu e, să viseze ştie şi cotoiul, dar tot e mai bine ca nimic. Şi ce-ai visat?

— Uite, miercuri noaptea am visat că tu şedeai colo lângă pat şi Sid şedea pe lada de lemne, şi Mary alături de el.

— Aşa şi şedeam. Aşa şedem totdeauna. Îmi pare bine că-n visele tale ţi-ai adus aminte măcar de atâta lucru.

— Şi mai visam că era aici şi mama lu' Joe Harper.

— Ce vorbeşti?! Chiar a fost aici! Şi ce-ai mai visat?

— A, o groază. Da' acu', abia mai mi-aduc aminte.

— Ei, haide, încearcă să-ţi aminteşti! Nu poţi?

— Parcă mi se pare că vântul, vântul era să stingă-ă-ă…

— Sileşte-te să-ţi aminteşti, Tom! Gândeşte-te bine! Adevărat că vântul era să stingă ceva; hai spune, ce?

Tom îşi apăsă degetele pe frunte, o clipă plină de înfrigurare, şi-apoi spuse:

— Acu' ştiu! Acu' ştiu! Lumânarea era s-o stingă!

— Doamne, fie-ţi milă de păcatele noastre!… Hai, Tom, zi-nainte!

— Şi mi se pare că atunci ai zis aşa: „Da' ce s-a-ntâmplat? Uşa aia mi se pare că s-a…"

— Hai, zi, Tom!

— Stai, lasă-mă, să-mi aduc aminte… lasă-mă numai niţel. Da, da, ai spus că ţi se pare că s-a deschis uşa.

— E-adevărat, cum stau acu' aici, aşa am spus! N-am spus aşa, Mary? Hai, zi!

— Şi-atunci, şi-atunci… de, parcă n-aş fi chiar aşa sigur, da' parcă mi se pare că l-ai trimis pe Sid să… să… să…

— Ai? Ai? Haide, zi! Ce l-am trimis pe Sid să facă? Ce l-am trimis pe Sid să facă, Tom? Ce l-am trimis să facă?

— L-ai trimis să… l-ai trimis… a, da, l-ai trimis să-nchidă uşa!

— Doamne sfinte! Să-mi spună cineva că nu crede în vise! N-am mai auzit una ca asta de când trăiesc! Trebuie să-i spun numaidecât Serenei Harper. S-o văd acu' pe unde scoate cămaşa, cu trăncăneala ei despre „superstiţii"! Hai, Tom, zi-nainte!

— Da, acuma-mi amintesc desluşit tot visul. După aia, tu ai zis de mine că nu-s rău, ci doar poznaş şi neastâmpărat şi că nu-mi dau seama ce fac, ca un mânz, parc-ai spus, sau aşa ceva.

— Da, aşa am spus! Doamne, Dumnezeule! Nemaipomenit! Hai, zi-nainte, Tom!

— Şi apoi ai început să plângi.

— Da, da, aşa e. N-am plâns eu numai atunci… Ei, şi după aia?

— După aia, a-nceput şi doamna Harper să plângă şi să spună c-aşa era şi Joe al ei şi că-i pare rău că-l bătuse pe motiv c-ar fi şterpelit smântâna, pe care-o aruncase ea cu mâna ei.

— Tom! Să ştii că intrase-n tine Duhu' Sfânt şi te făcuse proroc! Da, zău! Să ştii c-aşa e! Doamne Sfinte. Hai, zi-nainte, Tom!

— După aia, Sid a zis… Sid a zis…

— Eu nu cred c-am zis ceva, spuse Sid.

— Ba da, ai zis ceva, Sid, spuse Mary.

— Tăceţi din gură şi lăsaţi-l pe Tom să povestească! Spune, Tom, ce-a zis Sid?

— A zis, mi se pare c-a zis, că poate mi-e mai bine acolo unde sunt, dar că să fi fost şi eu mai cuminte…

— Auziţi? Chiar aşa a spus, cuvânt cu cuvânt!

— Şi tu l-ai repezit…

— Te cred că da! Trebuie c-a fost un înger al Domnului aici printre noi! Sigur c-a fost un înger în vreun ungher.

— Şi doamna Harper a povestit cum a speriat-o Joe c-o pocnitoare, şi tu ai povestit chestia cu Peter şi cu „Moartea durerilor"…

— Da, da, chiar aşa e!

— Şi-apoi aţi mai vorbit o grămadă… cum căutau oamenii prin apă ca să ne găsească, şi despre înmormântarea care avea să fie duminică, şi-apoi tu şi doamna Harper aţi plâns una-n braţele alteia, şi-apoi ea a plecat.

— Chiar aşa a fost! Chiar aşa a fost! E adevărat precum stau aici pe locşoru' ăsta! Tom, de faţă să fi fost şi nu puteai să spui mai aidoma! Şi-apoi? Hai, zi, Tom!

— Şi-apoi se făcea că te rugai pentru mine. Te vedeam şi auzeam fiecare cuvinţel pe care-l rosteai. Şi-apoi te-ai culcat, şi eu eram atât de mâhnit, c-am scos din buzunar o coajă de sicomor şi-am scris pe ea: „Nu suntem morţi, ci doar am plecat să ne facem piraţi" şi-am pus coaja pe măsuţă lângă lumânare, şi când m-am uitat la tine, era atâta bunătate pe faţa ta, cum dormeai aşa, că se făcea că m-am apropiat şi te-am sărutat pe gură.

— Zău, Tom, zău că m-ai sărutat? Toate ţi le iert pentru asta!

Şi se repezi să-l îmbrăţişeze pe băiat, strângându-l la piept, mai să-l

înăbuşe, pe când el se simţea cel din urmă dintre păcătoşi.

— Foarte frumos din partea lui, cu toate că n-a fost decât un vis, bombăni Sid ca pentru sine, dar destul de tare ca să fie auzit.

— Taci din gură, Sid! Omu' face-n vis ce-ar face şi treaz. Uite colea un măr mare, domnesc, pe care-l păstram pentru tine, Tom, la caz că te mai găsesc; acu' hai şi du-te la şcoală! Sunt recunoscătoare bunului Dumnezeu, părintele nostru al tuturor, că te am iarăşi lângă mine, carele îndelung răbdător este şi iertător cu cei ce cred în el şi-i ascultă poruncile, cu toate că Domnul ştie că-s nevrednică, dar vezi că de-ar fi numai ăi vrednici blagosloviţi cu îndurarea lui şi dac-ar fi să-i simtă numai aceia mâna ajutătoare, când e de trecut un hop greu, prea puţini s-ar bucura în această vale a plângerilor şi puţini ar intra în pacea Domnului, când va să vie noaptea cea lungă. Hai, duceţi-vă, Sid, Mary, Tom, căraţi-vă, destul m-aţi bătut la cap.

Copiii s-au dus la şcoală, iar bătrâna – la doamna Harper, ca să-i povestească visul minunat al lui Tom. Sid fu destul de înţelept, încât să nu rostească tare ce era în gândul lui, pe când ieşea din casă. Şi anume:

„Cam străvezie poveste. Aşa vis lung şi fără nicio greşeală!"

Ce mai erou devenise Tom! Acum nu mai umbla ţopăind sau sărind ca un cal nărăvaş, ci cu pas legănat şi plin de demnitate, cum se cuvenea unui pirat care simţea ochii lumii aţintiţi asupră-i. Vezi bine c-aşa era. Încerca el să nu dea atenţie privirilor şi vorbelor care se schimbau când trecea, dar le sorbea cu nesaţ şi toate îl ungeau la inimă. Băieţii mai mici se îmbulzeau pe urmele lui, mândri de a fi văzuţi cu el şi răbdaţi pe lângă dânsul, de parc-ar fi fost toboşarul unei defilări sau elefantul care conduce menajeria când intră în târg. Băieţii de-o seamă cu el se făceau a nu şti că fusese plecat, dar în sinea lor se prăpădeau de invidie. Ar fi dat orice să aibă pielea lui oacheşă şi tăbăcită de soare şi faima lui strălucită. Tom însă nu s-ar fi lipsit de ele nici în schimbul unui circ întreg.

La şcoală, copiii făceau atâta caz de el şi de Joe, sorbindu-i din ochi cu atâta admiraţie, încât nu trecu mult şi celor doi eroi nici cu prăjina nu le-ai mai fi putut ajunge la nas. Începură să povestească nesăţioşilor ascultători peripeţiile prin care trecuseră, dar povestea nu avea decât început, sfârşit era puţin probabil să aibă vreodată, cu o închipuire bogată ca a lor. Iar când în cele din urmă şi-au scos lulelele şi-au început a se plimba, pufăind cu seninătate, gloria lor ajunse la apogeu.

Tom hotărî că de-acum putea să nu-i mai pese de Becky Thatcher. Gloria îi ajungea. Va trăi pentru glorie. Acum, că el ajunsese o persoană atât de sus-pusă, poate că ea va voi să se împace. Foarte bine, n-avea decât! O să vadă ea că ştia şi el să fie nepăsător. Curând sosi şi Becky. Tom se făcu că n-o vede. Se îndepărtă şi, alăturându-se unei cete de băieţi şi fete, începu să

povestească. Băgă de seamă că ea alerga veselă de colo până colo, cu faţa îmbujorată şi cu ochi jucăuşi, făcându-se că-şi fugăreşte colegii şi râzând în hohote când prindea pe câte unul. Nu-i scăpă faptul că prindea mereu pe câte cineva chiar în apropierea lui şi că de fiecare dată arunca spre el o privire plină de tâlc. Aceasta-i mulţumea din plin păcătoasa lui vanitate şi, în loc să-l împace, îl întărâta şi mai mult… Acum evita cu tot dinadinsul să se trădeze că o ştie în apropiere. În cele din urmă, ea încetă să mai zburde. Se plimba nehotărâtă de colo până colo, scoţând uneori câte-un suspin şi aruncând către Tom priviri furişe, pline de aşteptare. Observă că Tom vorbea cu Amy Lawrence mai mult decât cu oricine. Îi trecu un junghi prin inimă, se simţi deodată neliniştită, stânjenită. Încercă să plece, dar picioarele o trădau; în loc să se îndepărteze, se dădea mai aproape de grupul în care se afla Tom. Cu vioiciune prefăcută, îi spuse unei fete care stătea chiar lângă el:

— Bine, Mary Austin, răutate ce eşti, cum de n-ai venit la şcoala de duminică?

— Sigur c-am venit. Nu m-ai văzut?

— Nu te-am văzut! Unde şedeai?

— Cu clasa domnişoarei Peters, ca-ntotdeauna. Eu te-am văzut pe tine.

— Nu, zău! Ce curios! Eu nu te-am văzut deloc. Am vrut să-ţi vorbesc de-o serbare…

— A, ce bine! Cine-o dă?

— Mămica o dă pentru mine.

— A, bravo, sper că o să mă chemi şi pe mine.

— Mai e vorbă! Serbarea-i dată pentru mine. O să chem pe oricine vreau eu să vină, şi bineînţeles că vreau să vii şi tu.

— Ce bine! Când o să fie?

— Curând. Poate că în preajma vacanţei.

— A, ce bine-o să petrecem! O să chemi toate fetele şi toţi băieţii?

— Da, pe toţi care-mi sunt prieteni sau care vor să-mi fie, şi pe furiş îi aruncă o privire lui Tom. El însă vorbea mai departe cu Amy Lawrence, povestindu-i despre îngrozitoarea furtună de pe insulă şi cum izbise trăsnetul sicomorul cel mare, de-l „făcuse praf“, în timp ce el, Tom, era „la trei paşi“.

— A, ce frumos o să fie! Eu pot să vin? întrebă Gracie Miller.

— Da.

— Dar eu? sări şi Sally Rogers.

— Da.

— Şi eu? întrebă Susy Harper. Şi Joe?

— Fireşte.

Aşa întrebară pe rând, bătând bucuroşi din palme. După ce toţi din

grup se rugaseră să fie invitaţi, Tom întoarse cu răceală spatele şi, povestind mai departe, plecă, luând-o cu el pe Amy. Bietei Becky îi tremurau buzele şi-i dădură lacrimile. Ascunse aceste semne sub o veselie silită şi continuă să ciripească cu vioiciune. Dar gândul la serbare pierduse orice farmec şi nimic nu o mai interesa. Căută să plece cât mai repede, ca să se ascundă şi să-şi verse focul plângând, după obiceiul femeilor. Apoi şezu posomorâtă, rănită în mândria ei, până ce sună clopoţelul. Atunci se ridică, cu o privire răzbunătoare în ochi, îşi scutură cozile lungi şi spuse că ştie ea ce-o să facă.

În recreaţie, Tom continuă flirtul cu Amy, grozav de bucuros că găsise un plan atât de isteţ! Nu-şi mai găsea locul; voia să dea de Becky şi s-o rănească jucând teatru în faţa ei. Dar când în cele din urmă o zări, însufleţirea îi scăzu brusc. Becky şedea, foarte binedispusă, pe o bancă mică din spatele şcolii, cu Alfred Temple alături. Se uitau amândoi la nişte poze; erau atât de absorbiţi şi îşi ţineau capetele atât de alăturate deasupra cărţii, încât păreau să nu mai ştie de nimic altceva pe lume. În vinele lui Tom începu să fiarbă gelozia. Acum suferea, căindu-se amarnic că dăduse cu piciorul prilejurilor de împăcare oferite de Becky. Îşi zicea că a fost un nerod, şi câte şi mai câte – toate vorbele de ocară ce-i treceau prin cap. Îi venea să plângă de necaz. Iar Amy, în timp ce se plimbau, continua să vorbească, însufleţită şi fericită. Lui Tom însă îi înţepenise limba în gură. Nici nu auzea ce spunea Amy şi de câte ori fata se oprea, aşteptând un răspuns, el doar bâlbâia câte o încuviinţare stângace, nimerind-o de cele mai multe ori ca nuca-n perete. O lua mereu spre spatele şcolii, ca şi cum ar fi vrut să-şi pună sare pe rană, privind scena aceea nesuferită. Făcea ce făcea şi tot acolo ajungea. I se suia sângele la cap când vedea că lui Becky Thatcher nu-i pasă de el, de parcă nici n-ar fi fost pe lume. Fata însă îl vedea; ea ştia foarte bine că e pe cale să câştige bătălia şi se bucura că suferă şi el cum suferise ea.

Flecăreala veselă a lui Amy ajunse de neîndurat. Tom dădu a înţelege că avea treburi serioase, nişte lucruri care trebuiau neapărat rezolvate şi că era cam târziu. Dar în zadar; fata ciripea înainte. Tom gândea: „Fir-ar a naibii, nu mai scap odată de ea!“ Până la urmă plecă să vadă de acele treburi. Ea spuse, nevinovată, că va fi „pe-aproape“ la sfârşitul orelor de şcoală, în timp ce el o luă la fugă, plin de ciudă pe ea.

„Oricare alt băiat, gândea Tom, scrâşnind din dinţi, oricare alt băiat din târg să fi fost, decât filfizonul ăsta de la Saint Louis, care se crede gătit cum nu mai e altul, şi, mă rog, din aristocraţie! Lasă, dom’le, nu degeaba ţi-am tras eu o chelfăneală din prima zi când te-ai arătat în târgul ăsta, îţi mai trag eu una să mă ţii minte. Stai că-mi cazi tu în mână! Te aranjez eu…“

Şi execută pe rând toate mişcările cu care-ar fi snopit în bătaie pe-un băiat imaginar, trăgând pumni în aer, izbind cu piciorul în vânt, făcându-se că-

i scoate ochii.

„Aha, ţi-a venit mintea la cap, ai! Zbieri să te las? Să te iert? Hai, marş acum, şi să nu te mai prind altă dată…“ Şi astfel, snopeala închipuită luă un sfârşit care-l mai răcori niţel.

La amiază, Tom dădu fuga acasă. Nu mai putea îndura fericirea recunoscătoare a lui Amy, iar cealaltă nefericire îi amăra şi mai mult sufletul. Becky începu din nou să contemple pozele în tovărăşia lui Alfred, dar cum minutele treceau încet ca melcul, fără ca Tom să apară şi ea să-l vadă chinuindu-se, triumful începu să-i pălească. Fata pierdu orice interes pentru poze, luă mai întâi o înfăţişare gravă, apoi distrată, şi în cele din urmă melancolică. De vreo două-trei ori ciuli urechea la auzul unor paşi, dar în zadar nădăjduia; Tom nu veni. În cele din urmă, se simţi cât se poate de nenorocită şi se căi că a mers atât de departe. Bietul Alfred, văzând că o pierde, fără să ştie pentru ce, exclama întruna:

— Vai, uite ce frumoasă e asta! Ia uită-te la asta!

Ea, până la urmă, îşi pierdu răbdarea şi-i spuse:

— Ia lasă-mă-n pace! M-am săturat de ele.

O podidiră lacrimile, se sculă şi plecă.

Alfred se luă după ea, încercând s-o îmbuneze, dar ea izbucni:

— Pleacă şi lasă-mă-n pace, n-auzi? Nu pot să te sufăr!

Băiatul rămase locului, întrebându-se mirat în sinea lui cu ce greşise. Nu-i spusese chiar ea că în toată pauza de la amiază se vor uita amândoi la poze? Ea îşi văzu de drum, plângând. Atunci Alfred intră îngândurat în clasa goală. Era supărat şi totodată se simţea umilit. Nu-i fu greu să ghicească adevărul: fata îl folosise drept unealtă ca să se răzbune pe Tom Sawyer. Gândul acesta, odată încolţit în mintea lui, fireşte că nu făcu decât să sporească ura ce-o nutrea împotriva lui Tom. I-ar fi plăcut să găsească ceva ca să-l bage pe băiatul ăla la apă, fără ca el însuşi să rişte mare lucru. Atunci îi căzură ochii pe cartea de citire a lui Tom. Iată prilejul! Foarte mulţumit, deschise cartea la pagina unde era lecţia din acea după-amiază şi vărsă cerneală peste ea.

Becky, aruncând chiar în acea clipă, îndărătul lui, o privire pe fereastră, îi văzu fapta. Se dădu la o parte, ca el să n-o observe. Porni repede spre casă, cu gândul să-l caute pe Tom şi să-i spună. Tom îi va fi recunoscător şi supărarea lor va lua astfel sfârşit. Dar nu făcuse nici jumătate de drum, când îşi schimbă părerea. Îşi aduse aminte de purtarea lui Tom faţă de ea, pe când vorbea de serbare, şi gândul acesta o fripse la inimă şi-o copleşi de ruşine. Se hotărî să-l lase să fie bătut pentru foaia de carte stricată şi, pe deasupra, să-l urască veşnic.

CAPITOLUL XX

Tom se întoarse acasă posomorât. De la primele vorbe pe care le rosti mătuşă-sa, înţelese că nu era chip să scape de necazuri.

— Tom, îmi vine să te jupoi de viu.

— Da’ ce-am făcut, mătuşică?

— Prea destul! Auzi! Mă duc la Serena Harper, ca o neroadă, şi mă apuc să-i povestesc bazaconia aia de vis al tău, gândind c-o s-o creadă şi ea… Şi când colo, auzi dumneata, aflu de la ea că-l iscodise pe Joe şi aflase, nici mai mult nici mai puţin, cum c-ai fost aici în noaptea cu pricina şi c-ai auzit tot ce am vorbit noi! Tom, nu ştiu ce-o să se aleagă de tine, dacă eşti în stare să te porţi aşa! Ia închipuieşte-ţi şi tu cum mă simt eu acum, când mă gândesc c-ai putut să mă laşi să mă duc la Serena Harper şi să mă fac de râs… şi tu să nu spui o vorbă!

Iată că lucrurile se înfăţişau sub o lumină nouă. Până acum, povestea scornită de dimineaţă îi păruse lui Tom o glumă bună şi chiar foarte isteaţă. Acum i se părea ticăloasă şi de prost gust. Tom lăsă capul în jos şi o clipă nu ştiu ce să răspundă; apoi zise:

— Mătuşică, îmi pare rău că te-am lăsat să te duci, da’ nu mi-am dat seama.

— Vai, copile, niciodată nu-ţi dai seama! Numai la tine şi la năzbâtiile tale te gândeşti. Ca să vii cale lungă, noaptea, de la insula Jackson şi pân-aici, să faci haz de supărarea noastră, şi să-ţi râzi de mine cu născoceala aia de vis, la asta te-a tăiat capul, da’ ca să-ţi fie milă de noi şi să ne cruţi de supărare, nici prin gând nu ţi-a trecut!

— Mătuşică, acum văd şi eu c-a fost o ticăloşie, da’ n-am făcut-o înadins, crede-mă. Şi-apoi, în noaptea aceea, n-am venit ca să fac haz de voi.

— Da’ pentru ce-ai venit?

— Ca să-ţi spun să nu te amărăşti din pricina noastră, că nu ne înecaserăm.

— Tom, aş fi cea mai fericită fiinţă de pe lume dac-aş putea crede c-ai

avut asemenea gând bun, da’ ştii foarte bine că nu-i adevărat, şi eu ştiu la fel de bine ca şi tine, Tom.

— Mătuşică, zău că asta am vrut să fac, să nu mă mişc d-aici dacă nu spun drept.

— Haide, Tom, nu minţi, te rog din suflet! Minciuna-ţi sporeşte păcatul de-o mie de ori.

— Da’ nu mint, mătuşică, spun drept. Am vrut să nu mai fii supărată, numa’ d-aia am venit.

— Aş da orice ca să pot crede una ca asta, ţi-ar răscumpăra o groază de păcate, Tom. Mai c-aş fi bucuroasă c-ai fugit şi că te-ai purtat atât de rău. Da’ cum să te cred? Că dac-ai fi vrut să-mi spui, îmi spuneai, nu-i aşa, băiatule?

— Vezi, mătuşică, după ce ai vorbit matale de înmormântare, mi-a dat în gând să ne întoarcem şi să ne ascundem în biserică, şi-atâta mi-a plăcut planul ăsta, că nu m-a răbdat inima să mă las de el. Şi atunci am pus coaja înapoi în buzunar, şi-am tăcut chitic.

— Care coajă?

— Coaja de copac pe care-ţi scrisesem că ne-am făcut piraţi. Mai bine te deşteptai când te-am sărutat, zău aşa.

Pe faţa mătuşii se topiră liniile aspre şi în ochi îi năvăli duioşia.

— Adevărat că m-ai sărutat, Tom?

— Dacă-ţi spun că te-am sărutat!

— Eşti sigur, Tom?

— Te-am sărutat, mătuşică, crede-mă, dacă-ţi spun…

— Şi de ce m-ai sărutat, Tom?

— Fiindcă mi-erai tare dragă, cum gemeai aşa prin somn, şi-mi părea rău de tine.

Vorbele băiatului păreau sincere. Bătrânica nu-şi putu ascunde un tremur în glas când zise:

— Mai sărută-mă o dată, Tom!… Şi-acu’ fă bine şi şterge-o la şcoală şi nu mă mai necăji.

Cum ieşi Tom pe uşă, mătuşa Polly dădu fuga la un dulap şi scoase o haină zdrenţăroasă, fostul costum de pirat al lui Tom. Stătu cu ea în mână şi-şi zise:

„Nu, nu mă-ncumet. Bietu’ băiat… eu zic c-a minţit, da’ e-o minciună pornită dintr-o inimă bună. Dumnezeu să i-o răsplătească, ce bine mi-a făcut! Nădăjduiesc c-o să-l ierte Domnul, ştiu bine c-o să-l ierte. Da’ eu mai bine să nu mă-ncredinţez că-i minciună. N-o să mă uit…“

Puse la loc haina şi rămase o clipă pe gânduri. De două ori întinse mâna să o ia şi de fiecare dată iar se stăpâni. A treia oară, îşi făcu curaj,

zicându-şi: „E-o minciună nevinovată, e-o minciună de copil bun, n-o să-mi fac sânge rău.“ Căută în buzunarul hainei. O clipă mai târziu, citea coaja de copac a lui Tom printr-un văl de lacrimi şi-şi spunea:

„L-aş ierta pe băiat acu’, să fi făptuit şi o mie de păcate!“

CAPITOLUL XXI

În aşa fel îl sărutase mătuşa Polly pe Tom, că parcă îi luase cu mâna supărarea. Acum se simţea iar vesel şi cu inima împăcată. Porni spre şcoală şi avu norocul să dea peste Becky Thatcher în capul Drumului Poienii. Tom se purta întotdeauna după starea sufletească în care se găsea. Fără să şovăie o clipă, alergă la ea şi-i spuse:

— Am fost un ticălos azi, Becky, şi-mi pare foarte rău. N-o să mă mai port niciodată aşa, cât oi trăi. Te rog, împacă-te cu mine, vrei?

Fata se opri şi-i aruncă o privire dispreţuitoare.

— Te-aş ruga să nu mă plictiseşti, domnule Thomas Sawyer. N-am să mai vorbesc cu dumneata niciodată!

Şi, cu o mişcare mândră din cap, îşi văzu de drum. Tom rămase atât de uluit, încât n-avu nici măcar prezenţa de spirit să-i spună: „Atâta pagubă, domnişoară Ţâfnă!“ Până să-i vină în gând, trecuse momentul potrivit. Aşa că n-a mai spus nimic. Dar fierbea de necaz. Intră înciudat în curtea şcolii, zicându-şi ce bine ar fi să fie Becky băiat. Cum ar mai snopi-o în bătaie! Curând se întâlni nas în nas cu ea şi în trecere îi aruncă o vorbă înţepătoare. Ea îi azvârli alta înapoi şi iată ruptura gata. Becky era atât de mânioasă, încât abia aştepta să reînceapă lecţiile; era nerăbdătoare să-l vadă pe Tom bătut pentru cartea de citire pătată cu cerneală. Dacă până atunci se mai gândise oarecum să dea în vileag fapta lui Alfred Temple, noua batjocură a lui Tom îi alungă cu desăvârşire acest gând.

Biata fată nu ştia cât de aproape o păştea şi pe ea necazul. Învăţătorul, domnul Dobbins, atinsese vârsta matură cu o ambiţie nepotolită în suflet. Dorinţa lui cea mai arzătoare fusese să ajungă doctor, sărăcia însă hotărâse să nu fie decât un biet învăţător de ţară. În fiecare zi scotea din catedră o carte misterioasă şi se adâncea în ea, când nu-i asculta pe elevi. Cartea o ţinea totdeauna sub cheie. Nu era ştrengar în toată şcoala care să nu moară de curiozitate să arunce măcar o privire în ea, dar până atunci niciodată nu se ivise prilejul. Fiecare dintre băieţi şi dintre fete avea o părere a sa despre ce

putea fi în acea carte; nu erau două păreri la fel, dar n-avea nimeni cum să se încredinţeze de adevăr. Când Becky trecu pe lângă catedră, care era în apropierea uşii, văzu cheia uitată în broască. Iată momentul prielnic! Aruncă o privire de jur-împrejur, nu era nimeni… În clipa următoare, ţinea cartea în mâini. Coperta, cu titlul *Anatomie* de profesorul „Cutare“, nu-i spuse nimic; începu să întoarcă paginile. Dădu îndată peste o planşă frumos colorată, un trup omenesc. În clipa aceea o umbră căzu pe pagină. Tom Sawyer intrase pe uşă şi apucă să vadă o clipă poza. Becky smuci repede cartea ca s-o închidă şi avu ghinionul îngrozitor să sfâşie planşa pe jumătate, din mijloc şi până jos. Azvârli volumul în catedră, întoarse cheia în broască şi apoi, ruşinată şi furioasă, izbucni în plâns:

— Tom Sawyer, mai josnic nici că te puteai purta! Te ţii după mine şi pândeşti la ce mă uit!

— Cum era să ştiu că te uiţi la ceva?

— Să-ţi fie ruşine, Tom Sawyer, acum sigur c-o să mă pârăşti! Ah, ce-o să mă fac, ce-o să mă fac! O să mănânc bătaie – eu care niciodată n-am mâncat bătaie la şcoală! Apoi, izbind cu piciorul în podea, zise: N-ai decât să fii ticălos, dacă vrei! Las’ că ştiu şi eu ceva! Aşteaptă şi-o să vezi tu! Nesuferitule, urâciosule, nesuferitule! Şi dădu buzna afară din clasă, cu o nouă explozie de plâns.

Tom rămase neclintit, uluit de această izbucnire. După câtva timp, îşi spuse:

„Neroade mai sunt şi fetele! Auzi! N-am mâncat niciodată bătaie la şcoală! Mare scofală! Numai o fată poate să vorbească aşa! Piele gingaşă şi curaj cât un pui de găină! Fireşte că n-am de gând s-o pârăsc lui moş Dobbins pe prostuţa asta, fiindcă am eu ac de cojocu’ ei şi altminteri, fără să fiu ticălos. Da’ degeaba! Moş Dobbins o să-ntrebe cine i-a rupt cartea. N-o să răspundă nimeni. Şi-atunci o să facă ce face totdeauna: o să întrebe pe toţi la rând şi când i-o veni rândul vinovatei, o să afle el, fără să-i mai spună nimic. Pe fete le trădează totdeauna mutra. Sunt nişte papă-lapte. O să mănânce bătaie. Ei, comedie, a intrat rău la apă Becky Thatcher şi nu văd ce-i de făcut.“ Tom mai cântări câtva timp situaţia, apoi adăugă: „Ei i-ar plăcea să mă vadă pe mine la ananghie, acu’ să rabde şi ea!“

Tom se alătură gloatei de copii care zburdau pe afară. După câteva clipe sosi „domnul“ şi intrară toţi în clasă. Pe Tom nu-l prea interesau lecţiile. De câte ori furişa o privire spre locul unde şedeau fetele, faţa lui Becky îl neliniştea. Dacă se gândea bine, n-avea chef s-o compătimească. Şi, totuşi, numai gândindu-se bine, se putea opri să o compătimească. Nu izbutea să simtă niciun pic de satisfacţie. Nu trecu mult şi domnul descoperi cartea de citire pătată. Câtăva vreme, Tom uită de necazurile altora. Becky se trezi din

lâncezeala ei plină de deznădejde şi arătă pentru ceea ce se întâmpla un interes destul de viu. Nu credea că Tom va reuşi să iasă din bucluc tăgăduind că vărsase cerneala pe carte şi avea dreptate. Tăgada părea a înrăutăţi şi mai mult situaţia lui Tom. Becky aştepta ca toate acestea s-o bucure, dar constată că nu prea se bucura. Când lucrurile ajunseră la culmea încordării, Becky voi să se scoale în picioare şi să-l dea de gol pe Alfred Temple, dar se stăpâni şi se sili să stea liniştită, spunându-şi: „Acuşi-acuşi o să mă pârască el c-am rupt poza, fără-ndoială. Nu suflu o vorbă, chiar de-ar fi să-l scap de la moarte!“

Tom încasă bătaia şi se întoarse la locul său, defel mâhnit, căci îşi închipuia că, fără să ştie, zbenguindu-se, vărsase cerneala pe carte. Tăgăduise de formă, fiindcă aşa era obiceiul şi stăruise în tăgadă din principiu.

O oră întreagă se scurse cu încetineală. „Domnul“ şedea moţăind pe tronul lui. Zumzetul şcolarilor care-şi repetau lecţia îl îmbia la somn. După câtăva vreme, domnul Dobbins se îndreptă în spetează, căscă, apoi deschise catedra şi întinse mâna să-şi ia cartea. Parcă era nehotărât; s-o scoată, să n-o scoată?… Cei mai mulţi dintre şcolari ridicau ochii nepăsători, dar doi dintre ei îi urmăreau mişcările cu priviri aprinse. Câteva clipe domnul Dobbins se jucă distrat cu cartea, apoi o scoase, se suci în scaun până-şi găsi o poziţie comodă şi se pregăti să citească.

Tom aruncă iute o privire spre Becky. Văzuse cândva un biet iepuraş urmărit de vânător. Când acesta îi ţintise capul, iepuraşul privirea asta o avusese. Uită numaidecât că erau certaţi. Trebuia să facă ceva, şi cât de repede, în clipa asta! Dar iuţeala cu care se apropia catastrofa îi paraliza gândirea. Stai! Îi venise o idee! O să dea fuga la catedră, o să smulgă cartea din mâna „domnului“ şi o să fugă cu ea! Şovăi o clipă până să se hotărască şi pierdu prilejul: „domnul“ deschise cartea! O, de-ar fi putut recâştiga clipa pierdută! „Prea târziu, acum nu mai e nicio scăpare pentru Becky!“ îşi zise Tom. În clipa următoare „domnul“ îşi înfrunta şcolarii; toţi lăsară ochii în jos, căci avea în privire ceva care îi îngrozea chiar şi pe cei nevinovaţi. Tăcerea ţinu cât ai număra până la zece. „Domnul“ îşi aduna mânia. Apoi vorbi:

— Cine a rupt cartea aceasta?

Tăcere deplină. Ai fi putut auzi picând un ac. Tăcerea stăruia. „Domnul“ cerceta chip după chip, pentru a descoperi semnele păcatului.

— Benjamin Rogers, tu ai rupt cartea asta?

Tăgadă. Şi iarăşi tăcere.

— Joseph Harper, tu ai rupt-o?

Iarăşi tăgadă. Tom se simţea din ce în ce mai rău chinuit de această anchetă care nu se mai sfârşea.

După ce luă la rând toate băncile în care şedeau băieţii, „domnul“ rămase puţin pe gânduri, apoi îşi îndreptă privirea spre băncile fetelor.

— Amy Lawrence?

Fata clătină din cap.

— Gracie Miller?

Acelaşi semn.

— Suzan Harper, tu ai făcut treaba asta?

Alta care nega. Acum venea la rând Becky Thatcher. De tulburat ce era, Tom tremura ca varga. Sigur, nu mai era nicio scăpare.

— Rebeca Thatcher… (Tom aruncă o privire spre faţa ei; era albă de groază) tu ai rupt-o… nu-i aşa? Ia uită-te la mine! (Mâinile ei se ridicară, rugătoare.) Tu ai rupt cartea?

În clipa aceea, un gând îi fulgeră prin minte lui Tom. Sări în picioare şi strigă:

— Eu am rupt-o!

Toată clasa se holbă la el, uluită de această nebunie de necrezut. Tom stătu o clipă să-şi vină în fire, iar când înaintă spre catedră ca să-şi primească pedeapsa, mirarea, recunoştinţa, adoraţia ce se revărsau asupră-i din ochii bietei Becky erau răsplată pentru o sută de bătăi. Însufleţit de măreţia propriei sale purtări, îndură fără să crâcnească cea mai cruntă bătaie pe care o dăduse vreodată domnul Dobbins. Tot cu nepăsare primi şi adaosul de cruzime care-l silea să rămână în arest două ceasuri după ce li se dădea drumul celorlalţi. Ştia el bine cine are să-l aştepte afară, fără să i se urască, până o să-i sune ceasul eliberării.

În acea seară, Tom puse capul pe pernă urzind planuri de răzbunare împotriva lui Alfred Temple, căci, cu ruşine şi căinţă, Becky îi povestise totul, fără a ascunde nici propria ei trădare. Dar, în curând, până şi setea de răzbunare trebui să dea întâietate unor gânduri mai plăcute şi Tom adormi în cele din urmă, în vreme ce în urechi îi răsunau, ca prin vis, ultimele vorbe rostite de Becky: „Ah, Tom, ce suflet nobil ai!“

CAPITOLUL XXII

Vacanţa se apropia. Învăţătorul, de obicei aspru cu copiii, era din zi în zi mai aspru şi mai pretenţios: voia cu tot dinadinsul ca elevii să facă o impresie bună în ziua „examenului“. Nuiaua şi linia lui rar se odihneau: cel puţin în ce-i privea pe şcolarii mai mici. Nebătuţi scăpau doar cei mai mari şi „domnişoarele“ de optsprezece–douăzeci de ani. Pedepsele domnului Dobbins erau de altfel foarte drastice, căci, deşi purta sub perucă un cap cu desăvârşire chel şi lucios, bătrân nu era şi muşchii nu-i slăbiseră câtuşi de puţin. Pe măsură ce se apropia ziua cea mare, toate pornirile tiranice care-i mocneau în suflet ieşeau la iveală; cu o plăcere cruntă pedepsea până şi cele mai mici abateri. Urmarea firească era că băieţii cei mici tremurau toată ziua de spaimă, iar noaptea urzeau tot felul de planuri de răzbunare. Şi niciodată nu pierdeau prilejul de a-i juca „domnului“ câte un renghi. Dar tot el rămânea câştigător. Represaliile care urmau după fiecare răzbunare izbutită erau atât de năprasnice şi de copleşitoare, încât băieţii părăseau totdeauna câmpul de bătaie amarnic înfrânţi. În cele din urmă se vorbiră cu toţii în taină şi ticluiră un plan care promitea o victorie strălucită. Îl atraseră în complot pe băiatul zugravului de firme, destăinuindu-i planul şi cerându-i ajutor. Băiatul avea motivele lui să fie încântat, căci „domnul“ locuia şi lua masa acasă la părinţii lui şi-i dăduse nenumărate pricini să-l urască. Soţia „domnului“ pleca peste câteva zile într-o vizită la ţară şi atunci nimic n-avea să mai stea în calea reuşitei planului. Domnul învăţător se pregătea totdeauna pentru marile evenimente trăgând serios la măsea, şi băiatul zugravului de firme spuse că în seara examenului, când Domnia Sa va fi afumat tocmai cât trebuia, el va aranja „chestia“, pe când „domnul“ va moţăi acasă în scaun, apoi va avea grijă să fie trezit la timp, ca să plece în mare grabă la şcoală.

În cele din urmă, sosi şi mult aşteptata zi. La ora opt seara, şcoala era luminată din belşug şi împodobită cu ghirlande şi cununi de frunze şi de flori. Pe o estradă trona „domnul“, în scaunul său mare, având îndărătul lui tabla neagră. Părea destul de binedispus. Trei şiruri de bănci de fiecare parte şi şase

şiruri în faţa sa erau ocupate de către demnitarii târgului şi de părinţii elevilor. La stânga sa, înapoia rândurilor de cetăţeni, se afla improvizată o estradă spaţioasă, pe care fuseseră aşezaţi şcolarii ce urmau să ia parte la reprezentaţia din seara aceea: şiruri de băieţi mici, care se simţeau cât se poate de prost, de mult ce se spălaseră şi din pricina hainelor de sărbătoare, şiruri de băieţi mari, stângaci şi neciopliţi; valurile de zăpadă ale fetelor şi domnişoarelor înveşmântate în organdi şi muselină, prea conştiente de braţele lor goale, de anticele imitaţii de bijuterii ce le aveau de la bunica, de fundiţele lor roze sau albastre şi de florile din păr. Restul sălii era ocupat de şcolari care nu luau parte la program.

Demonstraţiile începură. Un băiat mititel de tot se sculă în picioare şi cu o mutră bleagă recită: „Ştiu bine că vă miraţi şi că nici nu v-aşteptaţi, mic cum sunt că îndrăznesc, eu în public să vorbesc“ ş.a.m.d., însoţindu-şi performanţa cu mişcările penibil de regulate şi spasmodice pe care le-ar fi executat o maşină puţintel deranjată. O scoase la capăt cu bine, deşi grozav de înspăimântat, şi obţinu un ropot de aplauze, când se retrase făcând ca un automat plecăciunea de rigoare.

O fată mică, cu o feţişoară sfioasă, spuse peltic: „Mary cea mică avea o mieluşică“ ş.a.m.d., execută o plecăciune care înduioşă publicul, îşi primi şi ea porţia de aplauze şi se aşeză la loc îmbujorată şi fericită.

Tom Sawyer se înfăţişă plin de trufaşă încredere, se avântă către înălţimile înflăcăratului şi nemuritorului poem declamatoriu *Daţi-mi libertatea sau, de nu, daţi-mi moartea!* – rostit cu patima cuvenită şi cu o frenetică gesticulare – şi se poticni brusc, pe la mijloc. Îl cuprinse o fâstâceală grozavă, îi tremurau picioarele şi simţea că se înăbuşă. E drept că se bucură de multă înţelegere din partea întregii săli – dar şi de o tăcere desăvârşită care, de bună seamă, era mai neplăcută chiar decât înţelegerea. Învăţătorul se încruntă şi asta întregi catastrofa. Tom se mai luptă ce se luptă, apoi se retrase, zdrobit. Se înregistră o slabă încercare de aplauze, care se stinse curând.

Urmară *Flăcăul sta pe puntea-n flăcări*, *Căderea asirienilor* şi alte nestemate ale genului declamator. Apoi avură loc exerciţii de lectură şi o încercare în demonstraţii de ortografie. Cei câţiva elevi din clasa de latină recitară cu cinste. Acum venea la rând partea cea mai însemnată a serii, „compoziţiile“ originale ale tinerelor domnişoare. Fiecare la rândul ei înainta până la marginea estradei, tuşea puţin ca să-şi dreagă glasul, ridica manuscrisul (legat gingaş cu o panglicuţă) şi începea să citească, trudindu-se a da o deosebită atenţie „expresiei“ şi punctuaţiei. Erau aceleaşi teme pe care, cu prilejuri similare, le elucidaseră mamele lor, bunicile lor şi fără îndoială că şi străbunicile, de la cruciade încoace. „Prietenia“ era una dintre ele; alta „Amintiri de odinioară“, apoi „Sentimentul religios în istorie“, „Ţara

visurilor“, „Avantajele culturii“, „Asemănări şi deosebiri între diferitele forme de cârmuire politică“, „Melancolie“, „Dragoste filială“, „Năzuinţele sufletului“ ş.a.m.d., ş.a.m.d.

Una din trăsăturile izbitoare ale acestor compoziţii era o melancolie cultivată cu grijă şi scumpă autoarei, alta era o revărsare inutilă şi îmbelşugată de „vorbire aleasă“, alta, o tendinţă de a vârî cu tot dinadinsul cuvinte şi fraze care se bucurau de mare trecere şi de a le folosi până se toceau cu desăvârşire. O particularitate ce le caracteriza şi le strica pe toate era nelipsita şi nesuferita predică moralizatoare; la sfârşitul fiecăreia dintre ele, apărea şi ea, gudurându-se şi dând din coada-i bearcă. Oricare ar fi fost subiectul, autoarea îşi torturase creierii şi-i sucise până izbutise să-i găsească o latură ce putea fi contemplată cu folos de către simţul moral şi religios. Făţărnicia bătătoare la ochi a unor asemenea fraze moralizatoare nu era de-ajuns ca să impună alungarea acestei mode din şcoli şi nu este de-ajuns nici astăzi. Nu e şcoală, în tot cuprinsul ţării noastre, unde tinerele domnişoare să nu se simtă obligate a-şi încheia compoziţiile cu o morală. Şi veţi găsi până la urmă că morala celei mai fluşturatice şi mai puţin evlavioase fete din şcoală este totdeauna cea mai lungă şi cea mai accentuat pioasă. Dar destul despre asta. Adevărul curat nu se înghite uşor. Să ne întoarcem la „examen“. Cea dintâi compoziţie căreia i se dădu citire era intitulată: *Aşadar, asta e viaţa?* Sperăm că cititorul va putea îndura un extras:

Pe cărările bătătorite ale vieţii, cu ce delicioase emoţii soarbe mintea adolescentei scena mult aşteptată a unei festivităţi! Imaginaţia schiţează în nuanţe roze nesfârşite icoane de fericire. În închipuirea-i robită simţurilor, adoratoarea modei se vede în mijlocul mulţimii festive, „cea mai admirată de către toţi admiratorii“. Graţioasa-i făptură, înveşmântată în valuri albe ca zăpada, pluteşte în vârtej prin labirintul plin de delicii al sălii de bal. Ai ei sunt ochii cei mai strălucitori, al ei pasul cel mai înaripat în întreaga voioasă adunare. Cu aceste închipuiri nespus de fericite, timpul trece în zbor şi iată că soseşte mult dorita clipă a intrării sale în Câmpiile Elizee pe care atât de dulce le-a visat. Ca-n basmele cu zâne apare totul privirilor ei vrăjite! Fiecare nouă scenă este mai răpitoare decât cea dinainte! Dar nu trece mult şi copila descoperă că îndărătul acelor măreţe arătări totul nu e decât deşertăciune – complimentele care odinioară îi încântaseră sufletul, urechii sale îi sună acum fals şi strident, sala de bal şi-a pierdut vraja. Cu sănătatea zdruncinată şi cu inima plină de amărăciune, tânăra abandonează pentru totdeauna aceste deşertăciuni – încredinţată că plăcerile pământeşti nu pot satisface năzuinţele sufletului.

Şi tot aşa şi iar aşa. În timpul cititului, se auzea pe alocuri câte un

zumzet de admiraţie, însoţit de exclamaţii şoptite: „Ce frumos!“, „Câtă elocvenţă!“, „Aşa e!“ ş.a.m.d., iar după ce chestia se încheie cu o morală deosebit de întristătoare, aplauzele fură entuziaste.

Se ridică apoi o tânără subţire şi melancolică, pe a cărei faţă era aşternută „interesanta“ paloare ce-o dau pilulele şi indigestia. Ea citi un poem, din care două strofe ne vor ajunge:

O FECIOARĂ DIN MISSOURI ÎŞI IA RĂMAS-BUN DE LA STATUL ALABAMA

La revedere, Alabama, te iubesc!
Şi totuşi plec acum pentru un timp de lângă tine!
Mi-e tristă inima, la tine când gândesc
Şi-n fruntea-mi amintirele-s ciorchine!
Căci m-am plimbat prin codrii tăi în floare;
Am hoinărit lângă izvorul Talapuzei şi-am citit;
Am ascultat cascada lacului Talas, fremătătoare,
Din valea Coosei raza aurorii am privit.

Sunt mândră că mi-e inima prea plină,
Cu ochii-nlăcrimaţi privesc ’napoi,
Nu mă despart de-o ţară ce-i străină,
Nu-nchin unor străini acest şuvoi.
Ce bun a fost şi primitor ca mama,
Statul acest’ cu văi şi munţi ce-mi pier!
Când te-oi uita, preascumpă Alabama,
În sufletu-mi va fi de-a pururi ger!

Nu prea se dumiriseră oamenii ce era cu gerul din suflet, totuşi poezia le plăcu foarte mult.

Apăru apoi o tânără domnişoară, cu pielea oacheşă, cu ochii negri, cu părul negru. După un moment de tăcere, menit să creeze atmosferă, ea luă o expresie tragică şi începu să citească cu glas solemn şi măsurat:

VEDENIA

Neagră şi furtunoasă era noaptea. În jurul tronului suprem, nicio stea nu sclipea; doar adâncile intonaţii ale tunetelor masive îţi vibrau constant în auz, iar fulgerele sinistre se dezlănţuiau furioase în cămările înnourate ale cerului, părând să-şi râdă de puterea ce-o exercita asupra terorii lor ilustrul Franklin! Până şi vânturile vehemente coborâseră unanim din misticele lor adăposturi, vâjâind atât de înfiorător, ca şi cum ar fi voit să sporească

grozăvia scenei. Într-astfel de clipe, atât de întunecate, atât de nebuloase, simţirea mea profundă tânjea după apropierea unui suflet omenesc, când, dimpotrivă, iată că:

Prietena-mi cea mai iubită
Cea ce cu sfat şi mângâiere
De-a pururi m-a călăuzit,
Durerii dându-i alinare
Şi bucuriei gust sporit,
Veni alăturea să-mi steie.

Ea se mişca asemenea acelor fiinţe radioase, închipuite pe cărările însorite ale paradisului, de către cei cu imaginaţia romantică şi jună, o regină a frumuseţii, împodobită doar cu propriul farmec transcendent. Atât îi era de uşor pasul, atât de lin şi de catifelat, încât fără de vraja magică ce emana eterica-i fiinţă, ea ar fi lunecat pe lângă mine şi s-ar fi destrămat în neant, nesimţită, necercetată, asemenea atâtor altor frumuseţi din cale-afară de sfioase.

O stranie mâhnire era aşternută pe chipu-i, asemenea lacrimilor de gheaţă pe hlamida lui Dechemvrie, pe când cu braţul întins arăta către elementele ce se înfruntau dezlănţuite în natură şi înfăţişa contemplaţiunii mele cele două aspecte ale creaţiunii faţă în faţă.[11]

Această vedenie înfiorătoare ocupa vreo zece pagini de manuscris şi se revărsa către sfârşit într-o predică atât de distrugătoare de nădejdi pentru nepresbiterieni[12], încât luă premiul întâi. Compunerea aceasta a fost considerată cea mai frumoasă strădanie a serii. Primarul târgului, înmânând autoarei premiul, ţinu o călduroasă cuvântare, în care spuse că aceasta era cea mai „plină de elocinţă operă literară pe care i-a fost dat s-o asculte şi că însuşi Daniel Webster[13] s-ar fi mândrit pe bună dreptate s-o fi scris“.

În treacăt fie spus, la fel de numeroase erau compunerile care foloseau din belşug cuvântul „minunat“ şi în care întâmplări banale ale oamenilor se numeau „pagini de viaţă“.

Apoi domnul învăţător, foarte binedispus, îşi împinse scaunul la o parte, întoarse spatele către public şi începu să deseneze pe tablă harta Americii, pentru a face cu elevii demonstraţii de geografie. Dar cum mâna îi tremura, harta ieşea ca vai de ea şi chicote înăbuşite se răspândeau prin sală. Învăţătorul ştia care e pricina şi se străduia s-o dreagă. Şterse cu buretele câteva linii şi le desenă din nou, dar mai rău le strică. Chicoteala sporea. Învăţătorul îşi concentră toată atenţia asupra desenului, hotărât să nu se lase descurajat. Simţea toţi ochii aţintiţi asupră-i. I se părea că desenul iese mai bine, dar chicoteala nu mai contenea, ba chiar se înteţea. Avea şi de ce. Prin

gura podului, deschisă drept deasupra capului său, se lăsa o pisică, prinsă de o sfoară ce-i era petrecută pe după labele dinapoi. În jurul capului era legată cu o cârpă, care-i strângea fălcile, ca să nu poată mieuna. Pe când cobora cu încetineală, ba se încovriga, înfigându-şi ghearele în sfoară, ba scăpa iar în jos şi-şi încleşta ghearele în vânt. Lumea era în culmea veseliei; pisica ajunsese la o palmă de capul învăţătorului, care n-avea ochi decât pentru hartă. Tot cobora, mai jos, mai jos, şi mai jos, până ce, cu energia disperării, pisica se agăţă de peruca „domnului“, îşi înfipse ghearele în ea şi, în aceeaşi clipă, fu repede trasă înapoi în pod, ţinând strâns trofeul. Ce mai strălucire radia din tigva chelă a „domnului“, pe care băiatul zugravului de firme o poleise cu aur!

Această întâmplare puse capăt serbării. Băieţii erau răzbunaţi. Vacanţa sosise.

11 Fragmentele citate mai sus drept „compuneri“ sunt scoase fără nicio modificare dintr-un volum intitulat *Versuri şi proză, de o doamnă din Vest*. Fiind aidoma după tipicul fetelor de şcoală, sunt cu mult mai reuşite decât ar fi nişte simple imitaţii. (n.a.)

12 Presbiterieni – sectă religioasă creştină, răspândită mai ales în secolul trecut în Anglia, Scoţia, America; membrii acestei secte nu recunosc conducerea episcopală, ci numai pe cea a preoţilor. (n.tr.)

13 Daniel Webster (1782–1852), om de stat american (n.tr.)

CAPITOLUL XXIII

Atras de insignele lor arătoase, Tom se înscrise în organizaţia de curând înfiinţată: „Voluntarii cumpătării“ (secţia tineret). Făgădui să se abţină de la fumat, de la mestecat tutun şi de la luarea în deşert a celor sfinte, atâta vreme cât va fi membru al acestei organizaţii.

Descoperi acum ceva: că făgăduiala de a nu face un lucru este calea cea mai sigură pentru a fi mereu ispitit să-l faci. Tom se văzu în curând chinuit de o dorinţă: să bea şi să înjure. Dorinţa aceasta ajunse atât de aprigă, încât nu-l mai împiedica să se retragă din organizaţie decât speranţa unui prilej de a se arăta în public cu brâul roşu. Se apropia 4 iulie, dar Tom renunţă la acest prilej înainte să-şi fi purtat cătuşele patruzeci şi opt de ore şi îşi puse nădejdea în bătrânul judecător de pace Fraser, care trăgea să moară. De vreme ce ocupa o funcţie atât de înaltă în stat, desigur că avea să i se facă o înmormântare de toată frumuseţea. Timp de trei zile, Tom arătă un interes foarte viu pentru sănătatea judecătorului; ardea de nerăbdare să ştie cum se mai simte. Din când în când, speranţele îi creşteau într-atâta, încât îndrăznea să scoată insignele şi să facă repetiţie în faţa oglinzii. Dar judecătorul putea să te aducă la disperare cu toanele lui. În cele din urmă, se auzi că mergea spre bine, apoi că intrase în convalescenţă. Tom nu numai că era scârbit, dar mai avea şi senzaţia că i se făcuse o nedreptate. Îşi dădu imediat demisia. În aceeaşi noapte judecătorul avu o recidivă şi muri. Tom se hotărî să nu mai acorde niciodată încredere unui om atât de neserios. Înmormântarea fu într-adevăr o frumuseţe. „Voluntarii“ defilară într-un stil anume studiat ca să-l facă pe fostul membru să moară de invidie.

În schimb, Tom era un om liber; avea de ce să fie mulţumit. Acum putea să bea şi să înjure. Dar, spre surprinderea lui, îşi dădu seama că nu-i ardea de aşa ceva: de îndată ce nu-l mai împiedica nimeni, dorinţa şi farmecul opreliştii pieriseră.

Curând, Tom băgă de seamă cu mirare că nu prea ştia ce să facă în vacanţa atât de mult dorită.

Încercă să ţină un jurnal intim, dar timp de trei zile nu se întâmplă nimic, aşa că-l lăsă baltă.

Cea mai bună trupă de cântăreţi negri veni să dea un spectacol în târguşor şi stârni mare vâlvă. Tom şi Joe Harper înjghebară şi ei o trupă de artişti şi fură foarte fericiţi timp de două zile.

Până şi marea zi de 4 iulie fu o păcăleală, pentru că plouă cu găleata şi nu mai avu loc nicio defilare; iar cel mai mare bărbat din lume (după cum crezu Tom), domnul Benton, un senator al Statelor Unite, în carne şi oase, nu era înalt de şapte metri, nici pe departe. Veni apoi un circ. Timp de trei zile, băieţii se jucară de-a circul în corturi înjghebate din covoare rupte, taxa de intrare fiind trei ace cu gămălie pentru băieţi şi două pentru fete; apoi circul fu dat uitării.

După asta veniră un frenolog şi un hipnotizator. Plecară şi ei, lăsând târgul mai pustiu şi mai adormit ca oricând.

Se mai aranjară câteva petreceri pe la băieţi şi pe la fete, dar fură atât de puţine şi atât de minunate, încât golurile dintre ele păreau şi mai greu de îndurat.

Becky Thatcher plecase cu părinţii să petreacă vacanţa în casa lor de la Constantinopol, aşa încât în viaţa lui Tom nu era nicio rază de lumină.

Îngrozitoarea taină a omorului îl apăsa mereu; un adevărat cancer care-l rodea fără încetare.

Apoi veni pojarul.

Două săptămâni nesfârşite Tom zăcu închis în casă, nepăsător faţă de lumea dinafară şi de întâmplările ei. Era bolnav, nimic nu-l mai interesa. Când, în cele din urmă, fu iarăşi pe picioare şi se îndreptă sleit către centrul târgului, îl găsi schimbat; o posomorâre neaşteptată se abătuse peste toţi şi peste toate. O campanie de propagandă religioasă strânsese o aşa-zisă „renaştere sufletească“, şi toată lumea – nu numai cei vârstnici, dar şi băieţii şi fetele – dobândi „harul credinţei“. Tom umbla de colo până colo, tot sperând să întâlnească măcar o singură faţă de păcătos, deşi ştia bine că nu era nicio nădejde. Pretutindeni numai şi numai dezamăgiri. Îl găsi pe Joe Harper studiind Vechiul Testament şi se îndepărtă mâhnit de această tristă privelişte. Îl căută pe Ben Rogers şi-l găsi vizitând pe săraci, cu un coş plin de broşuri religioase. Umblă multă vreme după Jim Hollis şi, când dădu de el, acesta-i atrase luarea-aminte asupra minunatei binecuvântări cereşti ce pogorâse asupră-i, în forma pojarului, ca să-l abată de la rele. Fiecare băiat pe care-l întâlnea îi încărca sufletul cu o neţărmurită tristeţe. Iar când, deznădăjduit, se refugie în braţele lui Huckleberry Finn şi fu întâmpinat cu un citat din Evanghelie, inima i se frânse de-a binelea şi se târî spre casă, unde se vârî iar în pat; îşi dădu seama că, din tot târgul, numai el era pierdut pe vecie.

În noaptea aceea se dezlănţui o furtună cumplită, cu o ploaie cu băşici, cu trăsnete înfiorătoare şi cu fulgere care te orbeau. Tom îşi trase plapuma peste cap şi aşteptă îngrozit să-i bată ceasul cel de pe urmă; fără doar şi poate că toată zarva asta pentru el se stârnise. Abuzase până la limită de răbdarea puterii cereşti, şi iată urmarea. Ar fi putut să-i treacă prin gând că cerul prea făcea mare risipă de fast şi de muniţii, ca şi cum ar fi vrut să omoare un gândac cu o baterie de tunuri, dar nu vedea nimic nepotrivit în montarea unei furtuni atât de costisitoare numai pentru a sufla pământul de sub picioarele unei biete gâze ca el.

Furtuna trecu prin toate fazele, apoi încetă fără să-şi fi împlinit scopul. Primul imbold al băiatului fu să-i mulţumească lui Dumnezeu şi să caute să se îndrepte, al doilea, să mai aştepte – poate n-or mai veni alte furtuni.

În ziua următoare, doctorii se înfiinţară iar; lui Tom îi revenise boala. Cele trei săptămâni pe care le petrecu întins pe spate i-au părut de data aceasta un veac. Când, în cele din urmă, ieşi iar în lume, aproape că nici nu se bucura că scăpase când îşi amintea în ce stare de singurătate se găsea, cât de părăsit şi de lipsit de tovarăşi! O luă agale pe uliţă în jos şi dădu peste Jim Hollis făcând pe judecătorul într-un tribunal de copii care judeca o pisică, inculpată într-un proces de omor, de faţă fiind şi victima, o păsărică. Se întâlni pe un drumeag cu Joe Harper şi cu Huck Finn, care mâncau cu mare poftă un pepene şterpelit. Bieţii băieţi, le revenise şi lor boala, ca şi lui Tom.

CAPITOLUL XXIV

În sfârşit, târguşorul fu zgâlţâit din amorţire, şi încă zdravăn; începu să se judece procesul omorului. Tot târgul nu mai vorbea despre altceva. Tom nu putea scăpa în niciun chip de povestea asta. Ori de câte ori se pomenea de omor, îi trecea un fior rece prin inimă. Conştiinţa tulburată şi temerile îl făceau mereu să creadă că cei care vorbeau în preajmă-i aveau de gând să-l tragă de limbă. Nu vedea cum putea fi bănuit că ştie ceva despre omor şi totuşi nu se simţea în largul lui, auzind mereu vorbindu-se numai despre asta. Îl treceau întruna sudori reci.

Într-o zi îl luă deoparte pe Huck şi-l trase după el într-un loc mai dosnic, departe de ochii lumii, ca să stea de vorbă cu el. Să-şi mai uşureze sufletul, dezlegându-şi niţel limba, să împartă povara ce-l apăsa cu altul care suferea deopotrivă cu el. În afară de asta, mai voia să se încredinţeze dacă Huck îşi ţinuse cuvântul.

— Ascultă, Huck, ai vorbit vreodată cu cineva despre chestia aia?

— Care chestie?

— Ştii tu.

— Aş, da’ ce-am mâncat mătrăgună?

— Nimic, nicio vorbă?

— Dacă-ţi spun… Să-mi sară ochii, na! Da’ ce-ţi veni să mă-ntrebi?

— De, ştiu şi eu… Mi-era teamă.

— Se poate, Tom? Păi am mai sta noi la taifas azi, acilea, dacă ar şti lumea? Tu ce zici?

Lui Tom parcă îi mai veni inima la loc. După o pauză:

— Huck, eu cred că pe tine nu poate nimeni să te facă să spui ceva, dacă nu vrei… ă, ce zici?

— Pe mine să mă facă să spun?… Aoleu! Da’ ce, crezi c-am chef să mă dea de mâncare la peşti nenorocitu’ ăla?

— Ei, atunci stăm bine. Eu zic că dacă ne ţinem gura, e-n regulă. Da’ hai să ne mai jurăm o dată-n tot cazu’, ca să fim mai siguri.

— Hai!

Jurară aşadar din nou, cu un ritual înfricoşător.

— Ce mai zice lumea, Huck? Mie mi-au împuiat urechile.

— Ce să zică? Tot îi dă zor cu Muff Potter. Muff Potter în sus, Muff Potter în jos! Mă trec năduşelile când îi aud, îmi vine să-mi iau câmpii.

— Tot aşa o ţin întruna ş-ai mei. Să ştii că se duce pe copcă moşu'. Nu-ţi pare rău de el câteodată?

— Cum să nu! Mai totdeauna… Nu-i nicio scofală de capu' lui, da' are inimă bună, n-a făcut niciodată rău la nimeni. Mai pescuieşte şi el câte niţel, să pună mâna pe-un ban, mai trage la măsea, şi stă toată ziulica cu burta la soare. Da' la fel facem toţi, şi ăi de ridică ochii la cer şi dăscăleşte lumea. De, el e om bun; odată, din ce-avea, din ce n-avea, mi-a dat şi mie o juma' de peşte, uite-atâtica; şi de câte ori nu m-a ajutat la necaz, săracu'!

— Şi mie, Huck, mi-a dres zmeul şi mi-a legat cârlige de undiţă… Ce ai zice să-l scoatem de-acolo?

— Aoleo! Nu putem să-l scoatem noi, Tom! Şi chiar să putem, tot degeaba ar fi; că l-ar prinde iar.

— Da, să ştii că ai dreptate, Huck. Da' nu pot să rabd când îi aud cum îl vorbesc de rău, ca pe-un diavol, când el nici nu-i vinovat de… chestia aia.

— Şi eu la fel, Tom. Cică ar fi ăl mai mare bandit din ţară – se miră, auzi, că nu l-a spânzurat până acu'.

— Da, aşa spun toţi. Unii ziceau că dacă i-ar da drumu' l-ar omorî lumea.

— Şi să ştii c-aşa ar face.

Băieţii stătură mult de vorbă, dar linişte tot nu găsiră. Spre seară, se treziră dând târcoale micii închisori singuratice, cu nădejdea nelămurită că s-ar putea întâmpla ceva care să înlăture toate greutăţile. Dar nu se întâmplă nimic; părea că niciunui înger, niciunei zâne nu-i păsa de nefericitul care zăcea în închisoare.

Ca şi în alte dăţi, băieţii se duseră la gratiile celulei şi-i dădură lui Potter tutun şi chibrituri. El stătea închis în partea de jos a clădirii şi paznici nu erau.

Recunoştinţa ce le-o arăta pentru darurile lor le apăsa totdeauna conştiinţa, dar acum le făcu mai rău ca oricând. Se simţiră cei de pe urmă laşi şi trădători când Potter le spuse:

— Aţi fost tare buni cu mine, băieţi, mai buni ca orişicine din târgul ăsta. N-o să uit, nu. Stau acilea şi vorbesc singur, şi-mi zic: la toţi băieţii din târg le dregeam zmeiele şi câte şi mai câte lucruşoare, şi le arătam unde-s locurile bune de pescuit şi-i ajutam cât puteam, şi acu' toţi l-au uitat pe bietu' Muff, când a dat necazu' peste el; da' Tom nu, şi Huck nu, ei nu-l uită, zic, şi

nici eu pe ei… Ooof, dragii mei dragi, că ticăloasă şi cumplită faptă făcui! Eu zic că eram turbat de beat, altfel nu pricep cum de-o făcui, şi-acu' uite, na, o să-mi pună ştreangul de gât, c-aşa e legea… Poate-i ăl mai bun lucru pentru mine, eu aşa cred – da, da, da… Ei, ce să mai vorbim de asta! La ce să vă mai amărăsc şi pe voi acu'; voi numa' bine mi-aţi făcut. Da' atâta vă spui: de îmbătat să nu vă-mbătaţi niciodată, dragii mei, şi n-o să ajungeţi unde-am ajuns eu. Daţi-vă niţel mai la stânga, aşa, acu' e bine… Tare bine-ţi face să vezi un om bun la faţă, când ai intrat la necaz ca mine… şi nu vine nimeni să te vadă… Numa' voi! Numa' voi sunteţi prietenii mei… Suiţi-vă unu-n cârca ăluilalt, să vă pot mângâia pe faţă! Aşa! Daţi mâna cu mine. Mânuşiţele voastre o să treacă printre gratii, laba mea e prea mare. Mâini mititele şi făr' de putere, da' lu' Muff Potter i-au făcut mult bine… şi dac-ar putea şi mai mult bine i-ar face…

Tom se întoarse acasă tare amărât; în noaptea aceea avu nişte vise îngrozitoare. A doua zi şi a treia zi a tot dat târcoale judecătoriei. O curiozitate de neînvins îl tot îmboldea să intre; trebuia să se stăpânească din toate puterile ca să rămână afară. Acelaşi lucru se petrecea şi cu Huck. Se ocoleau unul pe altul. Din când în când, unul din ei pleca, dar de fiecare dată îl aducea în curând înapoi aceeaşi pornire întunecată. De câte ori ieşea din judecătorie vreun cârd de pierde-vară care asistase la dezbateri, Tom trăgea cu urechea şi mereu auzea doar veşti care-l deznădăjduiau. Tot mai nemilos se strângea laţul în jurul bietului Potter. La sfârşitul zilei a doua, reieşea din vorbele care circulau prin târg că mărturia lui Joe Indianul rămăsese în picioare, nezdruncinată, şi că nu era nici cea mai mică urmă de îndoială cu privire la verdictul juraţilor.

În seara aceea, Tom rămase afară până târziu şi intră la culcare pe fereastră, foarte tulburat. Ceasuri întregi se zvârcoli în pat până să aţipească. În dimineaţa următoare, tot târgul se îmbulzea către judecătorie; sosise ziua cea mare. Sala gemea de lume. După o lungă aşteptare, intrară pe rând juraţii şi se aşezară la locurile lor; puţin după aceea fu adus Potter, ferecat în lanţuri, galben şi sfios, cu o privire rătăcită, deznădăjduită. Fu aşezat astfel încât toţi ochii din sală să-l poată privi. Tot în văzul tuturor şedea şi Joe Indianul, mai netulburat ca oricând. După o altă pauză, intră şi judecătorul. Şeriful declară şedinţa deschisă. Începură obişnuitele şuşoteli printre avocaţi şi foşnetul hârtiilor. Toate aceste amănunte şi întârzierile ce le însoţeau măreau încordarea publicului, din ce în ce mai impresionat şi mai nerăbdător.

Primul martor chemat adeveri că-l văzuse pe Muff Potter spălându-se la gârlă, în zorii zilei când se descoperise omorul şi că inculpatul, de îndată ce îl băgase de seamă, se îndepărtase hoţeşte. După alte câteva întrebări, procurorul se adresă apărării:

— Aveţi de pus întrebări martorului?

Acuzatul ridică o clipă ochii, dar îi coborî iar, când apărătorul lui răspunse:

— Nu avem de pus nicio întrebare.

Martorul următor declară că găsise cuţitul în preajma celui ucis. Procurorul întrebă:

— Apărarea are vreo întrebare de pus martorului?

Apărătorul lui Potter răspunse:

— Nu avem de pus nicio întrebare.

Un al treilea martor jură că acela era cuţitul lui Potter, că deseori îl văzuse la el.

— Aveţi vreo întrebare de pus martorului?

Apărătorul lui Potter renunţă să pună întrebări martorului.

Publicul din sală începu să dea semne de nemulţumire. Oare avocatul acesta n-avea de gând să-şi dea nici cea mai mică osteneală ca să salveze viaţa clientului său?

Câţiva martori declarară că Potter avusese o purtare de om vinovat, când fusese adus la locul crimei. Cu toţii au fost lăsaţi să părăsească bara, fără a li se mai pune întrebări de către apărare.

Martorii de încredere confirmară fiecare amănunt al întâmplărilor agravante care se petrecuseră la cimitir în acea dimineaţă atât de bine întipărită în mintea tuturor, dar avocatul lui Potter se abţinu şi de data aceasta să pună întrebări. Publicul îşi arăta prin murmure mirarea şi nemulţumirea, ceea ce îi atrase o mustrare din partea curţii. Apoi procurorul rosti:

— Pe temeiul mărturiilor, depuse sub jurământ, ale unor cetăţeni al căror cuvânt stă mai presus de orice bănuială, se dovedeşte fără niciun dubiu posibil că nefericitul de pe banca acuzaţilor este făptuitorul acestei crime fioroase. Iată concluziile noastre.

Un geamăt zvâcni din pieptul sărmanului Potter; îşi ascunse faţa în mâini şi-şi legăna domol trupul încoace şi încolo, în timp ce în sală domnea o tăcere apăsătoare. Mulţi dintre bărbaţi erau mişcaţi şi pe multe femei le podidiră lacrimile.

Atunci apărătorul acuzatului se ridică şi spuse:

— Onorată curte! În consideraţiile pe care le-am făcut la începutul acestui proces ne-am arătat intenţia de a dovedi că clientul nostru a comis această faptă îngrozitoare într-o stare de inconştienţă, fiind prin urmare iresponsabil, rătăcire provocată de băutură. Ne-am schimbat părerea. Nu vom pleda pe acest temei. (Apoi către grefier:) Chemaţi-l pe Thomas Sawyer!

Uimirea şi nedumerirea se zugrăviră pe toate feţele, şi deopotrivă pe aceea a lui Potter. Toate privirile se aţintiră asupra lui Tom, pe când se ridica

şi lua loc la bară.

De speriat ce era, băiatul avea o înfăţişare rătăcită. I se luă jurământul.

— Thomas Sawyer, unde te găseai la 17 iunie, pe la miezul nopţii?

Tom aruncă o privire spre faţa împietrită a lui Joe Indianul şi limba îi rămase încleştată. Publicul aştepta cu răsuflarea tăiată, dar băiatul nu putea scoate un cuvânt. După câteva minute, prinzând oarecare puteri, izbuti să se facă auzit de o parte din sală.

— În cimitir!

— Puţin mai tare, te rog. Nu-ţi fie teamă. Te aflai…

— În cimitir!

Un zâmbet dispreţuitor fulgeră pe faţa lui Joe Indianul.

— Te aflai prin apropierea mormântului lui Horse Williams?

— Da, domnule.

— Vorbeşte puţintel mai tare. Cât de aproape erai?

— Cum sunt acum de dumneavoastră.

— Erai ascuns sau nu?

— Eram ascuns.

— Unde?

— Îndărătul ulmilor de la marginea mormântului.

Joe Indianul avu o uşoară tresărire.

— Mai erai cu cineva?

— Da, domnule. M-am dus acolo cu…

— Stai! Stai o clipă! Nu e nevoie să spui numele celui care te-a însoţit. Îl vom chema aici la timpul potrivit. Ce căutaţi acolo? Duceaţi ceva?

Tom şovăi, fâstâcit de tot.

— Vorbeşte, băiatule, nu te sfii. Adevărul mai presus de toate. Ce duceaţi în acel loc?

— O… o… o pisică moartă.

În sală se stârni un val de râsete, pe care curtea îl stăvili numaidecât.

— Vom arăta aici scheletul pisicii. Acum, băiete, spune-ne tot ce s-a întâmplat, povesteşte aşa cum te pricepi, nu sări nimic şi nu-ţi fie teamă.

Tom începu să povestească, mai întâi şovăind, apoi, pe măsură ce subiectul îl însufleţea, vorbele prinseră a curge cu tot mai multă uşurinţă. Sala amuţise: nu se mai auzea decât glasul lui Tom. Toate privirile se pironiseră asupra lui; cu buzele întredeschise şi cu răsuflarea tăiată toţi oamenii din sală îi sorbeau cuvintele. Prinşi în mrejele înfiorătoarei poveşti, nu mai băgau de seamă cum trecea timpul. Încordarea atinsese culmea când băiatul rosti:

— Şi când doctorul a ridicat scândura şi Muff Potter s-a prăvălit, Joe Indianul a sărit cu cuţitul şi…

Zdup! Iute ca fulgerul, Joe se repezi spre o fereastră, îi azvârli în lături

pe toţi care încercau să i se împotrivească, şi dus fu!

CAPITOLUL XXV

Iată-l pe Tom iarăşi eroul zilei, răsfăţat de oamenii în vârstă, pizmuit de tineri. Numele lui cunoscu până şi tiparul ce dă nemurire, căci gazeta târgului vorbi despre el, ridicându-l în slăvi. Unii credeau că va ajunge preşedinte al Statelor Unite, bineînţeles dacă n-avea să fie spânzurat între timp.

După cum se întâmplă de obicei, oamenii, schimbători şi nesăbuiţi cum sunt, acum îl luau în braţe pe Muff Potter, răsfăţându-l cu aceeaşi lipsă de măsură cu care mai înainte îl oropsiseră. Dar această purtare face cinste lumii, aşa că nu se cuvine să o criticăm.

Ziua, Tom era în culmea triumfului şi a strălucirii, dar noaptea, noaptea îi venea să intre în pământ de groază. Numai pe Joe Indianul îl visa. Şi ochii lui arzători îi vesteau mereu pierzanie. După ce se lăsa seara, nicio ispită din lume nu mai era în stare să-l urnească pe Tom din casă. Bietul Huck se simţea şi el la fel de prost şi de înspăimântat. În seara din ajunul marii zile a procesului, Tom îi destăinuise avocatului toată povestea, şi Huck tare se temea să nu iasă la iveală şi amestecul lui, cu toate că fuga lui Joe Indianul îl scutise de suferinţa de a depune mărturie în faţa Curţii. Bietul băiat obţinuse de la avocat făgăduiala că nu-l va da în vileag. Dar parcă poţi să ai încredere în cuvântul unui om? Uite, Tom de pildă – să se ducă el noaptea la avocat acasă şi să-i spună toată tărăşenia, el care se legase cu cel mai straşnic şi mai fioros jurământ! Atunci, spuneţi şi dumneavoastră cum să nu-şi piardă Huck încrederea în neamul omenesc! Ziua, recunoştinţa lui Muff Potter îl făcea pe Tom să se bucure că vorbise, dar noaptea se căia că nu-şi ţinuse gura. Ba se înspăimânta că Joe Indianul nu va fi niciodată prins, ba îi era groază că-l vor prinde. Era încredinţat că niciodată nu se va mai simţi în siguranţă şi nu va putea răsufla în voie, până nu-l va vedea, cu ochii lui, mort.

Se oferiseră recompense. Joe Indianul fusese căutat prin tot ţinutul, dar nimeni nu-i dăduse de urmă. De la St. Louis veni unul din acei oameni minunaţi şi atotştiutori, care inspiră atâta respect, un detectiv. Îşi băgă nasul

prin toate colţurile, dădu din cap cu o mutră de înţelept şi recoltă succesul uimitor de care se bucură îndeobşte membrii acestei bresle, cu alte cuvinte, obţinu unele „indicii“. Dar cum „indiciile“ nu pot fi spânzurate pentru omor, după ce detectivul îşi isprăvi cercetările şi plecă acasă, Tom se simţi în aceeaşi nesiguranţă ca şi mai înainte.

Zilele se târau ca melcul, dar, din fericire, cu fiecare zi care trecea, groaza ce-i apăsa sufletul mai scădea câte puţin.

CAPITOLUL XXVI

În viaţa oricărui băiat vine un timp când îl apucă o dorinţă nebună să plece undeva, să sape ca să dea de comori ascunse. Dorinţa aceasta se abătu într-o bună zi şi asupra lui Tom. Alergă să-l caute pe Joe Harper, dar n-avu noroc să-l găsească. Atunci se duse după Ben Rogers; acesta însă plecase la pescuit. Până la urmă, dădu peste Huck Finn – Mână Însângerată. Huck fireşte că era disponibil. Tom îl duse într-un loc ascuns şi-i dezvălui confidenţial planurile sale. Huck era gata să-l urmeze. Aşa era el, totdeauna gata să ia parte la orice întreprindere care făgăduia distracţie şi nu cerea capital; căci timp, de cel care nu costă bani[14], avea şi prea avea, de nu ştia ce să facă cu el.

— Şi-unde o să săpăm? întrebă Huck.

— Aşa, peste tot.

— Da’ ce, sunt ascunse peste tot?

— Ei, şi tu, Huck, cum o să fie peste tot? Comorile sunt ascunse în nişte locuri anume, câteodată în insule, alteori în lăzi putrede, sub câte o cracă de copac uscat, în locul unde-i cade umbra la miezu’ nopţii, da’ mai totdeauna le găseşti sub duşumeaua caselor bântuite de strigoi.

— Cine le ascunde acolo?

— Ei, cine? Bandiţii, fireşte, cine alţii? Doar n-o să le-ascundă vreun director de la şcoala de duminică?

— De unde vrei să ştiu eu? Să fie comorile mele, eu nu le-aş ascunde deloc; le-aş cheltui şi aş petrece.

— Şi eu la fel. Da’ bandiţii nu fac aşa; ei totdeauna le ascund şi apoi le lasă în plata Domnului.

— Nu mai vin să şi le ia?

— Aş, de unde! Au ei de gând să vină, dar mai totdeauna uită semnele, ori dacă nu, dau ortu’ popii. În tot cazu’, comoara zace multă vreme într-un loc, până rugineşte, şi într-o bună zi dă careva de-o hârţoagă gălbejită care-l învaţă cum să găsească semnele, o hârţoagă veche, de trebuie să se căznească omu’ o săptămână s-o citească, fin’că e tot numa’ semne şi

ieroclife.

— Iero… ce?

— Ieroclife, astea-s un fel de poze şi drăcii, înţelegi, care-ai crede întâi că nu-nseamnă nimic.

— Şi tu ai pus mâna pe-o hârţoagă d-alea, Tom?

— Noo…

— Păi atunci cum găseşti semnele?

— Eu n-am nevoie de semne. Bandiţii ascund totdeauna comorile sub o casă bântuită de strigoi, ori într-o insulă, ori sub craca cea mai mare a unui copac uscat. Foarte bine! Noi cam cunoaştem insula Jackson, fin'c-am explorat-o şi putem să încercăm şi-acolo într-o zi; pe-urmă e casa aia veche cu stafii, sus, pe drumu' Casei Morţilor, şi copaci uscaţi găsim câţi vrem, că sunt cu duiumu'.

— Da' ce, sub fiecare copac uscat e câte-o comoară?

— Ce prostii vorbeşti şi tu! Cum să fie?

— Păi atunci cum ştii sub care sapi?

— Sapi sub toţi!

— Ei, şi tu, Tom! Păi atunci trebuie să stai să sapi toată vara.

— Ei şi ce? Da' dacă găseşti o oală de aramă cu o sută de dolari în ea, ruginiţi colo de mai mare dragul, ori un cufăr putred, plin cu briliante… ai? Ce-ai zice?

Lui Huck îi sticliră ochii.

— Hm! Ce să zic… Brava mie! Ei, să pun eu mâna pe-o sută de dolari, că nu mai îmi trebuie briliantele.

— Treaba ta! Eu unu' îţi dau cuvântu' meu că n-am de gând să azvârl la gunoi briliantele. Sunt câte unele care face şi douăzeci de dolari bucata. Nu e unu' să nu facă pe puţin şaptezeci şi cinci de cenţi sau un dolar.

— Nu zău! Chiar aşa?

— Păi sigur! Asta poate să-ţi spună orişicine. N-ai văzut niciunu', Huck?

— Nu-mi aduc aminte să fi văzut.

— A, regii au briliante cu grămezile.

— Da' ce, mă Tom, eu am avut de-a face cu regi?

— Cred şi eu că nu. Da' să te duci în Europa, i-ai vedea cu droaia, pe-acolo ţopăie pe toate drumurile.

— Da' de ce ţopăie?

— Ei, ţopăie! Deşteptule! Nu ţopăie deloc.

— Păi atunci de ce-ai zis că ţopăie?

— Aiurea! Am vrut să zic că i-ai vedea, nu ţopăind, cum o să ţopăie? Că ce-ar ţopăi?… Adică vreau să zic că i-ai vedea, uite-aşa, prin tot locu'…

Ca ghebosu’ ăla de Richard.

— Richard şi mai cum îi zice?

— Richard. Atât. Ce, nu-ţi ajunge? Regii n-au alt nume, numa’ ăl de li-l dă lumea.

— Ei?!

— Dacă-ţi spun eu!

— La urma urmei, treaba lor, Tom, îi priveşte, da’ mie, unu’, nu mi-ar conveni să fiu rege şi să n-am numele meu, să-mi zică lumea cum îi place, de parc-aş fi negru. Da’, i-ascultă, unde te-apuci să sapi întâi?

— De, ştiu eu? Ce-ar fi să ne-apucăm să săpăm întâi sub copacu’ ăla uscat de pe povârnişu’ din faţa drumului Casei Morţilor?

— Bine, acolo să săpăm, dacă zici tu.

Făcură rost de un târnăcop prăpădit şi de-o lopată şi o întinseră la drum, spre locul cu pricina, cale de vreo cinci-şase kilometri. Ajunseră înfierbântaţi şi suflând din greu şi se trântiră în iarbă, la umbra unui ulm din apropiere, ca să se odihnească şi să fumeze o pipă.

— Îmi place treaba asta! îşi dădu cu părerea Tom.

— Şi mie!

— Ia spune, Huck, dacă găsim noi aici o comoară, tu ce-ai de gând să faci cu partea ta?

— Ce să fac?… Îmi cumpăr în fiecare zi plăcintă şi câte un pahar cu sifon şi-o să mă duc la toate circurile care-or veni. Petrec eu straşnic, n-ai grijă!

— Cum, şi din toată comoara nu pui deoparte nimic?

— Să pun deoparte? Pentru ce?

— Ei, ca să ai şi tu bani albi pentru zile negre.

— Aiurea! Tot degeaba ar fi. Într-o bună zi s-ar întoarce babacu-n târg şi-ar pune laba pe toţi banii, dacă nu m-aş grăbi să-i cheltuiesc; i-ar păpa el, n-ar mai lăsa o leţcaie, n-ai grijă. Da’ tu, Tom, ce-ai de gând să faci cu partea ta?

— Eu îmi cumpăr o tobă nouă şi-o sabie prima-ntâi, şi-o cravată roşie, şi-un căţel mops, şi apoi mă-nsor.

— Te-nsori?

— Îhî.

— Tom, eşti… zău dacă n-ai căpiat!

— Las’ c-o să vezi tu.

— Mă, n-auzi, asta-i cea mai mare neghiobie! Uite la babacu’ şi la maică-mea! Numa-ntr-o bătaie o duceau. Ţin foarte bine minte.

— Ce-are a face! Fata cu care mă-nsor eu n-o să sară la bătaie.

— Mă Tom, toate-s la fel! Toate-ţi scot peri albi! Mai bine mai gândeşte-te la chestia asta. Îţi spun eu că mai bine să te mai gândeşti. Cum o

cheamă pe gagica ta?

— Ce gagică, mă! E logodnica mea.

— Ei, parcă nu-i totuna! Unii-i zic gagică, alţii logodnică, poţi să-i zici şi-aşa, şi-aşa. Da' vorba e, cum o cheamă?

— Îţi spun eu altă dată, nu acum.

— Bine! Da' dacă te-nsori tu, o să mă plictisesc al dracului, o să-mi fie şi mai urât ca până acu'.

— Ba deloc. O să vii să stai la mine. Acu' lasă asta şi hai să săpăm.

Munciră şi năduşiră vreo jumătate de oră. Degeaba. Se mai trudiră încă o jumătate de oră. Tot degeaba. Huck întrebă:

— Totdeauna ascund bandiţii comoara aşa adânc?

— Câteodată, nu chiar totdeauna. De obicei n-o îngroapă aşa adânc. Cred că n-am nimerit noi locu' ăl bun.

Aleseră alt loc şi se apucară iar să sape. Treaba mergea mai greu acum, totuşi aveau spor. Câtva timp săpară întruna, în tăcere. În cele din urmă, Huck, proptindu-se în lopată şi ştergându-şi cu mâneca broboanele de sudoare de pe frunte, zise:

— Când terminăm aici, unde vrei să mai sapi?

— Păi, eu zic că sub copacu' ăla bătrân de colo, de pe partea ailaltă a măgurii Cardiff, în dosu' casei văduvei.

— Mă, să ştii c-ăla-i un loc bun! Da' n-o să ne-o ia văduva? Că-i pe locu' ei.

— Să ne-o iaaa?! Să poftească să-ncerce! Care găseşte o comoară de-asta, i-a lui, aşa să ştii! Poate să fie pământul al cui o fi!

Aşa mai mergea. Săpară înainte. Nu trecu mult şi Huck spuse:

— Fir-ar al naibii, cred că iar am greşit locu'. Tu ce zici?

— Mă mir şi eu… Ce dracu' să fie, Huck? Nu pricep. Acu', ştii, câteodată îşi mai vâră nasu' şi vrăjitoarele. Eu zic că asta e…

— Prostii! Vrăjitoarele n-au nicio putere ziua…

— De, asta aşa e. Mie nu-mi dădea în gând. Aa! Acum ştiu ce e. Măă, da' proşti mai suntem şi noi! Păi trebuie să vezi întâi unde cade umbra crengii la miezu' nopţii, şi-acolo să sapi!

— Fir-ar a dracului de treabă! Înseamnă că ne-am căznit de pomană pân-acu'! Dă-o naibii, trebuie să venim iar la noapte. Şi e departe rău. Tu poţi s-o mai tuleşti de-acasă?

— Mai e vorbă? Sigur c-o s-o tulesc! Trebuie neapărat să facem treaba asta la noapte, fiindcă dacă văd alţii gropile, o să ştie imediat ce e-n ele şi-o să caute ăia!

— Bine. Atunci vin şi miorlăi la noapte.

— În regulă. Hai s-ascundem sculele în tufişuri.

Noaptea, la timpul hotărât, băieţii se înfiinţară iarăşi la locul cu pricina. Se aşezară undeva în umbră şi începură să aştepte. Era un loc singuratic şi o oră socotită solemnă, potrivit unor tradiţii vechi. Năluci şuşoteau printre frunzele fremătânde, strigoi se cuibăreau prin colţuri întunecoase, lătratul gros al unui dulău se auzea de departe, adus de vânt, o cucuvea răspundea cu ţipătul ei funebru. Copleşiţi de această atmosferă stranie, copiii abia îndrăzneau să deschidă gura. În curând, socotind că sosise miezul nopţii, făcură semne unde cădea umbra şi se apucară să sape. Nădejdi noi le încolţiră în suflet. Curiozitatea le sporea şi, odată cu ea, şi hărnicia. Groapa se tot adâncea, dar de câte ori tresăreau de bucurie, izbind cu târnăcopul în ceva, aveau o nouă dezamăgire. Nu fusese decât o piatră sau un ciot de rădăcină. În cele din urmă, Tom zise:

— Degeaba mai săpăm, mă Huck, iar am dat greş.

— Bine, da’ acu’ nu se poate să fi greşit. N-a rămas niciun picuţ de umbră să nu-l fi însemnat.

— Ştiu, da’ poate să mai fie şi altceva.

— Ce?

— Ei, timpu’, mă! Am mers pe ghicite. Se vede c-a fost ori prea târziu, ori prea devreme.

Huck azvârli lopata.

— Aia e! Să ştii că d-aicea ni se trage tot buclucu’. Trebuie s-o lăsăm baltă. Nu facem nimic acilea fiin’că niciodată n-o să ştim la ţanc cât e ceasu’, ş-apoi prea e fioros pe-aici, pe vremea asta, cu vrăjitoare şi cu năluci care ne dau mereu târcoale!… Parcă simt întruna pe cineva îndărătu’ meu; şi mi-e frică să mă-ntorc, să nu mă pândească alţii din faţă şi să se repeadă când le vine la socoteală. Tremură carnea pe mine de când am venit aici.

— Lasă, că şi mie cam tot aşa mi-e. Ştii că mai totdeauna bagă şi câte-un mort, când îngroapă comoara sub copac, ca s-o păzească.

— Măiculiţă, Doamne!…

— Da, aşa fac. De multe ori am auzit…

— Tom, mie nu-mi place să-mi vâr nasu’ pe unde sunt morţi. Pân’ la urmă dai de dracu’ cu ei.

— Nici mie nu-mi place să stârnesc morţii, Huck. Dacă ăstuia de-aici îi dă în gând acum să-şi scoată tigva şi să ne zică ceva!…

— Aoleo, Tom, taci, zău, că mi se face păru’ măciucă!

— Parcă mie nu?! Spun drept că nu-mi place deloc.

— Hai, Tom, eu zic să ne lăsăm păgubaşi şi să-ncercăm în altă parte.

— Aşa zic şi eu.

— Şi unde mai săpăm?

Tom chibzui câtăva vreme, apoi răspunse:

— La casa cu stafii. Acolo-i locu’ ăl bun.

— Dă-o naibii, mă Tom. Mie nu-mi plac casele cu stafii. Dacă vrei să ştii, stafiile-s de-o mie de ori mai rele ca morţii. Morţii s-or fi întâmplând ei să vorbească, da’ nu vine către tine lunecând, înveliţi într-un cearşaf, când nici nu gândeşti, şi-odată s-apleacă peste umăr şi se holbează la tine, şi scrâşneşte din dinţi! Aşa fac stafiile. Eu, Tom, zău că n-aş putea să rabd una ca asta. Şi cred că nimeni n-ar putea.

— Ai dreptate, Huck, da’ vezi tu, strigoii nu umblă decât noaptea, aşa că n-o să se lege de noi dacă săpăm ziua.

— Hm! O fi. Ei, da’ ştii şi tu foarte bine că de casa aia unde umblă stafii nu se apropie nimeni, nici ziua, nici noaptea?…

— Ei, fiindc-aşa-s oamenii, nu le place locu’ unde a fost omorât careva, nu de alta. Că nu s-a văzut niciodată nimica, noaptea, primprejurul casei ăleia, doar câte-o lumină albastră sclipind pe la ferestre, da’ strigoi în toată regula nu!

— Ei, da, să ştii, Tom, că unde se văd lumini d-alea albastre pâlpâind din loc în loc, poţi să pui rămăşag că e un strigoi pe-aproape. Asta-i la mintea cocoşului. Fiindcă ştii şi tu foarte bine că numa’ strigoii umblă cu lumini de-alea!

— Da, asta aşa e. Da’ în tot cazu’, strigoii nu umblă ziua, aşa că de ce ne-ar fi nouă frică?

— Bine, fie şi-aşa. Să săpăm şi la casa cu stafii, dacă zici tu, da’ eu cred că nu facem bine.

Între timp începuseră să coboare dealul. Jos, în mijlocul văii luminate de lună, casa cu stafii zăcea singuratică. Gard nu mai avea de mult, bălăriile o năpădiseră cu totul, acoperindu-i până şi pragul. Hornul i se năruise pe jumătate, ferestrele se căscau, goale, iar un colţ al acoperişului se povârnise rău, mai-mai să atingă pământul. Băieţii o priviră câtăva vreme, aşteptându-se să vadă din clipă în clipă o lumină albăstruie fulgerând pe lângă vreo fereastră, apoi, vorbind în şoaptă, cum se cuvenea într-un astfel de ceas şi în asemenea loc, o luară mult spre dreapta, pentru a ocoli casa, şi se îndreptară spre târg, prin pădurile care împodobeau cealaltă faţă a măgurii Cardiff.

14 Aluzie la zicala *Time is money* – „timpul costă bani“ (n.tr.)

CAPITOLUL XXVII

A doua zi, băieţii sosiră pe la amiază la copacul uscat; veniseră să-şi ia uneltele. Tom abia aştepta să meargă la Casa cu stafii. Huck era ceva mai puţin nerăbdător. Deodată, întrebă:

— I-ascultă, mă Tom, tu ştii ce zi e azi?

Tom înşiră în minte zilele săptămânii, apoi ridică repede o privire speriată:

— Tii! Cum de nu ne-am gândit la asta, mă Huck!

— Nici eu… ca să vezi, da’ uite acu’, dintr-odată, mi-adusei aminte că e vineri.

— Ei, comedia dracului! Vezi cum trebuie să fii mereu cu ochii-n patru, Huck? Dacă ne apucam acu’, vinerea, de o treabă ca asta, la sigur că intram în bucluc.

— Oho, şi încă ce bucluc! Or fi ele şi zile norocoase, da’ vinerea numa’ norocoasă nu-i.

— Asta o ştie toată lumea; nu eşti tu ăl dintâi care-a băgat de seamă.

— Da’ ce, am zis eu aşa? Şi-apoi nu numai că-i vineri, da’ am mai şi visat rău azi-noapte, am visat şobolani.

— Ei, taci! Ăsta-i bucluc curat, Huck. Şi se mâncau între ei?

— Nu!

— Ei, atuncea-i bine. Dacă nu se mâncau între ei şobolanii, înseamnă doar că te pândeşte vreo belea, da’ te poţi feri. Trebuie să fim cu mare băgare de seamă, şi-atunci n-o să păţim nimic. Eu zic să ne lăsăm de chestia asta pe ziua de azi, şi mai bine să ne jucăm. Huck, tu ai auzit de Robin Hood?

— Nu. Cine-i ăla Robin Hood?

— Ehei! A fost unul din ăi mai mari bărbaţi care-a existat vreodată în Anglia, şi ăl mai bun dintre toţi. A fost un haiduc.

— Iete, mă! Aşa ceva mi-ar plăcea şi mie. Şi pe cine jefuia?

— Numa’ şerifi şi episcopi, şi bogătaşi, şi regi, şi de-alde ăştia. Da’ la săraci niciodată nu le făcea nimic. Ţinea cu ei. Totdeauna împărţea cu ei,

juma’- juma’.

— Ce om de treabă!

— Te cred! Păi era ăl mai galanton şi mai nobil om care s-a văzut vreodată! Nu mai găseşti în ziua de azi oameni ca el, îţi spun eu! C-o mână îl făcea praf pe-oricare viteaz din Anglia. Şi când îşi lua arcul lui de chiparos şi trăgea la ţintă, îţi nimerea un bănuţ de zece de la un kilometru, de nu ştiu câte ori la rând!

— Cum e ăla, arc de chiparos?

— Habar n-am. O fi şi-ăla vreun soi de arc. Şi dacă nimerea bănuţu-n margine, se aşeza jos şi ţipa, şi blestema. Hai să ne jucăm de-a Robin Hood; o să petrecem împărăteşte. Te-nvăţ eu.

— Hai!

Se jucară de-a Robin Hood toată după-amiaza, aruncând din când în când câte o privire plină de jind spre casa cu stafii şi schimbând câte-o părere, cum să facă şi să dreagă a doua zi, ca să le meargă bine. Când soarele coborî spre asfinţit, porniră spre casă, luând-o de-a curmezişul printre umbrele lungi ale copacilor, şi curând se afundară în pădurile de pe măgura Cardiff.

Sâmbătă, la primele ore ale amiezii, băieţii erau iar la copacul uscat. Traseră o pipă şi mai tăifăsuiră puţin, la umbră; apoi mai scormoniră niţel cu târnăcopul în groapa de rândul trecut. Nu prea trăgeau nădejde să găsească ceva, dar vezi că Tom spusese că foarte adesea se întâmplă ca unii să se lase păgubaşi tocmai când ajung cu săpatul la o palmă de comoară, şi-apoi să vină alţii şi s-o scoată la iveală dintr-o aruncătură de lopată. Cum nici de data aceasta nu izbutiră, îşi luară uneltele la spinare, plecând mulţumiţi că nu se jucaseră cu norocul şi că împliniseră întocmai toate regulile căutatului de comori.

Când ajunseră la casa cu stafii, tăcerea mormântală ce domnea în preajmă-i, sub soarele dogoritor, era atât de stranie şi de înfiorătoare, atât de apăsătoare singurătatea şi tristeţea acelui loc, încât, înspăimântaţi, şovăiră o clipă dacă să intre sau nu. Se furişară până la uşă. Tremurând, aruncară o privire înăuntru. Văzură o odaie năpădită de buruieni, fără duşumea, cu pereţii netencuiţi, cu găurile ferestrelor căscându-se hâde, o vatră de pe vremuri, o scară dărăpănată; şi pretutindeni pânze de păianjen prăfuite, atârnând în zdrenţe. Se hotărâră să intre. Păşeau binişor şi vorbeau în şoaptă; bătăile inimii li se iuţiseră, ciuleau urechile să prindă cel mai mic zgomot, muşchii le erau încordaţi, gata de fugă în orice clipă.

După ce se mai obişnuiră cu atmosfera, frica li se preschimbă în curiozitate. Cercetară amănunţit locul, admirându-se oarecum şi totodată minunându-se că au atâta curaj. Acum ar fi vrut să ştie ce era în încăperea de sus, la care ducea scara. Asta însemna să nu mai poată fugi în caz de

primejdie, dar tot lăudându-se, care mai de care, că nu le e frică, fireşte că până la urmă aruncară uneltele într-un colţ şi urcară scara. Sus, aceeaşi paragină. Într-un ungher, dădură peste un dulap, zidit în perete, promiţător de mistere, dar care se vădi înşelător. Acum le crescuse curajul nevoie mare şi erau siguri de ei. Tocmai se pregăteau să coboare scara şi să se apuce de lucru când, deodată, Tom făcu:

— Sst!

— Ce e? întrebă în şoaptă Huck, îngălbenindu-se de spaimă.

— Sst! Colo! Auzi?

— Da! Aoleo!… Am păţit-o! Hai să fugim!

— Taci! Nu mişca! Vin drept spre uşă.

Băieţii se întinseră jos, cu ochii lipiţi de nişte găuri din scândurile podelei. Aşteptau îngroziţi să vadă ce se va întâmpla.

— S-au oprit… Nu, iar vin. Uite că intră! Nu mai sufla o vorbă! Doamne, ce n-aş da să nu fiu aici!

Intrară doi bărbaţi. Amândoi băieţii îşi ziseră în gând:

„Ăsta-i spaniolul ăla bătrân, surd şi mut, care-a fost prin târg de vreo două ori, acu’ de curând, pe-ălălalt nu-l ştiu, nu l-am văzut niciodată“.

„Ălălalt“ era un individ zdrenţăros, cu părul vâlvoi şi cu o faţă respingătoare. Spaniolul era înfăşurat într-o pelerină. Avea favoriţi albi, zbârliţi, părul lung şi alb îi ieşea de sub pălăria cu marginile late şi purta ochelari verzi. Pe când intrau în odaie, „ălălalt“ vorbea cu glas scăzut. Se aşezară pe jos, cu faţa spre uşă şi cu spatele spre perete; „ălălalt“ continua să vorbească. Acum nu se mai ferea şi cuvintele lui se desluşeau mai limpede.

— Nu, m-am gândit destul de bine şi nu-mi place. E primejdios.

— Primejdios! bombăni, spre marea mirare a băieţilor, spaniolul „surdo-mut“. Curcă plouată!

Auzind glasul acesta, băieţii rămaseră cu gura căscată şi începură să tremure. Era glasul lui Joe Indianul! Câtva timp nu se mai auzi nimic. Apoi Joe spuse:

— Ce poate fi mai primejdios ca dincolo, rându’ trecut? Ei, şi-uite că nu s-a-ntâmplat nimic!

— Aia-i altă socoteală. Tocma’ hăt departe de apă şi nicio casă-mprejur! N-o să afle niciodată nimeni c-am încercat, de vreme ce n-am reuşit.

— Ei, şi-apoi ce e mai primejdios decât să venim aici ziua-n amiaza mare? Oricine ne-ar vedea ne-ar lua la ochi.

— Ştiu foarte bine. Da’ vezi că nu era alt loc mai la îndemână, după ce o scrântirăm dincolo. Vreau s-o şterg din şandramaua asta. Şi ieri am vrut, da’ nu puteam să ne mişcăm de-aici din pricina dracilor ălora de băieţi care se jucau colo sus pe deal, tocma’ în faţa casei.

„Dracii de băieţi“ începură să tremure când auziră vorbele astea şi se gândeau ce noroc avuseseră să-şi aducă aminte că era vineri şi că trebuie să mai aştepte o zi. Ce bine ar fi fost să mai fi aşteptat un an!

Cei doi bărbaţi scoaseră nişte merinde şi se apucară să mănânce. După o tăcere lungă şi îngândurată, Joe Indianul zise:

— Ascultă aici, băiete, tu să te duci înapoi la locu’ tău, în susu’ apei şi s-aştepţi acolo până-ţi dau de veste. Eu, fie ce-o fi, mai dau o dată o raită prin târgu’ ăsta, să văd cam ce e de făcut. Treaba aia „primejdioasă“ o facem după ce mai miros eu cum stau lucrurile, şi când voi vedea că-mi vine la socoteală! Şi-apoi pe-aci ţi-e drumu’! O luăm către Texas! Să vezi c-o scoatem noi la capăt!

Amândoi păreau mulţumiţi. Începură să caşte. Joe Indianul spuse:

— Mor de somn! Acum e rândul tău să stai de veghe.

Se ghemui printre buruieni şi începu să sforăie. Celălalt îl înghionti o dată, de două ori, până încetă. Nu trecu mult şi începu şi cel de strajă să moţăie; capul îi pica tot mai jos; peste puţin timp sforăiau amândoi.

Băieţii scoaseră un suspin lung de uşurare. Tom şopti:

— Acu-i momentu’, hai!

Huck răspunse:

— Nu pot… mor dacă s-or deştepta!

Tom îi dădea ghes, Huck şovăia. În cele din urmă, Tom se sculă binişor, cu băgare de seamă, şi porni singur. Dar la primul pas pe care-l făcu, podeaua şubredă scoase un scârţâit atât de îngrozitor, încât băiatul se lăsă iar jos, pe jumătate mort de spaimă. Nu mai încercă a doua oară. Rămaseră amândoi întinşi la pământ, numărând timp de o veşnicie minutele care se târau cu încetineală. În sfârşit băgară de seamă, bucuroşi, că soarele asfinţea.

Deodată, una dintre sforăieli încetă. Joe Indianul se ridică în capul oaselor, holbă ochii împrejur, zâmbi înciudat văzându-l pe celălalt cum dormea cu capul pe genunchi, apoi îl trezi, lovindu-l cu piciorul:

— Hei, halal de-aşa paznic! Noroc că nu s-a întâmplat nimic!

— Aoleo! Da’ ce, am adormit?

— Cam aşa ceva. Hai, mă, că se cam apropie timpu’ s-o luăm din loc. Ce facem cu bănuţii care-i mai avem?

— Nu ştiu. Eu zic să-i lăsăm aici, ca şi-altă dată. Ce să-i mai cărăm cu noi până nu plecăm în Sud? Şase sute şi cincizeci de arginţi e niţică greutate.

— Bine, fie şi-aşa, nu-i mare lucru să mai venim o dată pân-aici.

— Sigur, da’ eu aş spune să venim noaptea, cum veneam şi-altă dată, e mai bine.

— Da, dar ascultă aici: cine ştie cât poate să treacă până apuc să termin daravela aia, mai ştii ce se-ntâmplă? Şi locul ăsta nu e prea sigur. Hai

mai bine să-i îngropăm, să-i îngropăm cum se cade.

— Bună idee! încuviinţă celălalt şi se îndreptă spre colţul opus al camerei. Îngenunche şi, ridicând o piatră din dosul vetrei, scoase un săculeţ care zornăia plăcut. Numără din el vreo douăzeci-treizeci de dolari pentru sine şi tot atâta pentru Joe Indianul, căruia îi întinse apoi sacul. Joe îngenunchease între timp în colţ şi săpa de zor cu pumnalul.

Într-o clipă, băieţii uitară de spaimă şi de toate grijile. Cu ochi lacomi, urmăreau fiecare mişcare. Ce noroc nemaipomenit! Întrecea orice închipuire! Şase sute de dolari erau destul ca să îmbogăţească şi şase băieţi! Acum puteau căuta comori în cele mai bune condiţii, fără să-şi bată capul unde să sape, mai mare plăcerea! Îşi dădeau mereu coate, cu tâlc, vrând parcă să-şi spună: „Ei, acu’ nu-ţi pare bine că suntem aici?“

Cuţitul lui Joe izbi în ceva tare.

— Ia vino-ncoa’! strigă el.

— Ce e? îl întrebă celălalt.

— O scândură aproape putredă… Ba nu, mi se pare că-i o ladă. Hai şi dă-mi o mână de ajutor, să vedem ce e cu ea. Las’ că nu mai e nevoie, am găurit-o.

Vârî mâna înăuntru şi o scoase degrabă:

— Mă omule, sunt bani!

Cei doi cercetară pumnul de monede. Aur! Sus, băieţii erau la fel de tulburaţi ca şi ei, şi la fel de încântaţi.

Complicele lui Joe zise:

— Hai să nu pierdem vremea. E o rablă de târnăcop printre buruieni, colo-n colţul din dreptu’ vetrei, l-am văzut adineaori.

Dădu fuga şi aduse târnăcopul şi lopata băieţilor. Joe Indianul luă târnăcopul, îl cercetă încruntat, mormăi ceva şi începu să sape.

În curând, lada fu dezgropată. Nu era prea mare; era ferecată cu cercuri de fier şi părea să fi fost foarte trainică înainte de a o fi măcinat anii. Câtăva vreme cei doi bărbaţi rămaseră neclintiţi, sorbind din ochi comoara, prea fericiţi ca să poată scoate o vorbă.

— Mă, frate-miu, aici sunt mii de dolari, zise în sfârşit Joe Indianul.

— Tot auzeam eu că banda lui Murrel se aciuase pe-aici într-o vară, spuse străinul.

— Ştiu, spuse Joe, şi, după cum vezi, se pare că n-a fost minciună.

— Ei, acu’ poţi să te laşi păgubaş de chestia ailaltă.

Joe Indianul se încruntă:

— Nu mă cunoşti. Sau nu înţelegi cum stă chestia. Acolo nu-i vorba de jaf, e vorba de răzbunare! Şi ochii îi sclipiră cu răutate. O să trebuiască să-mi ajuţi. Când terminăm, plecăm în Texas. Acu’ du-te acasă la nevastă şi copii

şi-aşteaptă până-ţi dau de ştire.

— Bine, dacă aşa vrei. Şi cu asta ce facem? O îngropăm iar?

— Da. (Bucurie nemărginită sus.) Ba nu! Pe marele Sachem[15] că nu! (Mare deznădejde sus.) Era să uit. Târnăcopu' ăsta avea pământ proaspăt pe el! (Băieţii să leşine de spaimă.) Ce caută aici un târnăcop şi o lopată? Ce caută aici, cu pământ proaspăt pe el? Cine le-a adus aici şi unde-s ăi de le-au adus? Ai auzit sau ai văzut tu pe careva?… Ce? S-o îngropăm iar şi să vină ăia să vadă că s-a lucrat aici? Nici gând, nici gând! O ducem în bârlogu' meu.

— Sigur c-aşa! Cum de nu ne-am gândit mai 'nainte? Vrei să zici la număru' unu?

— Nu, la număru' doi, sub cruce. Locu' ălălalt nu-i bun, e prea la-ndemână.

— Foarte bine. Începe să se-ntunece. Nu mai e mult şi putem pleca.

Joe Indianul se sculă şi trecu de la o fereastră la alta, privind cu băgare de seamă afară. Peste puţin spuse iar:

— Cine să fi adus sculele alea-ncoa'? Crezi că s-ar putea să fie cineva sus?

Băieţilor li se tăie răsuflarea. Joe Indianul puse mâna pe pumnal, stătu locului o clipă, şovăind, apoi se îndreptă spre scară. Băieţii îşi aduseră aminte de dulapul din perete, dar nu mai aveau pic de vlagă în ei. Paşii se apropiau scârţâind pe scări. Încordarea cumplită a acelei clipe trezi energia paralizată a copiilor. Erau gata să se repeadă spre dulap, când auziră trosnind treptele putrede şi Joe Indianul ateriză printre rămăşiţele scării sfărâmate. Se ridică anevoie, blestemând. Tovarăşul lui zise:

— Ce rost are? Dacă e careva sus, n-are decât să stea acolo, ce ne pasă nouă? Dacă are chef să sară jos acu' şi să dea de bucluc, n-are decât. Până într-un sfert de ceas se-ntunecă de-a binelea, să poftească să se ia după noi, dacă le dă mâna; eu, unu', n-am nimica-mpotrivă. Eu zic că cine-a azvârlit astea acilea ne-o fi văzut şi ne-o fi luat drept strigoi ori aşa ceva. Fac prinsoare că mai fug şi-acu' de le sfârâie călcâiele.

Joe mai bombăni câtva timp, apoi recunoscu şi el că e mai cuminte să pregătească totul de plecare, cât mai era un pic de lumină. Peste puţin, se furişau amândoi din casă, prin întunericul tot mai adânc, şi se îndreptau spre râu, cu lada lor preţioasă.

În sfârşit, Tom şi Huck putură să se ridice. Erau sleiţi de puteri, dar parcă li se luase o piatră de pe inimă. Prin crăpăturile dintre bârnele casei se uitau după cei doi bandiţi. Să se ia după ei? Nici prin gând nu le trecea!… Au fost mulţumiţi s-ajungă jos fără să-şi frângă gâtul şi s-o ia cât mai degrabă peste deal către târg. Nu vorbeau mult, prea le era ciudă pe ei înşişi. Ciudă pe ghinionul care-i făcuse să aducă în casă lopata şi târnăcopul. De n-ar fi fost

ele, Joe Indianul nici gând să fi bănuit ceva! Ar fi ascuns acolo argintul şi aurul, la adăpost, până îşi potolea setea de răzbunare şi mai târziu ar fi avut nenorocul să descopere că banii se topiseră. Grozav, afurisit ghinion, s-aducă ei uneltele acolo! Se hotărâră să pândească pe aşa-zisul spaniol când va veni în târg să iscodească în ce chip îşi putea împlini răzbunarea şi-apoi să se ia după el la „numărul doi“, oriunde ar fi să fie. Dar, deodată, un gând îngrozitor încolţi în mintea lui Tom:

— Răzbunare?… Huck, te pomeneşti că de noi e vorba?

— Fugi de-acolo! răspunse Huck, simţind că-i vine să leşine.

Discutară bănuiala asta din toate punctele de vedere, iar după ce intrară în târg, căzură de acord să creadă că poate Joe se gândea la altcineva, sau barem numai la Tom, că doar numai Tom depusese mărturie împotriva lui!

Slabă mângâiere pentru Tom, să se ştie singur în primejdie! „Să mai fi avut un tovarăş, ar fi fost cu mult mai bine!“ gândea el.

15 Sachem – zeu indian (n.red.)

CAPITOLUL XXVIII

Noaptea, peripeţiile zilei se întoarseră chinuitor în visele lui Tom. De patru ori se văzu cu nepreţuita comoară în mâini şi de fiecare dată i se destrăma fără urmă printre degete, în clipa când, trezindu-se, revenea la cruda realitate a nenorocului său. În zorii zilei, pe când zăbovea în pat, amintindu-şi episoadele marii lui aventuri, băgă de seamă că erau ciudat de şterse şi de îndepărtate, de parcă s-ar fi întâmplat în altă lume sau într-o vreme de mult trecută. Apoi, îi dădu prin gând că însăşi marea lui aventură trebuie să fi fost un vis! Prea era mare numărul de monede pe care le văzuse, ca să poată exista aievea! Până atunci el nu văzuse niciodată cincizeci de dolari laolaltă şi, ca toţi băieţii în situaţia lui şi la vârsta lui, îşi închipuia că „sutele“ şi „miile“ nu erau decât nişte vorbe scornite de oameni, că astfel de sume nici nu existau pe lume. Niciodată nu crezuse o clipă că s-ar putea găsi la cineva suma de o sută de dolari în bani sunători. De s-ar fi cercetat cu de-amănuntul ce-şi închipuia el când se gândea la comori ascunse, s-ar fi aflat că era un pumn de gologani de argint şi o grămăjoară de dolari strălucitori, văzuţi ca prin ceaţă şi cu neputinţă de atins.

Dar pe măsură ce se gândea la ele, episoadele aventurii lui se desprindeau tot mai vii şi mai limpezi, astfel încât în curând fu ispitit să creadă că poate nu visase. Trebuia să termine cât mai repede cu nedumerirea asta. După ce îmbucă în grabă ceva, se duse să-l caute pe Huck. Îl găsi şezând pe marginea unei luntre şi bălăcindu-şi alene şi melancolic picioarele în apă. Tom se hotărî să-l lase pe Huck să vorbească întâi. Dacă n-o să aducă vorba despre întâmplarea cu pricina înseamnă că totul nu fusese decât un vis.

— Noroc, Huck!

— Noroc, Tom!

Un minut de tăcere.

— Tom, să fi lăsat afurisitele alea de scule la copacul uscat, puneam mâna pe bani. Să nu-ţi vină să crăpi de ciudă?!

— Vasăzică n-a fost vis! N-a fost vis! Zău dacă nu era mai bine să fi

visat! Să fiu al naibii dacă nu era mai bine!

— Ce să fi visat?

— Chestia aia de ieri. Mai-mai să cred c-a fost un vis!

— Vis? Vedeai tu vis dacă nu se fărâmau scările alea!… Am avut eu la vise azi-noapte cu duiumu'!… Şi-n toate mă-nhăţa diavolu' ăla de chior, putrezi-i-ar oasele!

— Ba mai bine lasă să trăiască, Huck, să-l găsim şi să dăm de urma banilor.

— Da' ce crezi, Tom, că mai dăm noi ochii cu el?… Ehei, nu te mai întâlneşti a doua oară c-o baftă ca asta, s-a dus! De altfel, drept să-ţi spun, să-l mai văd o dată, nu-ş' ce-aş face, m-ar apuca o dârdâială!… Mamă, Doamne!…

— Parcă pe mine nu?! Da' tot aş vrea să-l văd şi să mă ţin după el pân' la număru' doi, ăla de care vorbea.

— Aşa, aşa, număru' doi! Şi eu m-am tot gândit la asta, da' nu mă taie capu' ce poa' să fie. Tu ce crezi?

— Habar n-am! E încâlcită rău daravela asta… I-ascultă, Huck, n-o fi un număr de casă?

— Brava! Asta e!… Aş, Tom, nu e. Şi chiar aşa să fie, nu e-n prăpăditu' ăsta de târguşor al nostru. Pe-aici nu-s numere.

— Aşa e. Stai să mă gândesc niţel. Aa! Să ştii c-o fi un număr de odaie în vreun han, pricepi?

— Mă, să ştii că asta e! Şi nu e decât două hanuri! Înseamnă că-l găsim la repezeală.

— Stai aici, Huck, până mă-ntorc.

Tom o zbughi îndată. Prefera să nu fie văzut în tovărăşia lui Huck. Lipsi jumătate de ceas. Află că în hanul mai bun, numărul doi era ocupat de multă vreme de un tânăr avocat. În hanul mai modest, în jurul camerei numărul doi plutea un mister. Băiatul hangiului îi povestise că era toată ziua încuiată; dar noaptea vedeai pe câte cineva intrând în ea sau ieşind. Nu ştia din ce pricină. Fusese şi el cam curios, dar nu din cale-afară; până la urmă se mulţumise să creadă că în camera aceea „umblau strigoi"; nu mai departe decât noaptea trecută văzuse aprinzându-se acolo o lumină.

— Asta am aflat, Huck, şi sunt sigur că-i camera doi pe care-o căutăm.

— Şi eu tot aşa zic, Tom. Acu' ce vrei să faci?

— Stai să mă gândesc.

Se gândi îndelung. Apoi zise:

— Uite ce e: uşa din dos a camerei dă în fundătura aia mică dintre han şi şandramaua de depozit de cărămidă. Tu vezi de pune mâna pe câte chei

poţi, şterpelesc şi eu toate cheile mătuşii, şi-n prima noapte întunecoasă ne ducem acolo şi le-ncercăm. Să ai grijă să fii cu ochii-n patru după Joe Indianul, fiindcă ştii ce-a spus, că are de gând să dea o raită prin târg şi să mai pândească un prilej să se răzbune. Dacă-l vezi, ţin’te după el. Dacă nu se duce la număru’ doi ăla înseamnă că nu e ce căutăm.

— Aoleo, Tom, nu mă ţin singur după el!

— Ei, şi tu, Huck! O să fie noapte, mai mult ca sigur. Poate nici nu te vede, şi chiar dacă te vede, poate nici nu-i dă în gând nimic.

— Bine, bine… dac-o fi întuneric de tot, mă ţin după el. Ştiu şi eu – nu ştiu, o să-ncerc.

— Fac prinsoare că eu mă ţin după el pe-ntuneric. Gândeşte-te că s-ar putea să vadă că nu poate să se răzbune, şi atunci se duce glonţ la bani şi-i ia.

— Aşa e, Tom, aşa e. Să ştii că mă ţin după el, mă ţin, zău că da!

— Ei vezi, aşa-mi placi! Ţin’te bine, Huck, că nici eu nu mă las!

CAPITOLUL XXIX

Când veni seara, Tom şi Huck erau gata pentru isprava pusă la cale. Dădură târcoale hanului până după ora nouă; unul supraveghea de departe fundătura, celălalt era cu ochii la uşa hanului. Dar nu trecu ţipenie de om prin fundătură şi nimeni care să fi semănat cu spaniolul nu intră pe uşa hanului, nici nu ieşi. Noaptea se vestea senină, aşa că Tom se duse acasă. Se înţeleseră ca, dacă totuşi se întuneca de-ajuns, Huck să vină şi să miaune; atunci Tom avea să se strecoare afară şi să vină să încerce cheile. Dar noaptea rămase luminoasă şi Huck renunţă să mai stea de strajă; pe la douăsprezece se duse să se culce într-un butoi gol.

Marţi, acelaşi ghinion. Miercuri, la fel. Noaptea de joi se arăta mai promiţătoare. La timpul potrivit, Tom se strecură afară din casă, înarmat cu felinarul cel vechi de tinichea al mătuşii şi cu un prosop, ca să-l poată camufla. Ascunse felinarul în butoiul lui Huck şi se aşezară la pândă. La o oră după miezul nopţii, hanul se închise şi luminile lui (singurele de prin partea locului) se stinseră. Nici urmă de spaniol. Nimeni nu intrase în fundătură, nimeni nu ieşise. Împrejurările erau prielnice; linişte adâncă, întreruptă doar la răstimpuri de uruitul câte unui tunet îndepărtat.

Tom luă felinarul, îl aprinse în butoi, îl înfăşură bine cu prosopul şi cei doi viteji se furişară prin întuneric spre han. Huck rămase să stea de veghe, iar Tom înaintă, bâjbâind în fundătură. Urmă o aşteptare înfricoşătoare, lungă cât o veşnicie şi grozav de apăsătoare pentru Huck. De-ar fi văzut o rază de lumină din felinarul lui Tom!… S-ar fi speriat, dar ar fi ştiut cel puţin că Tom era în viaţă.

Parcă trecuseră ceasuri întregi de când dispăruse Tom. Cu siguranţă că leşinase! Poate că şi murise, poate că de spaimă şi de tulburare îi stătuse inima-n loc. În îngrijorarea lui, Huck se pomeni apropiindu-se tot mai mult de fundătură. Îşi închipuia fel de fel de grozăvii, aştepta să se întâmple din clipă în clipă o nenorocire cumplită, care să-i îngheţe sângele în vine. Înainta mai mult mort decât viu; abia răsufla şi inima-i bătea mai-mai să-i sară din piept.

Deodată se ivi o rază de lumină şi Tom trecu în goană pe lângă el, gâfâind:

— Fugi! Fugi cât poţi!

N-apucă să-i spună a doua oară, că Huck se şi pusese pe-o fugă de vreo şaizeci de kilometri pe oră. Nu se opriră decât în capătul celălalt al târgului, lângă magazia unui abator părăsit. În clipa când intrau sub acoperământul ei, se dezlănţui furtuna şi începu să toarne cu găleata. De îndată ce putu răsufla mai în voie, Tom povesti:

— Huck, a fost îngrozitor! Am încercat două chei, cât am putut de încetişor, da' mi se părea că fac un tărăboi, c-abia mai răsuflam de frică. Şi nici nu se-ntorceau în broască, ale naibii. Când, ce să vezi, nu-ş' cum pun mâna pe clanţă… şi-odată se deschide uşa! Nu era încuiată! Eu, ţuşti înăuntru! Scot prosopu' de pe felinar şi… sfinte Sisoe!… Ce crezi că-mi văd ochii?

— Ce?… Ce-ai văzut,Tom?

— Huck! Cât pe ce să calc pe mâna lu' Joe Indianu'!

— Fugi d-aici!

— Să mor, na! Era culcat pe jos şi dormea buştean, cu cârpa la ochi şi cu braţele-ntinse-n lături.

— Tiii! Şi tu ce-ai făcut? S-a trezit?

— Aş, nici nu s-a mişcat. Cred că era beat. Am înhăţat iute prosopul, şi tunde-o băiete!

— Eu, unu', nici nu m-aş fi gândit la prosop, sunt sigur!

— Cum era să nu mă gândesc! Mi-arăta ea mătuşa, dacă l-aş fi pierdut!

— Ia zi, Tom, şi lădiţa ai văzut-o?

— Da' ce, parcă am stat să mă uit?… N-am văzut nimic, nici lădiţă, nici cruce. N-am văzut decât o sticlă şi-o cană de tinichea pe duşumea, lângă Joe Indianu'. Da… şi-am mai văzut două butoiaşe şi o groază de sticle prin odaie. Acum pricepi ce era cu odaia cu stafii?

— Ce?

— Păi nu vezi? E plină cu whisky. Te pomeneşti că toate hanurile de temperanţă[16] au câte-o odaie de-asta cu stafii, ce zici, Huck?

— Te pomeneşti c-aşa o fi. Cine-ar fi crezut una ca asta? Da' ascultă, Tom, dacă Joe Indianu' e beat acum, ar fi ăl mai bun prilej să punem mâna pe lădiţă…

— Nu mai spune! Încearcă tu!

Huck se cutremură.

— Ba nu, nu cred că pot.

— Cred şi eu că nu, Huck. Numai o singură sticlă lângă Joe Indianu' nu-i de-ajuns. Să fi fost trei, mai treacă-meargă, aş fi ştiut că-i beat-turtă şi aş fi îndrăznit.

După ce stătu şi se gândi bine, Tom adăugă:

— Ascultă, Huck, eu zic să nu mai încercăm treaba asta până n-om şti că Joe Indianu' nu-i în cameră. Altfel prea e cu bătaie de inimă. Dacă stăm şi pândim noapte de noapte, nu se poate să nu-l vedem ieşind cândva, şi-atunci punem mâna pe lădiţă cât ai zice peşte.

— Bine, aşa să facem. Eu stau de strajă toată noaptea: stau noapte de noapte, dacă faci tu treaba ailaltă!

— Foarte bine, las' pe mine! Tu numai să treci pe uliţa noastră şi să miorlăi, şi dacă dorm, s-arunci o mână de nisip în geam şi eu numaidecât dau fuga.

— E-n regulă, Tom, n-ai nicio grijă!

— Ei, Huck, acu' că trecu furtuna, eu mă duc acasă. Nu mai e mult şi se crapă de ziuă. Până atunci, tu du-te înapoi şi stai la pândă. Bine?

— Dac-am spus că stau, stau, Tom. Nu slăbesc din ochi hanu' ăla, noapte de noapte, să ştiu mai bine că pândesc şi-un an. O să dorm ziua şi-o să stau la pândă toată noaptea.

— Aşa, foarte bine. Şi-unde o să dormi?

— În şopronu' lu' Ben Rogers. El mă lasă şi-mi dă voie şi negru' lu' taică-su, moş Jake. Îi car apă de câte ori mă cheamă şi dacă mă rog de el, totdeauna îmi dă şi mie câte-un pic de mâncare când are. E un negru tare de treabă, mă, Tom. Ţine la mine, fiindcă nu fac pe fudulu' cu el. Mi s-a şi întâmplat să m-aşez să mănânc cu el laolaltă. Da', vezi, să nu mai spui şi la alţii!

— Bine, Huck, dacă n-am nevoie de tine ziua, să ştii că te las să dormi. N-o să vin să te bârâi la cap. Şi tu, cum ăi vedea că mişcă ceva, în vreo noapte, imediat să dai fuga la mine, să faci ca pisica.

16 Localuri care nu serveau băuturi alcoolice şi care, aflate sub patronajul unor „societăţi" filantropice, luptau împotriva alcoolismului (n.tr.)

CAPITOLUL XXX

Vineri, de cum se sculă, Tom auzi o veste îmbucurătoare: cu o seară înainte, familia judecătorului Thatcher se înapoiase în oraş. Joe Indianul şi comoara trecură pentru moment pe planul al doilea. Mai presus de toate îl interesa acum Becky. Se întâlniră şi petrecură grozav, jucându-se de-a „hoţul şi detectivul“ şi de-a „uliul şi porumbeii“, cu un cârd de colegi. Ziua se încheie cu un fapt deosebit de îmbucurător. Becky o sâcâise pe maică-sa, rugând-o să fixeze pentru ziua următoare serbarea în aer liber, de mult făgăduită şi mereu amânată, şi doamna Thatcher se învoi. Bucuria fetiţei era fără margini, a lui Tom deopotrivă. Încă înainte de înserat, se trimiseră invitaţiile şi îndată pe copiii târgului îi cuprinse febra pregătirilor şi a nerăbdării. Abia aşteptau desfătările zilei următoare. Tom era atât de agitat, încât nu i-a fost greu să rămână treaz până la o oră destul de târzie; nădăjduia să audă mieunatul lui Huck şi să pună mâna pe comoară, ca să poată a doua zi s-o uluiască pe Becky şi pe oaspeţii ei. Rămase însă dezamăgit; niciun semnal nu se auzi în acea noapte.

În sfârşit sosi şi dimineaţa. Pe la ceasurile zece–unsprezece, o ceată voioasă şi zburdalnică se strânsese în casa judelui Thatcher şi totul era pregătit pentru plecare. Vârstnicii n-aveau obiceiul să ia parte la asemenea excursii, pentru ca micuţii să se simtă în largul lor. Se socotea că sunt pe mâini bune, sub paza câtorva fete de vreo optsprezece ani şi a câtorva tineri de douăzeci şi trei. Pentru această excursie fusese închiriat vaporaşul de curse. Purtând cu toţii coşuri cu merinde, ieşiră curând pe uliţa mare, în alai voios. Pe Sid îl durea stomacul şi trebuise să renunţe la petrecere; Mary rămăsese şi ea acasă, ca să-i ţină de urât. În clipa plecării, doamna Thatcher îi spuse lui Becky:

— Sigur că o să te-ntorci târziu, draga mea. Poate c-ar fi mai bine să rămâi peste noapte la vreo fată care locuieşte în apropierea debarcaderului.

— O să rămân la Suzy Harper, mămico.

— Bine. Ai grijă să te porţi cum trebuie şi să nu superi pe nimeni.

Peste puţin timp, pe când se îndreptau spre debarcader, Tom avu o

idee:

— Auzi, Becky, îţi spun eu ce facem. Decât să mergem diseară la Suzy Harper, mai bine suim dealul şi rămânem la văduva Douglas. Sigur o să aibă îngheţată! În fiecare zi are cu toptanu'. Şi să vezi ce-o să se mai bucure că venim la ea.

— Vai, ce drăguţ o să fie!

Dar apoi Becky se gândi o clipă şi zise:

— Da' mămica ce-o să spună oare?

— N-are cum să afle.

Fata se mai gândi un pic, apoi zise cu şovăială:

— Cred că nu e bine să fac aşa… dar…

— Dar ce? De vreme ce maică-ta n-o să afle, unde vezi răul? Ea nu vrea decât să te ştie pe mâini bune. Mă prind că ţi-ar fi spus chiar ea să te duci acolo, dacă-i dădea prin gând. Sunt sigur.

Buna primire care o făcea văduva Douglas oaspeţilor ei era vestită şi o ispitea pe Becky. Pentru că la aceasta se mai adăugau şi vorbele lui Tom, ea îşi birui şovăiala. Hotărâră să nu spună nimănui nimic despre planurile lor.

Deodată lui Tom îi dădu prin gând că s-ar putea ca tocmai în noaptea aceea să vină Huck să dea semnalul. Îi cam scăzu însufleţirea. Totuşi nu se putu hotărî să-şi calce pe inimă şi să renunţe la petrecerea din casa văduvei. Şi de ce-ar renunţa? chibzui el; de vreme ce semnalul nu fusese dat în noaptea trecută, ce motive avea să creadă că va fi dat tocmai în noaptea asta? Desfătările sigure ale serii de după excursie atârnară mai greu în cumpănă decât comoara îndoielnică şi, ca orice copil, se hotărî să dea curs pornirii mai puternice şi să nu se mai gândească în ziua aceea la lada cu bani.

Cinci kilometri mai la vale de târg, vaporaşul opri la gura unei văi împădurite şi acostă. Roiul de copii coborî şi, peste puţin timp, adâncurile pădurii şi culmile stâncoase răsunau de chiote şi de hohote de râs.

După ce se zbenguiră şi se obosiră în fel şi chip, hoinarii se întoarseră în cele din urmă la tabără, cu o poftă de mâncare straşnică, şi se năpustiră asupra bunătăţilor. După ospăţ se tolăniră să se odihnească şi stătură la taifas, în umbra stejarilor stufoşi. Curând cineva strigă:

— Cine vrea să meargă la peşteră?

Toată lumea voia. Se scoaseră pachete cu lumânări şi îndată începură cu toţii să se caţere de zor pe deal. Gura peşterii era destul de sus pe coastă, o deschizătură în forma literei A. Poarta masivă de stejar era nezăvorâtă. Cum intrai, dădeai de-o încăpere mică, răcoroasă ca o gheţărie, înzestrată de natură cu pereţi masivi de calcar, umeziţi, ca de rouă, de-o năduşeală rece. Era romantic şi misterios să stai în acel întuneric şi să priveşti spre poienile verzi din vale, scăldate în soare strălucitor. Dar curând emoţia se risipi şi reîncepu

zbenguiala. De cum ţâşnea flacăra unei lumânări, toată lumea tăbăra asupra celui care o aprinsese; urma o luptă şi o vitează împotrivire. Lumânarea era degrabă aruncată jos sau stinsă. Râdeau cu hohote şi iarăşi se fugăreau. Toate au însă un sfârşit. În curând, alaiul cobora în şir panta repede a galeriei principale. Luminile tremurătoare dezvăluiau tulbure pereţii măreţi de piatră, aproape până în punctul unde se uneau, boltindu-se la douăzeci de metri înălţime. Această galerie principală nu era mai lată de doi–trei metri. La câţiva paşi una de alta, se deschideau de fiecare parte mereu alte galerii înalte şi mai înguste încă. Peştera lui McDougal nu era decât un vast labirint de cărări întortocheate, care se întâlneau, iarăşi se despărţeau şi nu duceau nicăieri. Se spunea că ai fi putut umbla zile şi nopţi prin vălmăşagul ei încâlcit de crăpături şi prăpăstii, fără să-i dai de capăt, şi că ai fi putut coborî şi tot coborî şi te-ai fi putut afunda până în măruntaiele pământului, întâlnind mereu aceeaşi privelişte, labirint după labirint, fără de sfârşit. Nu era nimeni care să cunoască toată peştera. Era ceva cu neputinţă; cei mai mulţi dintre tineri cunoşteau, ce-i drept, o parte din ea, dar nimeni nu s-ar fi încumetat să se aventureze dincolo de partea cunoscută. Tom Sawyer cunoştea şi el peştera ca toţi ceilalţi.

Alaiul merse vreun kilometru de-a lungul galeriei principale; apoi se desprinseră pâlcuri şi perechi şi începură să se abată pe cărările lăturalnice, să alerge de-a lungul coridoarelor întunecoase şi să se sperie unii pe alţii, în locurile unde coridoarele se întâlneau. Grupurile puteau merge astfel pe cărări deosebite timp de o jumătate de oră, fără să treacă de zona cunoscută.

Curând, cei răzleţi se înapoiară, grup după grup, la gura peşterii, gâfâind de oboseală, veseli nevoie mare, stropiţi de sus până jos cu seu de lumânare, mânjiţi cu lut şi încântaţi de felul cum îşi petrecuseră ziua. Când văzură că afară aproape că se lăsase noaptea, se minunară; nici nu băgaseră de seamă când trecuse timpul. De jumătate de oră suna clopoţelul adunarea. Această încheiere a isprăvilor zilei era romantică şi, prin urmare, satisfăcătoare. Când vaporaşul, cu încărcătura lui zglobie, se îndepărtă de ţărm, nimeni, în afară de căpitanul vasului, nu regreta timpul pierdut.

Huck se şi înfiinţase la pândă, când luminile vaporaşului trecură sclipind pe lângă debarcader. Nu auzi niciun zgomot pe punte, căci micii călători erau potoliţi şi tăcuţi, cum sunt mai totdeauna cei obosiţi. Huck se întrebă mirat ce vas putea să fie şi de ce oare nu se oprise în faţa debarcaderului, apoi îşi luă gândul de la vaporaş şi-şi concentră toată atenţia asupra misiunii sale. Noaptea era tot mai înnorată şi întunecoasă. Se făcu ora zece. Orice zgomot de care şi trăsuri încetă, luminile împrăştiate începeau să clipească şi să se stingă; trecătorii întârziaţi se făceau nevăzuţi, intrând prin case. În curând, târguşorul se cufundă în somn tihnit şi numai Huck rămase de

veghe, singur cu liniştea nopţii şi cu nălucirile lui. Se făcu ora unsprezece şi se stinseră şi luminile hanului. Acum era beznă pretutindeni. Huck aşteptă iarăşi vreme îndelungată şi obositoare. Nu se întâmpla nimic. Hotărârea care-l mânase într-acolo începea să se clatine. La ce bun? Avea oare vreo noimă ceea ce făcea? Dar dacă n-avea? Nu era mai bine să se lase păgubaş şi să se ducă să se culce?

Un zgomot îi atrase atenţia. Într-o clipă fu numai ochi şi urechi. Uşa din fundătură se închise încetişor. Huck sări în colţul depozitului de cărămidă. În clipa următoare, doi bărbaţi trecură repede pe lângă el; unul din ei părea că ţine ceva sub braţ. Trebuia să fie lădiţa! Vasăzică se pregăteau să schimbe locul comorii! La ce bun să-l mai cheme pe Tom acum? Ar fi fost o prostie. Bandiţii s-ar fi depărtat cu lădiţa şi nu i-ar mai fi găsit. Nu, mai bine să se ţină scai de ei şi să vadă unde merg; pe întuneric n-aveau să-l dibuie. Tot chibzuind aşa în sinea lui, ieşi din ascunzătoare, şi, desculţ, se furişă ca o pisică pe urmele celor doi, lăsându-i să se îndepărteze atât cât să nu-i piardă din ochi.

Bandiţii o luară în sus, pe uliţa de lângă râu, străbătură trei străzi, iar la răspântia următoare apucară la stânga. De aici, merseră drept înainte, până ajunseră la cărarea ce suia spre măgura Cardiff. O luară pe cărare. Trecură pe lângă casa bătrânului Gal, aşezată cam la jumătatea drumului spre culme. Nici nu se gândiră să se oprească. Suiră înainte. „Aha, gândi Huck, să ştii că îngroapă comoara în cariera veche de piatră.“ Dar nici la carieră nu se opriră. Trecură mai departe, către vârf. Pe cărarea cu tufişuri înalte de sumac se cufundară în umbră şi de aici încolo nu se mai văzură. Huck se apropie; acum putea micşora distanţa, căci cu greu ar fi putut fi zărit. Merse câtva timp mai repejor, apoi iar încetini pasul, temându-se că prea se apropiase. Mai merse o bucată, apoi se opri şi ciuli urechea; nimic, niciun zgomot, doar bătăile inimii lui i se părea că le aude. Un ţipăt de cucuvea veni de peste deal, cobind a rău. Paşi nu se mai auzeau deloc. Doamne, Dumnezeule, oare totul fusese în zadar? Cât pe ce să sară în lături ca muşcat de şarpe, când auzi un bărbat dregându-şi glasul, la un metru de el. Îi zvâcni inima din loc şi i se puse un nod în gât; îl înghiţi şi se sili să rămână liniştit locului. Tremura din tot trupul, ca scuturat de friguri şi i se tăiaseră picioarele de se temea să nu cadă. Ştia unde se află. Ştia că e la cinci paşi de pârleazul care ducea în curtea văduvei Douglas. „Foarte bine, gândi, n-au decât s-o ascundă aici, n-o să fie greu de găsit.“

Acum se auzi încet, foarte încet, glasul lui Joe Indianul:

— Lua-o-ar dracu’, te pomeneşti c-are musafiri, e lumină la ora asta!

— Eu nu văd nicio lumină.

Asta era vocea străinului, străinul din casa cu stafii. Lui Huck îi trecu

un fior rece prin inimă. Vasăzică asta era „răzbunarea“! Vru s-o ia la fugă. Apoi îşi aminti că văduva Douglas se purtase de multe ori bine cu el. Şi poate că ticăloşii ăştia voiau s-o ucidă. Ar fi dorit să aibă curaj să-i dea de veste; dar ştia bine că nu va îndrăzni; bandiţii ar fi putut să se ia după el şi să-l prindă. Toate astea şi încă altele îi trecură prin gând în clipa care se scurse între vorbele străinului şi răspunsul lui Joe Indianul.

— Nu vezi, că-ţi stă tufişul în faţă. Dă-te mai aşa, acum vezi?

— Da. Se vede că are musafiri. Mai bine lasă-te păgubaş.

— Să mă las păgubaş, tocmai acu’ când am de gând să plec de-aici pentru totdeauna?! Să mă las păgubaş, când s-ar putea să nu mai am niciodată un prilej ca ăsta?! Îţi mai spun o dată, şi să-ţi intre bine-n cap ce-ţi spun: nu-mi pasă de bănetul şi de boarfele ei… N-ai decât să iei tu tot. Dar bărbatu-su a fost hain cu mine; de multe ori mi-a făcut rău. Mai întâi de toate, el a fost judecătorul care m-a băgat la gherlă pentru vagabondaj. Şi nu s-a mulţumit cu atât. Asta nu-i nici a mia parte din ce mi-a făcut! A pus să mă bată cu biciul, auzi, să mă bată cu biciul în faţa închisorii, ca pe-un negru! În faţa târgului întreg care venise să caşte gura! Să mă bată cu biciul, înţelegi? Mi-a scăpat, a murit înainte să mă pot răzbuna. Da’ las’ c-o să-mi plătească ea pentru el!

— Mă, să n-o omori! Nu fă una ca asta!

— S-o omor? Cine-a spus că vreau s-o omor? L-aş omorî pe el, dac-ar fi aici, da’ pe ea nu. Când vrei să te răzbuni pe-o femeie n-o omori, aş – o sluţeşti. Da, îi crăpi nările, îi crestezi urechile, ca unei scroafe!

— Doamne, da’ asta-i…

— Nu-ţi mai da tu cu părerea, ţine-ţi părerile pentru tine! O să-ţi prindă mai bine! O leg de pat. Dacă-o sângera din cale afară şi-o muri, n-o să fie vina mea. Eu, unu’, ştiu că n-o s-o jelesc. Şi tu, băiete, să faci bine să m-ajuţi – mi-eşti dator! Şi-apoi de-aia ai venit… s-ar putea să nu pot să duc singur la capăt treaba asta. Dacă dai înapoi, te omor! Mă-nţelegi? Şi dacă e vorba să te omor pe tine, o omor şi pe ea – şi-atunci fac prinsoare că nici dracu’ n-o să mai descurce cine-i făptaşul.

— Bine, dacă trebuie neapărat s-o facem şi pe-asta – atunci, hai să-i dăm drumu’! Cu cât om termina mai degrabă, cu atât mai bine! Decât să stau să tremur aici…

— Acum s-o facem? Când e lume acolo? Ce tot vorbeşti, mă? Ştii că-ncepi să mă bagi la bănuieli?… Nu, băiatule, o s-aşteptăm până se sting luminile, nu e nicio grabă.

Huck presimţi că o să urmeze o tăcere mai înspăimântătoare ca toate vorbele auzite din gura ucigaşilor. Ţinându-şi răsuflarea, începu să păşească de-a-ndărătelea: ridică un picior, cu nespusă luare-aminte, şi, după ce se legănă primejdios când într-o parte, când în cealaltă, gata-gata să se

prăvălească, îl înfipse în pământ cu mare băgare de seamă. Mai făcu un pas îndărăt, cu aceeaşi luare-aminte şi cu aceleaşi riscuri, apoi încă unul şi încă unul, când o creangă îi trosni sub picior. Îşi opri răsuflarea, ciuli urechea… Nimic, tăcere desăvârşită. Răsuflă nespus de uşurat. La adăpostul tufişurilor de sumac, se întoarse cu faţa la cărare, cu prudenţa cu care manevrează căpitanul virajul unui vapor, apoi păşi înainte, repede, dar cu băgare de seamă. Când ajunse în dreptul carierei de piatră, se simţi în siguranţă şi o rupse la fugă. Goni spre vale, până la casa Galului; acolo bătu cu putere în uşă. Nu trecu mult şi la geam se ivi bătrânul, apoi namilele lui de feciori, doi flăcăi vânjoşi.

— Ce e tărăboiul ăsta? Cine bate? Ce vrei?

— Daţi-mi drumu’ repede! Vă spun tot.

— Bine, da’ spune întâi cine eşti!

— Huckleberry Finn. Iute, daţi-mi drumu’!

— Nu mai spune! Huckleberry Finn! Ăsta nu-i un nume care să deschidă multe uşi, după câte ştiu; dar, haide, daţi-i drumu’, băieţi, să vedem ce vrea.

— Vă rog… vă rog să nu spuneţi niciodată că eu v-am spus! fură cele dintâi vorbe ale lui Huck, când intră. Vă rog să nu mă spuneţi – m-ar omorî la sigur. Dar văduva s-a purtat bine cu mine deseori, şi o să spun, o să vă spun – dar numai dacă făgăduiţi că n-o să mă daţi niciodată în vileag.

— Ei drăcie, ăsta are ceva de spus – se vede cât de colo! zise bătrânul mirat. Hai, băiete, zi, că n-o să te dea în vileag nimeni dintre noi.

Trei minute mai târziu, bătrânul şi fiii lui, bine înarmaţi, erau pe culmea dealului şi intrau pe cărarea cu sumac, ţinând armele în mâini şi păşind tiptil. Huck nu-i însoţi mai departe. Se ascunse îndărătul unui pietroi mare şi trase cu urechea. Întâi fu tăcere lungă, înfricoşătoare, apoi izbucniră deodată detunături de arme şi un strigăt. Huck nu mai aşteptă alte amănunte.

Sări în lături şi o luă la goană spre vale, cât îl ţineau picioarele.

CAPITOLUL XXXI

Duminică, până a nu miji zorile, Huck urcă bâjbâind dealul şi bătu încetişor la uşa Galului. Cei dinăuntru dormeau iepureşte, atât erau de tulburaţi de întâmplările nopţii. Nici nu apucă bine să bată Huck şi cineva întrebă de la o fereastră:

— Cine e?

Huck răspunse cu glas sfios:

— Vă rog, daţi-mi drumu' înăuntru. Sunt tot eu, Huck Finn.

— Ei, ăsta-i un nume căruia de-acum îi deschidem bucuroşi uşa, la orice oră. Bine-ai venit, băiete!

Ciudate vorbe pentru urechile micului vagabond, cele mai plăcute pe care le auzi vreodată. Mai ales cele din urmă – nu-şi amintea să i se mai fi spus cândva.

Uşa se deschise degrabă şi Huck intră. Fu poftit să şadă, apoi bătrânul şi cei doi vlăjgani se îmbrăcară la iuţeală.

— Ei, acu', băiete, cred că ţi-e a mânca; noi tocmai ne gândeam să pregătim o gustărică… Ai picat bine. Pân' se luminează de ziuă o să fie gata ceva fierbinte, colo, să-ţi meargă la inimă. Eu şi cu băieţii trăgeam nădejde c-o să vii să rămâi peste noapte la noi.

— Nu mai puteam de frică, răspunse Huck, şi am fugit. Am tulit-o când s-au pornit împuşcăturile şi nu m-am mai oprit… cinci kilometri am tot fugit. Acu' venii să aud cum a fost, şi am venit pân-a nu se lumina de ziuă, fin'că nu vrui să mai dau ochii cu diavolii ăia nici morţi…

— Adevărat, băiete, ţi se cunoaşte pe faţă c-ai avut o noapte rea, dar las' că avem noi pe-aici un pat pentru tine; după ce mănânci, să te culci şi să tragi un pui de somn. Nu, băiete, nu i-am omorât – ne pare destul de rău. Uite cum a fost: ştiam unde putem pune mâna pe ei, din câte ne spuseseşi mătăluţă, aşa că ne-am furişat tiptil, pe cărarea cu sumac, pân-am ajuns cam la vreo cinci paşi de ei; era un întuneric pe cărarea 'ceea, să-ţi bagi degetele în ochi. Tocmai atunci, nu-ş' cum naiba, simt că-mi vine să strănut! Auzi, ghinionul

dracului! Am încercat eu să mă ţin, degeaba, n-a fost chip, a trebuit să-i dau drumul. Eu eram în cap, cu pistolul ridicat. Când au auzit strănutul, ticăloşii au dat repede să iasă din cărare. Eu strig: „Foc, băieţi!“ şi trag de zor spre locul de unde venea foşnetul. Băieţii la fel. Dar nemernicii au zbughit-o cât ai clipi din ochi. Noi, după ei, la vale prin pădure. Nu cred să-i fi nimerit. Au tras şi ei la început câte-un foc, dar gloanţele au vâjâit pe lângă noi, fără să ne atingă. Când nu li s-au mai auzit paşii, ne-am lăsat păgubaşi, nu i-am mai fugărit, ci am coborât la vale, de i-am pus pe roate pe ăi de la poliţie. Au înjghebat o poteră şi-au plecat să păzească malul apei şi, cum s-o crăpa de ziuă, şeriful cu altă ceată încep să cutreiere pădurea. Băieţii mei au să pornească acum şi ei, să-i însoţească. Ar fi bine dac-am şti cum arătau bandiţii; ne-ar fi de mare folos. Dar tu, copile, n-aveai cum să vezi aşa ceva pe-ntuneric, aşa-i?

— Ba da, i-am văzut devale în târg, când m-am luat după ei.

— Straşnic! Spune-ne repede cum erau; spune-ne, băiete!

— Unu-i Spaniolu’ ăla bătrân, surdo-mutu’, care a fost pe-aici de vreo două ori, şi ălălalt, unu’ c-o mutră de om de nimic, zbanghiu aşa, şi zdrenţăros.

— Ajunge, fătul meu, acuma-i ştim! Am dat într-o zi de ei în pădure, în dosul caselor văduvei, şi cum ne-au zărit, au şi tulit-o, hoţeşte. Hai, băieţi, duceţi-vă de-i spuneţi şerifului, că de mâncat o să mâncaţi mâine-dimineaţă!

Feciorii Galului porniră îndată… Pe când ieşeau din odaie, Huck sări de pe scaun, strigând:

— Vă rog, vă rog… nu spuneţi la nimeni că eu sunt ăl de i-am dat de gol! Vă rog din suflet!

— Bine, copile, dacă aşa vrei tu, dar lumea ar trebui să ştie că tu ai făcut fapta asta bună.

— Ba nu, nu! Vă rog, nu cumva să spuneţi!

După plecarea flăcăilor, bătrânul Gal zise:

— N-au să spună nimănui. Şi nici eu. Dar de ce nu vrei tu să se ştie?

Huck mărturisi doar că ştia încă prea multe despre unul din oamenii aceia şi că nu voia, pentru nimic în lume, să afle banditul că ştia ceva despre el, fiindcă atunci cu siguranţă că l-ar omorî.

Bătrânul făgădui încă o dată să-i păstreze taina, şi apoi spuse:

— Dar ce te-a făcut să-i urmăreşti pe tâlharii ăia, băiete? Ţi s-au părut deocheaţi?

Huck tăcu un timp, ticluind un răspuns cât mai prudent, apoi răspunse:

— De, ştiţi şi dumneavoastră că eu nu prea sunt băiat de treabă, cel puţin aşa spun toţi oamenii din târg, şi eu, de, zic c-or fi având dreptate – şi

câteodată nu se lipeşte somnul de mine fin’că stau şi mă gândesc în fel şi chip şi mă mir cum să fac să mă las de rele. Aşa şi azi-noapte. Nu puteam s-adorm şi-atuncea am luat-o pe uliţă-n sus, şi tot cutreierând-o în lung şi-n lat, când am ajuns la dugheana aia dărăpănată, un’ se vinde cărămidă, a de lângă Hanul Temperanţii, m-am rezemat de gard, să stau să mă mai gândesc niţel la ale mele. Ei, şi ce să vezi, taman atunci trec ăia doi pe lângă mine, cu ceva sub braţ şi tiptil-tiptil… Eu, când i-am văzut, mi-am închipuit că e ceva de furat. Unu’ din ei fuma, ălălalt i-a cerut foc, şi-atunci s-au oprit chiar în dreptu’ meu şi, când le-a luminat ţigara feţele, am văzut c-ăl mare era Spaniolu’ surdo-mut; l-am cunoscut după favoriţii albi şi după peticu’ la ochi, şi ălălalt era un nenorocit… mototolit şi zdrenţăros.

— Cum ai putut să-i vezi zdrenţele la lumina ţigărilor?

Întrebarea asta îl cam fâstâci pe Huck. După o clipă de tăcere, răspunse:

— De, nu-ş’ cum se face. Da’ parcă le-am văzut…

— Ei, şi-apoi ăia au plecat mai departe, şi tu…

— M-am luat după ei, da… Aşa… Voiam să văd ce-nvârtesc, prea mergeau hoţeşte. Mă ţinui după ei pân’ la pârleazu’ dinspre curtea văduvii, şi acolo am stat în întuneric şi-am auzit cum se ruga zdrenţărosu’ de ălălalt s-o cruţe pe văduvă, iar Spaniolu’ se jura c-o s-o sluţească, după cum vă spusei aseară dumnevoastră şi băie…

— Păi cum, mutu’ a spus toate acestea?!

Huck călcase iar în strâchini, cum nu se putea mai rău. Se străduise din răsputeri ca bătrânul să nu bănuiască deloc cine era Spaniolul, dar, cu toată silinţa ce şi-o dăduse, se părea că limba lui voia cu tot dinadinsul să-l dea de gol. Încercă în fel şi chip să iasă din încurcătură, dar Galul nu-l slăbea din ochi şi el o scrântea din ce în ce mai rău. Peste puţin timp, bătrânul spuse:

— Băiete, nu-ţi fie teamă de mine, nu ţi-aş face cel mai mic rău, pentru nimic în lume. Ba te-aş apăra, te-aş apăra din toate puterile. Spaniolul ăla nu e surd şi nici mut, ai lăsat să-ţi scape fără să vrei, acum nu mai poţi s-o întorci. Tu ştii ceva despre Spaniolul ăla, ceva ce nu vrei să dai în vileag. Hai, încrede-te în mine, spune-mi ce e, ai încredere, că n-o să te bag în bucluc.

Huck aruncă o privire în ochii cinstiţi ai bătrânului, apoi se apropie, şi-i şopti la ureche:

— Nu e Spaniolu’ – e Joe Indianu’!

Bătrânul tresări, mai să sară de pe scaun. După o clipă spuse:

— Acum înţeleg! Când ai vorbit de crestat urechile şi de tăiat nasul, am crezut că mai pui tu de la tine, ca să înfloreşti povestea. Dar dacă-i vorba de Joe, ăsta e-n stare de orice!

În timp ce mâncau, vorba nu conteni. Bătrânul povesti că, înainte de a

se duce la culcare, el şi băieţii făcuseră rost de un felinar şi cercetaseră pârleazul şi împrejurimile, ca să vadă dacă nu erau urme de sânge. Sânge nu văzuseră, în schimb puseseră mâna pe o boccea mare cu…

— Cu ce?!

Fulgere să fi fost cuvintele acestea şi n-ar fi putut zvâcni mai năvalnic dintre buzele vinete ale lui Huck. Cu ochii căscaţi, cu răsuflarea tăiată, aştepta răspunsul. Galul tresări, căscă şi el ochii la copil… trecură trei secunde, cinci, zece, apoi răspunse:

— Cu unelte de spărgători… Dar ce-i cu tine?

Huck se lăsă înapoi pe scaun, suflând din greu, dar simţindu-se nespus de uşurat şi de mulţumit. Galul se uită ţintă la el, cu o privire gravă şi curioasă:

— Da, unelte de spărgători. Parcă ţi s-ar fi luat o piatră de pe inimă. Dar de ce te-ai speriat aşa? Ce credeai c-am găsit?

Huck era la mare strâmtoare; ochii bătrânului stăruiau întrebători asupră-i, ar fi dat orice pentru un răspuns ca lumea… Nu găsea nimic, ochii iscoditori îl sfredeleau tot mai adânc. Îi veni în gând un răspuns, fără de noimă; n-avea timp să-l cumpănească, îl rosti la întâmplare, din vârful buzelor:

— Ştiu şi eu, poate niscaiva cărticele de rugăciune…

Bietul Huck era prea nenorocit ca să zâmbească, dar bătrânul fu cuprins de un râs nemaipomenit, ce-i zgâlţâia tot trupul, iar când îşi mai veni în fire, spuse cu lacrimi în ochi că un râs ca ăsta face parale, fiindcă îţi dă sănătate şi te scuteşte să mai cheltuieşti bani cu doctorul. Apoi adăugă:

— Săracul de tine! Tu, unul, nu prea arăţi sănătos. Eşti galben şi frânt de oboseală. Nu ţi-e bine deloc. Nu-i de mirare că eşti cam aiurit şi că-ţi pierzi lesne cumpătul. Dar las’ c-o să-ţi treacă! Îţi vii tu în fire, după ce-o să dormi şi-o să te odihneşti!

Lui Huck îi era necaz că fusese nerod şi că trădase o asemenea tulburare. Mai ales că îşi schimbase părerea că pachetul adus de la han putea fi comoara, de îndată ce auzise convorbirea de lângă pârleaz. Dar asta era o presupunere, de ştiut nu ştia sigur. Aşa încât nu-i de mirare că, auzind povestea boccelei, îşi dăduse în petic. Dar dacă stătea să se gândească, îi părea bine de această întâmplare măruntă. Acum nu mai avea nicio îndoială că bocceaua nu fusese cea cu pricina şi, prin urmare, era liniştit şi chiar foarte bucuros. Totul mergea strună; comoara era aşadar tot la numărul doi; bandiţii aveau să fie prinşi şi închişi chiar în acea zi, iar el şi Tom puteau să pună mâna pe aur la noapte, fără nicio bătaie de cap şi fără să-i mai încurce nimeni.

Tocmai terminaseră de mâncat, când se auzi o bătaie în uşă. Huck căută în grabă o ascunzătoare; nu voia să fie câtuşi de puţin amestecat în

întâmplările recente. Bătrânul Gal deschise uşa mai multor doamne şi domni, printre care se afla şi văduva Douglas, şi constată cu acest prilej că grupuri întregi de cetăţeni urcau dealul, ca să vadă şi ei pârleazul. Aşadar, ştirea se răspândise.

Bătrânul trebui să le povestească musafirilor întâmplările nopţii. Văduva, la rândul ei, îşi exprimă recunoştinţa că fusese salvată.

— Nu mai pomeniţi despre asta, doamnă. Altcuiva îi sunteţi mai îndatorată decât mie şi băieţilor mei, însă acela nu-mi dă voie să-i spun numele. Fără el, nici prin gând nu ne trecea să ne ducem acolo.

Bineînţeles, vorbele acestea stârniră o nedumerire atât de mare, încât aproape umbri întâmplarea de căpetenie. Dar Galul îi lăsă pe musafiri să se perpelească de o curiozitate pe care aveau s-o transmită întregului târg şi nu se învoi să dea în vileag taina. După ce află toate celelalte amănunte, văduva spuse:

— Aţipisem, citind în pat, şi-am dormit dusă, cu toată gălăgia. De ce n-aţi venit să mă treziţi?

— Ne-am zis că nu face… Nu credeam că o să se mai întoarcă tâlharii; îşi lăsaseră baltă şi uneltele, şi tot… Aşa că, ce rost avea să vă trezesc şi să vă bag în sperieţi?… Negrii mei au stat toţi trei de strajă lângă casa dumneavoastră până la ziuă. Adineaori s-au întors.

Mai veniră şi alţi oaspeţi şi istoria fu povestită şi răspovestită timp de vreo două ceasuri.

În timpul vacanţei nu se ţinea şcoala de duminică, dar toată lumea sosi de timpuriu la biserică. Tulburătoarea întâmplare fu discutată de-a fir-a-păr. Veni vestea că tot nu se dăduse de urma ticăloşilor. După terminarea predicii, pe când înainta prin înghesuială de-a lungul cărării dintre bănci, soţia judecătorului Thatcher se nimeri alături de doamna Harper.

— Oare Becky a mea are de gând să doarmă toată ziua? întrebă ea. Bănuiam că o să fie frântă de oboseală.

— Becky a dumitale?

— Da… Şi cu o privire speriată: N-a dormit la dumneavoastră azi-noapte?

— Aş! De unde!

Doamna Thatcher păli şi căzu pe o bancă. Tocmai atunci trecea prin dreptul lor mătuşa Polly, sporovăind vioaie cu o prietenă.

— Bună ziua, doamnă Thatcher. Bună ziua, doamnă Harper. Închipuiţi-vă că unul din băieţii mei, Tom, nu mi-a venit nici până acum acasă. O fi rămas peste noapte în casa vreuneia dintre dumneavoastră, şi-acum i-o fi fost frică să mai vină la biserică. Ah, ce-am să-i fac când oi da ochii cu el!

Doamna Thatcher clătină din cap, sfârşită, pălind şi mai tare.

— N-a rămas la noi, spuse şi doamna Harper, stingherită.

Pe faţa mătuşii Polly se aşternu o vie îngrijorare.

— Joe Harper, l-ai văzut pe Tom al meu în dimineaţa asta?

— Nu.

— Când l-ai văzut ultima oară?

Joe încercă să-şi amintească, dar nu prea ştia sigur. Oamenii care ieşeau din biserică se opriseră locului. Treceau şoapte de la unul la altul şi pe toate feţele se aşternea o nelinişte apăsătoare. Tulburată, lumea punea întrebări copiilor şi tinerilor învăţători care-i însoţiseră. Toţi răspundeau că n-au băgat de seamă dacă Tom şi Becky se aflau pe puntea vaporaşului, la înapoiere; era întuneric, nu se gândise nimeni să cerceteze dacă lipsea cineva. În cele din urmă, unul dintre tineri îşi exprimă brusc temerea că Becky şi Tom mai erau încă în peşteră! Doamna Thatcher leşină; mătuşa Polly începu să se tânguie şi să-şi frângă mâinile.

Vestea îngrijorătoare zbura din gură în gură, din grup în grup, din stradă în stradă. Cinci minute mai târziu, clopotele sunau cu deznădejde şi tot târgul era în picioare. Întâmplării de pe măgura Cardiff nu i se mai dădu nicio însemnătate, bandiţii fură daţi uitării. Se înşeuau caii, se alcătuiau echipe de vâslaşi, cineva dăduse fuga la debarcader, după vaporaş. Nu trecuse nici jumătate de ceas de când se bănuia grozăvia şi două sute de bărbaţi goneau spre peşteră, care pe şosea, care pe apă.

Toată lunga după-amiază, târguşorul păru pustiu şi mort. Multe dintre femei se duceau la mătuşa Polly şi la doamna Thatcher, cu vorbe de mângâiere. Mai şi plângeau împreună cu ele şi asta le făcea încă mai mult bine ca vorbele.

Toată noaptea, nesfârşit de lungă, târguşorul stătu de veghe, în aşteptarea ştirilor. Când, în cele din urmă, se lumină de ziuă, singura veste care veni fu: „Mai trimiteţi lumânări, şi trimiteţi şi de-ale mâncării“. Doamna Thatcher era aproape înnebunită. Tuşa Polly, de asemenea. Judecătorul Thatcher trimitea de la peşteră solii de nădejde şi îmbărbătare, care însă nu izbuteau să înveselească pe nimeni.

Bătrânul Gal se înapoie acasă în zorii zilei, stropit de sus până jos cu seu de lumânare, mânjit cu lut şi frânt de oboseală. Îl găsi pe Huck în culcuşul unde-l lăsase, aiurând, zgâlţâit de friguri. Medicii erau toţi la peşteră, aşa încât veni să-l îngrijească văduva Douglas, care-l luă sub oblăduirea ei, spunând că va face pentru el tot ce-i va sta în putinţă, fiindcă oricum ar fi fost, bun sau rău, tot al Domnului era, şi dintre toate făpturile Domnului, niciuna nu se cade să fie lăsată pierzaniei. Galul spuse că Huck avea şi părţi bune, iar văduva îi răspunse:

— Puteţi fi siguri. E semnul nelipsit al Domnului. Într-un fel sau altul. Domnul înseamnă cu semnul Său fiecare făptură ce-i iese din mâini.

Înainte de amiază începură să se înapoieze în târg cete de oameni istoviţi, dar cei mai voinici dintre târgoveţi continuau să-i caute pe copii. Tot ce s-a putut afla în târg era că se cotrobăia prin fiecare ungher şi prin fiecare crăpătură, că pe unde umblai, prin labirintul de galerii, vedeai în depărtare lumini lunecând încoace şi încolo, şi auzeai ecoul găunos al chiotelor şi pocnetelor de pistol răsunând prelung prin bolţile întunecate. Departe de locurile pe unde treceau de obicei turiştii, se găsiseră undeva numele „Becky“ şi „Tom“, scrise cu fum de lumânare pe peretele stâncos şi, în apropiere, o panglică mânjită cu seu de lumânare. Doamna Thatcher recunoscu plângând panglica şi spuse că era ultima amintire sfântă ce i-a fost dat s-o aibă de la fetiţa ei şi că-i va fi pe veci cea mai scumpă relicvă, deoarece se despărţise cea de pe urmă de trupul însufleţit al copilului, înainte de a-i fi stins ochişorii înspăimântătoarea moarte. Unii povesteau că la răstimpuri se vedea în peşteră câte-un strop îndepărtat de lumină; atunci izbucnea îndată un chiuit asurzitor şi o ceată de douăzeci de oameni pornea de-a lungul galeriei ce răsuna de ecouri. De fiecare dată urma însă o dezamăgire cruntă – nu erau copiii, ci doar luminiţa vreunuia dintre căutători.

Trei zile şi trei nopţi îngrozitoare îşi târâră în silă ceasurile, şi târgul căzu într-o toropeală fără de nădejde. Nimeni nu avea chef de nimic. Descoperirea întâmplătoare, făcută de curând, că hangiul de la Hanul Temperanţei ţinea băuturi alcoolice, emoţionă prea puţin opinia publică, deşi era un fapt destul de senzaţional.

Când frigurile îi dădură un scurt răgaz, Huck, slăbit, aduse vorba despre hanuri. Temându-se nelămurit de tot ce putea fi mai rău, întrebă în cele din urmă dacă în timpul cât fusese bolnav se găsise ceva la Hanul Temperanţei.

— Da, răspunse văduva.

Huck sări în capul oaselor ca ars, şi o privi cu ochi mari, speriaţi.

— Ce? Ce s-a găsit?

— Băutură. Şi localul a fost închis. Culcă-te înapoi, copile. Vai, ce m-ai speriat!

— Mai spuneţi-mi un singur lucru, numai atât, vă rog din suflet! Tom Sawyer a fost ăla care-a găsit-o?

Pe văduvă o podidi plânsul.

— Sst, taci, taci! Ţi-am spus că n-ai voie să vorbeşti. Eşti foarte, foarte bolnav.

Vasăzică nu se găsise decât băutură! Să se fi găsit aurul, ar fi fost un tărăboi grozav. Vasăzică era pierdută comoara, pierdută pentru vecie! Dar

văduva oare de ce-o fi plângând? Ciudat, cum plângea aşa tam-nisam!

Gândurile acestea învălmăşite şi tulburi îi frământau mintea lui Huck şi-l obosiră într-atât, încât până la urmă adormi.

Văduva îşi spuse în sinea ei:

„Uite-l, a adormit, biet copil fără căpătâi! Întreba dacă a găsit-o Tom Sawyer! O, de l-ar găsi cineva pe Tom Sawyer! N-au mai rămas mulţi care să aibă putere şi nădejde să-l mai caute!“

CAPITOLUL XXXII

Să vedem acum ce au făcut în excursie Tom şi Becky. Au umblat împreună cu ceilalţi pe sub bolţile întunecoase, privind minunile cunoscute ale peşterii, minuni botezate cu nume destul de pompoase: „Salonul“, „Catedrala“, „Palatul lui Aladin“ şi aşa mai departe. Apoi începuse joaca de-a v-aţi ascunselea, la care au luat parte cu însufleţire. În cele din urmă, Tom şi Becky se cam săturaseră de zbenguială şi au pornit la plimbare de-a lungul unei galerii întortocheate. Ţineau lumânările sus, silindu-se să citească păienjenişul încâlcit de nume, date, adrese poştale şi cugetări, zugrăvite ca o frescă, în fum de lumânare, pe pereţii stâncoşi. Tot hoinărind şi flecărind între ei, aproape nici n-au băgat de seamă că ajunseră într-o parte a peşterii în care pereţii nu mai erau mâzgăliţi. Se iscăliră cu fum sub un pervaz de piatră care ieşea din perete şi merseră înainte. Curând ajunseră într-un loc unde un firicel de apă calcaroasă, picurând peste o treaptă, alcătuise de-a lungul erelor o Niagară dantelată şi creaţă, din piatră lucie şi nepieritoare.

Ca să-i facă o bucurie lui Becky, Tom se strecură îndărătul cascadei de piatră şi o lumină. Atunci băgă de seamă că acea cascadă acoperea ca o perdea un fel de scară naturală, foarte abruptă, strânsă între pereţi înguşti. Îndată îl cuprinse râvna de a o explora. Becky se lăsă uşor ispitită şi porniră în cercetare, după ce, mai întâi, traseră un semn de fum de lumânare, pentru a se putea călăuzi mai târziu. Umblară orbecăind ba pe un drum, ba pe altul, pătrunzând departe, în adâncurile tainice ale peşterii. La o răscruce, mai făcură un semn şi o luară în altă direcţie, dornici de noutăţi pe care să le vestească celor rămaşi sus. Într-un loc dădură de o văgăună largă, din a cărei boltă atârnau o mulţime de stalactite sclipitoare, mari cât un picior de om. Dădură ocol văgăunii, minunându-se de atâta frumuseţe, apoi o părăsiră intrând într-unul din numeroasele coridoare ce porneau din ea. Curând ajunseră la un havuz fermecător, al cărui bazin era încrustat cu o horbotă de gheaţă, din cristale sclipitoare. Se aflau în mijlocul unei văgăuni cu pereţii sprijiniţi de un mare număr de piloni cu forme fantastice, alcătuiţi din

îmbinarea unor stalactite şi stalagmite mari, ce se formaseră de pe urma neîncetatei picurări a apei, de-a lungul veacurilor. Pe bolta văgăunii se strânseseră pâlcuri imense de lilieci, atârnând ciorchine, mii şi mii laolaltă. Lumina stârni jivinele, care pogorâră roind cu sutele, scoţând ţipete ascuţite şi năpustindu-se furioase spre lumânări. Tom le cunoştea obiceiurile şi ştia care-i primejdia. O luă de mână pe Becky şi o zori către cel mai apropiat coridor, dar ea n-apucă să iasă din văgăună, când aripa unui liliac îi stinse lumânarea. Liliecii îi goniră aşa pe copii o bună bucată de drum; dar apucând-o mereu pe alte coridoare ce li se deschideau în faţă, scăpară în cele din urmă de lighioanele primejdioase. Peste puţin timp, Tom descoperi un lac subteran; nu putea şti cât de mare era, căci malurile lui se pierdeau în negurile peşterii. Ar fi vrut să-i exploreze marginile, să vadă cât era de întins, dar socoti că e mai bine ca mai întâi să se aşeze puţin jos, pentru a se odihni. Pentru întâia oară, tăcerea adâncă ce domnea în jur se lăsă pe sufletul lor ca o mână de gheaţă.

— Nici n-am băgat de seamă până acum, spuse Becky, dar parcă ar fi trecut o veşnicie de când n-am mai auzit glasurile celorlalţi.

— Păi, dacă stai să te gândeşti, Becky, noi suntem cu mult sub dânşii şi nici nu ştiu unde, la nord, la sud, la est… De-aici nici nu putem să-i auzim.

Becky începu să se îngrijoreze.

— Oare cât e de când am coborât noi aici jos, Tom? Ar fi bine să ne înapoiem.

— Da, ai dreptate. N-am face rău.

— Tu ştii drumul înapoi, Tom? Mie mi se pare grozav de încâlcit.

— Cred că l-aş nimeri. Dar nu uita de lilieci. Dacă ne sting amândouă lumânările, ce ne facem? Să încercăm alt drum să nu mai dăm pe-acolo.

— Bine, dar numai de nu ne-am rătăci. Ar fi groaznic!

Copila se cutremură la gândul acesta înspăimântător.

O luară pe un coridor şi îl străbătură în tăcere, vreme îndelungată, aruncând câte o privire în fiecare deschidere nouă ce se ivea, ca să-şi dea seama dacă mai trecuseră cumva pe acolo – dar toate le erau străine. De câte ori cerceta Tom câte o galerie nouă, Becky pândea pe faţa lui un semn dătător de curaj; el însă îi spunea cu voioşie prefăcută:

— A, e-n regulă. Nu e ăsta drumu', da' o să-l găsim noi numaidecât pe-ăl bun.

Însă cu fiecare nouă dezamăgire îi pierea nădejdea şi curând începu s-o ia pe coridoare la voia întâmplării, în dorinţa disperată de a găsi drumul cel bun. Tot mai spunea: „E-n regulă!“, dar din pricina spaimei ce-i împovăra inima vorbele lui îşi pierduseră tonul firesc şi păreau să spună: „E-n zadar!“ Becky păşea pe urmele lui, înspăimântată până în adâncul sufletului, şi făcea sforţări deznădăjduite să nu plângă, dar mereu o podideau lacrimile. În cele

din urmă, spuse:

— Hai, Tom, nu-ţi fie teamă de lilieci, hai să ne întoarcem tot pe drumul pe care am venit! Mi se pare că ne încurcăm din ce în ce mai rău!

Tom se opri:

— Ascultă!

Tăcere adâncă, atât de adâncă, încât îşi auzeau răsuflarea. Tom dădu un chiot. Chemarea trezi ecouri prelungi în bolţile pustii şi se stinse în depărtare, într-un sunet slab, care aducea cu un chicotit batjocoritor.

–Vai, nu mai face aşa, Tom, e îngrozitor! zise Becky.

— E îngrozitor, da' mai bine lasă să mai strig, Becky, poate că tot ne-aude careva. Şi strigă iarăşi.

Acel „poate că tot ne-aude" era şi mai înfiorător decât râsul sinistru, căci mărturisea pieirea nădejdii. Copiii stătură locului, ascultând; nu se auzea nimic. Tom o luă îndată înapoi pe drumul pe care veniseră şi grăbi paşii. Nu trecu mult şi o oarecare nehotărâre în mişcările lui îi dezvălui fetei alt fapt înspăimântător; nu găsea drumul înapoi!

— Vai, Tom, n-ai făcut niciun semn!

— Acum văd şi eu, Becky, ce prost am fost! Ce prost! Nici prin gând nu mi-a trecut că s-ar putea să ne întoarcem pe acelaşi drum! Nu, nu pot să-l găsesc. M-am încurcat de tot.

— Tom, Tom, ne-am rătăcit! Ne-am rătăcit! N-o să mai putem ieşi niciodată din locul ăsta îngrozitor, niciodată! Ah, de ce ne-am despărţit de ceilalţi!

Căzu şi începu să plângă cu atâta disperare, încât Tom se sperie la gândul că ar putea să moară sau să-şi piardă minţile. Se aşeză lângă ea şi o cuprinse cu braţele. Ea îşi îngropa faţa la pieptul lui, se agăţa de el, îşi revărsa spaima grozavă şi zadarnicele păreri de rău, dar ecourile îndepărtate preschimbau toate în râsete batjocoritoare. Tom o ruga să nu-şi piardă nădejdea; ea îi răspundea că nu poate. Atunci el începu să se învinovăţească şi să se mustre amarnic că o adusese într-o asemenea nenorocire; aceasta avu un efect mai bun. Becky spuse că o să încerce să prindă iar curaj, c-o să se ridice şi o să-l urmeze oriunde o s-o ducă, numai să nu mai vorbească aşa. Fiindcă, spunea ea, vina lui nu era mai mare ca a ei.

Se sculară iar şi merseră fără nicio ţintă, la voia întâmplării. Tot ce puteau face era să meargă, să tot meargă înainte. În scurt timp, nădejdea păru să se ivească iar, fără niciun temei, ci doar fiindcă e în firea ei să reînvie, când izvorul nu-i este secat de bătrâneţe sau de eşecuri repetate.

Peste puţin timp, Tom îi luă lui Becky lumânarea din mână şi o stinse. Era o economie de mare însemnătate! Nu fu nevoie de cuvinte! Becky înţelese numaidecât şi nădejdea i se spulberă din nou. Ştia că Tom avea în buzunar o

lumânare întreagă şi încă vreo trei sau patru capete – şi totuşi se gândea să facă economie!

Nu trecu mult şi oboseala începu să-şi spună cuvântul. Copiii încercau să nu ţină seama de ea; era groaznic să te gândeşti să te opreşti, când timpul devenise atât de preţios. Mergând într-o direcţie oarecare, indiferent încotro, înaintau cel puţin şi s-ar fi putut să dea de drumul cel bun, dar să stea jos ar fi însemnat să ispitească moartea, să-i scurteze truda.

În cele din urmă, plăpândele mădulare ale fetiţei nu mai voiră s-o ducă. Ea se aşeză şi Tom se odihni alături de ea; vorbiră despre casă, despre prietenii de acolo, despre paturile lor moi, şi mai ales despre lumină! Becky plângea, şi Tom se străduia în fel şi chip s-o încurajeze, dar toate îmbărbătările lui se epuizaseră şi parcă sunau a bătaie de joc. Fata era atât de istovită, încât în cele din urmă aţipi. Tom se bucură. Şedea şi se uita la faţa ei trasă şi vedea cum se destinde şi se înseninează sub înrâurirea unor vise plăcute; curând îi miji pe obraji un zâmbet stăruitor. Chipul ei paşnic răsfrângea oarecare linişte şi alinare în propriul suflet şi gândurile sale începură să rătăcească spre timpuri trecute şi amintiri ca din vise. Era cufundat în gânduri, când Becky se trezi, râzând voioasă; dar în aceeaşi clipă râsul îi încremeni pe buze şi fu urmat de un geamăt.

— Ah, cum de-am putut să dorm?! Ce bine era să nu mă fi trezit niciodată!… Nu, Tom, nu, n-am vrut să zic asta! Nu te mai uita aşa la mine!… N-o să mai vorbesc aşa…

— Îmi pare bine c-ai dormit, Becky. Acum o să fii odihnită şi să vezi c-o să găsim drumul şi-o să ieşim.

— Să încercăm, Tom! Dar am văzut în vis un ţinut aşa frumos! Cred că acolo o să ajungem!

— Nu se ştie, nu se ştie. Ai curaj, Becky, şi haide să mai încercăm.

Se sculară de jos şi merseră iar, mână în mână, deznădăjduiţi. Încercară să-şi dea seama de cât timp se aflau în peşteră; li se părea că trecuseră zile şi săptămâni de când erau acolo. Dar nu, era cu neputinţă, lumânările nu se sfârşiseră încă.

După o vreme îndelungată – nici nu mai ştiau cât trecuse –, Tom stărui să păşească încet şi să asculte cu atenţie dincotro se auzea picur de apă; trebuiau să găsească un izvor. Curând găsiră unul şi atunci Tom spuse că era timpul să se mai odihnească. Amândoi se simţeau frânţi de oboseală; totuşi, Becky spunea că ar putea să mai meargă puţin. Se miră că Tom nu voia. Nu înţelegea de ce. Se aşezară. Îndată începură să-i frământe gândurile; niciunul nu scotea o vorbă. În cele din urmă, Becky rupse tăcerea:

— Tom, mi-e foame de nu mai pot!

Tom scoase ceva din buzunar.

— Mai ştii ce-i asta?

Pe chipul fetei se ivi umbra unui surâs.

— E torta noastră de nuntă, Tom.

— Da, aş vrea să fie mare cât o roată, fiindcă-i tot ce avem.

— O pusesem deoparte din excursie, Tom, ca să vedem ce visăm după ce-o mâncăm, cum fac oamenii mari cu torta de nuntă, dar pentru noi o să fie praznicul de…

Nu-şi rosti gândul până la urmă. Tom împărţi prăjitura. Becky mâncă cu poftă, pe când Tom doar ciugulea din jumătatea lui. Apă rece aveau din belşug, pentru a-şi încheia ospăţul. Peste puţin, Becky fu de părere s-o pornească iar. Tom rămase o clipă tăcut. Apoi întrebă:

— Becky, ai să fii cuminte dacă-ţi spun ceva?

Becky păli, dar răspunse că are să fie.

— Uite, Becky, trebuie să rămânem aici, unde e apă de băut. Ăsta-i ultimul muc de lumânare!

Becky dădu frâu liber lacrimilor şi tânguirilor. Tom se străduia din răsputeri să-i dea curaj, dar nu prea izbutea.

— Tom! spuse Becky într-un târziu.

— Da, Becky, ce e?

— Au să vadă că lipsim şi au să vină să ne caute!

— Da, or să ne caute! Sigur c-or să ne caute!

— Poate ne caută şi acum, Tom?

— Da, şi eu cred că s-ar putea să ne caute şi acum. Aşa sper, că ne caută.

— Când au să bage de seamă că lipsim?

— Când or să se întoarcă la vaporaş, cred.

— Tom, până atunci s-ar putea să fie întuneric, oare au să bage de seamă că noi n-am venit?

— Ştiu şi eu? În tot cazul o să bage de seamă maică-ta de cum s-or întoarce ceilalţi.

Privirea speriată a fetei îl aduse la realitate; îşi dădu seama că spusese o prostie. Becky nu era aşteptată acasă în noaptea aceea! Copiii tăcură iar, îngânduraţi. În clipa următoare, o nouă criză de deznădejde a fetei îi dovedi lui Tom că se gândise la acelaşi lucru ca şi el; a doua zi fiind duminică, s-ar fi putut să treacă jumătate din dimineaţă până să descopere doamna Thatcher că Becky nu era la doamna Harper. Copiii îşi pironiră ochii asupra mucului de lumânare, urmărind cum se mistuie încet, nemilos, văzură cum rămâne în cele din urmă un crâmpei golaş de feştilă, văzură flacăra neputincioasă înălţându-se şi coborând, şi iar înalţându-se şi coborând, sulul subţire de fum suind şi stăruind o clipă în vârf – apoi puse stăpânire pe toate îngrozitoarea beznă.

Cât timp mai trecu până să-şi dea Becky seama că plângea în braţele lui Tom, niciunul dintre ei n-ar fi putut spune. Tot ce ştiau era că, după un timp ce le păruse nesfârşit de lung, se treziră amândoi uluiţi din nesimţirea somnului, pentru a-şi da curând iar seama de nenorocirea lor. Tom spuse că s-ar putea ca între timp să se fi făcut duminică, poate chiar luni. Încercă s-o facă pe Becky să vorbească, dar mâhnirea ei era prea mare; pierduse orice nădejde. Tom îi aminti că de mult trebuie să se fi observat lipsa lor şi că, fără îndoială, cei de acasă îi şi căutau. Are să strige, poate vine cineva. Încercă, dar ecourile îndepărtate vuiau atât de înfricoşător în beznă, încât renunţă.

Ceasurile se scurgeau zadarnic, foamea începu iar să-i chinuie. Mai rămăsese o parte din jumătatea de prăjitură a lui Tom; au împărţit-o şi au mâncat-o. Dar acum parcă le era şi mai foame ca înainte. Biata fărâmă nu făcuse decât să le aţâţe pofta.

Deodată, Tom exclamă:

— Sst!… Ai auzit?

Amândoi ascultară cu încordare. Se auzea un sunet stins, ca o chemare de la mari depărtări. Tom răspunse într-o clipă; apoi, ţinând-o de mână pe Becky, porni bâjbâind în direcţia sunetului. Peste puţin timp, se opri iar să asculte. Sunetul se auzea din nou, şi de data asta parcă ceva mai lămurit.

— Ei sunt, zise Tom, se apropie! Haide, Becky, am scăpat!

Bucuria copiilor era nemărginită, dar nu se puteau grăbi, fiindcă ştiau că drumul era plin de gropi; trebuiau să fie atenţi. Curând dădură peste o astfel de groapă şi fură siliţi să se oprească. Putea să aibă un metru adâncime, putea să aibă şi patruzeci; în tot cazul nu erau în stare s-o treacă. Tom se culcă la pământ, rezemându-şi pieptul de marginea gropii şi întinse mâinile cât putu. Nu dădea de fund. Trebuiau aşadar să rămână acolo să-i aştepte pe cei care porniseră în căutarea lor. Ascultară din nou cu încordare. Nu mai încăpea îndoială, strigătele acelea stinse se tot îndepărtau! Încă o clipă, două, şi nu se mai auziră. Îi cuprinse o jale cumplită. Li se rupea inima de deznădejde! Tom strigă până răguşi, dar în zadar. Vorbind cu Becky, se prefăcea vesel, încrezător; dar se scurse iarăşi un veac de înfricoşată aşteptare fără a se mai auzi vreun sunet.

Copiii orbecăiră pe acelaşi drum înapoi până la izvor. Timpul se târa încet, obositor. Adormiră iarăşi şi se treziră înfometaţi şi covârşiţi de mâhnire. Tom era încredinţat că între timp mai trecuse o zi şi că trebuia să fie marţi acum.

Deodată îi dădu prin gând că mai bine ar explora galeriile laterale din apropiere, decât să îndure povara timpului apăsător fără a face nimic. Scoase din buzunar o sfoară de zmeu, o legă de o piatră ieşită din perete şi apoi porniră. Tom mergea în frunte, desfăşurând sfoara, pe măsură ce înaintau

bâjbâind. Făcuseră vreo douăzeci de paşi, când coridorul se sfârşi într-un fel de trambulină. Tom se lăsă în genunchi, pipăi dedesubt, apoi după colţ, cât ajungea cu mâinile; se sili să se mai întindă încă puţin spre dreapta, când deodată, la o depărtare de vreo zece metri, apăru de după stâncă o mână omenească ţinând o lumânare! Tom scoase un chiot lung de bucurie şi, în aceeaşi clipă, omul cu lumânarea se arătă întreg: era Joe Indianul! Tom încremeni. Nu mai putea face o mişcare. În clipa următoare însă, răsuflă uşurat, căci „Spaniolul“ o rupse la fugă şi se făcu nevăzut. Tom se mira că Joe nu-i recunoscuse glasul şi că nu se năpusti asupra lui, să-l ucidă fiindcă depusese mărturie împotrivă-i când cu procesul. Dar se vede că ecoul îi schimbase glasul. „Fără îndoială că de asta nu m-a recunoscut“, gândi el. De spaimă i se înmuiaseră toţi muşchii; simţea că i se taie picioarele. Îşi zise că dacă avea putere să ajungă până la izvor, va rămâne acolo, şi pentru nimic în lume nu se va mai expune primejdiei de a da ochii cu Joe Indianul. Avu grijă să-i ascundă lui Becky ceea ce văzuse. Îi spuse că strigase aşa într-o doară, poate avea norocul să-l audă cineva.

Dar foamea şi deznădejdea pot creşte într-atât, încât până la urmă să fie mai tari decât frica. Altă nesfârşită aşteptare lângă izvor, alt somn îndelungat aduseră schimbări. Copiii se deşteptară chinuiţi de o foame sălbatică. Tom era încredinţat că între timp se făcuse miercuri sau joi, poate chiar vineri sau sâmbătă, şi că cei de acasă renunţaseră să-i mai caute. Propuse să meargă amândoi să exploreze altă galerie. Era gata să-l înfrunte pe Joe Indianul şi orice alte grozăvii. Dar Becky era foarte slăbită. Căzuse într-o lâncezeală mohorâtă din care Tom nu izbutea s-o scoată. Spunea că de-acu’ are să aştepte acolo unde se găsea, până să vină moartea – tot nu mai era mult până atunci. Îl îndemna pe Tom să meargă în explorare cu sfoara de zmeu, dacă voia, dar îl rugă fierbinte să se înapoieze din când în când şi să-i vorbească. Obţinu de la el făgăduiala că atunci când va veni ceasul cel înfricoşător, va sta alături de ea şi o va ţine de mână până se va sfârşi chinul. Tom o sărută, simţind că-l îneacă un nod în gât şi se prefăcu foarte încrezător că-i va întâlni pe cei care umblau în căutarea lor sau că va găsi vreo ieşire din peşteră. Apoi luă în mână sfoara de zmeu şi porni orbecăind de-a buşilea, chinuit de foame şi cu sufletul împovărat de negre presimţiri.

CAPITOLUL XXXIII

Venise şi ziua de marţi, se lăsă şi seara. Târguşorul St. Petersburg tot cufundat în jale zăcea. Copiii pierduţi nu fuseseră găsiţi. Oamenii se rugaseră pentru ei din toată inima, şi cu preotul în biserică, şi singuri acasă. Dar de la peşteră tot nu sosea nicio veste bună. Cei mai mulţi dintre târgoveţi încetaseră căutatul şi-şi reluaseră îndeletnicirile obişnuite, spunând că era limpede că cei doi copii nu vor fi găsiţi niciodată. Doamna Thatcher căzuse greu bolnavă şi aproape toată vremea aiura. Lumea spunea că ţi se rupea inima văzând-o cum îşi cheamă copilul, cum înalţă capul de pe pernă şi ascultă aşa în neştire, câte un minut întreg, pentru ca apoi să cadă iar obosită în culcuş, gemând. Mătuşa Polly se cufundase într-o posomorâre statornică şi părul ei cărunt aproape că albise de tot. În noaptea de marţi spre miercuri, locuitorii târgului merseră la culcare mâhniţi şi fără de nădejde.

Dar în toiul nopţii, se porniră deodată să bată clopotele, de răsuna tot târgul. Într-o clipă, uliţele roiau de oameni pe jumătate îmbrăcaţi, care alergau de colo-colo, ca ieşiţi din minţi, strigând cât îi ţinea gura: „Sculaţi-vă! Sculaţi-vă! Au fost găsiţi, au fost găsiţi!“ Hărmălaia spori când se apucară să bată în tingiri şi să sufle în goarne, până ce toată populaţia se grămădi buluc, îndreptându-se către râu, în întâmpinarea copiilor. Îi întâlni venind într-o trăsură deschisă, trasă de cetăţeni care chiuiau.

Mulţimea se îmbulzi împrejurul trăsurii, însoţind-o în marşul ei triumfal spre casă, pe uliţa mare, asemenea unui şuvoi năvalnic, în răcnete de ura şi iar ura! Tot târgul era luminat, nimeni nu se mai duse la culcare. Nicicând nu mai văzuse târguşorul nostru o noapte atât de măreaţă.

În prima jumătate de ceas, un alai de târgoveţi se perindă prin casa judecătorului Thatcher. Se năpusteau să-i sărute pe cei salvaţi, strângeau din răsputeri mâna doamnei Thatcher, încercau să vorbească şi nu izbuteau, şi în cele din urmă plecau vărsând şiroaie de lacrimi.

Fericirea mătuşii Polly era deplină; a doamnei Thatcher rămăsese însă tulburată de o grijă; nu putea fi întreagă decât după ce mesagerul trimis cu

marea veste spre peşteră avea să-i dea de ştire şi soţului ei.

Tom stătea întins pe canapea, înconjurat de o mulţime de lume ce asculta cu sufletul la gură povestea miraculoasei aventuri, pe care el o mai înflorea pe ici, pe colo cu amănunte impresionante. Încheie istorisind cum o lăsase pe Becky şi plecase într-o expediţie de explorare, cum trecuse prin două coridoare cât îl dusese sfoara de zmeu, cum întinsese de ea cât putuse, ca să-i mai ajungă pentru un al treilea coridor, cum era cât pe ce să se înapoieze, când zărise mijind în depărtare un strop de lumină, ce parcă aducea cu lumina zilei… Scăpase sfoara, orbecăise într-acolo, vârâse capul şi umerii printr-o gaură mică şi văzuse marele Mississippi rostogolindu-şi domol apele la vale! Iar dacă s-ar fi nimerit să fie noapte, n-ar fi văzut stropul de lumină şi n-ar mai fi explorat coridorul acela! Povesti cum se înapoiase s-o ia pe Becky, aducându-i vestea cea bună, şi ea îi răspunsese s-o lase în pace, să n-o mai hărţuiască cu asemenea năzbâtii, fiindcă era obosită şi ştia prea bine c-o să moară, şi abia aştepta. Descrise cum se trudise s-o convingă şi cum ea aproape că leşinase de fericire când, bâjbâind până în acel loc, văzuse aievea stropul albastru de lumină. Povesti cum se vârâse el mai întâi prin gaură şi cum o ajutase apoi şi pe ea să iasă, cum se aşezară jos, plângând de bucurie, cum trecuseră nişte oameni într-o barcă, iar Tom îi strigase şi le povestise ce păţiseră şi cât erau de înfometaţi, cum oamenii mai întâi nu crezuseră năstruşnica povestire, fiindcă, ziceau, „sunteţi la opt kilometri mai jos, pe râu, de valea în care se află peştera“; cum îi luaseră apoi cu ei în barcă, şi vâsliseră până la o casă, unde le dăduseră să mănânce şi, în sfârşit, cum, după ce îi lăsaseră să se odihnească două-trei ceasuri din noapte, îi aduseseră acasă.

Cu ajutorul colacilor de frânghie pe care îi desfăşuraseră în urmă-le, judecătorul Thatcher şi cei câţiva bărbaţi, care împreună cu el mai căutau copiii, fură găsiţi în peşteră încă înainte de răsăritul soarelui şi aflară vestea cea mare.

Tom şi Becky descoperiră curând că cele trei zile şi trei nopţi petrecute în peşteră lăsaseră urme de care nu puteau scăpa cu una cu două. Stătură în pat miercuri şi joi, şi parcă se simţeau din ce în ce mai obosiţi şi mai sfârşiţi. Tom se sculă puţin joi, vineri ieşi în târg, iar sâmbătă se plimbă aproape toată ziua. Dar Becky nu ieşi din casă până duminică, şi chiar atunci tot mai arăta ca după o boală grea.

Tom află de boala lui Huck şi vineri se duse să-l vadă; dar nu i se îngădui să intre în camera bolnavului. Sâmbătă şi duminică la fel. După asta i se dădu voie să-l vadă zilnic, însă cu rugămintea de a nu-şi povesti peripeţiile şi de a nu-i pomeni de nimic care ar putea să-l tulbure. Văduva Douglas era de faţă, ca să fie sigură că băiatul se ţine de cuvânt. Tom aflase acasă despre întâmplarea de pe măgura Cardiff şi mai află că trupul zdrenţărosului fusese

găsit în apă, în apropierea debarcaderului; se înecase, poate, în timp ce încerca să fugă.

Cam la două săptămâni după scăparea sa din peşteră, Tom se duse iar să-l vadă pe Huck, care între timp se înzdrăvenise îndeajuns pentru a fi în stare să asculte întâmplări tulburătoare. Tom ştia câte ceva care putea să-l intereseze.

Casa judecătorului Thatcher era în drum şi Tom se opri s-o vadă pe Becky. Judecătorul şi câţiva prieteni ai săi îl traseră de limbă pe Tom, să audă ce mai zice. Cineva îl întrebă în râs dacă n-ar vrea să mai meargă o dată în peşteră. Tom răspunse că da, că nu i-ar părea rău.

Atunci judecătorul interveni:

— Da, da, şi fără îndoială că mai sunt şi alţii ca tine. Dar am avut noi grijă de asta. N-are să se mai rătăcească nimeni în peştera aceea.

— Cum aşa?

Judecătorul răspunse:

— Fiindcă acum două săptămâni am pus să se căptuşească poarta cea mare a peşterii cu tablă de fier din cea mai groasă şi să fie zăvorâtă cu trei zăvoare; iar cheile-s la mine.

Tom se făcu alb ca varul.

— Ce e, băiatule? Nu ţi-e bine? Ia, s-alerge careva s-aducă un pahar cu apă!

Apa fu adusă şi i se stropiră obrajii băiatului.

— Aşa, acu’ ţi-ai revenit. Ce-ai avut, Tom?

— Vai, domnule judecător! În peşteră… Joe Indianul e în peşteră!

CAPITOLUL XXXIV

Vestea se răspândi ca fulgerul şi vreo douăsprezece bărci încărcate cu oameni porniră îndată spre peştera lui McDougal, iar vaporaşul, ticsit de lume, îl urmă peste puţin. Tom Sawyer se afla în barca ce-l ducea pe judecătorul Thatcher.

Când fu descuiată uşa, o privelişte înfiorătoare se desprinse din penumbra văgăunii. Joe Indianul zăcea întins pe jos, mort, cu faţa aproape de crăpătura uşii – ca şi cum ochii lui ar fi fost aţintiţi până în ultima clipă asupra luminii şi voioşiei vieţii de afară. Tom era mişcat, căci ştia din proprie experienţă cât trebuie să fi suferit ticălosul acela. Îi era milă şi totodată îl năpădi un simţământ de uşurare şi de siguranţă, care îl făcea să-şi dea seama abia acum cât de mare fusese povara spaimei ce-i apăsa sufletul, din ziua în care îşi ridicase glasul împotriva fiorosului bandit.

Pumnalul lui Joe Indianul zăcea în apropiere, cu lama frântă în două. O parte din grinda cea mare, de temelie, a uşii fusese făcută aşchii-aşchii, cioplită până în partea cealaltă, cu migăloasă trudă – zadarnică trudă, deoarece stânca muntelui alcătuia, dincolo de grindă, un prag de cremene, în care cuţitul neputincios se frânsese. Dar chiar să nu fi existat acel obstacol de piatră, şi tot zadarnică i-ar fi fost truda, căci Joe Indianul nu s-ar fi putut strecura pe sub uşă, măcar de-ar fi tăiat grinda în întregime – şi asta o ştia prea bine. Aşa că nu crestase lemnul decât ca să facă ceva, ca să-i treacă timpul, timpul apăsător, şi să-şi ocupe cu ceva mintea chinuită. De obicei, la intrarea peşterii se găseau cel puţin cinci-şase capete de lumânări lăsate înfipte în crăpăturile peretelui de turiştii care plecau; acum nu se vedea niciunul. Captivul le culesese pe toate şi le mâncase. Se străduise să prindă şi lilieci, şi prinsese câţiva, pe care-i mâncase în întregime, nelăsând decât ghearele. Nenorocitul murise de foame. Aproape de el se afla o stalagmită, înălţată încetul cu încetul, de-a lungul veacurilor, de picurul unei stalactite de deasupra ei. Captivul retezase vârful stalagmitei şi pe ciotul ei aşezase o piatră în care scobise o adâncitură, ca să prindă stropul nepreţuit ce cădea o dată la

douăzeci de minute, cu regularitatea oarbă a unui mecanism de ceasornic; o linguriţă în douăzeci şi patru de ore. Picătura cădea pe vremea când piramidele abia se înălţau, când era asediată Troia, când se puneau temeliile Romei, când Iisus era răstignit pe cruce, când William Cuceritorul întemeia imperiul britanic, cădea pe când Columb rătăcea pe întinsul mărilor şi pe când lumea abia auzise de măcelul de la Lexington. Mai cade şi acum şi va mai cădea când toate faptele povestite mai sus vor fi pogorât în după-amiaza istoriei, în penumbra tradiţiei şi se vor fi topit în noaptea fără de sfârşit a uitării. Oare picătura aceea de apă a căzut cu răbdare timp de cinci mii de ani, ca să astâmpere odată şi odată, la nevoie, setea unei biete fiinţe omeneşti? Şi oare ce-i va mai fi dat să facă timp de zece mii de ani de acum încolo? Dar asta nu are nicio însemnătate. Mulţi ani s-au scurs de când nefericitul metis a cioplit piatra ca să prindă în scobitura ei nepreţuitul strop de apă, dar turistul care vine să vadă minunile din peştera lui McDougal priveşte şi azi încă îndelung, cu uimire, tulburătoarea piatră şi stropul de apă ce picură pe îndelete. „Ceaşca lui Joe Indianul“ este cel mai minunat lucru pe care-l poţi vedea dintre toate minunăţiile peşterii. Cu ea nu se poate măsura nici măcar „Palatul lui Aladin“.

Joe Indianul a fost înmormântat chiar lângă gura peşterii. S-au adunat acolo oameni venind cale de şapte poşte, pe apă şi pe uscat, din târg şi din toate cătunele şi fermele de prin împrejurimi; şi-au adus şi copiii, şi tot felul de provizii, şi au mărturisit că s-au distrat aproape tot atât de bine la înmormântarea banditului, pe cât se aşteptau să se distreze la spânzurarea lui.

Odată cu înmormântarea s-a sfârşit şi cu demersurile pentru obţinerea iertării lui Joe Indianul, care luau mereu amploare. Se făcuse o petiţie către guvernator, pe care se strânsese o mulţime de semnături, se ţinuseră numeroase „adunări“ lacrimogene şi elocvente şi se numise un comitet de doamne plângăreţe, care, îmbrăcate în straie cernite, urmau să meargă să se tânguie la picioarele guvernatorului, implorându-l să se lase prostit, să fie milos şi să-şi calce în picioare datoria. Existau unele indicii după care Joe Indianul ar fi omorât cinci cetăţeni ai târgului, dar ce-are-a face? Satana în carne şi oase să fi fost, şi tot s-ar fi găsit destui oameni slabi de înger gata să-şi mâzgălească numele pe o cerere de graţiere şi să verse pe ea o lacrimă din ochii lor, cişmele pururi curgătoare.

A doua zi după înmormântare, dimineaţa, Tom îl duse pe Huck într-un loc al lor, ca să stea serios de vorbă cu el. Între timp, Huck aflase de la Gal şi de la văduva Douglas peripeţiile prietenului său, dar Tom spuse că mai era un lucru pe care nu-l putuse afla de la el, şi tocmai despre asta voia să-i vorbească acum. Huck se întristă:

— Ştiu ce este. Ai intrat la număru’ doi şi n-ai găsit decât whisky. Nu

mi-a spus nimeni că tu ai fost ăla care-ai găsit băutura, da' cum am auzit de chestia asta, mi-am închipuit numaidecât şi am ştiut că nu găsiseşi banii, fiin'că altminteri mi-ai fi dat de ştire într-un fel, chiar dacă tăceai chitic faţă de ăilalţi. Tom, eu am presimţit totdeauna că n-o să punem noi mâna pe comoara aia cât îi lumea.

— Aş, Huck, nu l-am pârât eu pe hangiu. Nu ştii că era linişte la han, sâmbătă, când am plecat în excursie? Nu ţii minte că trebuia să stai la pândă în noaptea aia?

— Ba da, cum să nu ţin minte? Aoleo, parcă ar fi trecut un an de atunci! Chiar în noaptea aia m-am luat după Joe Indianul şi l-am urmărit pân' la casa văduvei.

— Tu l-ai urmărit?

— Da, da' auzi, o vorbă să nu scoţi! Joe Indianul e-n cârdăşie cu alţii de teapa lui şi n-am chef să-mi poarte sâmbetele şi să-mi facă mai ştii ce! Să nu fi fost eu, ehe! Ăla era acum hăt în Texas şi nici capu' nu-l durea.

Huck îi povesti lui Tom toate peripeţiile prin care trecuse. Tom nu avea de unde să ştie, fiindcă până atunci nu aflase decât despre ceea ce făcuse bătrânul Gal.

— De, zise Huck, întorcându-se numaidecât la problema care îi frământa, cine-a dat de urma rachiului de la număru' doi a pus mâna şi pe bani, aşa cred. În tot cazu', noi ne-am lins pe bot, Tom, asta e!

— Huck, banii ăia n-au fost niciodată la număru' doi.

— Ceee?… Huck se uită uluit la tovarăşul lui. Tom, nu cumva ai dat tu de urma comorii?

— E-n peşteră, Huck!

Ochii lui Huck scăpărau.

— Mai zi o dată, Tom!

— Comoara e-n peşteră!

— Tom, potoleşte-te! Glumeşti ori vorbeşti serios?

— Serios, mă, în viaţa mea n-am fost mai serios ca acum. Vrei să mergi cu mine şi să mă ajuţi s-o scot de-acolo?

— Îhî, mai e vorbă? Vreau, cum să nu vreau – dacă-i într-un loc până unde putem face semne, să nu ne rătăcim.

— Putem, Huck, fără nicio primejdie.

— Bravo! Asta zic şi eu treabă!… Da' ce te face pe tine să crezi că banii…

— Huck, aşteaptă pân-om ajunge acolo. Dacă nu-i găsim, să mor dacă nu-ţi dau tot ce am pe lume.

— Bine. S-a făcut. Şi când mergem?

— Şi-acum dacă vrei. Te simţi în stare? Ţi-ai mai venit în puteri?

— E departe-n fundu’ peşterii, Tom? Eu sunt pe picioare de mai bine de trei-patru zile, da’ nu pot să umblu mai mult de vreun kilometru, cel puţin aşa cred.

— Huck, e mult pân-acolo, vreo opt kilometri. Eu aş merge… merg şi cu ochii închişi. Da’ mai e un drum de-a dreptu’, care-l ştiu numai eu, Huck, las’ că te duc eu drept acolo, cu barca. O las să plutească la vale până colo, şi-napoi vâslesc numai eu. Tu n-ai nevoie să mişti un deget.

— Hai să plecăm numaidecât.

— Bine. Da’ trebuie să ne luăm ceva de mâncare, pipe şi tutun, vreo doi săculeţi şi vreo două-trei sfori de zmeu, şi-apoi şi nişte drăcovenii de-alea noi… cum naiba le zice?… cribituri. Află de la mine că atunci când eram în peşteră, aş fi dat nu ştiu ce să am un cribit la mine.

Îndată după prânz, băieţii au… împrumutat o barcă mică de la un cetăţean care nu era de faţă şi au pornit-o la drum. După ce trecură câţiva kilometri mai la vale de „Peştera adâncă“, Tom zise:

— Ai văzut şi tu acum: pe tot drumu’, de la „Peştera adâncă“ încolo, malu’ apei e mereu la fel: nici case, nici depozite de buşteni, numa’ tufişuri şi iar tufişuri, de nu vezi nimic prin ele. Da’ vezi locu’ ăla alb colo, unde-i surpătura? Ei, ăla-i un semn de-al meu. Acu’ debarcăm.

Debarcară.

— Huck, de unde stăm acu’, poţi s-atingi c-o nuia de undiţă deschizătura pe unde m-am strecurat eu. Ia să văd, o găseşti?

Huck se uită în stânga, se uită în dreapta… nu găsi nimic. Atunci Tom, călcând semeţ într-un tufăriş de sumac, zise:

— Uite-aicea! Uită-te bine, mă Huck! Să dai cu puşca şi nu găseşti în toată ţara un ascunziş mai bun. Da… gura, să nu ne afle nimeni. Ehei, de când voiam eu să mă fac haiduc, da-mi trebuia o ascunzătoare ca asta şi nu ştiam cum să dau de ea. Acum uite-o aici. S-avem grijă să nu ne-o miroasă nimeni; numa’ pe Joe Harper şi pe Ben Rogers îi aducem să le-o arătăm, că… nu-i aşa, o să facem o bandă, altfel n-ar avea niciun haz. Şi, ştii, să lucrăm aşa, în stil mare! Banda lui Tom Sawyer! Grozav nume, ce zici, Huck?

— Adevărat, Tom… Şi pe cine o să jefuim?

— A, mai pe toată lumea. Îi pândim la drumu’ mare. Aşa-i obiceiu’.

— Şi-i omorâm?

— Nu, nu chiar totdeauna. I-ascundem în peşteră până se răscumpără.

— Cum adică se răscumpără?

— Ne dau bani. Îi pui să ceară de la prietenii lor şi dacă i-ai ţinut un an şi nu ţi-au adunat paralele pe care le-ai cerut, le faci de petrecanie. Aşa-i obiceiu’. Da’ pe femei nu le omori. Pe femei le închizi, da’ nu le omori. Ele sunt totdeauna foarte frumoase şi bogate, şi moarte de frică. Le iei cesuleţele

şi inelele, da’ vorbeşti politicos cu ele şi nu uiţi să scoţi pălăria înaintea lor. Nu există oameni mai politicoşi ca bandiţii; în orişice carte poţi să vezi asta. Ei, şi pân’la urmă femeile se amorezează de tine şi după ce stau în peşteră o săptămână, două, nu mai plâng. Şi după aia, să vrei, şi nu poţi să mai scapi de ele. Şi dacă le goneşti, ele tot se-ntorc înapoi. În toate cărţile e aşa.

— Ei, nu mă-nnebuni! Eu zic că asta-i mai bine decât să fii pirat!

— Da, într-un fel e mai bine, fiin’că e mai aproape de-acasă, de circuri şi de-alde-astea.

Între timp terminaseră pregătirile şi intraseră prin deschizătură, iar Tom făcea pe călăuza. Merseră aşa orbecăind în dreapta şi în stânga, până la capătul din fund al tunelului. Acolo legară bine de o stâncă sforile de zmeu înnădite şi porniră mai departe. După câţiva paşi, ajunseră la izvor. Tom se cutremură. Îi arătă lui Huck bucăţica de feştilă lipită de un cocoloş de lut, sus pe perete, şi-i povesti cum priviseră el şi Becky flacăra pâlpâind şi pierind.

Băieţii vorbeau din ce în ce mai încet şi în curând începură să şoptească. Tăcerea şi întunericul erau apăsătoare. Merseră mai departe şi peste puţin timp intrară într-un coridor, prin care înaintară până ajunseră la trambulină. La lumina lumânărilor îşi dădură seama că dedesubt nu era o prăpastie, ci doar un perete drept de lut, de vreo opt metri. Tom şopti:

— Acu’ o să-ţi arăt ceva, Huck.

Înălţă lumânarea.

— Uită-te cât poţi mai departe după colţ. Vezi ceva? Acolo pe stânca aia mare! Mai încolo! Ceva mânjit cu fum de lumânare!

— Tom, e o cruce!

— Ei, acu’ spune tu unde era faimosu’ număru’ doi? Nu era „sub cruce“? Chiar acolo l-am văzut pe Joe Indianu’ întinzând lumânarea, Huck!

Huck se zgâi câtăva vreme la semnul misterios, apoi spuse cu glas tremurător:

— Tom, hai să plecăm de-aici!

— Ce, şi să lăsăm comoara?…

— Da, s-o lăsăm… La sigur că stafia lu’ Joe Indianu’ dă târcoale pe-aici…

— Aş, Huck, ce ţi s-a năzărit? Înţeleg să umble pe unde-a murit, da’ el şi-a dat sufletu’ taman la gura peşterii, la opt kilometri de-aici.

— Ba nu, Tom, nu umblă pe-acolo. Dă mereu târcoale banilor. Ştiu eu obiceiu’ stafiilor, şi-l ştii şi tu foarte bine.

Tom începu să se teamă că poate Huck avea dreptate. În suflet i se furişă îngrijorarea. Dar deodată îi veni o idee.

— Ascultă aici, mă Huck, suntem nişte caraghioşi! Cum o să umble stafia lu’ Joe Indianu’ într-un loc unde-i o cruce?

Era un argument convingător.

— Vezi, la asta nu m-am gândit, răspunse Huck. Da, aşa e… Avem mare noroc de cruce. Eu zic să coborâm pân-acolo şi să căutăm lădiţa.

Tom porni cel dintâi, bătând trepte în povârnişul de lut; în timp ce cobora, Huck îl urmă. Patru drumuri se deschideau din mica văgăună în care se afla stânca.

Băieţii cercetară fără niciun rezultat trei dintre ele. În cel mai apropiat de poalele stâncii găsiră un cotlon în care erau aşternute nişte pături, mai găsiră acolo un cuier vechi, nişte şorici de slănină şi câteva oase de pasăre, bine roase. Dar nici urmă de lădiţa cu bani. Zadarnic au cotrobăit peste tot.

— A spus sub cruce, zise în sfârşit Tom. Ei, aici ar fi ăl mai aproape sub cruce. Nu poate să fie chiar sub stâncă, fiindcă stânca e bine înfiptă în pământ.

Au scotocit încă o dată peste tot, apoi s-au aşezat jos, descurajaţi. Lui Huck nu-i venea nicio idee. Dar nu trecu mult şi Tom spuse:

— Ia uite, Huck; aici sunt urme de paşi şi seu de lumânare; dincolo, în partea cealaltă a stâncii, nu-s. Ce-o fi însemnând asta? Te pomeneşti că banii sunt tot sub stâncă. M-apuc să sap.

— Bună idee, Tom! răspunse Huck cu însufleţire.

Briceagul „Barlow veritabil“ intră numaidecât în funcţiune. Tom nu săpase nici de-o palmă, când izbi în lemn.

— I-auzi, Huck! Auzi?

Huck începu şi el să sape şi să scurme.

Nu trecu mult şi dădură de nişte scânduri; scoţându-le din pământ, băgară de seamă că ele acopereau o spărtură naturală ce ducea sub stâncă. Tom se vârî în ea şi întinse lumânarea cât putu mai adânc dedesubtul stâncii, dar nu putea să vadă până în capătul crăpăturii. Îi propuse lui Huck s-o exploreze. Se aplecă şi intră sub stâncă; hornul îngust cobora treptat. Îi urmă cursul şerpuitor, întâi spre dreapta, apoi spre stânga. Huck venea pe urmele lui. Peste puţin timp, cotind brusc, Tom strigă:

— Măiculiţă, Doamne! Huck, ia te uită ce-i aici!

Era, vezi bine, lădiţa cu comoara. Într-o văgăună mică şi adăpostită, stătea laolaltă cu un butoiaş gol, pentru praf de puşcă, o pereche de puşti în învelitori de piele, două–trei perechi de mocasini vechi, un centiron de piele şi alte boarfe, înmuiate de umezeală.

— Carevasăzică, tot am pus mâna pe ea! zise Huck, trăgând brazde cu degetele prin monedele umede. Tiii! Tom, acum ştiu că suntem bogaţi!

— Huck, eu totdeauna am fost sigur c-o s-o găsim! Hai să nu ne mai pierdem timpul pe-aici, s-o ştergem. Da’ stai, mai întâi să văd dacă pot să ridic lădiţa.

Cântărea vreo douăzeci şi cinci de kilograme. Tom o săltă din loc cam anevoie. Dându-şi seama că n-ar fi putut s-o care de acolo, spuse:

— Mi-am închipuit eu că-i grea atunci când i-am văzut pe bandiţi ieşind cu ea din casa cu stafii. De-abia o duceau, de parcă erau înăuntru pietroaie. Ce bine am făcut că am luat cu noi săculeţii!

Deşertară degrabă banii în săculeţi şi-i duseră sus, la stânca însemnată cu o cruce.

— Acum, hai s-aducem puştile şi celelalte lucruri, zise Huck.

— Nu, Huck, lasă-le acolo. Sunt tocmai ce ne trebuie când ne-om apuca de haiducie. Le păstrăm acolo, şi tot acolo o să ne ţinem şi orgiile. E un loc straşnic pentru orgii.

— Ce-s alea orgii?

— Nu ştiu. Da' haiducii totdeauna fac orgii, aşa că, vezi bine, trebuie să facem şi noi. Hai, Huck, c-am stat mult aici înăuntru. O fi târziu. Mi s-a făcut foame. Când ajungem la barcă, mâncăm şi fumăm.

Ieşiră curând la lumina zilei, în tufărişul de sumac, scrutară cu luare-aminte împrejurimile şi, văzând că nu era nimeni pe mal, se aşezară în barcă, unde prânziră şi traseră câte o pipă. Când soarele începu să scapete, porniră la drum. Barca luneca uşor de-a lungul malului prin umbrele asfinţitului. Tom abia atingea luciul apei cu lopeţile, în timp ce vorbea voios cu Huck. Coborâră pe uscat, curând după ce se întunecase.

— Acu', Huck, hai s-ascundem banii în podu' şopronului de lemne al văduvei. Mâine-dimineaţă vin şi-i numărăm, şi-i împărţim, după aia căutăm un loc afară-n pădure, unde putem să-i păstrăm fără frică. Tu stai liniştit aici şi vezi de ei, până dau eu o fugă să şterpelesc roaba lu' Benny Taylor. Mă-ntorc numaidecât.

Se făcu nevăzut şi, curând, se întoarse cu roaba; puse săculeţii în ea, aruncă pe deasupra nişte zdrenţe şi porniră, trăgând după ei încărcătura. Când ajunseră în dreptul casei Galului, băieţii se opriră să se odihnească. Tocmai când erau să pornească iar, ieşi dinăuntru Galul şi strigă după ei:

— Hei, cine-i acolo?

— Huck şi Tom Sawyer.

— Straşnic! Mă, băieţi, haideţi cu mine, că v-aşteaptă lumea. Hai, luaţi-o voi înainte, că vă duc eu roaba. Ei, da' ştiţi că nu-i aşa uşoară cum s-ar crede. Ce-aţi pus în ea, cărămidă ori fier vechi?

— Fier vechi, răspunse Tom.

— Mi-am închipuit eu. Băieţii din târgul nostru mai degrabă-şi bat capul şi pierd o groază de vreme ca s-adune fier vechi, să-l vândă la turnătorie pe şaptezeci şi cinci de cenţi, decât să câştige de două ori pe-atâta muncind ca lumea. Dar aşa e omul făcut! Hai, grăbiţi-vă, grăbiţi-vă!

Băieţii îl întrebară de ce trebuiau să se grăbească.

— Lasă, lasă! O să vedeţi voi când o s-ajungem la casa doamnei Douglas.

Huck, deprins să fie adesea învinovăţit pe nedrept, zise:

— Domnule Jones, noi n-am făcut nimic.

Galul râse.

— De, Huck, băiatule, eu nu ştiu. Asta n-am cum să ştiu. Doar tu şi cu văduva sunteţi prieteni. Nu?

— Da, nu pot să zic că nu s-a purtat frumos cu mine.

— Atunci e foarte bine. De ce-ţi mai e frică?

Cu mintea lui înceată, Huck nu apucă să găsească răspuns la întrebarea asta, că se şi văzu împins, împreună cu Tom, în salonul doamnei Douglas. Domnul Jones lăsă roaba lângă uşă şi-i urmă.

Camera strălucea de lumină, ca la zile mari, şi nu era om de vază în târg care să nu fie de faţă. Şi Thatcherii, şi Harperii, şi Rogerii, mătuşa Polly, Sid, Mary, preotul, directorul gazetei şi mulţi alţii; toţi îmbrăcaţi cu ce aveau mai bun. Văduva îi întâmpină pe băieţi cât poate cineva să întâmpine de prietenos pe nişte biete făpturi în halul lor. Din cap până în picioare erau mânjiţi cu lut şi cu seu de lumânare. Tuşa Polly se făcu stacojie la faţă de ruşine, se încruntă şi-l ameninţă din cap pe Tom. Dar nimeni nu suferea nici pe jumătate cât cei doi băieţi.

Domnul Jones spuse:

— Tom nu era acasă şi-mi luasem gândul să-l mai găsesc, când colo, ce să vezi, cu cine credeţi că mă întâlnesc chiar în uşa casei mele? Cu dumnealor, aşa că i-am adus repede, aşa cum se găseau.

— Bine-aţi făcut! răspunse văduva. Haideţi cu mine, copii.

Şi-i duse numaidecât într-un iatac.

— Acum copii, spălaţi-vă şi îmbrăcaţi-vă. Uite două rânduri de haine noi, cămăşi, ciorapi, tot ce vă trebuie. Sunt ale lui Huck – n-ai pentru ce să-mi mulţumeşti, Huck, domnul Jones a adus un rând, eu pe celălalt. Împrumută-i unul lui Tom pentru astă-seară. Cred c-o să-i vină bine. Hai, îmbrăcaţi-vă; noi vă aşteptăm. După ce vă faceţi frumoşi, coborâţi!

Apoi plecă.

CAPITOLUL XXXV

— Tom, putem s-o ştergem dacă găsim o frânghie. Fereastra nu e prea sus.

— Aiurea! De ce s-o ştergem?

— De, eu nu-s învăţat cu lume de-asta, şi încă aşa multă la un loc. N-o să pot să rabd. Eu nu cobor colo jos, Tom, să ştii…

— Hai, nu fi copil! N-o să fie nimic. Mie nici nu-mi pasă. Las' că am eu grijă de tine.

Apăru Sid.

— Tom, zise el, te-a aşteptat mătuşica toată după-masa. Mary îţi pregătise hainele de duminică şi toată lumea era îngrijorată şi se întreba ce e cu tine. Uliuuu… da' ce-i cu petele alea de seu şi de pământ pe hainele tale?…

— Musiu Sid, te rog să nu-ţi bagi nasu' unde nu-ţi fierbe oala. Mai bine spune de ce s-a adunat atâta lume jos?

— E-o sindrofie de-a văduvii. De data asta o dă în cinstea Galului şi a feciorilor lui, fiindcă au scăpat-o în noaptea aia când era să dea de bucluc. Şi dacă vreţi, vă mai spun ceva.

— Ce?

— Domnul Jones are de gând să anunţe o veste mare în seara asta şi să uluiască lumea cu ea, da' eu l-am auzit astăzi spunându-i-o mătuşicăi în secret. Acum cred că nu prea mai e secret. Ştie toată lumea, şi chiar şi văduva, cu toate că se preface că habar n-are. Ce se făcea domnul Jones, dacă nu venea Huck! Fără el n-avea niciun haz cu secretul lui.

— Care secret, Sid?

— Cum le-a luat Huck urma bandiţilor până la casa văduvei. Cred că domnul Jones se aşteaptă la un succes nebun cu surpriza lui, când colo n-o să mai fie nicio surpriză pentru nimeni!

Şi Sid rânji, foarte fericit.

— Sid, ia uită-te la mine, tu ai răspândit povestea?

— Ce-ţi pasă cine-a răspândit-o? Vorba e c-a povestit careva.

— Sid, din tot târgu’, numai unu’ e-n stare să facă o ticăloşie ca asta, şi ăla eşti tu. Să fi fost tu în locul lui Huck, colo sus pe deal, îţi luai tălpăşiţa şi nu suflai o vorbă nimănui despre bandiţi. Nu eşti în stare decât de ticăloşii, nu poţi să rabzi să vezi pe altu’ lăudat pentru fapte bune. Asta e: n-ai pentru ce să-mi mulţumeşti, vorba văduvei. Şi Tom îl scoase pe Sid în pumni afară, trăgându-i şi câteva picioare în spate. Acu’ du-te şi spune-mă mătuşicăi, dacă îndrăzneşti, că mâine ne răfuim noi iar.

Câteva minute mai târziu, oaspeţii văduvei erau aşezaţi la masa cea mare, iar o duzină de copii şedeau cocoţaţi la nişte măsuţe rânduite mai la o parte, în aceeaşi încăpere, după obiceiul locului şi al vremii. La timpul potrivit, domnul Jones îşi ţinu micul discurs, mulţumind văduvei pentru cinstea ce i-o făcea lui şi feciorilor săi, adăugând că mai era însă o altă persoană, a cărei modestie… şi aşa mai departe. În felul cel mai meşteşugit şi mai dramatic de care era în stare, dădu în vileag amestecul lui Huck în isprăvile ştiute. Dar surprinderea ce o stârni era în mare parte prefăcută şi nu atât de zgomotoasă şi de spontană pe cât ar fi fost în împrejurări mai prielnice. Cu toate acestea, văduva se arătă cât putu de uluită. Îl copleşi pe Huck cu atâtea laude şi cu atâta recunoştinţă, încât bietul băiat, destul de nenorocit şi aşa, din pricina hainelor noi care-l strângeau grozav, se simţea acum din cale-afară de nenorocit, văzându-se ţinta privirilor şi laudelor tuturor.

Văduva spuse că avea de gând să-l ia pe Huck în casa ei, că avea să-i dea o educaţie bună şi că, în momentul în care va dispune de banii necesari, îl va ajuta să-şi facă o situaţie modestă. Tom atâta aştepta:

— Huck n-are nevoie de-aşa ceva! Huck e bogat!

Silindu-se cu greu să nu încalce buna-cuviinţă, cei de faţă abia îşi ţineau râsul, auzind o glumă atât de năstruşnică. Liniştea care se lăsă curând după aceea începea să fie cam neplăcută, dar Tom o curmă:

— Huck are bani. Poate că nu mă credeţi, dar are o groază de bani. Degeaba zâmbiţi; pot să vi-i arăt. Staţi numa’ niţel.

Şi dădu buzna afară. Oamenii se uitau unii la alţii, uluiţi şi curioşi, şi-l priveau întrebător pe Huck, care nu sufla o vorbă.

— Sid, ce i-a venit lui Tom? întrebă mătuşa Polly. Zău dacă mai ştiu ce să mă fac cu zănaticul ăsta. N-am mai pomenit…

Dar n-apucă să-şi termine vorba că, opintindu-se sub greutatea unor săculeţi încărcaţi, intră iar Tom. Se apropie de masă şi răsturnă pe ea toată grămada de monede galbene.

— Poftim! Ce v-am spus? Jumătate din ei sunt ai lui Huck şi jumătate ai mei!

Priveliştea neaşteptată a aurului tăie răsuflarea întregii adunări. Toţi

căscau ochii şi nimeni nu scoase o vorbă timp de un minut. Apoi începură să strige cu toţii, cerând o explicaţie. Tom răspunse că poate s-o dea, ceea ce şi făcu. Istorisirea fu lungă, dar cât se poate de interesantă. Aproape nimeni nu întrerupse cu o vorbă farmecul depănării ei. Când se sfârşi, domnul Jones spuse:

— Şi eu care credeam că vă pregătisem o surpriză pentru astă-seară. Sunt gata să recunosc că pe lângă surpriza pe care ne-a făcut-o Tom, a mea a rămas de ruşine!

Apoi numărară banii. Totalul se urca la peste douăsprezece mii de dolari. Niciunul dintre cei de faţă nu mai văzuse atâta bănet laolaltă, deşi se aflau acolo câţiva inşi care stăpâneau o avere cu mult mai mare în proprietăţi.

CAPITOLUL XXXVI

Încredinţăm pe cititori că norocul neaşteptat ce dăduse peste Tom şi peste Huck a iscat vâlvă mare în modestul târguşor St. Petersburg. O sumă atât de impunătoare în bani peşin părea aproape de necrezut. Atâta fu de comentată, de jinduită, de lăudată, încât mulţi dintre târgoveţi îşi pierdură minţile de-a binelea. Toate „casele cu stafii“ din St. Petersburg şi din târgurile învecinate fură demontate scândură cu scândură şi săpate la temelie, în căutare de comori ascunse. Şi asta n-o făceau băieţandri, ci bărbaţi în toată firea – dintre care unii oameni foarte aşezaţi şi cu scaun la cap, nu dintre cei porniţi pe aventuri. Oriunde se arătau Tom şi Huck, lumea îi copleşea cu măguliri, îi admira, îi privea cu nespus interes. Băieţii nu-şi aminteau ca vorbele lor să fi avut vreodată atâta greutate, acum tot ce le ieşea din gură era socotit ca sfânt: se punea mare preţ pe spusele lor, care umblau din gură în gură, tot ce făceau părea să fie vrednic de băgat în seamă. Trecea drept de la sine înţeles că ei nici n-ar mai fi putut spune sau face lucruri de rând. Nu numai atât, dar scotocindu-li-se cu băgare de seamă trecutul, se descoperiră nenumărate dovezi ale unei izbitoare originalităţi. Ba chiar gazeta târgului le publică pe scurt biografiile.

Văduva Douglas plasă banii lui Huck cu o dobândă de şase la sută, iar la cererea mătuşii Polly, judecătorul Thatcher procedă la fel cu banii lui Tom. Amândoi băieţii aveau acum un venit fabulos; făcând toate socotelile, le revenea câte un dolar pentru fiecare din zilele lucrătoare ale anului şi câte un dolar pentru jumătate din numărul duminicilor. Exact cât primea şi preotul, mai bine zis, cât i se făgăduise; de obicei nu izbutea să strângă tot. Pentru un dolar şi un sfert pe săptămână, în acele vremuri de demult, când lumea trăia cu simplitate, un băiat putea avea casă, masă, învăţătură, şi pe deasupra, şi îmbrăcăminte, şi spălatul rufelor.

Judele Thatcher îşi făcuse o părere foarte bună despre Tom. Spunea că un băiat oarecare n-ar fi putut s-o scoată niciodată pe fiica lui din peşteră. Când Becky îi povesti tatălui ei, între patru ochi, cum încasase Tom la şcoală

bătaia ce i se cuvenea ei, judecătorul fu vădit mişcat, iar când Becky încercă să scuze minciuna gogonată ce o născocise Tom pentru a lua asupră-i vina ei, judecătorul spuse, într-o izbucnire de elocinţă, că era o minciună generoasă, măreaţă, o minciună vrednică de a străbate cu fruntea sus istoria, alături de faimoasele adevăruri rostite de George Washington în auzul lumii întregi. Becky găsi că tatăl ei nu arătase niciodată atât de falnic şi de minunat ca acum, când, plimbându-se în lung şi în lat prin odaie şi bătând din picior, rostea aceste vorbe. Nemaiputând de bucurie, se duse îndată să i le împărtăşească şi lui Tom.

Judecătorul Thatcher spera să-l vadă într-o zi pe Tom mare jurisconsult sau mare oştean. Spunea că o să aibă el grijă ca Tom să fie primit la Academia Militară, iar după aceea să studieze la cea mai bună şcoală de drept din ţară – să fie pregătit pentru oricare din aceste cariere sau pentru amândouă odată.

Avuţia lui Huck Finn şi faptul că se afla sub ocrotirea văduvei Douglas l-au introdus în buna societate, mai bine zis, l-au târât, l-au aruncat cu tot dinadinsul în ea, şi suferinţele lui erau aproape de neîndurat. Servitorii văduvei aveau grijă să fie curat şi dichisit, pieptănat şi periat; îl culcau în fiecare seară într-un aşternut nesuferit, care n-avea pic de murdărie pe el, nicio pată cât de mică, pe care s-o strângă la inimă şi să şi-o simtă prietenă. Trebuia să mănânce cu furculiţă şi cuţit şi să se folosească de şervet, de ceaşcă şi de farfurie, trebuia să înveţe carte şi să meargă la biserică şi trebuia să vorbească atât de frumos, încât îi era şi lehamite să mai vorbească. Oriunde se îndrepta, zăvoarele şi cătuşele civilizaţiei îl încuiau şi-l legau de mâini şi de picioare.

Îndură cu vitejie toate necazurile timp de trei săptămâni, dar apoi, într-o bună zi, dădu bir cu fugiţii. Timp de patruzeci şi opt de ore, văduva îl căută pretutindeni, cu mare mâhnire şi îngrijorare, la care luară parte toţi cetăţenii târgului. L-au căutat în lung şi în lat, au sondat râul, ca să vadă dacă nu cumva se înecase. În dimineaţa zilei a treia, Tom Sawyer, mai înţelept decât toţi, s-a băgat printre nişte butoie goale, tocmai în dosul abatorului vechi, şi într-unul din ele l-a găsit pe fugar. Huck dormise acolo; tocmai îşi terminase gustarea de dimineaţă – nişte rămăşiţe de mâncare, şterpelite – şi acum stătea tolănit în tihnă, cu pipa în gură. Era ciufulit, mototolit, îmbrăcat cu aceleaşi zdrenţe care-i dădeau un aer pitoresc pe vremea când era liber şi fericit. Tom îl scoase afară, îi povesti ce spaimă trăseseră oamenii din pricina lui şi stărui să se întoarcă acasă. Dar faţa lui Huck îşi pierdu expresia de mulţumire tihnită şi se posomorî.

— Nu-mi mai vorbi de asta, Tom. Am încercat, da-i degeaba, e degeaba, mă, Tom! Nu-i de mine; nu-s deprins. Văduva e pâinea lui Dumnezeu, dar nu mă-mpac eu cu obiceiurile lor. Mă pune să mă scol în

fieştecare dimineaţă la oră fixă; zor nevoie să mă spăl, mă piaptănă slugile ei până mă apucă ameţelile… şi nu mă lasă să dorm în şopron pentru nimic în lume. Trebuie musai să port afurisitele alea de ţoale, în care mă-năbuş, nu alta – nu-ş' ce dracu are, parcă nu trece pic de aer prin ele, şi-apoi aşa-s de scrobite şi de dichisite, că nu-i chip să mă aşez cu ele, ori să mă trântesc pe jos, ori să mă dau de-a berbeleacul dac-am chef. Nu m-am mai dat la vale pe-o uşă de pivniţă nici nu mai ţin minte de când, parcă de ani şi ani. Şi musai să mă duc la biserică… Şi-acolo mă trec năduşelile – nu pot să sufăr păcătoasele alea de predici. În biserică n-ai voie să prinzi o muscă, n-ai voie să mesteci tutun, şi, vrei, nu vrei, trebuie să stai toată duminica încălţat! Văduva mănâncă după clopoţel, se culcă după clopoţel, se scoală după clopoţel, mă rog, toate după tipic, de ţi se şi apleacă. Da' cine dracu' poa' să rabde asta?!

— Bine, Huck, da' aşa trăieşte toată lumea!

— Aşa o fi, da' degeaba, eu nu-s ca toată lumea, eu nu pot. E grozav să fii aşa legat. Până şi haleala, prea-ţi pică mură-n gură, dă-o-ncolo! Că nu mai are niciun gust aşa. Ca să mă duc la pescuit, trebuie să cer voie, ca să mă duc la scaldă, trebuie să cer voie – să fiu al dracului, dacă nu trebuie să cer voie pentru toate alea. Ei, ş-apoi trebuie să te mai izmeneşti, să vorbeşti, aşa, frumos, de-ţi piere şi pofta să mai vorbeşti! Zău dacă nu trebuia să mă sui în pod în fieştecare zi să mai înjur câte niţel – până îmi mai venea inima la loc. Eu zic că dacă mai stăteam – zău că muream, mă Tom. Văduva nu-mi dă voie să fumez, nu-mi dă voie să ţip, nu-mi dă voie să casc, nici să mă-ntind, nici să mă scarpin în faţa oamenilor… Apoi, foarte supărat şi jignit: Şi dă-o dracului de treabă: toată ziulica se roagă. N-am pomenit de când sunt o femeie ca asta! Nu, Tom, zău că trebuia să mă car – nu mai puteam!… Şi unde mai pui că azi–mâine se mai deschide şi şcoala, şi mai mult ca sigur trebuia să mă duc şi-acolo! Ei, asta le-ar fi pus capac la toate!… Ascultă ce-ţi spun eu, Tom! Nu-i nicio scofală să fii bogat, geaba zice lumea. Griji şi iar griji, de te trec năduşelile şi ai vrea mai bine să fii pe lumea ailaltă. Ei, şi dacă-mi place mie să stau în butoi, cu ţoalele astea pe mine… Să ştii că de-aici încolo nu le mai lepăd pentru nimic în lume… Tom, să nu fi fost banii ăia, nu mai intram în bucluc. Şi de-aia, ascultă aici ce-ţi spun eu; ia tu şi partea mea şi, din când în când, mai dă-mi şi mie câte-un gologan, da' nu prea des, că ce nu-i anevoie de căpătat nu-mi face nicio plăcere, şi să te duci să-i ceri iertare văduvei în locu' meu.

— Aş, Huck, nu pot să fac una ca asta, doar ştii foarte bine. Nu-i frumos! Şi-apoi îţi spun eu, că dacă mai încerci, pân' la urmă o să-ţi placă.

— Să-mi placă! Cum mi-ar plăcea să şed pe-o plită încinsă, dac-ar fi să şed mult. Nu, Tom, nu vreau să fiu bogat şi nu vreau să stau în afurisitele alea de case îmbâcsite. Mie-mi place pădurea, şi apa, şi butoaiele şi nu le las

de-aici încolo. Fir-ar a dracului de treabă! Tocmai când puseserăm şi noi mâna pe arme şi pe-o peşteră şi când era totu' gata ca să ne-apucăm de haiducie, taman atunci a trebuit să ne vină pe cap beleaua asta şi să ne strice toate socotelile!

Tom prinse prilejul:

— Ia ascultă, Huck, pe mine bogăţia nu mă sperie, eu tot mă fac haiduc, nu mă las.

— Ce spui? Nu, zău! Adevărat? Vorbeşti serios, Tom?

— Adevărat, cum te văd şi cum mă vezi. Da', Huck, pe tine să ştii că nu putem să te primim în bandă, dacă nu eşti bine văzut, auzi tu?

Bucuria lui Huck se domoli brusc.

— Nu puteţi să mă primiţi? Da' ce, ca pirat cum m-aţi primit?…

— Da, da' aia-i altceva. Un haiduc e de obicei mai ceva decât un pirat.

— Ascultă, Tom, n-ai fost tu totdeauna prieten bun cu mine? Ai fi tu în stare să mă laşi acu' pe mine pe dinafară? Poţi să faci tu una ca asta, Tom, spune drept?

— Huck, nu mi-ar plăcea, şi zău n-aş face-o în ruptu' capului, da' spune şi tu, ce-ar zice lumea? La sigur c-ar strâmba din nas şi-ar zice: „Hm! Banda lui Tom Sawyer! Ia, acolo o adunătură de coate goale!" Şi sigur că la tine s-ar gândi când ar zice aşa. Ei, ţi-ar plăcea asta? Nu ţi-ar plăcea nici ţie, şi nici mie.

Huck tăcu un timp, frământat de gânduri, apoi, luându-şi inima-n dinţi spuse:

— Bine, Tom, dacă mă primeşti în bandă, mă-ntorc la văduvă o lună şi-o să mă căznesc să văd dacă pot să mă deprind…

— Bravo, Huck, bate palma! S-a făcut! Hai, mă băiete, cu mine, şi-o s-o rog eu pe văduvă s-o lase mai domol.

— Zău, Tom, faci tu asta pentru mine?! Bravo, mă, să trăieşti! Dacă nu m-o mai strânge aşa rău în chingi, o să fumez şi eu când nu mă vede nimeni şi o să-njur când nu m-aude nimeni, şi o să rabd până la urmă, să ştiu de bine că crăp. Când faci banda, să ne apucăm de haiducie?

— Chiar acu'. Mergem să-i strângem pe băieţi şi poate facem iniţierea diseară.

— Ce faceţi?

— Iniţierea.

— Adică cum?

— Adică ne jurăm să ţinem unu' cu altul şi să nu spunem la nimeni secretele bandei, să ştim de bine că ne taie în bucăţi, şi să-l omorâm cu tot neamul lui pe orişicare ar face rău vreunuia din bandă.

— Ei, ştii că-mi place, grozav îmi place!

— Păi da’, te cred! Şi toate jurămintele astea trebuie făcute neapărat la miezu’ nopţii, în locul ăl mai părăsit şi mai înfricoşător pe care putem să-l găsim – o casă cu stafii e locu’ ăl mai bun, da’ vezi că acu’ nu mai e niciuna întreagă.

— Ei, da’ măcar să fie la miezu’ nopţii, Tom!

— Da, fireşte! Şi trebuie să te juri în faţa unui coşciug şi să iscăleşti cu sânge.

— Tii, grozav! Păi e de un milion de ori mai teribil ca pirateria! Stau la văduvă, Tom, stau pân-oi putrezi, şi dac-o să mă fac haiduc de frunte, să-mi meargă vestea, să vezi ce-o să se mai fudulească văduva cu mine că m-a cules de pe drumuri!

ÎNCHEIERE

Aşa se sfârşeşte cronica de faţă. Fiind numai şi numai povestea unui băiat, trebuie să se oprească aici; dacă ar mai înainta mult, ar deveni povestea unui bărbat. Când scrii o poveste despre oameni maturi, ştii foarte bine unde trebuie să te opreşti, ştii că trebuie să închei cu o căsătorie. Când scrii însă despre copii, te opreşti unde-ţi vine mai bine la socoteală.

Cei mai mulţi dintre eroii acestei cărţi sunt în viaţă, o duc bine şi-s fericiţi.

S-ar putea ca într-o bună zi să fim ispitiţi a relua povestea celor mici, ca să vedem ce fel de bărbaţi şi femei au ajuns, aşa că nu este înţelept să dezvăluim deocamdată nicio fărâmă din acea parte a vieţii lor.